

Бестселер NEW YORK TIMES

У читачів є шанс розкрити злочин з абсолютно нового ракурсу.

Publishers Weekly

НЕ В ТОМУ
МІСЦІ
НЕ В ТОЙ
ЧАС

ДЖИЛЛІАН
МАК-АЛЛІСТЕР

КСД

GILLIAN
MCALLISTER

WRONG
PLACE
WRONG
TIME

A Novel

ДЖИЛЛІАН
МАК-АЛЛІСТЕР

НЕ В ТОМУ
МІСЦІ
НЕ В ТОЙ
ЧАС

Роман

ХАРКІВ **КСД**
2023

УДК 821.111
М15

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
McAllister G. Wrong Place Wrong Time :
A Novel / Gillian McAllister. — London :
Penguin Random House UK, 2022. — 384 p.

Переклад з англійської *Наталії Палій*

Дизайнер обкладинки *Іван Дубровський*

ISBN 978-617-15-0480-6 (PDF)
ISBN 978-0-241-52094-9 (англ.)

© Gillian McAllister, 2022
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2023
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2023

Фелісіті і Люсі:
у будь-якому мультивсесвіті
я б хотіла мати вас за своїх агентів

День нульовий, одразу після опівночі

Сьогодні годинник переводять на годину назад, і Джен це тішить. Ще одну, додаткову, годину можна вдавати, ніби вона не чекає сина додому.

Перевалило за північ, офіційно настало тридцятье жовтня. Майже Гелловін. Джен каже собі, що Тоддові вісімнадцять, її вересневий хлопчик тепер дорослий. Він може робити що йому заманеться.

Майже весь вечір вона затято вирізала гарбуз, а зараз прилаштовує його на підвіконня панорамного вікна, що виходить на під'їзну доріжку, і запалює всередині свічку.

Вирізаючи його, вона керувалася тим самим мотивом, що спонукає її до більшості дій у житті, — відчуттям, що так треба. Утім, цей витвір справді доволі симпатичний, хоч і зубастий.

На сходах за спиною чути кроки її чоловіка, Келлі, — тож Джен обертається поглянути. Дивно, що він не спить: це ж вона сова, а він жайворонок. Він виходить зі спальні на горішньому поверсі, скуйовджений, його волосся у темному світлі відливає синьо-чорним. Він геть голий, тож прикривається лише ледь помітною вдоволеною посмішкою в кутиках вуст.

Чоловік спускається сходами до Джен. Світло падає на татування на зап'ястку — час, коли він, за його словами, зрозумів, що кохає її, — весну 2003 року. Джен роздивляється його тіло. За останній рік, коли

йому виповнилося 43, серед темного волосся на грудях з'явилися лише кілька сивих волосин.

— Попрацювала? — Він жестом указує на гарбуз.

— Усі їх виставили, — недоладно пояснює Джен. — Усі сусіди.

— Та кого це обходить? — відказує він. Старий добрий Келлі.

— Тодда ще немає.

— Для нього це ще ранній вечір, — каже чоловік. У розбитому на склади «ве-чір» (наче дихання перечепилося об гірський кряж) ледве вгадується легкий валлійський акцент. — Хіба вже перша ночі? Це ж його комендантська година.

Їхня типова перепалка. Джен переймається занадто сильно, а Келлі, мабуть, менше, ніж треба. Щойно подумавши про це, Джен обертається — і бачить: ось він, цей ідеальний, досконалий зад її чоловіка, який вона любить уже майже двадцять років. Вона знову визирає на вулицю, виглядаючи Тодда, а тоді кидає погляд на Келлі.

— Тепер сусіди побачать твою дупу, — каже вона.

— Подумають, що то ще один гарбуз, — відповідає Келлі влучним і гострим, як ніж, дотепом. Кепкування завжди було його зброєю. — Ходімо в ліжко? Не можу повірити, що скінчив роботу на Меррілокс, — додає він, потягуючись.

Він цілий тиждень реставрував викладену плиткою підлогу вікторіанської доби в будинку на Меррілокс-роуд. Працював один — саме так він любить. Слухає подкаст за подкастом і нікого не помічає. Складний, наче невдоволений досягнутим — ось такий він, Келлі.

— Так, — відповідає Джен. — За хвилику. Я лише хочу пересвідчитися, що він удома і з ним усе гаразд.

— Він з'явиться будь-якої миті, з кебабом у руці, — відмахується Келлі. — Чи ти чекаєш на чипси?

— Припини, — всміхається Джен.

Келлі підморгує їй та вертається до ліжка.

Джен безцільно тиняється будинком. Думає про справу, над якою працює: пара, що розлучається, свариться переважно через китайський сервіз, але насправді, звісно, йдеться про зраду. Не треба було її брати: у неї в роботі вже понад триста справ. Але на першій зустрічі місіс Вічер поглянула на Джен і сказала: «Якщо доведеться віддати йому ті тарілки, я втрачу все, що любила», і Джен не змогла відмовити. Хотіла б вона не надто брати все до серця — незнайомців, які розлучаються, сусідів, бісові гарбузи, — але не може.

Вона заварює чай та повертається до панорамного вікна — чувати й далі. Чекатиме стільки, скільки знадобиться. Батьківство обрамлене недосипанням — і на етапі плекання немовляти, і коли дитина вже майже доросла, — тільки причини для нього різні. Вони купили цей будинок через це вікно просто посередині будівлі. «Ми виглядатимемо з нього, наче королі», — сказала Джен, на що Келлі розсміявся.

Вона витріщається в жовтневий туман — і ось він нарешті, отам на вулиці. Джен бачить його саме в той момент, коли закінчується літній час і годинник переходить з 01:59 на 01:00. Вона ховає усмішку: Тодд свідомо використовує переведення стрілок, щоб показати, що не спізнився. У цьому весь він: вважає лінгвістичне й семантичне спростування аргументів

щодо комендантської години важливішим за підстави для неї.

Тодд розгонисто крокує вулицею. Шкіра й кістки, здається, взагалі не набирає вагу. Коли він іде, під джинсами видно обриси кутастих колін. Усе оповите безбарвним туманом, дерева й хідник чорні, повітря напівпрозоро-біле. Світ у сірих тонах.

Їхня вулиця на околицях Кросбі, що в Мерсисайді, не освітлена. Келлі встановив біля будинку ліхтар у стилі Нарнії, дорожезний, із кованого заліза; вона уявлення не має, як чоловік зміг собі це дозволити. Ліхтар запалюється, реагуючи на рух.

Але заждіть... Тодд щось бачить. Спиняється як укopianий, підозріло вдивляється. Джен простежує його погляд і бачить: якась постать поспіхом рухається іншим боком вулиці. Той чоловік старший за Тодда, значно старший. Це видно з його тіла й рухів. Джен такі речі помічає, завжди. Завдяки цьому вона хороша адвокатка.

Вона кладе гарячу долоню на холодну шибку.

Щось не так. Зараз щось станеться. Джен певна цього, хоч і не може дати назву; якесь інтуїтивне передчуття небезпеки, як від феєрверків, залізничних переїздів та урвищ. У голові зі швидкістю клацання фотокамери одна за одною проносяться думки.

Вона ставить чашку на підвіконня, кличе Келлі, тоді біжить сходами, перестрибуючи через дві, сковзаючи босими ногами по грубій смугастій доріжці. Взувається, тоді на хвилюку завмирає, вхопившись за металеву дверну ручку.

Що це за відчуття? Непоясненне. Дежавю? Навряд вона колись таке переживала. Джен кліпає очима —

і відчуття зникає, розвіюється, наче дим. Що то було? Рука на латунній ручці дверей? Жовте сяйво ліхтаря надворі? Ні, вона не може пригадати. Все зникло.

— Що там? — запитує Келлі просто в неї за спиною, запинаючи на поясі сірий халат.

— Тодд... Він там... Він там надворі... з кимось.

Вони поспішають. На шкірі моментально відчувається холодне осіннє повітря. Джен біжить до Тодда й незнайомця. Та перш ніж вона усвідомлює, що відбувається, тишу розтинає крик Келлі:

— Зупинись!

Тодд несеться вперед і за секунду вже хапає незнайомця за куртку з капюшоном. Він рветься битися з тим чоловіком, подається вперед, дотикається до нього. Незнайомиць сягає рукою в кишеню.

Келлі в паніці жене до них, роззираючись навсібіч. «Тодде, не треба!» — гукає він.

А тоді Джен бачить ножа.

Під дією адреналіну картина вимальовується дуже гостро й рельєфно. Швидкий, точний удар ножем. А потім усе сповільнюється: ось вийнято ніж, спершу він застряг був в одязі, а тоді виходить назовні. Лезо випорпує дві білі пір'їни, що кружляють у морозяному повітрі, наче сніжинки.

Джен дивиться, як цівкою струменить кров, дуже багато крові. Мабуть, вона впала на коліна, бо відчуває, як маленькі камінчики з доріжки вп'ялися в шкіру. Вона погойдує тіло, розкриває куртку, відчуває, як гаряча кров стікає їй по руках, між пальцями, по зап'ястках.

Вона розстібає чоловікові сорочку. Торс залитий кров'ю; три рани розміром із прорізи для монет

з'являються перед очима й зникають — це наче намагатися роздивитися дно червоного ставка. Вона геть змерзла.

— Ні!!! — низько, з надривом кричить вона.

— Джен! — хрипко гукає її Келлі.

Стільки крові. Вона кладе пораненого на під'їзну доріжку й схиляється, пильно оглядаючи. Вона сподівається помилитися, але вже хвилину певна: він відійшов. Жовте вуличне світло якимось неправильно б'є просто в очі.

Ніч оглушливо тиха. Після кількох хвилин шоку Джен розплющує примружені очі й підводить погляд на сина.

Келлі забрав Тодда від жертви й обіймає його. Келлі стоїть до неї спиною, а Тодд обличчям — і пильно дивиться з-за батькового плеча з байдужим виразом. Він упускає ніж — і той падає на замерзлу доріжку зі звуком церковного дзвону. Він обтирає рукою обличчя — і лишає кривавий мазок.

Джен вивчає його вираз обличчя. Може, він шкодує, а може, і ні. Вона не знає. Вона в змозі прочитати практично будь-кого, тільки не власного сина.

День нульовий, одразу після 01:00

Хтось, певно, зателефонував до 999, бо вулиця раптово освітилася яскравими синіми мигалками.

— Що... — каже Джен Тодду.

І в цьому «Що...» — всі запитання одразу: хто, чому, якого біса?

Келлі, блідий від шоку, випускає сина, але не каже ні слова — цілком у стилі її чоловіка.

Тодд не дивиться ані на неї, ані на батька.

— Мам, — зрештою промовляє він.

Адже діти завжди передусім шукають маму? Вона тягнеться до дитини, але не може полишити тіло. Не може ослабити тиск на рани. Тоді все стане гірше, для всіх.

— Мам, — знову каже Тодд.

Його голос ламається, наче тріскає навіл суха земля. Він кусає губи й дивиться вдалечінь, на вулицю.

— Тодде, — відгукується вона.

Кров незнайомця вихлюпує їй на руки, наче потужний струміль із душі.

— Я мусив, — каже він, зрештою переводячи погляд у її бік.

У Джен від шоку відвисає щелепа. Келлі опускає голову на груди. Рукави його халата закривавлені — це кров із Тоддових рук.

— Хлопче, — каже Келлі, так тихо, що Джен навіть не певна, чи справді це чує. — Тодде.

— Я мусив, — знову повторює Тодд, із притиском. У морозному повітрі видно шлейф пари, що він видихнув. — Не було вибору, — ще раз каже він, але цього разу з підлітковою категоричністю. Блакитне світло поліційних машин дедалі ближче. Келлі витріщається на Тодда. Він щось шепоче зблідлими знекровленими губами, можливо тиху лайку.

Вона вдивляється у свого сина, цього жорстокого злочинця, який полюбляє комп'ютери й статистику, але водночас і досі хоче на Різдво пару піжам, складених у ногах ліжка.

Келлі марно намотує кола на під'їзній доріжці, вхопившись за голову. Він ні разу не глянув на вбитого: не відводить очей від Тодда.

Джен намагається затискати рани, які пульсують під її долонями. Вона не може облишити... жертву. Поліція вже тут, а от парамедики ще не доїхали.

Тодд досі тремтить, від холоду чи шоку — не розрізнити.
— Хто він? — запитує його Джен.

Він стенає плечима, мовчить.

— Вони тебе заарештують, — тихо каже Келлі. До них біжить поліціант. — Послухай, нічого не кажи, гаразд? Ми...

— Хто він? — повторює Джен. Це звучить дуже голосно, крик уночі. Їй так хочеться, щоб поліція наближалася повільніше, будь ласка, повільніше, лиш дайте нам ще трохи часу.

Тодд переводить на неї погляд.

— Я... — каже він і цього разу не вдається до багатослівних пояснень чи інтелектуального позерства. Анічогісінько, обірване речення, що зависло у вологому

повітрі між ними перед тим, як уся ситуація вийде за межі їхньої родини.

До них підходить офіцер — високий, у захисному жилеті, білій сорочці, із рацією у лівій руці.

— Ехо, від Танго 2-4-5 — я на місці злочину. Амбо під'їжджає.

Тодд двічі оглядає поліціанта через плече, а тоді повертається до матері. Ось зараз. Зараз він усе пояснить, перш ніж вони все тут опанують зі своїми наручниками і владою.

Джен — із застиглим обличчям, руки в гарячій крові. Вона просто чекає, боячись поворухнутися, втратити контакт очима. Контакт розриває Тодд. Він закусює губу й утуплюється у свої черевики. І все.

Ще один поліціант забирає Джен від тіла незнайомця, і вона стоїть на під'їзній доріжці у кросівках і піжамі, з мокрими липкими руками, просто дивиться на сина, а тоді на чоловіка в халаті, який намагається вести перемовини з правоохоронними органами. Це вона мала б узяти все у свої руки. Зрештою, вона юристка. Але її заціпило, вона геть спантеличена. Розгублена настільки, наче опинилася на Північному полюсі.

— Можете назвати своє ім'я? — звертається до Тодда перший офіцер. Його колеги вибираються з машин, як мурахи з гнізда.

Джен і Келлі у єдиному порусі ступають крок уперед, але Тодд робить малопомітний рух рукою в їхню сторону — наче спиняє їх.

— Тодд Бразергуд, — мляво відповідає він.

— Можете розповісти, що сталося? — запитує офіцер.

— Чекайте, — пожвавлюється Джен. — Ви не можете опитувати його при дорозі.

— Давайте всі поїдемо до відділку, — наполягає Келлі. — І...

— Ну, я вдарив його ножем, — перериває батька Тодд, указуючи жестом на чоловіка на землі. Він знову засовує руки в кишені й підходить до поліціанта. — Тож, гадаю, вам краще мене заарештувати.

— Тодде, — каже Джен, душачись слізьми, — замовкни.

Цього не може бути. Їй треба хильнути міцного, повернутися в часі, виявитися хворою. Вона починає тремтіти всім тілом від безглузлого, бентежного холоду.

— Тодде Бразергуде, ви не зобов'язані говорити, — вимовляє поліціант, — але якщо не відповідатимете на запитання, це може зашкодити вашому захисту...

Тодд, не опираючись, простягає долоні зап'ястком до зап'ястка, як у бісовому фільмі, і на нього надягають наручники, як у кіно, з металевим клацанням. Змерзлий, він піднімає плечі. На обличчі — байдужий, покірний, спокійний вираз. Джен ніяк не може припинити витріщатися на нього.

— Ви не можете цього зробити! — вигукує Келлі. — Чи це не...

— Чекайте, — в паніці звертається до поліціанта Джен. — Ми ж їдемо? Він же підліток...

— Мені вісімнадцять, — повідомляє Тодд.

— Сідай туди. — Поліціант указує Тоддові на автівку, ігноруючи Джен. І каже в рацію: — Ехо — від Танго 2-4-5: підготуйте камеру, будь ласка.

— Тоді ми поїдемо за вами, — у відчаї заявляє Джен. — Я юристка, — додає вона без жодної потреби, хоча й уявлення не має про кримінальне право. Утім, навіть тепер, у кризовій ситуації, материнський інстинкт палає яскраво й променисто, як гарбуз на вікні. Просто слід з'ясувати, чому Тодд зробив це, витягнути його, а тоді надати допомогу. Ось що треба зробити. І так вони й учинять.

— Ми поїдемо, — каже вона. — Зустрінемося у відділку.

Поліціант нарешті зустрічається з нею поглядом. Він схожий на модель. Рельєфно окреслені вилиці. Господи, це таке кліше, але хіба нині всі копи не здаються такими молодими? «Відділок Кросбі», — каже він їй — і на тому все, сідає в авто, забираючи її сина з собою. Інший офіцер залишається із жертвою. Джен майже не здатна подумати про вбитого. Кидає лише один погляд. Кров, вираз на обличчі полісмена... Вона впевнена: чоловік мертвий.

Вона повертається до Келлі. Вона ніколи не забуде погляду свого стоїчного чоловіка в той момент. Ті його сині очі... Здається, світ на мить зупинився, і в цій тиші й спокої Джен думає: у Келлі вигляд людини, вбитої горем.

На фасаді відділку розміщено вивіску, яка повідомляє громадськості, що тут поліція. «Поліція Мерсисайду — Кросбі». Під вивіскою — присадкувата будівля 60-х років, оточена невисокою цегляною стіною. Навколо літає линяле жовтнеле листя.

Джен зупиняє машину якраз на подвійній жовтій смузі¹. Їхній син когось зарізав — кого обходить паркувальний талон? Келлі висідає, не дочекавшись повної зупинки машини. Несвідомо (їй так здалося) простягає руку за спину, шукаючи її долоню. Вона хапається за нього, наче на плоту в морі.

Він штовхає одну з половинок подвійних скляних дверей — і вони поспішають крізь фое із зачовганим сірим лінолеумом. Усередині відгонить застарілістю. Як у школах, лікарнях та богадільнях. Закладах, що вимагають уніформи й поганої їжі, Келлі такі місця ненавидить. «Ніколи не братиму участі в цих щурячих переронах», — казав він ще на початку їхніх стосунків.

— Я з ними поговорю, — коротко кидає Келлі до Джен. Він тремтить. Але радше, здається, не від страху, а від гніву. Він розлючений.

— Усе гаразд, я можу найняти адвоката і зробити початкові...

— Де суперінтендант? — гаркає Келлі до лисого офіцера на рецепції з каблучкою-печаткою на мізинці. Мова тіла в Келлі змінилася. Широко розставлені ноги, впевнено розправлені плечі. Навіть Джен украй рідко бачила, щоб він так утрачав пильність.

Офіцер знуджено відповідає, що їм треба почекати.

— У вас п'ять хвилин, — каже Келлі, вказуючи на годинник, а тоді падає на сидіння у фое.

Джен всідається поруч і бере його за руку. Обручка вільно ковзає на його пальці — мабуть, він змерз.

¹ У Великій Британії в місцях на узбіччях, розмічених подвійними жовтими смугами, паркування заборонене. (Тут і далі прим. пер.)

Вони сидять там, Келлі то схрещує, то випростує довгі ноги, хукає, Джен мовчить. На рецепцію підходить офіцер, тихо розмовляючи телефоном. «Такий самий злочин, як два дні тому, — розділ 18, умисне поранення. Жертвою була Нікола Вільямс, злочинець утік». Він говорить так тихо, що Джен заледве може розчути.

Вона сидить і просто слухає. Розділ 18, умисне поранення; це значить зарізати. Мабуть, вони говорять про Тодда. І аналогічний злочин два дні тому.

Зрештою з'являється офіцер, який проводив арешт, той високий з вилицями.

Джен поглядає на годинник над столом. Пів на четверту чи, може, пів на п'яту. Вона не знає, чи тут досі не перевели годинник із літнього часу. Це дезорієнтує.

— Ваш син залишиться на цю ніч у нас, ми незабаром його допитаємо.

— Де — тут? — каже Келлі. — Впустіть мене.

— Ви не зможете побачитися з ним, — відповідає офіцер. — Ви свідки.

Джен відчуває спалах роздратування. От саме за такі речі люди ненавидять систему правосуддя.

— О, аж отак, невже? — уїдливо відказує офіцерові Келлі, піднімаючи руки.

— Перепрошую? — м'яко перепитує офіцер.

— Тож ми, виходить, вороги?

— Келлі! — каже Джен.

— Ніхто нікому не ворог, — відповідає офіцер. — Зможете поспілкуватися із сином уранці.

— Де суперінтендант? — наполягає Келлі.

— Зможете поспілкуватися із сином уранці.

Келлі мовчить, і це напружена, небезпечна тиша. Джен бачила лише кількох людей, з якими її чоловік так поведився, — і вона не заздрить поліціантові. Щоб зірвало запобіжники, Келлі треба багато часу, але коли це трапляється — це справжній вибух.

— Я комусь зателефоную, — каже вона. — Я декого знаю.

Вона виймає телефон і починає нервово переглядати контакти. Кримінальні юристи. Вона таких багато знає. Перше правило юриспруденції — ніколи не хапатися за те, в чому ти не фахівець. Друге — ніколи не представляти рідних.

— Він сказав, що не хоче адвоката, — повідомляє офіцер.

— Йому потрібен соліситор¹, ви не можете... — відказує вона.

Офіцер піднімає долоні. Джен відчуває, як поруч закипає Келлі.

— Я просто зателефоную декому, і тоді він зможе... — починає вона.

— Гаразд, пустіть мене туди, — каже Келлі, жестом показуючи на білі двері, що ведуть у глибину відділку.

— Я не можу цього дозволити, — відказує офіцер.

— Ідіть. На хрін, — каже Келлі.

Джен шоковано витріщається на нього.

Офіцер навіть не зволить відреагувати, лише мовчки незворушно дивиться на Келлі.

¹ У Великій Британії є дві категорії адвокатів: соліситори, які консультують, готують матеріали до справ, представляють клієнтів у судах нижчих інстанцій, та баристери, які безпосередньо ведуть справи в судах, зокрема вищих інстанцій.

— Тож що тепер? — запитує Джен.

Господи, Келлі послав копа. Порушення громадсько-го порядку точно не допоможе розрядити ситуацію.

— Я вже вам сказав: він залишиться в нас на ніч, — офіцер звертається безпосередньо до неї, ігноруючи Келлі. — Раджу вам повернутися завтра, — кидає погляд на Келлі. — Ви не можете змусити сина взяти собі соліситора. Ми намагалися.

— Але він дитина, — каже Джен, хоча знає, що юридично це вже не так. — Він лише дитина, — тихо повторює вона, переважно для себе, згадуючи про різдвяні піжами й про те, як він просив її посидіти поруч, коли недавно підхопив норовірус. Вони провели всю ніч у ванній. Теревенили ні про що, вона витирала йому рота вологою фланеллю.

— Їм до цього байдуже, та й до всього іншого теж, — з гіркотою промовляє Келлі.

— Ми повернемося вранці, із соліситором, — каже Джен, намагаючись покращити ситуацію й умирити.

— Прошу. Маємо зараз відправити разом із вами команду до вашого дому, — каже він. Джен мовчки киває. Криміналісти. Обшук у її будинку. Натовп.

Джен і Келлі залишають поліцейний відділок. Дорогою до авто й сідаючи в нього, Джен потирає чоло. Вона відчуває жар.

— І що, ми справді просто поїдемо додому? — вимовляє вона. — Будемо сидіти й дивитися на обшук?

У Келлі напружені плечі. Він дивиться на неї, чорнявий, із сумними, наче в поета, очима.

— Уявлення не маю, холера.

Джен розглядає через лобове скло куш, який виблискує від осінньої нічної роси. За кілька секунд вона розвертає машину та їде, бо не знає, що ще зробити.

Паркуючись, вони бачать гарбуз на вікні. Мабуть, вона забула погасити свічку. Криміналісти в білих костюмах уже на місці, стоять на під'їзній доріжці, наче привиди, за поліційною стрічкою, що тріпотить на жовтневому вітрі. Калюжа крові вже почала підсихати по краях.

Їх впускають до їхнього ж чортового будинку, вони сидять унизу, спостерігаючи команду в уніформі, яка навкарачки шукає відбитки пальців на місці злочину. Вони взагалі нічого не кажуть, лише мовчки тримаються за руки. Келлі так і не зняв куртки.

Нарешті, після від'їзду криміналістів і поліціантів, які оглянули й забрали речі Тодда, Джен переміщається на диван, лягає горілиць і втуплюється у стелю. І ось тоді течуть сльози. Гарячі сльози градом. Плач над майбутнім. І над учорашнім днем, коли вона не помітила наближення лиха.

День мінус перший, 08:00

Джен розплющує очі.

Мабуть, вона лягла в ліжко й заснула. Вона не пам'ятає, як робила це, але ж вона в спальні, не на дивані, а крізь опущені жалюзі пробивається світло.

Вона перевертається на бік. Скажіть, що це неправда.

Змигнувши, витріщається на порожнє ліжко. Вона сама. І дуже сподівається, що Келлі вже встав і комусь телефонує.

Одяг розкиданий по підлозі, наче вона його просто поскидала з себе. Вона переступає через речі, натягує на себе джинси й однотонний гольф, у якому здається огрядною, але байдуже, їй подобається.

Вона виходить до коридору й зупиняється біля порожньої Тоддової кімнати.

Її син. Провів ніч у камері в поліції. Вона не може навіть думати про те, скільки всього ще на нього чекає.

Правильно. Вона може це розрулити. Джен — блискачча рятувальниця, вона все своє життя тільки те й робить, а зараз настав час допомогти синові.

Вона зможе з цим упоратися.

Чому він це зробив?

Чому мав при собі ножа? Хто жертва, той дорослий чоловік, якого вбив її син? Несподівано Джен пригадує маленькі натяки в поведінці Тодда в минулі тижні й місяці. Пригніченість. Втрата ваги. Потайність. Усе те, що вона приписала підлітковому віку. Лише два дні тому він

телефонував комусь із саду. Коли Джен спитала кому, Тодд відповів, що то не її справа, а тоді швиргонув телефон на диван. Гаджет підстрибнув і впав на підлогу, а вони обоє дивилися на це. Тодд удав, ніби все це жарт, але ні, то була маленька істерика.

Джен усе вдивляється у двері синовій спальні. Як вона примудрилася виростити вбивцю? Підліткова лють. Злочин із ножем. Банди. Антифа. Що з цього? Чия рука в тому всьому?

Келлі взагалі не чути. Спускаючись сходами, вона кидає погляд на панорамне вікно, біля якого стояла лише кілька годин тому, коли все змінилося. За ним і досі туманно.

Джен із подивом помічає, що на доріжці під будинком немає плям: мабуть, дощ і туман змили кров. Поліція поїхала. Поліційної стрічки немає.

Вона дивиться вгору вулицею, обрамленою деревами, які наче горять сухим осіннім листям. Є щось дивне в цьому пейзажі. Ніяк не втямить, що саме. Мусять же бути якісь нагадування про минулу ніч. Трохи зловісний вигляд абощо. Трохи нездоровий.

Вона поспіхом збігає сходами, минає хол із дерев'яною підлогою й заходить на кухню. Пахне вчорашнім вечором, до того, як усе сталося. Їжею, свічками. Нормальністю.

Згори, над нею, чується низький чоловічий голос. Це Келлі. Вона збентежено підводить очі до стелі. Він має бути в Тоддівій кімнаті. Напевно, шукає. Вона цілком розуміє цю спонуку. Нагальну потребу знайти те, що пропустила поліція.

— Келл? — гукає вона й біжить сходами; вибравшись нагору, вже ледь дихає. — Нам треба визначитися, якого соліситора...

— Три очка і Джен! — чути голос. Він долинає з синової кімнати, і це точно голос Тодда. Джен так рвучко відступає назад, аж спотикається на верхній сходинці.

Це неможливо уявити: Тодд виходить із кімнати, у чорній футболці з написом *Science Guy* і спортивних штанах. Він явно щойно прокинувся й дивиться на неї скося, на її бліде обличчя, єдину світлу пляму в темряві.

— Ми ще нічого не встигли, — каже він, усміхаючись, аж з'являються ямочки на щоках. — Я навіть, зізнаюся, зайшов на сайт каламбурів.

Джен може лише здивовано вирячити очі. Її син, убивця. На його руках немає крові. Жодного злочинного виразу обличчя. І все ж...

— Що? — вигукує вона. — Звідки ти тут?

— Га?

Він точно такий, як був. Навіть попри збентеженість Джен стає цікаво. Ті самі сині очі. Те саме скуйовджене волосся. Те саме високе струнке тіло. Але він скоїв таке, що не можна пробачити. Ніхто не пробачить, хіба, може, вона.

Як він тут опинився? Як це він удома?

— Що? — уточнює він.

— Як ти повернувся?

Тодд супить брови.

— Це химерно, навіть для тебе.

— Тебе привіз тато? Тебе випустили під заставу? — гаркає вона.

— Під заставу?

Він знову манірно піднімає брову. Він змінився за останні кілька місяців. Став стрункіший, вужчий у стегнах, але обличчя розпливлося. З'явилася така блідість,

як у людей, які забагато працюють, їдять усухом'ятку й мало п'ють. Джен такого за Тоддом не помічала, але хтозна. А разом із тим з'явилася манірність, одразу після знайомства з новою дівчиною, Кліо.

— Я збираюся зустрітися з Коннором.

Коннор. Одноліток, тільки познайомилися цього літа, але вже стали друзями. Джен подружилася з його мамою Полін багато років тому. Вона ідеально підходить Джен: виснажена, вживає лайку, не є природженою мамою, людина, яка наче неявно дає Джен дозвіл щось зіпсувати. Джен завжди тягнуло до таких типажів. Усі її друзі непретензійні, не бояться робити й говорити те, що думають. Буквально нещодавно Полін сказала про Тео, молодшого брата Коннора: «Я люблю його, але йому сім, тому він поводить як придурак». Вони сміялися, як винуваті ледацюги, біля шкільних воріт.

Джен підходить ближче й пильно вдивляється в Тодда. Жодного знаку диявола, жодної зміни в погляді, жодної зброї в кімнаті. Насправді приміщення видається неторканим.

— Як ти дістався додому і що сталося?

— Дістався звідки?

— З поліційного відділку, — прямо каже Джен.

Вона помічає, що тримається на відстані від сина. На крок далі, ніж зазвичай. Вона вже не знає, на що ця людина — її дитина, любов її життя — здатна.

— Перепрошую, що? З поліційного відділку? — відповідає він, вочевидь тішачись. — Знак питання...

Тодд корчить міну, морщить носа, точнісінько як робив у дитинстві. На обличчі лишилися два крихітні

рубці від найгіршого підліткового акне. А в усьому іншому його обличчя досі дитяче, незіпсоте, із милим юнацьким персиковим пушком.

— Тебе заарештували, Тодде!

— Мене заарештували?

Джен зазвичай бачить, коли її син бреше, а в цей момент вона помічає, що він точно каже правду. Він дивиться на неї своїми ясними присмерковими очима, на обличчі написана спантеличеність.

— Що? — ледь шепоче вона. Щось потроху росте в ній, якесь непевне, жаске усвідомлення.

— Я бачила... Я бачила, що ти зробив, — вказує вона жестом на панорамне вікно. І в цей момент розуміє, в чому справа. Річ не в пейзажі за вікном, а в самому вікні. Гарбуза немає. Він зник.

Джен починає цокотіти зубами. Так не може бути.

Вона відриває погляд від підвіконня без гарбуза.

— Я бачила, — повторює знов.

— Що бачила?

Його очі так схожі на очі Келлі, думає вона, принаймні в тисячний раз за життя. Ідентичні.

Джен просто дивиться на сина, цього разу він не відводить очей.

— Що сталося минулої ночі, коли ти повернувся додому.

— Я не виходив з дому вчора.

Кпини, претензійність, позерство — все зникло.

— Що? Я чекала на тебе, ти спізнювався, але потім перевели годинник...

Він робить паузу, не відводячи очей.

— Годинник переводять завтра. Сьогодні ж п'ятниця?

День мінус перший, 08:20

У Джен у грудях ніби щось обривається. Вона відкидає волосся з обличчя й рушає до сімейної ванної в кінці будинку, піднятим пальцем просигналізувавши Тодду, щоб зачекав секунду. Повертаючись до нього спиною, вона тремтить, наче він хижак, якого треба тримати в полі зору.

У туалеті її вивертає від нудоти, якої вона давно вже не відчувала. Вона майже нічого не виблювує, крім липкого жовтого шлункового соку, який осідає на самому дні під водою. Вона пригадує, як під час вагітності поскаржилася лікарю, що блює дуже сильно, вже самою жовцю, на що лікар вочевидь відчув за необхідне повідомити: «Жовч яскраво-зелена, і це симптом справжньої проблеми. Ви, певно, маєте на увазі шлунковий сік».

Вона все вдивляється в шар шлункового соку на дні унітаза. Це, мабуть, не жовч, але, здається, проблеми в неї цілком реальні.

Тодд не знає, про що їй ідеться. Це зрозуміло. Навіть він би не заперечив. Але чому? Як так?

Гарбуз. Гарбуз зник. І де її чоловік? Вона не може ясно мислити. Її охоплює паніка, яка тисне зсередини, яку нема куди вихлюпнути. Зараз її знову знудить.

Вона сідає, притулившись до холодної плитки, викладеної візерунком шахівниці.

Виймає телефон із кишені, виводить на екран календар і втуплюється в нього.

П'ятниця, 28 жовтня. Годинник справді переводять завтра. А в понеділок буде Гелловін. Джен витріщається й витріщається на дату. Як таке може бути?

Мабуть, вона божеволіє. Підводиться і ступає кілька безцільних кроків. Тіло наче вкрите мурахами. Треба вибиратися звідси. Але звідки? Із учорашнього дня?

Вона прокручує до останнього повідомлення до Келлі й натискає кнопку виклику.

Він одразу ж бере слухавку.

— Послухай, — каже вона з притиском.

— Ой-ой, — розслаблено відповідає він, як завжди, тішачись її дзвінку. Вона чує, як зачиняються двері.

— Де ти? — запитує Джен. Так, це звучить божевільно, але що вона може вдіяти?

Пауза...

— Я на планеті Земля, але звучить так, наче ти не тут.

— Я серйозно.

— Я на роботі! Очевидно ж! А де ти?

— Тодда минулої ночі арештували?

— Що? — Джен чує, як щось важке з глухим звуком падає на підлогу. — Емм, за що?

— Ні, я тебе питаю. Так *арештували*?

— Ні? — спантеличений Келлі.

Джен не може повірити. Піт котиться по грудях. Вона починає потирати руки.

— Але ми сиділи... сиділи в поліційному відділку. Ти на них кричав. Годинник щойно перевели, я була... я вирізала гарбуз.

— Слухай, я маю завершити роботу на Меррілокс, — каже Келлі.

Джен робить вдих. Він же сказав, що завершив учора. Сказав же? Так, вона цього певна. Він був на горішньому сходовому майданчику, на ньому були лише татуювання й посмішка.

Вона може це пригадати. *Може.*

Вона підносить руку до очей, наче нею можна відгородитися від усього світу.

— Не розумію, що відбувається, — каже вона, наміряючись заплакати, сльози вже чути в її словах. — Що ми робили? Минулого вечора? — Вона знову відкидає голову, спираючись на стіну. — Я вирізала гарбуз?

— Про що ти...

— Гадаю, зі мною щось таке сталося, якийсь напад, — каже вона майже пошепки.

Закочує піжамні штани до колін і розглядає шкіру. Жодних слідів того, що стояла на гравії. Ані плямки, ані бруду. Жодної крові під нігтями. На шкірі швидко з'являються мурашки, наче у сповільненій зйомці.

— Я вирізала гарбуз? — знову запитує вона, але на цих словах на неї сходить осяяння. Якщо цього не було... тоді, можливо, вона і з'їхала з глузду, але її син не вбивця. Її плечі трохи опадають від полегшення.

— Ні, ти... Ти сказала, що тебе не можна змусити до цього бісового... — зі сміхом відповідає Келлі.

— Гаразд, — слабким голосом промовляє Джен, чітко уявляючи, яким саме вийшов той гарбуз.

Потім встає і розглядає в дзеркалі себе, свої очі. Портрет жінки в паніці. Темне волосся, бліде обличчя, зацькований погляд.

— Слухай, я краще піду. Упевнена, мені щось наснилося, — каже вона, хоча сама собі не вірить.

— Гаразд, — повільно відповідає Келлі. Можливо, хоче щось додати, але вирішує промовчати й лише повторює: — Гаразд. Я повернуся раніше.

І Джен рада, що це її Келлі, сімейний чоловік, не такий, який ходить по пабах чи займається спортом із друзями.

Жінка виходить із ванної та спускається на кухню. Сад за дверми до патіо окутаний туманом, що розмиває верхівки дерев. Келлі збудував для них цю кухню пару років тому, коли вона напідпитку заявила, що хоче «бути отією жінкою, яка має всю цю ефективну фігню, ну, ти в курсі: щасливі клієнти, щаслива дитина, умивальник від *Bristol*¹».

Одного вечора він їй це подарував: «Сподіваюся, ти тепер збереш до купи всю ефективну фігню, Джен, бо вже маєш мийку своєї мрії».

Спогад розсіюється. Джен завжди радить своїм застресованим стажерам зробити десять вдихів і заварити кави, тож зараз вона це зробить для себе. Вона на це вчилася. Двадцять років на стресовій роботі дають певні навички.

Але підходячи до свого мармурового кухонного кутка, вона сповільнює крок. Збоку лежить цілий, непорізаний гарбуз.

Джен застигає як укопана, наче удріла привида. Здається, її зараз знову знудить. «Ох», — вимовляє вона в порожнечу крихітний уламочок слова, гігантський вигук розуміння. Вона простягає руки до гарбуза, наче до невибухлої бомби, але він цілий під її пальцями, міцний та неушкоджений, і, святий боже, учора вночі

¹ Відомий бренд сантехніки для кухні та ванної.

нічого не сталося. Нічого, холера, не сталося. Її накриває відчуття полегшення. Він цього не робив. Він цього не робив.

Вона дослухається до Тодда в його кімнаті. Він відчиняє й зачиняє шухляди, ходить туди-сюди, застібає блискавку.

— Уже повернулася до реального світу? — запитує син, з'являючись у коридорі при сходах. Джен аж підстрибує від його грайливого тону й витріщається на нього. Його тіло. Він худіший, ніж кілька тижнів тому, так?

— Майже, — відказує автоматично, двічі ковтає слину. Вона тремтить, наче хвора, адреналін породжує щось на зразок панічної лихоманки.

— Що ж, добре...

— Гадаю, мені наснилося жахіття.

— Так, халепа, — щиро відказує Тодд, наче цим можна запросто пояснити її спантеличеність.

— Так, але послухай: у тому сні ти когось убив.

— Ого, — каже він, але щось змінюється, невловно, підспудно, у виразі його обличчя, наче невидима риба пропливає в глибині океану, а на поверхні від того з'являються ніби не пов'язані з нею хвилі.

— Кого? — запитує він.

Джен думає, що це дивне запитання для початку. Вона звикла, що клієнти не кажуть усієї правди, і це, здається, той випадок.

Він відкидає чорнявого чуба з чола. Футболка піддирається, стає видно талію, за яку вона тримала його, як він був малий і гнучкий, лише вчився сідати, стрибати, ходити. Колись вона думала, що материнство часом таке нудне, таке невдячне, години за годинами

присвячено тим самим діям у різному порядку. Але тепер вона знає, що це не так; це ніби сказати, що дихати нудно.

— Дорослого чоловіка. Десь сорокарічного.

— Оцими кволими ручками? — каже Тодд, театраль-но підносячи тонку руку.

Одного разу пізно вночі Келлі спитав її: «Як ми примудрилися виростити такого самовпевненого гіка?», і вони душилися від сміху. Джен найбільше любить у Келлі цю його стриману дотепність. Вона так рада, що Тодд її успадкував.

— Та ж оцими, — відповідає вона. А сама думає: *«Тобі не треба було м'язів. У тебе була зброя»*.

Тодд залазить босими ногами в кросівки. Саме так, як він це зробив, — Джен пам'ятає, як це було в п'ятницю ранком. Вона ще дивувалася, як йому не холодно в жовтні, переживала, що застудить собі щиколотки в школі. Переймалася також, до сорому свого, що люди подумають, ніби вона хрінова мати, ніби вона... а що саме, до речі? Проти шкарпеток? Господи, і через таке вона нервується.

Але вона думала саме це. Вона пам'ятає.

Джен аж пересмикує. Тодд береться за ручку дверей — і вона відчуває дежавю. Ні. З нею все гаразд. Усе гаразд. Не треба цим перейматися. Забудь це. Немає жодних доказів, що таке вже було.

Аж ось...

— Після школи я одразу піду до Клію. Якщо вона захоче. Поїм там.

Він говорить сухо й уривчасто. Повідомляє їй, а не запитує. Так завжди останнім часом.

І ось саме тут це і трапляється. Слова готові зірватися з губ, так само природно, як джерело, що б'є з-під землі; те саме речення, яке вона промовила вчора.

— Знову устриці у відерцях? — каже вона.

Вперше, коли Тодд пішов до Клію на обід, вони їли справжні устриці. Він надіслав їй фото, як тримає одну, напіввідкриту на кінчиках пальців, і підписав: *«Ти казала, я мушу більше відкриватися?»*

Вона чекає на Тоддову відповідь. Що він майже певен: буде щось таке непримітне, на кшталт фуа-гра.

Він посміхається матері, розряджаючи напруження:

— Я майже певен, що буде щось непримітне, на кшталт, скажімо, фуа-гра.

Вона не може. Не може дати цьому раду. Це божевілля. Здається, в неї зараз зупиниться серце.

Тодд бере наплічника. Щось у тому жесті, яким він закидає його собі на плече, ще більше її нервує. Він видається важким.

І тоді з'являється цілком оформлена думка. *А що, як зброя в тому наплічнику? Що, як злочин мусить статися? Що, як це був не сон, а передчуття?*

Джен кидає то в жар, то в холод.

— Це не твій комп'ютер чути? — каже вона, підводячи очі до стелі. — Він зашумів.

Як сміховинно легко змусити тинейджера піти перевірити гаджет! Джен на мить відчуває провину й зворущення, спостерігаючи, як він, спотикаючись, поспішає перевірити. Вона завжди мала до Тодда надмірне співчуття, часом засильно занурювалася в його шкільні драми, пов'язані з виключенням із певних соціальних

активностей. Але сьогодні це здається недоречним. Вона бачила, як він убив.

Хоч би що вона відчувала, це не завадить їй подивитися.

Передня кишеня, бічні кишені. Щоб відволіктися, найліпше діяти. Вона чує, як Тодд бубонить угорі від нетерпіння. «На бога», — каже він.

Два підручники з хімії, три розрізнені ручки. Джен викладає їх на підлогу в коридорі й продовжує пошук.

— Жодних сповіщень, — кричить син. Він знову роздратований. Віднедавна вона відчуває в ньому якусь сприкреність.

— Вибач, — відгукується вона, думаючи: «Дай мені одну бісову хвилинку, лише одну, лише одну». — Ма-буть, я помилилася.

Дно наплічника вкрите крихтами від тисяч сендвічів.

Але що це? Отут ззаду? Піхви, шкіряні піхви. Щось холодне й тверде, як стегова кістка, у задній кишені рюкзака її сина. Ще не витягнувши предмета, вона знає, що це.

Довгастий шкіряний мішечок. Вона видихає, тоді розстібає верх і висуває руків'я.

І всередині... ніж. Той ніж.

День мінус перший, 08:30

Джен стоїть, втупившись у цей символ зради у своїй руці. Вона не замислювалася, як учинить, коли щось знайде. Ніколи не думала, що взагалі шукатиме.

Вона тримає довгасте страшне чорне руків'я.

Знову накочується паніка, хвиля тривоги, яка відходить, наче відплив, але завжди, завжди повертається. Вона ривком відчиняє шафку під сходами. Тут напхано взуття, спортивний інвентар, консерви, яким немає місця в кухні, вона намагає щілину й вкладає ніж аж під задню стінку. На сходовому майданчику чути Тодда. Вона припасовує ніж біля стінки й відходить від шафки, а тоді впорядковує решту речей у його наплічнику.

Тодд, роздратовано посміхаючись (і всіма своїми рисами нагадуючи молодого Келлі), піднімає рюкзак. Здається, він не зауважує різниці, не відчуває, що сумка полегшала. Джен пильно спостерігає, як він відчиняє вхідні двері. Її син, озброєний, як він вважає, і сповнений рішучості. Її син, який вганяє ножа в іншу людину з такою силою, що розрізає їй груди в трьох місцях. Він підозріливо оглядається через плече, і Джен на мить спадає на думку, що він у курсі її вчинку.

Він іде, а Джен піднімається сходами й стежить за його машиною через панорамне вікно. Вона певна, що, від'їжджаючи, він кидає оком у дзеркало заднього

огляду й зустрічається з нею поглядом, буквально на секундочку, наче метелик непомітно сідає й спурхує вгору одним помахом крилець.

— Я знайшла в Тоддовому наплічнику ножа, — каже Джен, щойно її чоловік постає на порозі будинку. Решти не пояснює, не зараз. Цілий день вона металася між панікою та раціоналізацією. Нічого взагалі не сталося, це був сон, це щось незрозуміле, це кошмар наяву. Вона божевільна, божевільна, божевільна.

Як Джен і очікувала, обличчя Келлі одразу ж похмурніє.

Він підходить до неї, виймає лезо і тримає його на долоні, наче археологічну знахідку. Дивиться розширеними зіницями.

— Що він сказав? Коли ти це знайшла? — холодно звучить голос чоловіка.

— Він не знає.

Келлі мовчки киває, роздивляється довге гостре лезо. Джен пам'ятає, яким розгніваним він був учора вночі, тепер же натомість видається замкнутим.

— Ніж новісінький, — нарешті каже він, підводячи на неї погляд. — Я його, холера, вб'ю.

— Я знаю.

— Ножем не користувалися.

— Ага. — Джен видашує із себе сумний сміх.

— Що?

— Просто, розумієш, я бачила, як учора вночі Тодд когось ним колов.

— Що... — каже він, без запитальної висхідної інтонації, просто не вірячи.

— Учора я чекала на Тодда, і він... він зарізав когось на вулиці. Ти теж там був.

— Але... — Келлі потирає рукою підборіддя. — Але мене не було. Тебе не було. Ти сказала, тобі наснилося, — коротко всміхається він. — Тебе дурка косить? (Так вони поміж собою називають невроз.)

Джен відвертається від чоловіка. За вікном сусід вигулює пса. Джен знає, що зараз у нього задзвонить телефон, вона пам'ятає це відучора, але не встигає повідомити Келлі. Треба пригадати ще щось, що має статися, аби навести йому докази, але вона не може, не здатна думати ні про що інше, крім того, як їй вдалося прокинутися в цьому жахному альтернативному всесвіті.

— Я не спала, — каже вона, відриваючи погляд від сусіда, який зараз говорить телефоном, і замислюючись про всі ті ознаки, що можуть непрямо підтвердити: вчорашнього дня не було. Ось гладенький непорізаний гарбуз, її син був у спальні, на вулиці немає плям крові та поліційної стрічки. Але потім вона згадує про ніж. Ніж — єдиний речовий, намацальний доказ, що в неї є.

— Послухай, я вчора нічого не бачив. Ми його просто про це питаємо. Коли він повернеться, — каже Келлі. — Це карний злочин. Тож... ми можемо йому про це розповісти.

Джен мовчки киває. Та й що б вона могла сказати?

— Не плутайся під ногами, — звертається Келлі до їхнього кота, Генріха VIII; його так назвали, бо він завжди був гладким, від самого дня його порятунку.

Джен, яка в цей час відпочиває на дивані в кухні, здригається. Келлі сказав точнісінько те саме у вечір п'ятниці. У перший вечір п'ятниці. Потім він поступився, нагодував Генрі зі словами: «Та добре вже, але знай, що я тебе засуджую».

Вона підривається й виходить повз Келлі. Не можна. Не можна просто сидіти й спостерігати, як розгортається день, який вона вже проживала.

— Куди ти? — здивовано запитує Келлі. — Ти настільки знервована, що аж куряву здійняла, промчавши повз мене. Та добре вже, але знай, що я тебе засуджую.

Остання фраза — це вже до кота, який не припиняв нявкати. Келлі відкриває пачку корму *Felix*. Джен стає гаряче в грудях. Вона відчуває, як піднімається по шиї й заливає щоки панічний рум'янець.

— Це все вже було, — каже вона. — Це все вже було раніше. Що відбувається?

Вона бездумно смикає одяг, намагаючись вирватися з тіла, висловити щось неможливе. Якщо вона не збожеволіла раніше, то явно втрачає глузд просто зараз.

— Ти про ніж?

— Не про ніж, я знайшла його лише сьогодні, — пояснює вона, знаючи, що це звучить нісенітницею для всіх, крім неї. — Про все інше. Я вже переживала все інше, що зараз відбувається. Я проживаю цей день удруге.

Келлі, зітхаючи, закінчує з годуванням кота й відчиняє дверцята морозилки.

— Це навіжено навіть для тебе, — уїдливо каже він.

Джен нахилиє голову, дивлячись на нього з дивана знизу вгору.

Проживаючи цей вечір уперше, вони посварилися з приводу вихідних. Джен завжди хотілося кудись поїхати, а Келлі відмовлявся летіти. Він розповів їй на початку стосунків, що колись літак, у якому він летів, через турбулентність круто знизився на півтора кілометра. З того часу він не літає. «Ти анітрохи не видаєшся тривожним», — сказала вона тоді. «Ну і я ж про це», — відповів він їй, а тоді дістав із морозилки морозиво *Magnum*.

— Я знаю, що ти збираєшся з'їсти *Magnum*, — каже вона тепер, але Келлі вже поклав руку на дверцята.

— Але ж ти це вгадала? — відповідає він і повертається до кота: — Вона телепатка.

Келлі йде з кухні. Вона знає, що він прямує в душ нагорі.

Проходячи повз неї, він так легенько торкається пальцями її плечей, що вона здригається. Вони зустрічаються поглядами.

— З тобою все гаразд, — каже він.

Вона піднімає руку — піймати його долоню, поки він не пішов, — як тисячі разів до того. Його рука — якір для неї, самотньої жінки в океані. І от він пішов. Якщо його й схвилював ніж чи її розповідь, то він і словом не прохопився. Це не в його стилі.

Джен умикає «Анатомію Грей», відкидається на дивані й намагається розслабитися на самоті.

Джен і Келлі зустрілися дев'ятнадцять років тому. Він прийшов до юридичної фірми її батька поцікавитися, чи не потрібен їм ремонт. Джинси з низькою

посадкою, некваплива прониклива усмішка, коли вони зустрілися поглядами. Її батько відмовився від його послуг, але Джен пішла з ним на ланч, скоріше випадково. Вони вийшли разом опівдні, періцив дощ, а паб навпроти пропонував два обіди за ціною одного. Протягом усього ланчу, тоді під пудинг, а тоді під каву Джен повторювала, що час повертатися, але, здавалося, їм стільки всього треба сказати одне одному. Келлі засипав її зацікавленими запитаннями. З усіх її знайомих він найкраще вміє слухати.

Вона пам'ятає той день ледь не до дрібниць. Це був кінець березня, безглуздо холодний і мокрий, та коли Джен сиділа з Келлі за маленьким столиком у кутку пабу, з-за густих хмар на хвилюку-дві визирнуло сонце й освітило їх. І саме тоді несподівано з'явилося відчуття весни, хоча за мить знову полив дощ.

Від пабу до офісу вони дійшли під однією парасолькою. Вона цілком свідомо залишила парасольку йому, і коли він повернув її наступного понеділка, то лишив у неї на столі свої ключі.

Відтоді цей день маркує для Джен відчуття часу. Вона відчуває це щоберезня. Аромат нарцисів, скісні промені сонця час від часу, зелень і свіжість. Відчинене вікно нагадує їй, як вони лежать у ліжку, відкинувшись на спину, сплівшись ногами, наче дві щасливі русалки. Щовесни вона повертається в той щасливий березень удвох.

Як і багато разів раніше, Джен заспокоюється, знявши бюстгальтер і передивляючись сюжети про відділення кардіоторакальної хірургії лікарні *Seattle Grace Hospital*. Може, думає вона, дивлячись і не дивлячись

серіал одночасно, це її провина. Материнство завжди видавалося їй таким важким. Це був такий шок. Таке масштабне марнування її часу. Тож доброго результату не було ні в роботі, ні в батьківстві. Вона гасила пожежі і там, і там, але те, що відчувалося десятиліттями, щойно тепер проявилось. Утім, можливо, шкоди вже завдано.

Це сон, і все, каже вона собі. Так. У грудях наростає переконаність. Звісно, це був сон.

Вона вимикає «Анатомію Грей». Натомість автоматично запускаються новини. Вона пам'ятає цей фрагмент, про перегляд налаштувань приватності на *Facebook*. Наступний сюжет буде про тестування ліків від епілепсії на лабораторних мишах. Навряд це доказ мандрівки в часі, та проте він з'являється.

«Нове випробування ліків у...»

Джен вимикає телевізор і виходить із кухні в коридор. Нагорі тече вода в душі — вона знала, що це почує. Треба використати все це для переконання інших. Справді?

Вона дістає ніж із шафки під сходами й ретельно перевіряє його. Невикористаний, як і сказав Келлі.

Вона сідає на нижню сходинку в очікуванні Тодда, тримаючи на колінах ніж. Ще раз чекати на нього. Але цього разу вона чекає на пояснення. На правду.

— Я знайшла оце, — каже Джен, десь у глибині душі зловтішно радіючи цій новій розмові замість повторного проживання того, що вже було. Простягає Тоддові ножа, той не бере його до рук.

Його реакція дуже промовиста: він супить брови, облизує губи, переминається з ноги на ногу. Не каже нічого — і разом із тим каже все.

— Це товариша, — врешті промовляє він.

— Знаєш, як часто адвокати таке чують? — ковтає вона шлунковий сік. Його ухиляння слугують підтвердженням. Це станеться. Це станеться завтра.

— Чим це ти так давишся? — питає Тодд, мляво знижуючи плечима.

Ось таким він був останнім часом, ловить себе на думці Джен, втупившись у підлогу й намагаючись знову не виблювати. Хлопець із повною торбою таємниць. Тепер, цього вечора, знизування плечима видається їй зловісним.

— Я з ним поговорю, — каже Келлі з горішньої сходинки.

Гадала, вони обійдуться без оцих усіх подій, цих підліткових штук. Тодд був легкою, щасливою дитиною. Єдина драма останнього літа — коли його кинула дівчина Джемма, мовляв, він *надто химерний*. Він прийшов додому з розбитим серцем, не говорив добу, тож Джен і Келлі лишалося хіба здогадуватися. Наступного вечора, коли Келлі не було вдома, він сів до Джен на ліжко, схрестивши ноги, розповів, що сталося, і спитав, чи вона згодна з цими словами. «Звісно ні», — відповіла вона, винувато розмірковуючи, як сказати йому... Можливо, не надто химерний, але точно зануда. Він показав деякі свої повідомлення до дівчини. Їх можна було назвати *нав'язливими*. Довгі послання, наукові меми, вірші, повідомлення одне за

одним, одне за одним, без відповіді. Джемма вочевидь охолоджувала його запал: «Дякую за це, поговоримо завтра, ні, сьогодні трохи зайнята» — і Джен стало боляче за сина.

Але тепер отаке: ножі, вбивства, арешти.

Келлі, трохи закинувши голову назад, мовчки оцінює сина. Джен хотіла б, щоб він вибухнув, якось загострив ситуацію, але чоловік вочевидь вирішив цього не робити. Тодд несподівано виглядає розлюченим, нижня щелепа напружена.

Він піднімає догори долоні, але не каже більше ані слова.

— Тож якщо я перевірю твою банківську виписку — виявиться, що ти його не купував? Його не буде в чеках? — запитує Келлі.

Розкусивши батьків блеф, Тодд спокійно дивиться нагору сходів. За кілька секунд він відводить очі й знімає куртку, роззувається й стає босий на підлогу.

— Саме так, — відказує він і, повернувшись спиною до Джен, вішає куртку, чого зазвичай не робить.

— Ми розуміємо, знаєш, що ти хочеш... почуватися захищеним, — веде далі Келлі. — Послухай, ходи зі мною. Прогуляємося.

— Справді? Розуміємо? — відлунює Джен, здивовано дивлячись на чоловіка.

Тодд оскаженіло відвертається від неї, біжить нагору, проскакує повз батька.

— Що я, на вашу думку, збираюся зробити? Вбити вас? — каже Тодд так тихо, що Джен не певна, чи правильно розчула. Вона стискається всім тілом.

— Поки не скажеш мені, де ти його взяв і навіщо, — нікуди взагалі не вийдеш. Днями. Навіть до школи, — каже вона.

— Чудово! — кричить Тодд.

Він влітає до своєї спальні, затріснувши двері, аж двигтить цілий будинок. Джен дивиться на Келлі й почуввається так, ніби отримала ляпаса.

Келлі запускає пальці у волосся.

— Бісове пекло, — каже він їй. — Ну й безлад.

Він змахує рукою — і з бюрка, що стоїть нагорі сходів, злітає аркуш паперу. Він піднімає його, потираючи пальцями чоло. Джен знає, що то за папірець — пропозиція щодо великого замовлення, від якого Келлі відмовився, бо замовники хотіли його в штат, а він сказав, що ніколи не покине самозайнятість.

— Що з ним сталося? — запитує Джен.

— Не знаю, — різко кидає Келлі, смикнувши головою. — Облишмо це до дідька.

Джен знає, що він гнівається не на неї. Ось так він загоряється, зазвичай це довго накопичується, а потім раптово вибухає й згасає. Одного разу він визвірився на чоловіка в барі, який зачепив Джен за сидниці. Сказав, що їм треба вийти назовні, Джен не могла повірити.

Вона киває, надто схвильована, щоб говорити, панічно застрашена тим, що наближається.

— Ми можемо розібратися, — махає Келлі рукою, — з цим усім завтра.

Джен знову киває, тішачись, що нею керують. Вона заносить ніж нагору й кладе під ліжко.

Пізніше ввечері вони перетинаються з Тоддом — він спускається попити, Джен збирається нагору спати. Зазвичай вона порпалася б із пранням та іншою рутинною, але не сьогодні. Нині просто дивиться на нього з іншого кінця кухні, і їх не оточують справи зі звичайного життя.

Він наливає в склянку воду з крана, виливає, тоді знову наповнює посудину. Витягає телефон і гортає екран, поки п'є, ледь усміхаючись побаченому, тоді кладе гаджет назад до кишені.

Вона вдає, ніби зайнята, виходить із кухні зі стосом паперів, які несе в кабінет далі коридором. Стоїть там мовчки, дивиться в очікуванні.

Тодд минає її зі склянкою води в руках, та перш ніж піднятися нагору, перевіряє, чи замкнено вхідні двері. Піднімається на одну сходинку, тоді вертається й перевіряє знову. Для певності. Наче чогось боїться. Вона спостерігає і вкривається мурашками.

Засинаючи, Джен думає, що Тодд тут, у безпеці в їхньому домі, йому заборонено виходити. А ніж у неї. Можливо, лихо вдалося зупинити. Хай що б то було. Може, вона прокинеться — і буде завтра. Післязавтра. Що завгодно, тільки б не ще раз сьогодні.

День мінус другий, 08:30

Джен прокидається вся спітніла. Телефон лежить на тумбочці біля ліжка, але вона його не перевіряє: відчуває порочну спонуку зберегти надію на краще.

Вона вдягає халат Келлі, досі подекуди вологий після того, як він узяв душ, і прямує до сходів. Дерев'яна підлога виблискує, відбиваючи сонце. З кожним кроком це тепле світло зігріває їй пальці.

Будь ласка, нехай нині не буде знову п'ятниця. Що завгодно, тільки не це.

Джен заглядає на кухню, сподіваючись побачити Келлі. Але там порожньо. І акуратно прибрано. Стільниці чисті й пусті. Вона кліпає очима. Гарбуз. Його немає. Заходить до кухні, безцільно блукає, роззираючись. Його ніде нема. Може, це вже неділя. Може, все скінчилося.

Вона витягає телефон із кишені халата, затримує подих і перевіряє екран.

Двадцять сьоме жовтня. За день до дня напередодні.

У голову потужно вдаряє гаряча кров, наче хтось увімкнув обігрівач. Певно, вона збожеволіла; певно, що так. Гарбуза немає, бо вона його ще не купила.

Вочевидь зараз четвер, пів на дев'яту ранку. Тодд їде до школи. Келлі — на Меррілокс. А Джен — Джен має бути на роботі. Вона виглядає в сад, де в ранковому сонці золотиться трава. Заварює й залпом випиває каву, яка ще більше шарпає їй нерви.

Якщо вона має рацію, завтра буде середа. А наступного дня після того — вівторок. А тоді що? Отак нескінченно рухатися назад? Вона знову блює, цього разу в мийку на кухні, вивергаючи солодку чорну каву, паніку й нерозуміння. Потім, на мить притулившись головою до керамічного краю, приймає рішення. Треба поговорити з кимось, хто зрозуміє, — з найдавнішим другом й колегою Ракешем.

На вулиці біля офісу Джен часто вітряно, там наче аеродинамічна труба в центрі Ліверпуля. Пориви жовтневого вітру здіймають пальто навколо її стегон, наче вона виконує якийсь непристойний танець. Пізніше почнеться дощ, і повітря, просочене великими важкими краплями, стане дуже холодним.

Джен хотіла жити ближче до міста, але Кросбі був настільки близько, наскільки це влаштовувало Келлі. Він ненавидить міський гамір, не любить безлад і метушню. А ще, як він одного разу сказав (певно, жартома), не терпить скаузерів¹, крім неї. Коли вони зустрілися, Келлі якраз остаточно полишив рідне місто. Обоє батьків померли, усі шкільні друзі виявилися неробами, тож, за його словами, нема куди повертатися. Єдиний збережений зв'язок — щорічна поїздка в кемпінг зі старими друзями на Трійцю. Він казав, що хотів би жити в глушині, але вона змусила його переїхати з нею до Кросбі. «Але в передмістях повно людей», — зауважив він. Він часто такий. Чорний гумор укупі з цинізмом.

¹ Назва мешканців Ліверпуля та Мерсисайду через специфічний акцент і діалект цієї місцевості — скауз.

Вона поштовхом відчиняє теплі скляні двері, проходить залите сонячним світлом фое й прямує коридором до Ракеша. Ракеш Капур, її найвідданіший союзник та давній друг, перш ніж стати юристом, був лікарем. Надкваліфікований аж до абсурду, логічний до непристойності. Джен гадає, що таким міг би стати Тодд. Від цієї думки її охоплює сум.

Джен знаходить друга на кухні, він розмішує цукор у чашці чаю. Кухня маленька, бездушне приміщення в темно-бордових тонах зі стоковим зображенням заходу сонця на стіні. Джен пам'ятає, як цей бордовий відтінок обрав її батько, коли вони винайняли офіс три роки тому, за півтора року до його смерті. Фарба називалася «Кислий виноград». «Ідеально для фое юридичної фірми», — сказала Джен, а її тато, зазвичай серйозний, раптом гарнезно розсміявся.

Ракеш вітається, здійнявши темні брови й підносячи повну чашку. Він, як і Джен, не жайворонок.

— Маєш хвилину? — запитує вона.

Її голос тремтить від страху. Він нізащо їй не повірить. Він завезе її кудись, запроторить до психушки. Але що ще вона може вдіяти?

— Звісно.

Вона веде його коридором до свого кабінету й присідає на краєчок захищеного стола. Ракеш тупцює в дверях, а тоді, побачивши її вагання, зачиняє двері. Бездоганний лікарський такт. Добрий, але виснажений, він віддає перевагу трикотажним жилетам і костюмам, які погано сидять. Він облишив медичну практику, бо не любить тиску. Каже, що в юриспруденції ще гірше, але не хоче ламати ще й другу кар'єру. Вони

подружилися того дня, коли вона його найняла: на співбесіді він сказав, що його найбільша професійна слабкість — офісні пончики.

Вікно кабінету Джен виходить на схід, тож приміщення залите ранковим сонцем. Одна стіна безладно заставлена рожевими, блакитними та зеленими папками, торці яких вицвіли на сонці — явний знак, що їх треба здати в архів, але Джен цікавіше працювати з клієнтами, ніж займатися паперами.

— Як ти дивишся на те, щоб дати медичну консультацію? — питає вона Ракеша, підсміюється, а тоді робить три глибоких вдихи.

— Некваліфіковану? — безтурботно і, як завжди, швидко відповідає він.

— Я приймаю твоє застереження.

Ракеш знімає піджак і вішає його на спинку темно-зеленого крісла в кутку. Такий власницький, але й доречний жест. Джен і Ракеш десять років поспіль обідають разом майже щобудня. Вони купують смажену картоплю у фургончику *Mr Potato Head*. Ракеш цілий рік збирає спеціальні наліпки для постійних клієнтів (у формі картоплинки) і на Різдво забезпечує їм цілу гору безкоштовних порцій. Він позначає цей день у календарі як «різдвяне картоплярство».

— Що це за хвороба, коли потрапляєш у петлю часу? Ну от як Білл Мюррей у «Дні бабака»? — запитує вона, пригадуючи, як давно бачила цей фільм. — Маю на увазі психічні захворювання.

Ракеш спершу не відповідає, просто витріщається на неї. Джен відчуває, як шаріється від сорому й страху.

— Я б подумав про... стрес, — зрештою каже Ракеш, обережно складаючи долоні пучка до пучки. — Або пухлину мозку. Або, гм, скроневу епілепсію. Ретроградну амнезію, черепно-мозкову травму...

— Нічого доброго.

Ракеш знову нічого не відповідає, демонструючи їй вичікувальну паузу, до якої зазвичай вдаються лікарі.

Після деяких вагань Джен починає говорити. Якщо завтра настане вчора, хіба не байдуже?

— Я практично впевнена, — обережно промовляє вона, не дивлячись прямо на колегу, — що прокинулася 29 жовтня, а тоді 28 жовтня, а після того — 27-го.

— Я б сказав, тобі потрібен новий щоденник, — безтурботно каже він.

— Але 29-го дещо сталося. Тодд... він... він скоїв злочин. Післязавтра.

— Гадаєш, ти була в майбутньому? — запитує Ракеш.

Страх усередині Джен стишується до рівня тліючої, фонові паніки. Вона відчувається виснаженою.

— Думаєш, я з'їхала з глузду?

— Ні, — спокійно відказує Ракеш. — Ти б не запитувала, якби це було так.

— Що ж, тоді, — зітхає Джен, — я рада, що спитала.

— Розкажи мені точно, що сталося.

Ракеш перетинає офіс і стає ближче до неї, біля вікна, з якого видно центральну вулицю. Джен подобається це старомодне вікно. Обираючи кабінет, вона наполягла, щоб воно відчинялося. Улітку вона відчуває гарячий повітря і чує вуличних музик. Узимку охолоджується на протязі. Краще знати, що там за погода

надворі, ніж замкнутися в стерильному офісі за температури 18 градусів.

Він схрещує руки, обручка виблискує на сонці. Пильно дивиться на неї, вивчаючи обличчя. Вона раптом бентежиться під його поглядом, наче він зараз розкриє щось жахливе, смертоносне.

— Почни з самого початку.

— Тобто з цієї суботи.

— Ну гаразд, — каже він по паузі. А тоді простягає руки, наче промовляє «Хай буде так». Його обличчя затінене на тлі променів низького сонця.

Коли Джен завершує розповідь, не пропустивши жодної деталі, навіть найдивнішої — гарбуза, її оголеного чоловіка, — колега ще хвилину стоїть мовчки. Від тривоги вона втратила всіляку гідність, і їй байдуже, що він про неї подумає.

— Тож ти кажеш, що сьогоднішні події вже відбувалися, а зараз відбуваються знову, переважно так само? — чітко перераховує він, намагаючись ухопити загальну логіку (чи її відсутність) у ситуації.

— Так.

— Тож що ми робили? Вперше, коли ти переживала сьогоднішній день? У перше 27 жовтня?

Джен відкидається на спинку свого стільця. Яке розумне запитання. Кілька секунд вона уважно розглядає обличчя друга. Треба розслабитися, щоб виконати це завдання. Вона видихає, на хвилюк заплющує очі. Щось спадає їй на думку з глибин свідомості.

— У тебе є смішні шкарпетки? — питає вона. — Здається, можливо, ми сміялися з твоїх шкарпеток, коли пішли по картоплю. Вони рожеві.

Ракеш кліпає очима, тоді підтягує вгору штанини.

— Справді є, — сміючись, каже він і демонструє пару світло-вишневих шкарпеток із написом *Usher*. Так і є. У минулі вихідні він був на весіллі й отримав їх у подарунок.

— Не дуже надійний доказ, так? — зауважує Джен.

— Слухай, можливо, це стрес, — швидко відказує Ракеш. — Ти мислиш логічно. Ти справді *знаєш*, яке нині число. Я б подумав про... не знаю... тривогу. Ти трохи схильна до такого, правда ж?.. Або ж через депресію всі дні можуть видаватися однаковими, наче ти потрапив у нікуди... Це не психоз.

— Дякую. Сподіваюся, ні.

— Тобто мушу сказати, — у тоні Ракеша чути жартівливість, — не маю жодного бісового уявлення, що це.

— І я так само, — каже вона, втім, відчуваючи полегшення від розмови з кимось.

— Може, ти просто збентежена, у глухому куті, — каже він. — Зі мною таке постійно, у дрібницях. Одного дня я не міг згадати, як дістався сюди. Нізачо не пояснив би тобі, якою дорогою доїхав. Це ж не дисоціація, правда? Це життя. Побільше спи. Їж овочі.

— Ага. — Джен відвертається, щоб не стикатися з його пильним поглядом, прочиняє вікно. Це не те. То забудькуватість. Але не в неї.

І не про стрес ідеться. Звісно не про нього.

Вона дивиться вниз, на Ліверпуль. Вона тут. Тут і тепер. Звивається осінній дим. Сонце гріє їй долоні.

— Мій друг для своєї докторської дисертації трохи досліджував подорожі в часі, — каже Ракеш.

— Так?

— Так. Вивчав, чи можливо застрягнути у провалі в часі. Я вичитував роботу. Він займався... чим же він займався... — Ракеш спирається на стіну, схрещує руки, костюм на плечах збирається складками. — Теоретичною фізикою та прикладною математикою. Зі мною, у Ліверпулі. А потім поїхав на навчання. Господи, якась маячня. Зараз він в Університеті Джона Мура.

— Як його звати?

— Енді Веттес. — Ракеш сягає рукою в кишеню штанив і дістає відкриту пачку цигарок. — У кожному разі, звільни мене від цього. Я вертаюся в минуле.

— Називай себе лікарем, — безтурботно каже Джен, виставивши руку відкритою долонею вгору.

Ракеш збирається йти, вона всміхається до нього й думає, наскільки насправді реально перебуває тут і тепер — у четвер. Обговоривши ситуацію з тим, кому довіряє, вона заспокоїлася й може оцінити все об'єктивніше.

Тож що сталося? Як вона це зробила? Уві сні?

І що потрібно зробити, щоб із цієї халеви вибратися?

Вона опускає очі на пошарпану пачку цигарок. Мають, треба змінити плин речей — змінити перебіг подій, щоб зупинити його. Врятувати Тодда й вибратися з цих обставин.

— Якщо не забуду, в мене будуть інші шкарпетки. Наступного разу, як ми зустрінемося, — каже Ракеш із загадковою посмішкою, тримаючись за одвірок.

Він виходить, але за секунду вона гукає до нього в коридор, бажаючи змінити щось — будь-що — на краще:

— Облиш! Це щось нездорове!

— Я знаю, — відповідає Ракеш, не обертаючись до неї.

Джен умикає комп'ютер і починає гуглити часові петлі. Чому б їх не дослідити? Так зробив би будь-який хороший юрист.

Двоє вчених, Джеймс Ворд і Олівер Джонсон, написали статтю про *часовий парадокс: повернення в минуле для спостереження події, яку, як виявляється, ти сам і спричинив*. Джен записує.

Щоб увійти в часову петлю, кажуть учені, треба створити *замкнену часоподібну криву*. Вони наводять фізичну формулу. Але нижче люб'язно її розшифровують. Вочевидь таке відбувається, коли до тіла прикладено величезну силу. Ворд і Джонсон вважають, що для створення часової петлі ця сила має бути більшою за гравітацію.

Вона прокручує текст далі. Сила має бути в тисячу разів більшою за масу її тіла.

Вона опускає голову на руки. Ні слова не зрозуміло. А в тисячу разів більше від її маси — це багато. Вона похмуро всміхається. Не варто й рахувати.

Вона повертається в Google і розпачливо клікає на статтю під назвою «Як уникнути петлі часу: п'ять легких підказок». Це ж... це ж саме те, що треба? В інтернеті справді є інформація для кожного. У підказках намішано всякого: з'ясуйте причину, поділіться з другом і попросіть його приєднатися (аякже), все документуйте, експериментуйте... і постарайтеся не загинути.

Останній пункт вибиває Джен із колії. Вона взагалі про це не замислювалася. А щойно починає думати про це, в кімнату наче вповзає щось моторошне. Постарайтеся не загинути. Що, як усе до того йде? Є щось темніше навіть за ту першу ніч, материнська жертва, торг із богами.

Вона вимикає монітор. Мусить бути спосіб переконати Келлі повірити їй: він її найголовніший союзник, кохалець, друг, чоловік, із яким вона може бути найдурнішою і невибагливою. Вона спробує довести йому. І тоді він їй допоможе.

Повз її кабінет проходить стажерка Наталія, котячи візочок із нагромадженою купою папок; Джен уже раз це бачила. Дівчина випадково штовхне цей візочок у зачинені двері ліфта. Удруге чуючи цей глухий удар, Джен заплющує очі.

Треба вибиратися звідси.

За десять хвилин вона викурює чотири цигарки на задвірках позаду будівлі; до біса здоров'я.

Десять у глибині душі, в місці, якому й назви нема, вона знає, що це її завдання, адже так? Зупинити вбивство. З'ясувати його причину й завадити йому.

Коли вона докурює п'яту цигарку, всесвіт, наче погоджуючись із нею, розверзається дощем. Величезні важкі краплі вистуджують повітря.

Джен плюхається на блакитний диван у кухні. Вона пішла з роботи раніше. Якщо вона забрала ніж, то це ж має зупинити вбивство, а отже, розірвати часову петлю?

Чи є альтернативна реальність, де все це таки відбувається? Інша Джен, яка не вертається в минуле й далі йде вперед?

Тодда немає вдома. Він *із друзями*, як сам сказав, як і попереднього разу; що далі, то більше скупих повідомлень, то більша дистанція між ними.

Джен гуглить Енді Веттеса. Він справді професор кафедри фізики в Ліверпульському університеті Джона

Мура. Його легко знайти. Він є на *LinkedIn*, на сайті університету, має акаунт *@AndysAbinitio* у *Twitter*, у біографії вказана його електронна пошта. Можна йому написати.

Поки вона сидить, чує, як відчиняються вхідні двері.

— Не можу спинитися, — кашляє Тодд, вриваючись до кухні в мареві холодного повітря й підліткової енергійності та порушуючи вагання Джен щодо того, чи написати листа.

— Гаразд, — каже вона. Це не ті слова, яких було вжито минулого разу. Тоді вона спитала, чому він ніколи не хоче побути вдома.

Тепер вона здивована: м'якіший підхід діє.

— Був у Коннора, тепер піду до Клію, — пояснює Тодд, зустрівшись із нею поглядом. Він підстрибує то на одній нозі, то на другій, вовтузиться з портативною зарядкою для телефона, жвавий, сповнений оптимізму, як людина, у якої життя справді лише починається. Джен ловить себе на думці, що це не схоже на поведінку вбивці.

Коннор. Старший син Полін. Є в ньому дещо таке, що викликає змішані почуття. Певна грань. Він курить і лається. Джен теж робить і те, й інше час від часу, але крізь нещадну призму материнства обидві речі видаються огидними.

Вона спирається на лікоть і дивиться на Тодда. Минулого разу вона прогавила його прихід додому, бо була на роботі.

В останні кілька тижнів справа взяла гору, тож Джен пропустила більше зі свого домашнього життя, ніж зазвичай. Вона часто так робить, коли до суду передається велика справа з розлучення. Потреби й душевний біль

клієнтів ламають і так погані кордони Джен, тож вона постійно на телефоні й хіба що не спить в офісі.

У жовтні Джен невідривно займалася Джиною Девіс, але в дещо незвичний спосіб. Уперше та прийшла до офісу Джен улітку, принесла заяву на розлучення від чоловіка, який покинув її за тиждень до того.

— Хочу назавжди заборонити йому бачитися з дітьми, — сказала Джина, жінка з ретельно накрученими білявими локонами в бездоганному костюмі зі спідницею.

— Чому? — спитала Джен. — Є якісь підстави для побоювань?

— Ні, він чудовий батько.

— Тоді?..

— Щоб покарати його.

Тридцятисемирічна пані, згорьована й лиха. Джен одразу відчула спорідненість із нею як із жінкою, що не приховує своїх почуттів. Жінкою, яка говорить про табуйоване.

— Я просто хочу завдати йому болю, — сказала вона Джен.

— Не можу взяти з вас гроші за таке, — відповіла Джен. На її думку, неправильно було б цим зараз спекулювати. Невдовзі Джина повернеться до виваженого міркування й припинить.

— То зробіть це безкоштовно, — сказала Джина, і Джен мусила.

Не тому, що фірмі її покійного батька не потрібні були гроші, а тому, що Джен знала: зрештою Джина облишить це, прийме судові рішення про розлучення, розподіл майна й житиме далі. Але цього досі не

сталося, ні після того, як Джен порадила Джині піти й подумати протягом літа, ні після висловлених аргументів проти такого підходу під час численних зустрічей восени. Вони також балакали про все на світі — про дітей, про новини, навіть про реаліті-шоу «Острів кохання». «Вульгарне, але захопливе», — охарактеризувала його Джина, а Джен зі сміхом погодилася.

Джен дивиться на Тодда й раптом замислюється, чи він не закохався. Думає, хто ця Кліо для нього. Що для нього означає. Вочевидь не варто нехтувати шаленством першого кохання, особливо з огляду на те, що він скоїть за два дні.

Джен не знайома з Кліо. Після того як улітку Тодда кинула Джемма, син автоматично почав приховувати своє особисте життя; Джен думала, це тому, що він збентежений його відсутністю. Соромиться вечора, коли показав їй усі ті повідомлення без відповіді.

Уже готовий знову піти з хати, син кидає короткий погляд на вхідні двері. Це не просто швидкий погляд із цікавості. Тут щось інше. Певна настороженість, наче він очікує побачити там когось, наче нервується. Джен ніколи б цього не помітила, якби не вдивлялася в нього так уважно. Цей вираз так швидко, майже негайно зникає з його обличчя.

— Що це? — запитує Тодд, оглядаючись і рукою вказуючи на екран її комп'ютера.

— О, я просто читала дещо цікаве на *Reddit*. Часові петлі, знаєш?

— Люблю таке, — каже Тодд.

Він зробив зачіску — підняв волосся вгору й уклав гелем; на ньому ретрофутболка з написом про більярд.

Він недавно захопився грою, каже, йому подобається математика катання куль. Джен дивиться на свого збіса привабливого сина.

— Що б ти зробив, якби потрапив у таку петлю? — запитує вона.

— О, в таких справах майже завжди йдеться про якусь крихітну деталь, — мимохідь кидає Тодд.

— Що ти маєш на увазі?

— Ну, знаєш, ефект метелика. Одна крихітна дрібниця, що змінює майбутнє. — Тодд тягнеться погладити кота, і на мить здається, ніби він знову дитина. Її хлопчик, який безумовно вірить у часові петлі. Може, вона розповість йому. Побачить, що він скаже.

Але зараз не можна. Якщо це справді наяву відбувається, то саме Джен має зупинити вбивство. З'ясувати, які події до нього ведуть, і втрутитися. І тоді одного дня, коли вона впорається, то прокинеться — а надворі не буде вчора.

Тому вона й не питатиме Тодда.

Він іде, а Джен перевіряє, чи *ніхто* на нього не чекає, не стежить за ним. А тоді вирушає стежити за ним сама.

День мінус другий, 19:00

Джен відстає від Тодда на дві машини й відчуває парадоксальне полегшення: її син не надто вправний водій, бо жодного разу, принаймні наскільки вона помітила, не подивився у дзеркало заднього огляду й не викрив її.

Вона гальмує на вуличці Еш-роуд-Норт. Агент із нерухомості назвав би її зеленою — наче зазвичай у житлових районах нема дерев. На деяких ґанках стоять зарано вирізані гарбузи зі свічками всередині як гротескне нагадування про те, що має статися.

Тодд обережно паркується. Джен заїжджає в бічну вуличку кількома будинками нижче, неосвітлену, завдяки чому можна сподіватися залишитися непоміченою; виходить із машини, щільно загортаючись у пальто. В осінньому вечірньому повітрі все набуває моторошних обрисів. Мокре павутиння, відчуття, що скоро все скінчиться, а ти не будеш готовий до завершення.

Тодд цілеспрямовано крокує вулицею, розкидаючи листя білими кросівками. Джен так дивно це бачити; те, що відбулося, поки вона займалася юриспруденцією, була така зайнята, дбаючи забагато про роботу і явно недостатньо про дім.

Вона стоїть на перехресті бічної вулички і Еш-роуд-Норт, аж поки Тодд раптово не зникає всередині якогось будинку. Він великий, із широкою верандою і перепланованою мансардою, має одну спільну стіну

з наступною будівлею, розташований углиб від дороги. Такі місця досі лякають Джен, яка виросла в стандартному будинку на дві спальні з такими розхитаними вікнами, що вечорами вітерець легко кошлатив їй волосся. Її овдовілий батько не зважав на протяги і, як зазвичай, надавав забагато безкоштовних правових консультацій і недостатньо платних для приватних клієнтів, щоб залагодити цю проблему, навіть якщо знав про неї.

Вона зіщулюється від холоду, стоячи у своєму затонкому пальті на задощеній вулиці, роздивляється дерева в жовтогарячому вбранні й думає. Про Тодда, про свого батька, про сьогодні, завтра й учора.

Вона крокує вулицею. Син увійшов до будинку номер 32. Джен гуглить адресу, ледве набираючи текст задубілими пальцями. Тут зареєстровано офіс фірми *Cutting & Sewing Ltd*, яка належить Езрі та Джозефу Джонсу. Її лише нещодавно засновано, не надано жодних рахунків.

Будинок поглинає Тодда, натомість із нього виходить хтось інший.

Вона просто на його шляху.

Постать минає хвіртку із саду якраз у той момент, як вона заходить, і несподівано жінка опиняється віч-навіч із мертвим чоловіком. Ні, не так. Із чоловіком, який помре за два дні. Із жертвою.

День мінус другий, 19:20

Джен упізнала б його будь-де, хоч — поки що — його очі сяють, на щоках рум'янець. Цей вельми жвавий чоловік, якому лишилося кілька днів життя, здається, колись був дуже привабливий; нині йому за сорок, може, більше. У нього густа темна борода й ельфійські вуха з гострими кінчиками.

— Привіт, — спонтанно вітається Джен.

— Вітаю, — обережно каже він.

Його постать незворушна, тільки погляд сковзає її обличчям. Вона намагається думати. Треба якомога більше інформації. Хіба чесність повсюдно не вважається найкращою політикою? Чесність із клієнтами, з опонентами на роботі та ворогами власного сина також.

— Тодд — мій син, — прямо каже вона. — Я Джен.

— О, так ви *Джен*, Джен Бразергуд, — відповідає чоловік. — Я Джозеф.

У нього різкий голос, але промовляє він авторитетно, наче політик.

Джозеф Джонс. Напевно, це він. Власник компанії, зареєстрованої за цією адресою.

— Хороший хлопчина, Тодд. Зустрічається з племінницею Езри, так?

— А Езра?..

— Мій друг. І діловий партнер.

Джен ковтає, намагаючись перетравити інформацію.

— Слухайте, мені було просто цікаво. Я трохи хвилююся за нього. За Тодда. Вибачте, що отак заявила-ся, — затинаючись, пояснює вона.

— Хвилюєтеся? — піднімає він голову.

— Так, ну, знаєте... Хвилююся, чи не зв'язався з поганою...

— Тодд у надійних руках. Тепер усе гаразд, — каже він.

Миттєво й професійно відкидає все сказане нею. А тоді робить у її бік жест, наче *вказуючи їй дорогу*. Без сумніву, він хоче цим сказати: *визначайтесь, бо ви йдете, хочеться вам того чи ні*.

Вона незворушна, тож він проскакує повз неї й лишає її стояти в тумані, саму, наодинці з думками, що ж відбувається. Чи майбутнє триває без неї. Чи десь є інша Джен. Вона спить чи занадто шокована, щоб функціонувати? У тому світі, де Тодда зараз, імовірно, затримано, заарештовано, звинувачено, засуджено. Самого.

Джен вирішила подзвонити у двері. Депресивна відсутність завтрашнього дня сповнила її фаталізмом. А думки про Тодда в камері в поліційному відділку — відчаєм.

— Я лише хотіла дізнатися, чи з ним усе гаразд, — каже Джен незнайомцеві в дверях. Це, мабуть, Езра. Трохи молодший за Джозефа. Огрядний чоловік із горбкуватим носом.

— Мам, — чути голос Тодда десть із глибини будинку. Ось він з'являється в тьмяно освітленому холі. Блідий і знервований.

Джен спадає на думку, що колись цей будинок був гарний, а тепер від вінтажності лишилася тільки потертість. Зачовгана вікторіанська кам'яна плитка. Кілька обрізків килима в холі накладені один на одний, наче старі папери.

— Що?.. — питає її Тодд, пробираючись повз усе це начиння. У напруженій посмішці зчитується його спантеличеність.

З вітальні в кінці коридору, боком відчинивши двері, виходить красива жінка. Це, певно, Клію. З того, як вона підходить до Тодда, Джен видно, що вони — пара.

У неї римський ніс. Дуже короткий модний чубчик. Вицвілі джинси з дірками на колінах, засмагла шкіра. Вона боса. На ній рожева футболка з прорізами. Навіть плечі дуже привабливі, мов два персики. Вона висока, на зріст майже як Тодд. Джен почувається старою ідіоткою.

— Що не так? — каже Тодд. — Що сталося?

У його голосі — напористість і роздратування. Він зверхньо прикрикує на неї, як вона цього не помічала?

— Нічого, — затинається вона. — Я просто... емм... отримала від тебе повідомлення. Ти надіслав... свою геолокацію? — бреше вона, заглядаючи йому за спину, далі в дім.

Загорілі білозубі Тодд і Клію на тлі цих стін, на яких сама штукатурка, та брудних дверей до вітальні з розхитаною ручкою здаються такими недоречними. Джен супиться.

Тодд витягає телефон із кишені.

— Ні?..

— Ох, вибач. Я припустила, що ти хотів, аби я приїхала.

Тодд скоса дивиться на неї, змахуючи телефоном.

— Я не хотів. Я нічого не надсилав. Чому ти не подзвонила?

Бачачи його жест, Джен пригадує, як точно він замахнувся, щоб ударити ножем. Сильно, чітко, умисно. Вона здригається.

— Ви Джен, — каже Езра.

Джен моргає, упізнавши інтонацію: так само її ім'я вимовив Джозеф. Тодд, певно, розповідав їм про неї.

— Саме так, — відповідає вона йому. — Перепрошую, я не маю звички отак вриватися...

Поки Тодд фактично її не вижене, треба постаратися зібрати якомога більше інформації. Вона роззирається, шукаючи доказів. Не знає, чого шукає; припускає, що не дізнається, поки не побачить.

Езра стоїть, притулившись спиною до креденса.

— Мам? — каже Тодд. Він усміхається, але в очах читається вимога негайно піти.

У будинку не пахне домом. Ось у чім річ. Ані приготованою їжею, ані пранням. Нічим.

— Вибачте, ви не заперечуєте, якщо я скористаюся туалетом, перш ніж піду? — вимовляє Джен. Вона просто хоче зайти всередину. Роззирнутися. Побачити, які секрети приховує будівля.

— О боже, мам, — каже Тодд і наче всім тілом, як будь-який підліток, заковує очі.

Джен піднімає руки.

— Знаю, вибач. Я лише на секунду, — всміхається до Езри. — Де він?

— Тобі додому п'ять хвилин.

— Принади середнього віку, Тодде.

Тодд завмирає на місці, але Езра мовчки вказує на двері вітальні. *Так. Вона всередині.*

Джен протискується повз Тодда й Клію й опиняється в приміщенні у задній частині будинку, об'єднаній кухні-вітальні. Із цієї квадратної кімнати ведуть ще одні двері справа. На стінах — жодної світлини. Знову сама штукатурка. На дальній стіні висить полотно з надрукованими й вишитими на ньому сонцем і місяцем. Вона заглядає за тканину — в пошуках чого? потаємної шафи? — але, звісно, нічого не знаходить.

Джен відчиняє двері туалету на нижньому поверсі й відкручує кран, а тоді повільно колом обходить кухню. Вона переважно порожня. Зачовгана плитка під ногами. Крихти на кухонному столі. Затхлий запах старих і порожніх помешкань. У вазі для фруктів — анічогісінько. Жодної записки на холодильнику. Якщо Езра справді тут живе, то вочевидь проводить удома небагато часу.

На стіні зліва прикріплено телевізор, під ним — ігрова приставка. Зверху на консолі лежить *iPhone*, він світиться і, на щастя, не запаролений. Джен бере його й одразу відкриває повідомлення. Там вона знаходить Тоддові повідомлення, вочевидь до Клію.

Тодд: *Знаєш, мене тягне до тебе, як атоми в ковалентному зв'язку.*

Клію: *Розсмішив. Ти ботан.*

Тодд: *Я ТВІЙ ботан. Так?*

Клію: *Ти мій, цьому, навіки.*

Джен витріщається в екран. Гортає далі, відчуваючись винною, але недостатньо, щоб спинитися.

Кліо: *Ось тобі ранкові новини. Одна випита кава, два круасани, тисяча думок про тебе.*

Тодд: *Тільки тисяча?*

Кліо: *Тепер тисяча й одна.*

Тодд: *У мене була тисяча круасанів і лише парочка думок.*

Кліо: *Чесно кажучи, звучить чудово.*

Тодд: *Можна сказати щось серйозне?*

Кліо: *Чекай, так то було несерйозно? Ти з'їв ДВІ тисячі круасанів?*

Тодд: *Я буквально зроблю для тебе все що завгодно. Цьом.*

Кліо: *Те саме. Цьом.*

Усе що завгодно. Не подобається Джен це формулювання. Все що завгодно охоплює будь-що. Злочин. Убивство.

Їй хотілося б почитати далі, але чути кроки, тож вона припиняє. Кладе телефон на приставку. Тодд справді подобається Кліо. Може, вона любить його. Джен зітхає та уважно оглядає кімнату, але нічого більше не впадає в око.

Вона зливає воду, закручує кран та йде.

У машині Джен дістає контакти Енді Веттеса. Їй потрібна допомога. Її щойно вигнав спантеличений син, тож відрухово вона відправляє вченому листа.

Шановний Енді,

Ви мене не знаєте, але я колега Ракеша Капура, і мені вкрай потрібно обговорити з вами певний свій досвід зі сфери, яку, наскільки мені відомо, ви досліджували. Більше нічого не

скажу, щоб не видатися божевільною, але прощу, відпишіть мені...

З найкращими побажаннями,
Джен

— Як минув день на роботі? — запитує Келлі, щойно вона заходить у двері. Він шліфує лаву, яку реставрує для них. Келлі любить таку роботу на самоті. Джен знає, як цей виріб виглядатиме завершеним: за пару днів він пофарбує лаву в сірувато-зелений.

— Погано, — не зовсім чесно відповідає Джен. Треба спробувати знову все йому розповісти.

Келлі підходить і неуважно допомагає їй зняти пальто. Вона ніяк до цього не звикне, хоча їй дуже подобається — проста турбота й увага, які він привніс у шлюб. Він цілує її, чути смак м'ятної жуйки. Їхні стегна дотикаються, ноги змикаються, наче єдине ціле. У Джен автоматично сповільнюється дихання. Чоловік завжди справляє на неї такий вплив.

— Твої клієнти — психи, — із серйозною міною промовляє він, не відходячи від неї.

— Я хвилююся через Тодда, — каже вона, і тоді Келлі ступає крок назад. — Він сам не свій.

— Чому?

Вмикається опалення, тихо спалахує вогонь у котлі.

— Боюся, він зв'язався з поганою компанією.

— Тодд? Яка погана компанія, гравці у *Warhammer*?

Джен не може стримати сміх. Хотіла б вона, щоб Келлі показував цю свою сторону й зовнішньому світові.

— Життя надто довге, щоб хвилюватися через таке, — додає він.

Цю фразочку вони повторюють десятиліттями. Вона впевнена, що першим сказав її він, він — навпаки.

— Ця Клію. Маю сумніви щодо неї.

— Він досі зустрічається з Клію?

— Тобто?

— Я думав, він казав, що вже ні. Менше з тим. Маю щось для тебе, — говорить Келлі.

— Не витрачай на мене свої гроші, — м'яко зауважує Джен.

Келлі завжди платять готівкою, і він часто купує їй подарунки.

— А я хочу, — каже він і додає: — Це гарбуз.

Це геть збиває Джен із пантелику.

— Що? — перепитує вона.

— Еге ж. Ти ж казала, що хочеш...

— Я збиралася купити завтра, — шепоче вона.

— От і добре. Дивись ось, маєш.

Джен роззирається, заглядає до кухні. Та звісно, ось він. Але не такий самий. Він величезний і сірий. Від його вигляду по шкірі пробігає холодок. Що, як вона змінює багагато? Що, як вона змінює речі, не пов'язані з убивством? Так же завжди трапляється у фільмах? Головні герої змінюють багагато; вони не можуть опиратися, стають жадібними, грають у лотереї, вбивають Гітлера.

— Це я мала купити гарбуз.

— Що?

— Келлі, вчора я казала тобі, що мої дні, мій час іде назад, а не вперед.

— Що? — Усі його риси виражають подив, наче осяяні вранішнім сонцем.

Джен пояснює все так само, як Ракешу, як уже розтлумачувала вчора Келлі. Про першу ніч, про ніж у синовому наплічнику, про все.

— І де цей ніж зараз?

— Не знаю, мабуть, у наплічнику, — нетерпляче промовляє вона, не бажаючи знову вести розмову, яка вже була.

— Слухай, це збіса смішно, — каже Келлі, і Джен не надто здивована реакцією. — Ти не думаєш, що варто, наприклад, показатися терапевту?

— Може, — шепоче вона. — Не знаю. Але це правда. Я кажу правду.

Келлі просто витріщається на неї, тоді на гарбуз, тоді знову на неї. Виходить у коридор і знаходить Тоддів шкільний рюкзак. Театрально витрушує його вміст на підлогу. Ніякого ножа звідти не випадає.

Джен зітхає. Імовірно, Тодд його ще не купив.

— Забудь, — каже вона. — Якщо ти мені не повіриш.

Вона повертається і збирається йти. Це все без сенсу, навіть із ним. Піднімаючись сходами, вона припускає, що й сама б йому в такій ситуації не повірила. Чому б мала повірити?

— Я не... — чує вона його голос знизу, але потім він замовкає.

Джен найбільше розчарована цим обірваним реченням. Келлі часом любить спрощувати собі життя, і це якраз той випадок.

Вона розлючено бере душ. Ну що ж. Якщо сон переносить її щоразу в учора, тоді вона просто не спатиме. Така в неї тепер тактика.

Келлі засинає миттєво, як завжди. А Джен сидить. Спостерігає, як годинникова стрілка показує одинадцять, тоді одинадцять тридцять, коли повертається Тодд. Опівночі вона втуплюється в телефон: 00:00 стає 00:01, двадцять сьоме стає двадцять восьмим, як і має бути.

Вона спускається вниз, дивиться повтор новин на BBC, вони переходять у місцеві повідомлення про дорожню пригоду на перехресті двох доріг близько одинадцятої ночі вчора. Машина перевернулася, водій урятувався, не ушкоджений. Вона бачить, як годинник показує першу, тоді другу, потім третю ночі.

Очі наче засипані піском, адреналін і роздратування на Келлі потроху відпускають. Вона міряє кроками вітальню. Заварює дві кави, тоді, за секунду, присідає на диван, лише на мить; по телевізору досі крутять новини. Нещасний випадок, погода, огляд завтрашніх газет сьогодні. Вона заплющує очі, тільки на хвилю, лише на секундочку і...

Раян

Раяну Гайлзу двадцять три, і він збирається змінити світ.

Це його перший день на роботі в ролі констебля поліції. Він здолав процеси подання документів та співбесід. Пережив поліцейський регіональний навчальний центр — дванадцять тижнів у похмурому Манчестері. Вистояв з іншими офіцерами чергу на навощеній та відполірованій підлозі «в ялиночку» й отримав форму в прозорому пластиковому пакеті. Біла сорочка. Чорний жилет. На плечах його поліцейний номер — 2648.

І ось він нарешті у фоє. Із мокрим від ненастанного дощу волоссям, але в усьому іншому готовий. Учора ввечері він одягнув форму в себе у ванній — такий довгоочікуваний момент. Він стояв у туалеті й розглядав себе у дзеркалі. Ось він: поліціант. Так, звісно, у вбиральні, але ж, однак, поліціант.

Але ще більше, ніж уніформу, Раян жадав отримати спроможність і тепер має її. Спроможність здійснювати зміни на краще. І зараз, просто в цю секунду, він чекає у відділку на свого офіцера-наставника.

— Тебе прикріпили до поліцейного констебля Люка Бредфорда, — знуджено каже офіцерка, що сидить у віконечку для довідок. Вона старша, може, за п'ятдесят, хоча Раянові ніколи особливо не вдавалося визначати вік. Волосся в неї грифельного кольору.

Вона вказує йому на ряд скручених разом світло-синіх сидінь, і він сідає поруч із чоловіком, якого визначає

як злочинця чи свідка, — молодим хлопом із зібраним у хвіст волоссям, який розглядає свої долоні.

Ззовні по фасаді поліцейного відділку лупить дощ. Раян чує, як вода стікає підвіконнями. Злива така, що навіть потрапила в новини. Найвологіший жовтень за всю історію метеоспостережень. Поїзди не їздять, у парках і садах — мокре місиво листя й води.

Поліцейний констебль Люк Бредфорд приходить за двадцять хвилин. Поки він наближається, Раян тричі розмірено вдихає й видихає. Ось воно. Починається.

Бредфорд міцно здавлює Раянову долоню в руко-стисканні. Він, може, років на п'ять старший за Раяна; досі констебль, тож мусить виглядати моложаво. Натомість у нього землиста шкіра, мішки під очима, і від нього тхне кавою. Темне волосся притрушене сивиною на скронях і над вухами. Раян має атлетичну статуру (як сам собі каже), тож ковтає слину, дивлячись на Бредфорда й помічаючи невеличке пузце над ремешком чорних штанів.

— Що ж, ласкаво просимо. Господи, цей клятий дощ досі падає? — Бредфорд визирає на паркувальний майданчик. — Спершу планерка, а тоді виїзди за ви-кликами на 999.

Він відвертається від Раяна й веде його в надра будівлі, яку той називатиме роботою.

Планерка. Його перша нарада. Раян відчуває нервові збудження, що проявляється поколюванням у шлунку.

— Постав чайник, — каже йому Бредфорд.

— Так, звісно, — відповідає Раян, сподіваючись, що вдалося продемонструвати готовність.

— Заварювання чаю — на новачкові. — Бредфорд показує кімнату для нарад. — З'ясуй, хто який хоче. — Ідучи, він ляскає хлопця по плечу.

— Ага, добре.

Гаразд, каже собі Раян. Чай він може заварити.

Але, як виявляється, з чаєм усе непросто. П'ятнадцять чашок. Різна міцність, солодкість, різне чортове молоко. Цукрозамінник, правильний цукор — оце робота. Коли Раян несе кілька останніх чашок, руки в нього вже тремтять, суглоби ломить. Вмощуючись у кімнаті для нарад на початку брифінгу, він розуміє, що для себе чаю не зробив.

Сержантці Джоан Замо під п'ятдесят, вона широко всміхається, всім обличчям. Вона зачитує список завдань на сьогодні — і Раян не розуміє жодного слова. Він тут єдиний констебль-новачок; решта розсіялися по всьому північному регіону. Він оглядає кімнату, п'ятнадцятьох копів із їхніми п'ятнадцятьма чашками чаю. Він сподівався знайти тут приятеля, когось свого віку.

Раян закінчив школу у вісімнадцять, останні кілька років разом із друзями працював в офісі. Відмінна в нього була робота — замовлення канцелярського начиння; ніхто не очікував від нього особливої продуктивності, але зарплатню платили. Певний час йому здавалося, що все чудово, але врешті виявилось, що самого замовлення лінійок та лінійованого паперу формату А4 йому недостатньо. Пів року тому він прокинувся в понеділок уранці й подумав: *чи це справді саме та робота?*

А тоді подав анкету на відбір до поліції.

Замо розподіляє роботу за викликами.

— Так, — додає вона, — гаразд, кого ми тут маємо з новобранців? Ви, — переводить вона погляд карих очей на Раяна. — Ваш наставник — Бредфорд?

— Так точно, — каже Бредфорд, випереджаючи Раяна.

— Гаразд. Ви Ехо, — вона дивиться просто на Раяна, — і Майк.

— Майк? — перепитує Раян. — Вибачте, ні, я Раян. Раян Гайлз.

Бредфорд змахує віями. Раян нічого не розуміє. Невеличка пауза — і тут кімната вибухає.

— Ехо Майк, — регоче Бредфорд, наче всім зрозуміле пояснення жарту. Однією рукою він тримається за одвірочку, а другою — за живіт. — Ви не вивчали фонетичний алфавіт у Манчестерській академії чи вони його вже не викладають?

— А, так, так, — з палаючими щоками відповідає Раян. — Ні, я вивчав, я просто... вибачте, я подумав... Майк на мить збив мене з пантелику.

— Добре, — каже сержантка, явно не в захваті від невгамовного сміху. Ледве припинившись, регіт відновлюється, щоразу починаючись у кутку, де сидить відділ карного розшуку. Прекрасно.

— Ехо Майк два чотири п'ять, — каже Бредфорд, вочевидь бажаючи перейти до наступного пункту, і повертається до Раяна. — Я відповім на перший виклик, а тобі передам другий, — додає він, поспішаючи вийти з кімнати для нарад. Раян не наважується спитати, що він має на увазі.

Вони йдуть коридором, застеленим зеленою доріжкою, що пахне пиломоском. Підходять до шафки, і Бредфорд видає Раяну рацію.

— Значить, так. Це твоя. Виклики надходять таким чином: Ехо Майк, твій номер машини. Ти відповідаєш, називаючи свій номер жетона: твій — 2648, той, що в тебе на плечі, ясно?

— Так, — каже Раян. — Так.

Усі офіцери перші два роки проводять на викликах за дзвінками на 999. Може випасти що завгодно. Крадіжка зі зламом. Убивство.

— Правильно. Чудово, — кидає Бредфорд. — Поїхали.

Він робить жест, який одночасно може означати «Ходи туди, будь ласка» і «Боже, сподіваюся, ти не повний ідіот», — і Раян виходить повз рецепцію на вулицю під дощ.

— Це Ехо Майк два чотири п'ять, так, як сказала Замо? — каже Бредфорд, вказуючи жестом на поліційну машину.

Смуги. Мигалки. Раян не може відірвати від них очей.

— Так, — відповідає він, — звісно.

Відчиняє дверцята й сідає на пасажирське сидіння. Смердить недопалками.

— Ехо Майк два чотири п'ять, два чотири п'ять від Ехо, — каже рація.

— Ехо від Майка два чотири п'ять, починайте, — одноманітно відповідає Бредфорд.

Він досі не завів машину, перемикає передачі. Потім перевіряє, чи вмикаються фари, мигалка на даху, яка заливає все довкола синім світлом. Раян сидить, схрестивши ноги.

— Так, дякую. У нас є повідомлення про старшого чоловіка, який, схоже, п'яний і чіпляється до перехожих.

Раян кидає оком на годинник. П'ять хвилин по восьмій ранку.

— Ехо від Майка два чотири п'ять, прийнято, виїжджаємо. — Бредфорд нарешті заводить машину і вмикає передачу. — Це буде Старий Сенді, — зауважує він.

Раян, нажаханий, що це також якась аббревіатура з поліційного алфавіту, мовчить.

— Безхатко, хороший хлоп, — пояснює Бредфорд і, рушаючи, перевіряє дзеркало заднього огляду. — Просто дамо йому ще одне попередження. Якщо він у геть поганому стані — викликай швидку. Він по горілці виступає. П'є літрами. Направду дивовижний персонаж.

Поки вони стоять на світлофорі, Раян вивчає рух. Це не те саме, що їхати в цивільній машині, — геть інший досвід. Не соромно й подумати, що всі навколо — зразкові водії. Як у «Шоу Трумена» — всі грають. Руки на кермі в правильній завченій позиції. Дивляться просто вперед.

— Дивовижно, як усі добре поводяться, — каже Раян.

Бредфорд мовчить. Раян і далі думає про Старого Сенді та його горілку. І, звісно, про свого брата.

— А що з ним сталося? — питає Раян. — Зі Старим Сенді?

— Уявлення не маю.

— Цікаво, чи можна спитати.

— Ха, — відказує Бредфорд, дивлячись просто перед собою. — Еге ж, якби ми так ставилися до кожного, ми були б бісові герої, так?

— Так, — тихо відказує Раян.

Дощ розмив усі лінії назовні в одну розпливчасту пляму, вулиці відбивають стоп-сигнали й білі смуги.

— Перше правило роботи: майже всі дзвінки на 999 нудні й стосуються ідіотів. Зазвичай і те, й інше, — відверто каже Бредфорд. — Ти не можеш урятувати ідіотів.

— Окей, чудово, — відгукується Раян.

— Друге правило: новобранці зазвичай занадто м'які.

Вони доїжджають на пляж, і Бредфорд акуратно паркується на вільному місці. Раян не удостоює його відповіді.

— Ну то ходімо, Майк, — каже Бредфорд, висідаючи з машини.

Раян знову шаріється. Це прізвисько приклеїться, він точно знає. Так це працює. Одного разу він був на холостяцькій вечірці, де одного з учасників усі вихідні називали Придурком з першого поверху тільки тому, що на першому поверсі розташовувалася його кімната. Раян так і не дізнався його справжнього імені.

Старий Сенді не такий і старий. У нього червоне пом'яте обличчя алкоголіка, але статура гнучка. Наближаючись, вони чують, як він гучно просторікує про Бога, і все це на апокаліптичному тлі бурхливого океану й жаскої набережної в міжсезоння.

— Усе гаразд, Старий Сенді, — каже Бредфорд.

Сенді зупиняється й, упізнаючи його, відкидає з чола нечесане волосся.

Пізніше з'ясовується, що звати його Деніел, а не Сенді. Поліція називає його Сенді, бо він спить на пляжі.

Дорогою до місця наступного виклику Раян дивиться на дощ і зітхає.

Пізніше ще шість інцидентів. Один із них — домашнє насильство: чотирнадцятий виклик від дружини, яка

ніколи не доводить справу до висунення звинувачень. Це був найбільш гнітючий, але також, хоч як це недоречно, найцікавіший випадок. А решта... ну таке. Чоловік помочився у поштову скриньку похоронного бюро. Двоє собакників побилися через сміття. Банкомат з'їв десятифунтову купюру. Серйозно. Нудна рутинна — ось як це називається.

Раян разом із Бедфордом повертається до поліційного відділку о шостій вечора в наскрізь промоклій уніформі, виснажений, наче ніч не спав.

— Побачимося вранці, Майку, — каже Бредфорд, здавлено підсміюючись, поки вони заходять до приміщення.

Утім, Раян не може піти додому вже — до того ще мусить заповнити навчальний звіт про всі виклики. Насправді він з радістю чекає на тишу маленької переговорної, на можливість усе осмислити, упорядкувати думки. Принаймні випити клятву чашку чаю. Його головою наче трясли, як склянню кулькою зі сніжинками всередині. Він думав... думав, усе буде інакше, не так.

Він заходить у фое, проходить повз офіцера у віконечку для довідок (там уже інша людина, але з таким самим змученим лицем) та йде тихим коридором із тривожною стрічкою¹ на стінах. Він сподівається мельком побачити підозрюваного на допиті, чи камери, чи бодай щось. Щось, крім викликів на 999. Шість викликів на день. Чотири робочі, три вихідні дні. Сорок вісім тижнів на рік. Два роки. Раян не стане рахувати, скільки це

¹ Спеціальна стрічка для подачі сигналу тривоги чи виклику персоналу, розміщується на стінах у поліції, судах, в'язницях, лікарнях тощо.

викликів, але точно знає, що чимало. Може, сьогодні була аномалія, поганий день. Може, Бредфорд просто пересичений. Може, завтра буде цікаво. Може, може.

Він поштовхом прочиняє двері в переговорну. Для звукоізоляції дверей двоє. Присуває стільця до дешевого металевого стола — такі можна знайти в сільській раді. Дістає блокнот із кишені жилета, витягає ручку з червоної пластикової склянки в кутку стола й виводить дату згори на аркуші. Він мав би робити ці нотатки під час викликів, але Бредфорд сказав, що це дурня, яку розповідають у навчальних центрах.

Він починає описувати випадок із Сенді, потім зупиняється, щоб подумати. Подумати про те, як можна здійснити зміни на краще.

Як він пригадує, його брат, за словами мами, *ступив на слизьку доріжку* в юності. Спершу крав машини, тоді вживав наркотики, тоді продавав наркотики. Увесь шлях від марихуани до метамфетаміну — притьмом, наче розігнатися від нуля до шістдесяти. Що сказав би на це Бредфорд? Теж, мабуть, подумав би, що його брат марнує час поліції. Передбачуваний набір обставин — немає чоловічої рольової моделі перед очима, немає перспектив. Їхня мама робила все від неї залежне, але не завжди була поруч, працювала на двох роботах. Його брат в отакий парадоксальний спосіб хотів допомогти з грошима. Ось і все. І певний час він справді приносив у дім гроші, хоча всі могли хіба здогадуватися звідки.

Раян перевертає ручку над блокнотом. Може, він *і здійснює* зміни для людей на кшталт його брата. Старий Сенді радий був їх побачити — схоже, він добре

знав Бредфорда. Може, вони й допомагають йому, просто не так, як Раян собі думав.

Та нафіг це, думає Раян. Заповнить звіти завтра. Зараз не має на це настрою.

Він відчиняє двері переговорної. Повз нього проходить великий чоловік у костюмі. Мабуть, із відділу карного розшуку. Раян відчуває радість у грудях. Так-так-так, тут усе одно є купа можливостей. Займатися чимось цікавим і здійснювати зміни на краще. Це все, чого він хоче. Хіба не всі цього хочуть?

— Вітаю, — звертається Раян до чоловіка. Той високий, понад метр вісімдесят, до того ж кремезний. Трохи схожий на головного негідника в комп'ютерній грі.

— Перший день тут?

— Так, — киває Раян, — на викликах.

— Самі веселощі, — сміється чоловік і простягає теплу руку. — Я Піт, але всі називають мене М'язистим.

— Радий знайомству, — каже Раян. — Ви з карного розшуку?

— Це мені за мої гріхи. — Чоловік притуляється до пофарбованої в рожеве стіни. Витягає пачку жуйок у стіках і пропонує один Раянові, той бере. М'ятний вибух на язичку. — Було щось цікаве за день? Хто ваш наставник?

— Бредфорд.

— Ой.

— Ага, — всміхається Раян. — Ще жодного хорошого виклику.

— Закладуся, що жодного. То ви не місцевий? Акцент...

— Ні, перебрався з Манчестера, — каже хлопець.

— Отак? І що ж привело вас сюди — потяг до нескінченних захопливих викликів на 999?

— Щось таке, — відповідає Раян. — І, знаєте, бажання *змінити щось на краще*. (Зображає пальцями в повітрі лапки.)

— Ви скоро про це пошкодуєте.

М'язистий відштовхується від стіни й рушає коридором. Раян іде за ним. Перед дверима, що ведуть до довідки, чоловік обертається.

— Знаєте, може, це й добре — не знати жаргону, — каже він. — Ви зрозумієте чому.

— Ви чули про Майка, — зауважує Раян.

— Саме так, — відповідає М'язистий, ледь приховуючи усмішку.

— Що ж, так, я не дуже знаюся на жаргоні, але розберуся, — каже Раян.

— Ну, не перестарайтеся, Раяне, — загадково проголошує М'язистий. Він ще якусь мить жує жуйку, задумливо втупившись у двері. — Не всі хороші поліціянти говорять як вони.

День мінус третій, 08:00

Джен лежить у ліжку з розплющеними очима. Сьогодні двадцять шосте.

День мінус третій.

Вона підходить до панорамного вікна. Надворі дощить. Коли це скінчиться? Оцей рух по колу назад — він що, назавжди? Аж до припинення її існування?

Їй треба дізнатися правила. Так учинив би кожен юрист. Зрозуміти статут, загальну структуру й рамки — і тоді можна вступати в гру. Наразі вона знає лиш те, що нічого не спрацює. Із цієї подорожі назад у часі впливає тільки те, що запобігти злочину їй не вдалося. Звісно. Зупинити злочин — розірвати петлю часу. Це й має бути ключ.

Джен квапливо оновлює поштову скриньку, шукаючи відповідь від Енді Веттеса, але там порожньо. Вона спускається вниз і бачить Тодда, який зосереджено щось шукає.

— Згори на телевізорі, — каже Джен.

Вона знає, що він шукатиме зошит із фізики. Знає, бо вона його мати, але ще й тому, що це вже було.

— О, дякую, — злегка сором'язливо всміхається їй син. — Квантова фізика сьогодні.

Господи, він вищий за неї. А колись був значно нижчий, йому треба було витягнути руку вгору, щоб узятися своєю теплою долонькою за її пальці, — він завжди так робив дорогою до школи. І засмучувався, коли руку

треба було відпустити, бо вона поправляла сумочку чи натискала кнопку світлофора. І вона щоразу почувалася винною. Мама почувалася винною через такі дурниці.

А тепер погляньте-но — вищий від неї сантиметрів на тридцять і не хоче дивитися їй в очі.

Може, вона мала рацію, почувалася винною, з безнадією думає Джен. Може, взагалі нічого не треба було робити — тільки завжди тримати його за руку. Вона може назвати тисячу своїх материнських злочинів: дозволяла задовго дивитися телевізор, привчала самотійно засинати та чимало ще, з гіркотою згадує вона.

— Ти знаєш, хто такий Джозеф Джонс? — тихо запитує Джен, уважно дивлячись на сина.

Їй цікаво не те, чи він скаже, а те, чи збреше (і вона гадає, що так збреше). Материнські інстинкти сильніші за адвокатські.

Тодд надимає щоки, підключає телефон до зарядки на кухонній стільниці.

— Ні, — каже він, демонстративно насупившись. Він ніколи не заряджав тут телефон перед школою: завжди робить це звечора. — А що?

Джен оцінює його. Цікаво. Міг же запросто сказати «Це друг дядька Клію», але вирішив цього не робити. Як і очікувалося.

Вона вагається, не хоче робити великого кроку, прагне обрати потрібний момент.

— Та неважливо, — відказує.

— Ну, гаразд. Таємнича Джен. Більше запитання, ніж твердження. Час узяти душ.

Тодд залишає телефон на зарядці. Джен стоїть у кухні, не маючи ані теорії, ані надії, і єдина людина, яка могла б їй допомогти, бреше.

Вона оглядається на сходи. У неї від п'яти до двадцяти хвилин. Часом Тодд миється довго й задумливо, а часом швидко й так поспішає вдягтися, що одяг прилипає до вологої шкіри. Джен намагається влізти в його телефон, але двічі вводить неправильний пароль.

А тоді кидається сходами вгору. Краще натомість пошукати в його кімнаті. Там можна знайти щось корисне.

Тоддова кімната нагадує темну печеру, пофарбовану в пляшковий зелений колір. Вікно завішене шторами. Під ним двоспальне ліжко, застелене пледом-шотландкою. Перед ліжком — телевізор. У кутку, під сходами, що ведуть до її з Келлі спальні, стоїть стіл. Кімнатка охайна, але незатишна — так у багатьох чоловіків у кімнатах. На зазвичай порожньому столі — чорна лампа й макбук. До дальньої стіни притулено велотренажер.

Джен відкриває ноутбук і теж двічі помиляється з паролем. Роззирається кімнатою, міркуючи, як найкраще використати час.

Несамовито витягує шухлядки в столі, у тумбочці біля ліжка, заглядає під ліжко. Знімає ковдру й промацує дно шафи. Вона просто знає, що щось знайде. Відчуває це. Щось згубне. Щось, чого ніколи не забудеш.

Вона нишпорить кімнатою. Вона ніколи не зможе цього досягнути й пояснити, але зараз їй байдуже.

Ось уже змарновано шість хвилин. Одиниця часу юриста: година ділиться на десять відрізків. Погляд падає на його ігрову приставку. Він завжди в грі. Тож мусить спілкуватися там із якимись людьми. Варто глянути.

Вона вмикає консоль, прислухаючись до душі, і переходить до розділу повідомлень. Це якийсь темний світ. Спілкування з випадковими людьми про бойові ігри, ігри про привидів, ігри, де можна заробити достатньо балів на придбання ножів, якими можна зарізати інших гравців...

Відкриває папку з нещодавніми повідомленнями й бачить там два меседжі. Один — до *User78630* і один — до *Connor18*. У першому одне слово: ОК. А в повідомленні до Коннора сказано: «Завезу його об 11 вечора?»

Вона питає в Полін з приводу Коннора. Побачить, чи він у щось не встряг. Щось надто багато збігів: вони почали проводити час разом саме тоді, як Тодд злетів з катушок. Завозити щось об одинадцятій вечора... не надто добре звучить.

Джен вимикає консоль і виходить із синовєї кімнати. За кілька секунд той прочиняє двері ванної.

Вони зустрічаються на сходовому майданчику. Він у самому рушнику.

Вона дивиться йому в очі, але він швидко відводить погляд. Вона не може оцінити його настрої. Пригадує вираз його обличчя в ніч убивства. У ньому не було ані краплі каяття, взагалі.

Який сенс іти до офісу, якщо, прокинувшись завтра, вона опиниться в учора? Вперше за все доросле життя Джен узагалі не має смислу працювати. Вона міркує про це, годуючи Генріха VIII.

Вона намагається зателефонувати Енді Веттесу за знайденим номером, але відповіді немає. Гуглить про

нього знову. Вчора він отримав наукову нагороду за статтю про чорні діри. Вона надсилає мейли ще двом науковцям, які писали дисертації про мандрівки в часі.

Міркує про те, як переконати чоловіка в тому, що відбувається.

Джен зітхає й нарешті знаходить блокнот із нотатками щодо справи, яка тепер видається не надто значущою. У будинку чути лише негучне гудіння опалювального котла.

Вона виводить у блокноті: «День мінус три», а рядком нижче дописує: *«Що я знаю»*.

«Ім'я та повну адресу Джозефа Джонса.

Клію, мабуть, має до цього стосунок.

Щось завезуть Коннору?»

Негусто.

Вперше за багато років Джен іде до школи в час, коли батьки приводять туди дітей. Біля зелених воріт перед шкільним подвір'ям юрмляться батьки. Кого тільки немає — групами, поодиноці, дуже причепурені чи геть недбало вдягнені люди. Зазвичай Джен стояла біля шкільних воріт із параноїдальним страхом, що всі її обговорюють, але сьогодні шкодує, що не так і часто навідувалася до школи. Для початківців це захопливий процес.

Вона одразу ж помічає Полін. Та, самотня мама, недавно наполягла, що приходитиме по Коннора, щоб знати, чи той був у школі (їй нещодавно скаржилися, що він прогулює), а тоді забиратиме й молодшого, Тео. На ній джинсовий жакет і величезний шарф, вона стоїть, схрестивши ноги й утупившись у телефон.

— Я подумала, треба б долучитися до цього процесу забирання, — звертається до неї Джен.

— Це справді честь для мене, — зі сміхом піднімає очі Полін. — Тут усі — мудаки. Ну чесно, он мама Маріо прийшла із сумочкою *Mulberry*. Забирати дитину зі школи.

Полін — одна з тих друзів Джен, із якими найпростіше. Три роки тому Джен вела її справу про розлучення, вміло допомагаючи розійтися з чоловіком Еріком, який її зраджував. Полін звернулася до фірми Джен по першу консультацію, принесла скріншоти, що доводили невірність Еріка. Джен знала її по школі, але вони ніколи не спілкувалися. Вона заварила Полін чаю, дуже професійно проаналізувала ті чортові повідомлення Еріка до коханки й пообіцяла взятися за справу.

— Вибач, що тобі довелося на це дивитися, — сказала Полін, ховаючи телефон у кишеню й сьорбаючи чай з офісної чашки.

— Так, ну, знаєш, добре мати... емм... докази, — відповіла Джен. І попри свій строгий костюм та корпоративну обстановку, не змогла втриматися від гримаси. — Однак... гм... ця візуалізація...

Полін на мить зустрілася з нею поглядом.

— Тож ви прикладете дікпіки до позовної заяви? — сказала вона, і вони розреготалися просто там, в офісі Джен.

— Оце вперше з моменту, як я це знайшла, я сміюся, — пізніше щиро зізналася Полін.

Так і народилася дружба, із трагедії та гумору, як часто буває. Джен дуже тішилася, коли й Коннор із Тоддом подружилися. До сьогоднішнього дня.

— Ну ось я тут, немита-нечесана, — каже Джен.

Полін усміхається й човгає ногами в «конверсах» по підлозі:

— Ти сьогодні не працюєш?

Неподалік з'являється Тодд разом із Коннором, одним із небагатьох учнів, іще вищих за нього. І кремезніших також.

— Ні.

— Як справи? Як твій загадковий чоловік?

— Послухай, — каже Джен, перериваючи світську бесіду.

— Ой-ой, — відгукується Полін. — Не люблю я це адвокатське «послухай».

— Нема чим перейматися, — безтурботно відповідає Джен. — Думаю, Тодд, можливо, у щось уляпався...

— У що? — з раптовою серйозністю запитує Полін.

За всієї її дотепності у значущих ситуаціях вона — грізна мати. На думку Джен, вона толеруватиме куріння й лайку, але не більше. Лишень погляньте: перевіряє, чи був Коннор у школі.

— Не знаю, просто... Тодд дивно поводитьсь. І я лиш хотіла спитати — а як Коннор?

Полін злегка закидає голову.

— Розумію.

— Ну власне.

Навколо них біля воріт збираються ще батьки. Одинадцятирічки й п'ятнадцятирічки вітаються з батьками, а Джен думає, що отак приходила по сина лише кілька разів, натомість волюючи в офісі аналізувати викриття, оцінювати стажерів, готувати стоси документів. Заробляти гроші. А тепер їй цікаво, і задля чого то все було.

— Та він наче в нормі, — повільно каже Полін. І Джен раптом відчуває таку вдячність за цю подругу, яка зрозуміла підтекст і не сприйняла сказане за образ. — Але давай я трохи покопаюся, — додає вона, поки не підійшли Коннор із Тоддом.

— Привіт, — каже Коннор до Джен.

У нього татування у вигляді намиста, щось на кшталт вервиці, яка зникає під коміром футболки. Тату — це особистий вибір, каже собі Джен. Не будь снобкою.

Він дістає з кишені цигарки, і Джен із полегшенням зауважує, як Полін кривиться на це. Клацає запальничкою, не зводячи очей із Джен. На мить полум'я освітлює його обличчя. Він підморгує їй, так швидко, що й не помітити, якщо не спостерігати спеціально.

Важкий вечір. Тодд пішов, не встигнувши повернутися додому; «Я до Клію», — сказав. Він розсердився на Джен через появу під школою в обід, дратувався й на Келлі. «Може, вам обом завести собі якісь хобі?» — спитав він, коли вони всі зібралися вдома о четвертій.

Після того як він пішов, Джен подивилася профіль Клію на *Facebook*. Вона на пару років старша за Тодда, але досі навчається. У коледжі мистецтв неподалік. Скрупульозно веде сторінку. Модельні власні фото, незвично велика кількість політичних мемів, багато букетів квітів. Доволі невинні підліткові штуки. Джен вирішила, що незабаром відвідає її. Поговорити.

Вона прибирає, міркуючи, що ж може з'ясувати Полін. Відчищаючи стільниці й складаючи посуд до посудомийки, визнає, що прибирати марно. Коли вона

прокинеться, вчора, все це буде не зроблено, але хіба з хатньою роботою не завжди так?

Полін телефонує їй за двадцять хвилин.

— Я поговорила з Коннором, — розповідає вона. Як завжди, без усялякого вступу, переходить одразу до суті. — І де в чому покопалася.

— Кажі! — Похололими руками вона засмикує фіранки на дверях до патіо.

— Я перевірила телефон Коннора. Нічого підозрілого. Кілька невдалих фото. Наслідок свого батька.

— О боже.

— А що з Тоддом?

— Схоже, він знає тих старших чоловіків — дядька своєї нової дівчини та його друга. У їхньому домі дивна атмосфера. Плюс вони володіють компанією *Cutting & Sewing Ltd*. Вона геть нова, ні обороту, ні рахунків. Думаю, існує для прикриття. Доволі дивно для двох хлопів — засновувати швейну фірму, еге ж?

— Так. І це... все?

Джен зітхає. Очевидно, що ні, але решта неймовірна. Темний антисвіт із убивством на споді, і вона має його зламати. Вона злякано відвертається від дверей у патіо.

І ось тоді її осяває. Просто так. Новина, яку вона бачила вчора, про ДТП. Вона станеться сьогодні, буде в завтрашніх новинах. Можна це використати. Скористатися цим, щоб переконати людину, на яку найбільше можна покластися. Якщо вона зможе переконати Келлі, можливо, це розірве коло, часову петлю — і вона прокинеться в завтра.

— Будемо на зв'язку, — каже вона Полін. — Не хвилюйся. Певно, нічого тут такого немає, — додає вона.

Цікаво, чому їй завжди здається потрібним так говорити? Бути легкою, не турбувати людей, бути *хорошою*.

— Сподіваюся, — відповідає Полін.

Келлі забідає на кухню значно пізніше, після десятої вечора.

— Що? — цікавиться він, ухопивши її вираз обличчя. — Що таке?

— Підеш зі мною декуди? — запитує вона.

— Зараз? — Він хвилину дивиться на неї, а тоді злегка криво всміхається. — Тебе геть дурка скосила?

Після першої зустрічі, а тоді подорожі Великою Британією в маленькому кемпері вони роками жили в селищі в Ланкаширі, лише вони втрюх у маленькому білому будиночку під сірим шиферним дахом в улоговині, де взимку збирався й клубочився туман, схожий на цукрову вату. Найулюбленіший будинок Джен. Келлі тоді й вигадав цей вислів, коли вона приходила додому й вивалювала на нього весь свій робочий день. Їй завжди був потрібен тільки він.

— Повністю, — каже вона.

— Тоді ходімо. Прогуляймося.

Вони зустрічаються поглядами, і Джен міркує, на що зараз заповідається, чи зміниться тепер майбутнє. Гадає, чи вони, разом, це майбутнє зараз не погіршать: може, поки вона стоїть незворушно на власній кухні, розгортається альтернативне майбутнє, де Тодда самого вб'ють, де він утече, де він нападе на кількох осіб.

Джен поштовхом відчиняє входні двері. Вона збуджена. Тим, що надасть чоловікові реальний, намацальний доказ.

Нічне повітря прохолодне й вологе, таке, як тієї першої ночі. Пахне осінньою цвіллю.

— Мушу дещо тобі сказати і знаю, як ти відреагуєш, бо вже це розповідала, — промовляє вона.

Келлі тримає її руку у своїй теплій долоні. Дорога вилискує після дощу. Джен пояснює щоразу краще.

— Це щодо роботи? — Келлі звик, що Джен радиться з ним з питань роботи, випробовує на ньому теорії, хоч він переважно лише слухає. Минулого тижня вона радилася щодо містера Магоні, який хотів віддати колишній дружині всю свою пенсію, тільки щоб запобігти протистоянню. Келлі знизав плечима й сказав, що для декого понад усе — уникання болю.

— Ні.

І там, у темряві, вона розповідає йому все до найменших подробиць. Знову. Про перший раз, і про день напередодні, і про день перед тим, що напередодні. Він слухає, не відводячи очей, як завжди.

А дослухавши, ще якийсь час мовчить. Просто стоїть, притулившись спиною до дорожнього знака, наче загубився в думках. Зрештою, схоже, доходить певного висновку й каже:

— Ти б повірила, якби я таке розповів?

— Ні.

— Отож, — видає він з різким сміхом.

— Присягаюся, — каже вона, — усіма нашими цінностями, усією нашою історією: я кажу тобі правду. Цієї суботи, вночі, Тодд когось уб'є. І я повертаюся в минуле, щоб це спинити.

Келлі зо хвилину мовчить. Знову починає мжичити. Він відкидає змокріле волосся з чола:

— Чому ми тут?

— Щоб я могла тобі це довести. Невдовзі тут проїде машина, — жестом указує вона на темну тиху вулицю. — Водій не впорається з керуванням, і авто перевернеться. Це було вчора в новинах. Вчора — це моє завтра. Водій виживе, повністю неушкоджений. Чорна «ауді». Перевернеться отам. Нас не зачепить.

Келлі потирає рукою підборіддя.

— Гаразд, — каже він знову, збентежено, наче не сприймаючи все всерйоз.

Вони разом, плече до плеча, спираються на дорожній знак.

Джен уже починає думати, що машина не проїде, коли та з'являється. Джен чує її першою. Далеке стрімке гуркотіння.

— Ось вона.

Келлі дивиться на неї. Дощ посилився. З її волосся вже капотить.

А тоді машина вигулькує з-за рогу. Чорна «ауді», мчить швидко, втрачає керування. Водій вочевидь необачний і п'яний.

Коли автівка проноситься повз них, чути наче постріл. Келлі дивиться, не відриваючи очей, із незбагненим виразом обличчя.

Захищаючись від дощу, Келлі однією рукою натягує капюшон, якраз коли автівка перевертається. Скрегіт металу й гальмування. Виє клаксон.

А тоді все завмирає. Пульсує тиша, авто димить, потім з'являється водій із розширеними зіницями. Йомудесьь п'ятдесят, він дріботить через дорогу до них.

— Пощастило вам вибратися, — каже Джен.

Келлі оглядається на неї. Здається, він випромінює недовіру, але разом із тим і дивну паніку.

— Знаю, — каже чоловік до Джен, ляскаючи по ногах, наче не вірить, що все справді гаразд.

— Не розумію, — хитає головою Келлі.

— Зараз вийде сусід, запропонує допомогу, — коментує Джен.

Келлі чекає, не кажучи нічого, впершись однією ногою в стовп дорожнього знака, схрестивши руки. Десь хряпають двері.

— Я викликав швидку, — чути голос від будинку неподалік.

— Тепер ти мені віриш? — звертається вона до Келлі.

— Не можу придумати інших пояснень, — відповідає він за кілька секунд. — Але це... це щось *психічне*.

— Я знаю. Звісно, я це знаю. — Вона випростовується, щоб дивитися йому в очі. — Але присягаюся. Присягаюся, присягаюся, *присягаюся*, це правда.

Келлі вказує жестом на вулицю, вони йдуть, але не додому. Просто безцільно бредуть разом під дощем. Джен думає, що він, мабуть, повірив їй. Справді. Хіба це не змінить щось, так же ж? Якщо батько Тодда вірить у це. Може, Келлі прокинеться разом із нею і для нього також буде вчора. Це ризиковано, але треба спробувати.

— Це повна маячня, — каже він, вдивляючись на ходу в ліхтарі над головою. — Ти ніяк не могла знати про цю машину. Чи могла?

Вона бачить, як він намагається второпати.

— Ні. Дослівно, буквально, ні, не могла.

— Не розумію, як... — Він видихає хмарку пари. — Просто не...

— Я знаю.

Вони повертають наліво, спускаються провулком повз її улюблений індійський фастфуд, а тоді поволі рушають додому.

Зрештою він бере її за руку й каже:

— Якщо це правда, це, певно, жахливо.

Те «якщо». Джен подобається. Це маленький крок, маленька поступка від чоловіка дружині.

— Це жахливо, — невизначено промовляє вона.

Від думки про паніку й відчуження кількох минулих днів очі мокріють і сльози котяться по щоках. Келлі, мабуть, дивиться на неї, бо спиняється й витирає сльози великим пальцем.

— Я постараюся, — просто і м'яко каже він. — Постараюся повірити тобі.

Повернувшись додому, Келлі присуває табурет до барної стійки й сідає, широко розставивши коліна й спираючись ліктями на стільницю. Дивиться на неї, піднявши брови.

— Маєш якусь теорію? Щодо цього Джозефа? — запитує він.

Генріх VIII застрибує на стільницю, Джен забирає його й тримає товстеньке, м'яке, пружне хутряне тільце обома руками, як кубок. Вона така рада бути тут. Із Келлі. Поділяти місце в усесвіті, покладатися на нього.

— Та ні. Але в ту ніч, коли Тодд його зарізав... Схоже, що він побачив його, а тоді просто... запанікував. І зробив це.

— Тобто він його боїться.

— Так, — каже Джен. — Саме так. Ти віриш мені? — дивиться вона на чоловіка.

— Мабуть, я тобі потураю, — мляво відповідає він, але Джен так не вважає.

— Дивись, я дещо записала, — каже вона, підскакує й хапає блокнота. Келлі сідає коло неї на диван у кухні. — Так, доволі скупі нотатки.

Келлі дивиться на сторінку, тоді починає сміятися, цей сміх — як слабкий, сумний видих.

— О боже, боже. Дуже скупі нотатки.

— Припини, а то не скажу тобі виграшних номерів у лотереї, — каже Джен.

І як приємно, як же приємно сміятися над цим. Як добре повернутися сюди, в їхні легкі стосунки.

— О, так. Ну гаразд. Слухай, давай запишемо всі можливі причини для його вчинку. Навіть шалені.

— Самозахист, втрата контролю, змова, — перераховує Джен. — Робота... не знаю, найманим убивцею.

— Це ж не історія про Джеймса Бонда.

— Добре, викреслюємо.

Вона викреслює пункт «найманий убивця», Келлі сміється.

— Прибульці?

— Припини, — крізь сміх просить Джен.

Настає ніч, а вони складають і складають списки. Усі його друзі, усі його знайомі, з якими можна поговорити.

Сидячи на слабо освітленому дивані, Джен відчуває слабкість у тілі, притуляється до Келлі, а він одразу ж охоплює її руками.

— Коли ти... не знаю, як сказати... переходиш?

— Коли сплю.

— То не спи.

— Пробувала вже.

Вона залишається тут, слухаючи його повільне дихання. Відчуває, що й сама дихає повільніше. Але сьогодні вона рада перейти. Рада, що мала це сьогодні, із ним.

— Що б ти зробив? — повертається вона до чоловіка.

Келлі стискає губи. Джен не може розтлумачити його вираз обличчя.

— Ти певна, що хочеш знати?

— Звісно хочу, — каже вона, хоча на мить вагається, чи й справді.

Келлі може доволі чорно жартувати, але — часом — також так проявляється сама суть його особистості. Якби Джен добирала опис, то сказала б, що вона сподівається від людей найкращого, а Келлі — найгіршого.

— Я б його вбив, — тихо й неспішно вимовляє він.

— Джозефа? — У Джен відвисає щелепа.

— Ага. — Він переводить очі на неї й зустрічається з нею поглядом. — Так, я вбив би його сам, цього Джозефа, якби знав, що це зійде мені з рук.

— Щоб Тодд не зміг його вбити, — майже шепоче вона.

— Саме так.

Вона тремтить, холоне від цієї гострої думки, від грані, яку часом демонструє її чоловік.

— А ти зміг би?

Келлі низиує плечима, вдивляючись у темний садок за вікном. Джен сказала б, що він не має наміру відповідати.

— Тож завтра, — бурмотить він, знову притискаючи її до себе, — для тебе буде вчора, а для мене завтра?

— Точно, — сумно каже вона, але про себе думає, що, може, так не буде, може, розповівши йому, вона якось уникне цієї долі. Келлі мовчить, він засинає. Джен ще трохи кліпає.

Вони тут, сьогодні, разом, навіть якщо завтра можуть знову розділитися, як два пасажери поїздів, що їдуть у протилежних напрямках.

День мінус четвертий, 09:00

Чотири дні тому.

І, що гірше, блокнот порожній.

На кухні Джен кричить від розчарування. Звісно. Звісно, холера. Бо вона там ще нічого не записала. Бо вона в минулому.

Келлі заходить на кухню, кусаючи яблуко.

— Господи, — кривиться він, — кислятина. Ось, спробуй. Наче лимон жуєш!

Він простягає їй фрукт, радісно сяючи очима, навколо яких розходяться зморшки.

— Пам'ятаєш нашу вчорашню прогулянку? — у відчаї запитує вона.

— Га? — з повним ротом перепитує він. — Яку?

Ясно, що не пам'ятає. Детальна розповідь нічого не дала. Лише дванадцять годин тому вони сиділи тут разом і складали план. Автокатастрофа, той вираз обличчя, коли він обернувся до неї, — визнання правдивості сказаного. Усе зникло, бо належить не минулому, а майбутньому.

— Не зважай.

— Усе гаразд? Маєш паскудний вигляд, — каже він.

— Ох, життя в шлюбі. Так романтично.

Але в голові швидко проносяться думки. Якщо блокнот порожній, тоді — звісно — також іще не написано листа до Енді Веттеса і дзвінка до нього не було. Вона перевіряє папку з надісланими поштою: нічого.

Ну звісно! Не дивно, що й відповіді не прийшло. Так важко звикнути до життя, яке йде назад. Навіть коли їй здається, що все зрозуміло, це не так. Це збиває з ніг.

Треба піти, піти від цього Келлі, який нічого не знає про завтра, і про післязавтра, і про все, що буде після того. Вона має піти від цих нотаток, що зникають, і ножів у наплічниках, від місця злочину, яке чекає в тиші.

Треба піти на роботу. Повернутися до Ракеша, а також до Енді Веттеса.

Десята ранку. Гаряча солодка кава, її стіл, Ракеш. За ці роки він стояв тут тисячі разів, часто забігав уранці пожалітися, що не хоче ставати до роботи. На цьому фундаменті трималася їхня дружба — поскиглити.

— Можеш спробувати сконтактувати з Енді для мене? — каже Джен Ракешу.

Вона щойно розповіла йому — знову, — що з нею відбувається. Джен поспішно пояснювала йому, і це звучало неприродно й хаотично. Вона вже стільки разів переповідала цю історію і так утомилася від її трагічності, як ті, хто бачив стільки смертей і руйнувань, що набули до них імунітет.

Утім, Ракеш, схоже, повірив, що вона вважає всі події, які відбуваються з нею, реальними, — так само як минулого разу. Він пасивно й серйозно слухає, можливо, подумки діагностуючи її, але нічого не каже.

— Я не можу спіймати його, а мені треба, — щиро, але й напористо вимовляє Джен. Їй треба поговорити з Енді *сьогодні*: це все, що в неї є.

Ракеш звично складає долоні «домиком», пучка до пучки.

— Я певен, що ніколи не розповідав тобі про Енді, — ледь усміхається він.

— Скажеш — за кілька днів.

— Розумію, — каже Ракеш, пильно дивлячись їй прямо в очі своїми карими очима.

Сьогодні він у темно-червоному в'язаному жилеті, тримає каву. У кишені штанів видніються прямокутні обриси пачки цигарок. Дещо не змінюється.

Джен не втримується від посмішки у відповідь.

— Будь ласка, зателефонуй йому. Він же неподалік, так? В Університеті Джона Мура? Я можу під'їхати до його офісу, чи як завгодно.

— Що мені за це буде? — Ракеш спирається на одвірок.

— О, то ми торгуємося?

— Завжди.

— Я складу твій кошторис у справі Блекмора.

— Боже, домовилися, — одразу ж відказує він. — З тобою так легко. Я б зробив це і в обмін на картоплю.

— І я візьму твої цигарки, щоб ти міг очистити організм, — вказує вона на його кишеню. Він кліпає очима, а тоді витягує пачку.

— Ого. Гаразд. Розумію. — Він задкує коридором і здіймає руку в прощальному жесті. — Я його зараз наберу. Дам тобі знати.

— Дякую, дякую тобі, — каже Джен, хоча навряд він її чує. Вона спирається ліктями на стіл, за яким працює останні двадцять років, і на мить відчуває полегшення, бо доручила справу експерту.

Сонце гріє їй спину. Вона й забула про цей нетривалий теплий період — кілька днів у жовтні, коли часом здається, що надворі літо.

* * *

Енді каже, що за дві години приїде в центр Ліверпуля. Джен, як дурна, готує для Ракеша бюджет витрат.

Джен з Енді домовилися зустрітися в її улюбленому кафе. Воно непретензійне, дешеве, а кава там хороша й міцна. Є щось романтичне в ретростилі цього місця: ціна чаю в пенсах, а не фунтах, сендвічі з шинкою в меню, подерті вінілові сидіння.

Поки вона йде туди, пробираючись поміж покупців та не надто майстерних вуличних музик, у голові зринають усі неефективні способи турботи, які вона застосовувала до Тодда. Перегодовувала його, щоб він більше спав, годувала під денні телепрограми, нудьгувала, не дивилася в очі. Часом, бувало, кричала у відчаї, коли не засинав. А як рано вийшла на роботу, бо на неї тиснув батько; віддала його в дитячий садок такого малого, надто малого. Чи вона посіяла ті зерна тоді? Чи була вона паскудною матір'ю чи просто людиною? Вона не знає.

Енді вже на місці, сидить за столиком із пластиковим покриттям: Джен одразу впізнає його за фото в *LinkedIn*. Приблизно такого віку, як Ракеш, із неслухняним чорнявим волоссям, притрушеним сивиною. На футболці написано *Franny and Zooey*. Це із Селінджера чи що?

— Дякую, що погодилися зустрітися, — швидко каже Джен, всідаючись навпроти. Він уже замовив дві чорні кави. На столі стоїть мініатюрний срібний молочник, на який він мовчки вказує рукою. Жоден з них молока не додає.

— Залюбки, — відповідає Енді, хоча голос на це не вказує. Відчувається втомлена знудженість, як у неї,

коли вона змушена давати безкоштовні юридичні поради на вечірках. Що ж, справедливо.

— Це, мабуть... ну, тобто... мабуть, це трохи нетрадиційно, — каже вона, додаючи цукор до кави.

— Ви знаєте, — відкидається він на спинку, злегка знизуючи плечима, і в його словах учувається відгомін американського акценту, — так.

Він переплітає пальці й спирається на них головою:

— Але Ракеш — мій добрий друг.

— Що ж, я вас довго не затримаю, — веде далі вона, хоча не має цього на увазі. Вона хоче, щоб він сидів із нею весь день, в ідеалі — аж до вчорашнього дня.

Енді мовчки здимає брови.

Він відсьорбує кави, тоді відставляє чашку на стіл і спокійно дивиться на неї горіховими очима. Без слів робить рух рукою, наче запрошує пройти у двері.

— Продовжуйте, — твердо каже він.

Джен починає оповідь. Викладає йому все до останньої дрібнички. Говорить швидко, жестикулюючи, сипле немислимою кількістю подробиць. Все до останку. Гарбузи, голий чоловік, *Cutting & Sewing Ltd*, ніж, намагання не заснути, автокатастрофа, Кліо. Багато всього.

Офіціантка мовчки доливає їм кави з паруючого кавника, Енді дякує їй самим лише поглядом і легкою посмішкою. Не перериває Джен ні разу.

— Думаю, це все, — завершує вона. Навколо флуоресцентних ламп на стелі клубочиться пара. Цього дня (хоч який би це був день) — до обіду, посеред тижня — кафе майже порожнє. Джен раптово відчуває таку втому, що тепер, коли тимчасово хтось інший узяв усе

у свої руки, вона могла б заснути просто за цим столом. Цікаво, що було б, якби вона так і зробила.

— Нема потреби запитувати вас, чи ви переконані в правдивості своєї розповіді, — каже Енді по хвилині розмислів.

Це дещо пасивно-агресивне «чи ви переконані» спантеличує Джен. Це стиль лікарів, юристів-опонентів, пасивно-агресивних родичів, очільників організації зі схуднення *Slimming World*...

— Переконана, — каже вона. — Хоч би чого це коштувало.

Зо хвилину вона тре очі, намагаючись міркувати. Нумо, каже вона собі. Ти ж розумна жінка. Це не так складно. Це час, який ти знаєш, тільки задом наперед.

— За два дні ви отримаєте премію, — повідомляє вона, пригадавши історію, яку читала про нього того дня, коли не отримала від нього відповіді. — За роботу про чорні діри.

Коли вона розплющує очі — Енді мовчить, не донісши каву до рота, і так міцно стискає пластиковий стаканчик, що той аж деформується. Роззявивши рота, він утуплюється в Джен.

— Премію Пенні Джемісон?

— Гадаю, так. Я бачила новину, коли гуглила про вас.

— Я виграв нагороду?

Джен відчуває, як усередині спалахує маленька іскорка тріумфу. Ось.

— Так.

— Ця премія засекречена. Я знаю, що потрапив до короткого списку. Але більше ніхто не знає. Це не... — Він дістає телефон і коротко мовчки щось набирає, тоді

кладе його екраном униз на стіл. — Цієї інформації немає в публічному доступі.

— Що ж, я рада.

— Тоді гаразд, Джен, — каже він, — ви привернули мою увагу.

— Добре.

— Як цікаво. — Енді закушує верхню губу й барабанить пальцями по задній панелі телефона.

— Тож це можливо з наукового погляду? — запитує Джен.

Він розводить руками, а тоді охоплює обома долонями чашку.

— Ми не знаємо, — каже він. — У науці значно більше мистецтва, ніж думають. Те, що ви розповідаєте, порушує загальну теорію відносності Айнштейна, — але хто сказав, що ця теорія має контролювати наше життя? Ніхто не довів, що подорожі в часі неможливі, — веде далі він. — Якщо вдасться перевищити швидкість світла...

— Так, так, сила тяжіння, в тисячу разів більша за вагу мого тіла, правильно?

— Саме так.

— Але... я нічого такого не відчувала. Можна спитати? Гадаєте, я рухаюся і вперед, у майбутнє, також?

— Думаєте, вас може бути більше, ніж одна?

— Припускаю, так.

— Чекайте. — Він виймає ножа з набору столових приборів, що стоїть поруч. — Можете його використати?

— Використати?

— Маленький вузький поріз. — Далі він не пояснює.

— Ясно. Добре, — киває Джен.

Бере ножа й робить — доволі чесно — жалюгідний неглибокий поріз збоку на пальці. Ледь дряпає шкіру.

— Глибше, — каже Енді.

Джен глибше занурює в подряпину ножа. Витікає краплина крові.

— Добре, — каже вона, витираючи її серветкою. — Так добре? — роздивляється рану в сантиметр за-вдовжки.

— Якщо цього порізу завтра не буде... я б сказав, це означатиме, що ви щодня прокидаєтеся в учорашньому тілі. Рухаєтеся від понеділка до неділі, потім до суботи.

— Але це не подорож у часі?

— Скажіть мені, — присувається він уперед, — чи ви переживали якесь відчуття стиснення, коли все це відбувалося? Чи тільки дежавю?

— Тільки дежавю.

— Як цікаво. Паніка через вашого сина... як гадаєте, вона спричинила це відчуття?

— Не знаю, — тихо каже Джен, практично собі під ніс. — Це божевілля. Це таке божевілля. Я ще навіть не дзвонила вам. Я це зроблю — пізніше цього тижня. Залишу купу повідомлень.

— Мені здається, — зауважує Енді й допиває каву, — що ви справді реально вже зрозуміли правила всесвіту, в якому поза власною волею опинилися.

— Не маю такого відчуття, — відказує Джен, і професор знову дозволяє собі усміхнутися.

— Теоретично можливо, що ви якось створили таку силу, що утримує вас у замкненій часоподібній кривій.

— Теоретично можливо. І як мені... вирватися з неї?

— Очевидна відповідь — це станеться тоді, коли ви досягнете відправної точки цього злочину, хіба ні? Повернетеся до того, що змусило Тодда скоїти злочин?

— А тоді що? Якби ви могли припускати? — Вона здіймає руки в примирливому жесті. — Це нічого не коштуватиме. Просто припущення. Як гадаєте, що станеться?

Закусивши губу, Енді опускає очі на стіл, а тоді піднімає погляд на співрозмовницю.

— Ви маєте запобігти злочину.

— Господи, сподіваюся на це, — каже Джен, і на очі набігає сльоза.

— Можна поставити запитання, яке видасться жартивлливим? — каже Енді.

Здається, все навколо стихає, коли вони зустрічаються поглядами.

— Як ви гадаєте, чому це відбувається з вами?

Джен вагається, чи не сказати (насправді жартома), що вона не знає — саме тому вона й наполягла на зустрічі з ним. Але щось її зупиняє.

Вона думає про часові петлі, ефект метелика, зміну однієї крихітної речі.

— Я думаю, чи не знаю я — тільки я — щось таке, що може запобігти вбивству, — каже Джен. — Десь глибоко в підсвідомості.

— Знання, — киває Енді. — Це не подорож у часі, чи наука, чи математика. Може, просто ви маєте знання — і любов, — щоб спинити злочин?

Джен думає про ножа, якого знайшла в рюкзаку Тодда, і про Еш-роуд-Норт.

— Тобто кожного дня, який я досі прожила повторно, я дізнавалася щось, роблячи якісь речі інакше...

ідучи за кимось і спостерігаючи за чимось, кого/чого не помітила перший раз. Навіть просто приділяючи більше уваги дрібницям.

Енді крутить у руках порожню чашку, стиснувши губи й задумливо вдивляючись у вікно за спиною Джен.

— Тож, виходить, правильно буде сказати, що кожен день, у якому ви прокидаєтеся, певним чином значущий у контексті злочину?

— Мабуть. Так.

— Тож, рухаючись назад, можливо, ви пропустите день. Чи тиждень.

— Може бути. Тоді мені слід шукати ключі в кожному дні?

— Так, напевно, — коротко відказує він.

— Я сподівалася, що ви... ну, знаєте... дасте мені підказку. Як вирватися. Не знаю, два патрони динаміту й код чи щось подібне.

— Динаміту, — сміється Енді.

Він підводиться й простягає їй руку для рукостискання. На мить його очі так близько. Це реально. Його рука реальна. *Вона* реальна.

— До нової зустрічі, — каже вона, широко розплющуючи очі.

— До зустрічі, — відповідає Енді.

Джен виходить із кафе після нього, зосереджено міркуючи, що це все може означати. Телефонує Тодду, щоб дізнатися, де він. Хочє дізнатися, чи є щось таке в його діях, що вона пропустила, коли проживала цей день уперше; її знову сповнює рішучість — з'ясувати, як змінити плин подій, щоб урятувати сина.

— Алло? — відповідає Тодд.

На тлі — тиша. Потрапивши в ліверпульський вітровий, Джен намагається відвернутися від пориву.

— Просто цікаво, де ти, — каже вона синові.

— Онлайн, — заявляє Тодд, і Джен не може стримати посмішку. Це просто він, милий хлопчик.

— Онлайн — удома? — уточнює вона.

— У мене вільний час. Тож я в нашому домі, на нашому VPN, на своєму ліжку в Кросбі, Мерсисайд, Велика Британія, — зі сміхом повідомляє він.

Джен дивиться в небо й думає: *гаразд, побачимо*. Може, вона побачить серпень раніше за листопад. Але вона дістанеться до джерела проблеми, хоч би де й коли воно постало.

З'являється місяць, ранній обідній місяць, і висить над ними обома, хоч би яка то була версія кожного з них. Вона, в минулому. І Тодд, який переживає зміни, внаслідок яких за чотири дні вб'є людину.

— Я скоро прийду додому, — каже вона.

— А ти де?

— У всесвіті, — відповідає Джен.

Тодд сміється, і цей звук видається їй досконалим, як музика.

* * *

Джен повертається на Еш-роуд-Норт, сподіваючись знайти Клію. Вона припускає, що та не живе зі своїм дядьком, але, можливо, той скерує за адресою дівчини.

Джен переконана, що ключ — у Клію. Наскільки їй відомо, Тодд познайомився з Клію кілька місяців тому, але можна додати мінімум пару тижнів на підліткові секретики. Тож це не збіг, що саме тоді все почалося,

як і дружба з Коннором. Все — якась аморфна важко-описувана зміна. Похмурість, потайність, іноді дивна блідість.

І ось вона біля дверей, стукає. Майже негайно за матовим склом вимальовується невеличка жіноча постать. У Джен серце вискакує з грудей.

Двері відчиняються — і Джен мимоволі милується красою Клію. Цей короткий модний чубчик, близько посажені очі. Волосся в дівчини скуйовджене, розпущене, але їй личить — не те що Джен, яка в такій ситуації виглядала б як скажена.

— Привіт, — каже Джен.

Клію швидко, на автоматі оглядається через плече. Помітивши це, Джен міркує, що б то значило.

— Я мама Тодда, — представляється Джен, після хвилини вагань усвідомивши, що вона-то з Клію знайома, а от Клію з нею — ні.

— Оу, — каже Клію, здивовано кривлячи свої приголомшливі риси.

— Я тут подумала... — каже Джен, опускаючи очі.

Клію трохи відступає назад. Не для того, щоб впустити її, а наче збираючись зачинити двері. Джен пригадує, який у неї був відкритий, зацікавлений вираз обличчя, коли вони побачилися вперше, коли дівчина стояла в потертих джинсах у кінці того самого коридору. Тепер, коли Тодда тут немає, у Клію геть інше лице.

— Я тут подумала, чи можемо ми трохи поговорити. — Джен указує рукою на Клію. — Річ тут... річ зовсім не в тобі, справді. Мене влаштовують ваші... ваші стосунки. Можу я зайти... лише на хвилину? То ти тут живеш? — бубонить вона.

— Слухайте, я не можу... — відповідає Клію.

Джен оглядає коридор. Ось, на дверях шафи, яку закривав Езра, висить плащ Клію. Поверх нього — сумочка *Chanel*, як на Джен, то справжня. Вони ж коштують мінімум п'ять тисяч фунтів, адже так? Як вона може собі таку дозволити? Хіба що це підробка.

— Тут же нічого поганого, — додає Джен, не відриваючи погляду від сумочки.

Клію супить брови, рот скривлюється, наче вона готується делікатно вибачатися.

— Я справді... — каже вона, стискаючи руки, і ступає ще крок назад. — Мені дуже шкода. Я справді, справді не можу...

— Не можеш чого? — геть збентежується Джен.

— Я справді не можу з вами це обговорювати.

— Обговорювати що? — питає Джен, раптом пригадуючи, що Келлі вважає, ніби Клію з Тоддом розійшлися. — Ви не посварилися?

На обличчі Клію на мить з'являється незрозумілий вираз. Наче усвідомлення, але Джен не втаємничена, чого воно стосується.

— Поясни, будь ласка, — жалібно додає вона.

— Ми порвали, але вчора знов зійшлися. Це... складно.

— Як це?

Клію сахається від Джен, охоплює руками живіт, обіймає себе, наче слабка чи хвора.

— Вибачте, — каже вона ледь чутно, відступаючи ще на крок назад. — Невдовзі побачимося, гаразд? — І зачиняє двері, лишаючи Джен на самоті.

Двері зачиняються з тихим клацанням, і Джен бачить, як Клію відступає в глиб будівлі.

Джен повертається, щоб і самій іти. І в цей момент мимо проїздить поліційне авто. Дуже-дуже повільно. Така швидкість змушує Джен придивитися. Вікна підняті, водій дивиться просто перед собою, а пасажир (Джен певна, що це той симпатичний поліціант, який арештовуватиме Тодда) — безпосередньо на неї. Поки вона крокує до свого авта, приголомшена реакцією Клію, збентежена таємницею, що постала перед нею, поліційна машина розвертається в інший бік.

Джен згадує слова, сказані на прощання Енді. Про її підсвідомість, про те, що вона знає, про речі, які могла бачити, але проігнорувати як неважливі, про те, що вона має тут зробити. Від'їжджаючи, вона думає, що нічого не лишається. Треба запитати в сина.

— Хочу про дещо тебе спитати, — побутовим тоном каже Джен, прогулюючись із Тоддом до магазинчика на розі. Він купить «Снікерс». Минулого разу вона купила пляшку вина, але сьогодні не в гуморі для такого. Вони часто так виходять. Тодд — через невситимий підлітковий апетит, а Джен... та фактично з тієї самої причини.

У цьому магазинчику буде покупець у фетровому капелюсі, і цей капелюх — козир Джен. Непередбачуваний, живий, правдивий. Вона рада, що згадала це. Можна використати для переконання Тодда, а тоді — якщо нічого не зашкодить — з'ясувати, що б він робив у такій ситуації. Її збіса тямущий син.

— Кажи! — просто відповідає Тодд.

Вони звертають у бічну вулицю. У вечірньому повітрі стоїть запах вечер із інших будинків, і Джен це здається

безкінечно ностальгійним, нагадує вихідні з батьками в кемпінгах у дитинстві. Вона завжди пам'ятатиме віддалені оранжеві фари інших фургонів, дзвякання столових приборів, кружляння диму від барбекю. Господи, як вона скутила за батьком. І за мамою теж, напевно, хоча ледве її пам'ятає.

— Що б ти зробив, якби міг подорожувати в часі? Перемістився б у майбутнє чи в минуле? — питає Джен, а син із подивом дивиться на неї.

— Чого це ти раптом? — запитує він, а тоді, як зазвичай, не дочекавшись відповіді, веде далі. — Я б повернувся в минуле. — І видихає кільця пари, наче цигарковий дім, у вечірнє повітря.

— А чому?

— Щоб порадити собі в минулому всяке різне, — усміхається він.

Таємнича посмішка, погляд собі під ноги. Джен тихо сміється. Ці незбагненні зумери.

— Тоді, — каже він, — я би просто написав собі мейл. Від минулого себе майбутньому собі. Такий, що надходить за таймером. На деяких сайтах можна таке зробити.

— Написав собі мейл?

— Ага. Ну, ти знаєш. З'ясувати, чиї акції злітають у ціні до небес. Тоді повернутися в часі назад, написати мейл із виставленим часом надсилання до самого себе, скажімо: у вересні 2006 року чи коли там купуй акції *Apple*.

Я би просто написав собі мейл.

Що ж, це варто спробувати. Мейл, надісланий, виставлений на час, — щоб отримати його о першій ночі в день, коли це станеться, у ніч із 29-го на 30-те. Вона

напише такого листа з інструкціями. Вийти на вулицю, запобігти вбивству. Адже якби її заздалегідь попередили, вона фізично могла б спинити Тодда?

— Ти такий розумний.

— Оу, дякую.

— Тобі, мабуть, цікаво, чому я запитую, — каже Джен.

— Та не дуже, — весело відказує син.

Вона знову все пояснює, так само як раніше Ракешу й Келлі.

Протягом усього часу їхньої прогулянки й розмови вона постійно поглядає на нього. Якби її просили передбачити його реакцію, вона б сказала, що його не треба буде переконувати. Вона знає його. Вона *знає* його. Він — багато в чому ще дитина — безумовно вірить у часові петлі, подорожі в часі, у науку й філософію, у *круту математику*, у те, що в його житті стаються виняткові речі, і він своїм молодим розумом вважає, що це життя буде екстраординарним.

Вони крокують холодною вулицею, Тодд кілька секунд мовчить, витріщаючись на свої кросівки, кривиться. А тоді здіймає брови.

— Ти це серйозно? — питає він.

— Цілком. Абсолютно.

— Ти бачила майбутнє?

— Бачила.

— Гарзд, мамо. І що станеться? — жваво цікавиться він, і вона майже певна: він вважає її розповідь жартом. — Метеорити, наступна пандемія, що?

Джен мовчить, зважуючи допустимий ступінь чесності.

Тодд дивиться на неї та вловлює цей вираз обличчя:

— Ти ж насправді не всерйоз.

— Я дуже-дуже серйозна. Ти купиш «Снікерс». У магазинчику на розі буде покупець у фетровому капелюсі.

— ...Гаразд, — коротко киває він. — Часова петля. Фетровий капелюх. І ти в цьому.

Джен усміхається до нього, не здивована, що він виділив саме той елемент майбутнього, який вона не в змозі проконтролювати, — капелюх.

Вона так і думала, що він це зробить. Переконати його значно легше, ніж Келлі.

— Ти знаєш, у чому причина? — каже він.

— За чотири дні дещо станеться. Гадаю, мені треба це спинити.

— Що? — повторює син.

— Я... я... Нічого доброго, Тодд. За чотири дні ти когось уб'єш, — вимовляє Джен.

Цього разу наче розпалюють багаття. Маленька іскра — а тоді стрімкий спалах. Тодд рвучко піднімає голову, щоб глянути на неї. Джен стає жарко, наче вона коло того вогню. А що, як вона *уможливила* цей злочин, розповівши про нього? Адже знання про те, що можеш когось убити, руйнує людину?

Ні. Вона вирішила так учинити й мусить крізь це пройти. Він може це сприйняти, її син. Він любить факти. Любить, коли люди з ним відверті.

— Кого? — по хвилині мовчання озивається Тодд; те саме запитання, що й минулого разу.

— Я його не знала. А ти, схоже, знав.

Він не реагує. Вони підходять до освітленого магазину поруч із китайським фастфудом і стоять назовні. Нарешті зустрічаються поглядами. Вона здивована:

його очі змокрили. Лесть помітна зволоженість. Може, й нічого. Може, світло від магазинів і холодне повітря.

— Що ж, я б ніколи нікого не вбив, — каже він, відводячи очі.

— Але ти це зробиш. Його звати Джозеф Джонс, — розмашисто розводить руками вона.

Тепер і в неї сльози на очах. Тодд мигцем дивиться їй в обличчя, піднімає пальця й заходить до магазину. Звісно, він правий: він не вбив би нікого. Вона його знає: треба визнати, він би намагався залагодити справу. Перш ніж убити, зробив би цілу низку потрібних кроків. Це, мабуть, найкорисніша з усіх отриманих Джен відомостей.

За кілька секунд він виходить — і мова його тіла геть інша. Зведена до мінімуму. Наче хтось різко натиснув на паузу в його рухах, а тоді запустив його знову. Така заминка.

— Фетровий капелюх, — каже він. Пауза. — Наявний, такий, як треба.

— Саме так. То ти мені тепер віриш?

— Припускаю, ти побачила капелюх здалеку на вулиці.

— Ні, не бачила. Тодде, ти знаєш, що не бачила.

— Я б ніколи нікого не вбив. Ніколи, ніколи, ніколи.

Він здимає очі до неба, і Джен певна, наскільки це можливо, що в його рисах видно розчарування, але й розуміння. Як у того, кому щось сказали. Кому розповіли, як завершиться те, що лишень починається. Вона приголомшена цією реакцією. Не подорож у часі взяла над нею гору — материнство.

Він відвертається від неї. Джен знає його. Він закрився, щойно почув деталі.

— Чому ти порвав із Кліо?

— Це тебе не обходить. Але повернімося додому разом.

Джен зітхає. Вони вертаються в гнітючій тиші.

Джен навіть не встигає дістати ключа, як Келлі відчиняє двері. Тодд мовчки шмигає повз нього нагору. Цікаво: він не розповідає Келлі про те, що почув від Джен. Зазвичай, вона певна, вони б разом із цього позбиткувалися.

Келлі пече пиріг. Джен сідає за стійку, де вони снідають, а він виливає фруктову начинку у вистелену тістом форму й відчиняє духовку. Звідти виривається такий шалений струмінь жару й пари, що чоловік, здається, просто розчиняється в них.

Того вечора Джен гуглить, як надіслати мейл із наперед установленим часом, а потім з надією запускає його в мережу. Засинаючи, вона молиться, щоб це спрацювало. Щоб вона в майбутньому якось зупинила злочин і розірвала часову петлю.

День мінус восьмий, 08:00

Електронний лист не спрацював. Поріз ножем на руці зник.

Джен уперше перемістилася назад у часі більш ніж на один день. Нині двадцять перше. Вона сидить у ліжку й думає про Енді. Схоже, він мав рацію.

Або, можливо, процес прискорюється і незабаром вона перескочить у часі на роки назад і взагалі перестане існувати.

Ні. Не треба так думати. Треба сконцентруватися на Тодді.

І, як за сигналом, вона чує, як Тодд хрюскає дверима спальні.

— Куди ти йдеш? — гукає до нього.

Вона чує, як він піднімається на горішній поверх, де їхня з Келлі спальня, і постає на порозі з широкою усмішкою на лиці. Його розпирає від приколів, як він сам сказав би.

— Тато змушує мене йти на пробіжку, — каже він. — Помолися за мене.

— Подумки я з тобою, — відповідає Джен, дослухуючись до його кроків. Вона рада бачити його таким — рожевоощоким і щасливим.

За кілька хвилин вона, все ще в халаті, опиняється в кімнаті Тодда. Знову обшукує шухляди стола й тумбочки при ліжку, заглядає під матрац, під ліжко.

Шукаючи, повторює собі все, що знає. «Келлі сказав, Тодд познайомився з Кліо минулого літа. Він досі зустрічається з Кліо? За кілька днів до злочину *я думала, що він казав, нібито вже ні*. А кілька днів тому Тодд підтвердив, що вони розійшлися, а тоді зійшлися знову».

Тарілки, чашки, купи всіляких матеріалів для школи, роздрукованих з інтернету. За шафою — уривок роботи з астрофізики.

«Кліо боїться зі мною спілкуватися, — додає вона, подумки зауважуючи, що це, мабуть, важливо. — Плюс та поліційна машина, що химерно кружляла навколо».

Нарешті-нарешті-нарешті через двадцять хвилин вона знаходить щось значно вагомніше за дослухання до власних безладних думок.

На шафі, попід стіною, але не вкрите пилом, значить, недавноє.

Це невеличкий сірий довгастий згорток, скріплений гумкою. Джен злізає зі стільця, тримаючи його на долоні. Наркотики, думає вона, це можуть бути наркотики. Тремтячими руками знімає гумку, тоді розгортає пухирчасту плівку.

Це не наркотики.

У пакунку три речі.

Жетон поліції Мерсисайду. Не все посвідчення, а лише шкіряний футляр із гербом Мерсисайду. На ньому вигиптувано номер та ім'я: Раян Гайлз, 2648.

Джен обмацує його. Холодний на дотик. Вона підносить його на світло. Звідки в підлітка поліційний жетон? Вона не додумує цю думку до логічного завершення, але нічим хорошим це точно не пахне.

Далі — згорнутий учетверо плакатик формату А4 із загнутими кутиками, на якому фото приблизно чотиримісячної дитини. Над світлиною великими червоними літерами написано: «Розшукується». У куточку аркуша — прокол від кнопки.

Джен шоковано кліпає очима. Розшукується. Зниклі діти? Поліційні жетони? Уякі темні справи вплутався Тодд?

І нарешті — телефон, схоже, з передплаченим зв'язком. Він вимкнений. Тремтливими пальцями Джен натискає кнопку «Увімкнути» — і спостерігає, як пристрій оживає і світиться неоновозеленим екраном. Пароля немає. Це не смартфон, а старомодна «розкладачка». Вочевидь ніхто не сподівався, що його знайдуть. Вона переглядає контакти. Їх три: Джозеф Джонс, Езра Джонс і така собі Нікола Вільямс.

Вона переходить до текстових повідомлень, дослухуючись до голосів Тодда й Келлі.

Час зустрічі із Джозефом та Езрою. Одинадцять вечора тут, дев'ять вечора там.

Але з Ніколою все інакше.

Одноразовий телефон, 15.10: Приємно поспілкуватися. Побачимося о 16:00?

Нікола В., 15.10: Можу там бути.

Одноразовий телефон, 15.10: Рада завтра допомогти?

Нікола В., 17.10: Рада допомогти.

Одноразовий телефон, 17.10: Подзвони мені.

Нікола В., 17.10: P.S. Усе на місці, але побачимося сьогодні.

Нікола В., 17.10: Рада зустрічі. Із задоволенням усе зроблю, але тобі треба для цього постаратися. З огляду на те, що сталося.

Одноразовий телефон, 17.10: Ага. Зрозумів.

Нікола В., 17.10: Повернись туди.

Одноразовий телефон, 17.10: Або є дитина, або нема дитини.

Нікола В., 22.10: Усе на місці. Коли матимемо достатньо, зможемо зайти.

Джен витріщається на текст. Це золота жила. Реальні датовані повідомлення з домовленостями про щось. Джен повинна змогти розібратися. Повинна змогти простежити за сином у ці дні й утрутитися в події.

Вона прокручує решту розділів меню, шукаючи додаткової інформації, але більше нічого немає.

Джен опускається на стілець при Тоддовому столі. Її опосідають катастрофічні думки. Мертвий поліціант. Мертві діти. Викрадення дітей. Вимоги викупу. Він що, якийсь рядовий бандит, посіпака, якого банда посилає виконувати накази?

Вона стає на стілець, повертає згорток на шафу, точно на місце, де був, а тоді сидить у синовій кімнаті, яку щойно обшукала. Коліна тремтять. Вона дивиться на них, злегка здригаючись, і думає, що все це її провина. Мусить бути.

Нікола Вільямс. Чому це ім'я здається знайомим?

Джен переглядає профілі Джозефа, Клію, Езри та Ніколи на *Facebook*. Є всі, крім Ніколи, і всі троє — у друзях одне в одного. Профіль Джозефа новий, але він видається абсолютно звичайним чоловіком. Цікавиться кінними перегонами та думками про Брекзит. В Езри профіль старіший, фото профілю десятирічної давнини, але все інше закрито.

Вона прибирає, застеляє Тоддове ліжко, поправляє подушку — та випинається, наче щось під нею лежить. Джен ніколи там не перевіряла, дивилася тільки під матрацом, як у фільмах. Вона сягає рукою під ту опуклість, сподіваючись нашукати ще якусь інформацію, але насправді знаходить лише ведмедика-науковця. Тодд грався з ним із дворічного віку; це той, що тримає пухнастий пальник Бунзена і пробірку. Він, мабуть, досі спить із цією іграшкою. Тут, у синовій спальні, в неї рветься за нього серце від згадок про ту ніч, як він захворів на норовірус і вона витирала йому губи теплою фланеллю, і про ту, коли сталося вбивство. Її син, ще досі дитина і вже чоловік.

Фое поліційного відділку Кросбі має такий самий вигляд, як у першу ніч, смердить обідами з їдальні та кавою. Джен приїздить о шостій, хоче знайти Раяна Гайлза. Їй видається, що це логічний наступний крок. Тодд і Келлі вважають, що вона в супермаркеті.

Її просять почекаати, тож вона сідає на один із металевих стільців і розглядає білі двері зліва від рецепції. У кінці довгого коридору за нею повільно ходить колами високий стрункий поліціант, говорить по телефону й сміється.

За стійкою сидить білявка з потрісканими губами, контури рота нечіткі й запалені, як буває в людей, що звикли часто облизувати губи.

Відчиняються автоматичні двері, але з них ніхто не виходить.

Дівчина за стійкою на двері не зважає — вона швидко набирає текст, не відриваючи очей від екрана.

Надворі сутінки; для всіх навколо це звичайний жовтневий день, шоста вечора. Зіпсуті автоматичні двері знову відчиняються й зачиняються, хоч нікого нема, і вітер заносить у приміщення запах диму. Склавши руки на колінах, Джен міркує про нормальне життя. Про тяглість, коли за одним днем настає інший. Вона вдивляється у двері, що, сковзаючи, відчиняються, а тоді нерішуче зачиняються, і намагається не замислюватися, як там поживає Тодд, деінде, у майбутньому, без неї. Перебуває у в'язниці. Звідки навіть найкращий адвокат не зможе його витягти.

— Можете назватися? — запитує пані на рецепції. Схоже, вона рада провадити цю розмову через фое.

— Елісон, — відповідає Джен, не готова розкривати свою справжню особистість, поки не знає, де Раян Гайлз і чому в Тодда його жетон. Останнє, чого вона хоче, — погіршити ситуацію Тодда в майбутньому. Тому вигадує. — Елісон Бленд.

— Добре. І що ви...

— Я шукаю офіцера поліції. У мене є його ім'я та номер жетона.

— Навіщо ви хочете його бачити? — Жінка набирає номер на дисковому телефоні.

Джен не каже, що має й сам жетон: не хоче видавати докази, прив'язувати відбитки пальців Тодді до чогось мерзенного. До ще чогось мерзенного.

— Я просто хочу з ним поговорити.

— Вибачте, ми не можемо дозволити цивільним особам називати імена й просити поспілкуватися з копами, — пояснює співробітниця.

— Нічого... нічого поганого. Я просто хочу з ним поговорити.

— Ми справді не можемо так робити. Ви хочете повідомити про злочин?

— Маю на увазі... — починає Джен.

Вона хоче сказати «ні», але вагається. Може, поліція їй допоможе. Якщо те вбивство ще не сталося, це не означає, що взагалі не було ніяких злочинів. Ніж... Купівля ножа — злочин. Це ризиковано: Тодд, можливо, ще не купив ножа. Але на такий ризик вона готова. Якщо почнуть розслідувати якийсь менший проступок Тодда, може, це перешкодить тяжчому злочину?

Джен осяває. Усе, що потрібно, — зміна. Розірвати одну ланку в повному ланцюзі. Утримати від падіння одну кісточку доміно. І тоді, можливо, вона прокинеться — а надворі буде завтра.

— Так, — до очевидного подиву працівниці на рецепції, каже вона. — Так, я б хотіла повідомити про злочин.

За двадцять п'ять хвилин Джен сидить у переговорній з офіцером поліції. Це молодий чоловік із блакитними очима, як у вовка. Щоразу, зустрічаючись зі співрозмовником поглядом, Джен чудується, які ці очі незвичні: синій обідок і крихітні зіниці на світло-блакитному тлі. Через цей колір очі здаються порожніми. Він свіжоголений, форма на нього трохи завелика.

— Гаразд, розкажіть мені, — починає він.

Перед ними на столі — дві пластикові склянки з водою. В кімнаті відгонить тонером від фотокопіювального пристрою та несвіжою кавою. Обстановка здається

настільки буденною порівняно з реакцією, на яку сподівається Джен.

— Я дещо занотую, — веде далі хлопець.

Вона цього не хоче. Молодий офіцер, який прискіп-ливо нотує й не дає відповідей на запитання. Джен потрібен незалежний гравець. Хтось, хто діє неофіційно, у кого померла дружина і проблеми з алкоголем, — хтось, хто може їй допомогти.

— Я майже певна, що мого сина у щось утягнули, — коротко каже вона. Вона пригадує, яке фальшиве ім'я назвала, і сподівається, що в нього не виникне запитань, а тоді переходить до суті справи. — Його звати Тодд Бразергуд.

Ось тоді це й трапляється. Впізнання — Джен у цьому впевнена. По обличчю офіцера наче пробігає тінь.

— Чому ви вважаєте, що його у щось втягнули?

Вона розповідає офіцерові про фірму з крою та пошиття, про те, що син знайомий із Джозефом Джонсом, і про ніж. Вона сподівається: якщо Тодд уже озброївся, поліція знайде зброю, заарештує Тодда й перешкодить злочину.

При згадці про ніж поліціант завмирає з ручкою над аркушем. Він на мить піднімає на неї холодний погляд кольору газу в прикрученому пальнику, а тоді знову втуплюється вниз. Джен відчуває в повітрі зміни, навіть тут. Вона запалила гніт. Метелик змахнув крильцями.

— Так... І де ніж? Звідки ви знаєте, що він його купив?

— Я наразі не впевнена, але одного разу я його бачила в шкільному рюкзаку сина, — каже вона, оминаючи той факт, що це станеться в майбутньому.

— Він колись виходив із дому з цією зброєю?

— Припускаю, що так.

— Гаразд, тоді... — промовляє офіцер, піднімаючи ручку догори стрижнем. — Гаразд. Схоже, нам треба поговорити з вашим сином.

— Сьогодні? — запитує Джен.

Поліціант закінчує записувати й дивиться на неї, а тоді швидко переводить погляд на годинник на стіні.

— Ми порозпитуємо Тодда.

Вона тремтить, хоч у переговорній поліційного відділку тепло. Що, як ці дії, до яких вона щойно вдалася, матимуть якісь непередбачені наслідки? Може, Джо-зеф Джонс має померти, якщо пов'язаний із чимось жахливим, а їй лише треба допомогти Тоддові залагодити цю справу. Звідки вона мусить дізнатися, який саме шлях обрати?

— Ну гаразд, я можу піти й привести Тодда до вас, — каже вона, міркуючи, яке враження справляють її слова.

Наскільки дивно це, мабуть, звучить. Навіть тепер, у цьому хаосі, Джен переймається, що її осудять як матір.

— Достатньо буде вашої адреси, — відповідає офіцер.

Він встає і відкритим жестом указує на двері. Випроводжує, одразу ж. «Просто заарештуйте його, будь ласка, заарештуйте, щоб він не скоїв нічого гіршого», — думає Джен.

— І нічого не можна зробити вже сьогодні? — робить вона ще одну спробу.

Якщо є хоч маленький шансик запобігти злочину, треба, щоб його забрали сьогодні ж увечері, поки вона не засне. Завтра не існує, принаймні для неї.

Поліціант робить паузу, дивиться на свої ступні, рукою так і вказуючи на двері.

— Зроблю все від мене залежне. Знаєте, зазвичай молоді люди носять ножі через банди.

— Знаю, — шепоче Джен.

— Ми поговоримо з вашим сином, але щоб витягнути дитину з цього, ви маєте з'ясувати причину.

— Я стараюся, — каже Джен, зупиняючись на порозі переговорної, а тоді запитує: — У нашому районі діти не зникали? Нещодавно?

— Перепрошую? — перепитує офіцер. — Чи зникли діти?

— Так. Нещодавно.

— Я не можу обговорювати інші справи, — каже він, не видаючи жодної інформації.

Потім вона виходить крізь скляні двері, зміцнені тонкими ґратами, назовні і вдихає запах, якого не очікувала, — тепло. Літо повертається. Цей запах, невловний аромат — скошені газони, бугила, гаряча утрамбована земля — завжди нагадує їй будиночок у долині, маленьку білу хатку. Які щасливі вони там були, далеко від міста. До того всього.

Дорогою додому вона думає про Раяна Гайлза та зниклу дитину. Вона ще може поглянути на плакат. Щось у цій дитині здалося знайомим. Інстинктивно вгадувана близькість, наче вони могли бути далекими родичами, схожість на когось, кого вона зараз знає як дорослого... кого вона, можливо, зустрічала, але не може пригадати. З дітьми Джен завжди не дуже добре велося.

Тоддом завагітніла випадково: вони з Келлі лише місяців вісім як почали зустрічатися. То був шок, але він завжди жартував, що того року сексу в них було років на десять, це правда. Маленький фургон, їхній одяг,

розкиданий по підлозі, — ось і всі її спогади про той час. Його стегна впритул до її, однієї ночі він не без іронії сказав, що всі бачать, як хитається їхній фургон. А їй було байдуже.

Їм обом було трохи за двадцять. Вона приймала пігулки, вони майже завжди користувалися презервативами. І оскільки ця вагітність була просто неможлива, це й спонукало її залишити дитину. Це і ще єдине речення Келлі: «Сподіваюся, в дитини будуть твої очі». Вона одразу ж, як і мільйони жінок до неї, подумала: «А я сподіваюся, що твої». Сперматозоїд поєднався з яйцеклітиною, їхні думки поєдналися між собою, і вона негайно відчула, що готова. Наче подорослішала за ті дві хвилини, поки чекала на результати тесту, дивлячись на майбутнє покоління, а не на себе.

Але насправді вона виявилася не готовою, взагалі.

Ніхто не попередив її, що пологи подібні до автокатастрофи. Однієї миті вона була певна, що помере, і ця переконаність насправді більше її не полишала, навіть коли полегшало. Вона не могла повірити, що жінки проходять через це. Що обирають робити це знов і знов. Вона не могла повірити, що подібний біль справді існує.

Її материнство почалося з переляку перед патронажними працівниками, терапевтами та іншими матерями.

Тодд не був, як то кажуть, *важкою дитиною*. Він завжди добре спав. Але й легка дитина все одно складна, і Джен, завжди схильна до миротворчості, потрапила в умови, які за інших обставин назвали б тортурами. Але описувати це так — табу. Вона дивилася на нього однієї ночі й думала: «Звідки я знаю, чи люблю тебе?»

Зараз Джен бачить, що була схильна *хотіти цього всього*. Жінка, яка працює на роботі, що витягає всі соки. Зі стриманим батьком. Вразлива перед людськими судженнями, схильна надавати величезного значення сказаним іншими дрібницям. Ця жилка неадекватності змушувала її погоджуватися на участь у банальних нетворкінгових подіях і брати на себе більше справ, ніж вона реально могла вести. І все це призвело до страждань у материнстві.

Вона б хотіла спати з Тоддом в одній кімнаті, щоб він чув її дихання, хотіла б годувати грудьми, хотіла б, хотіла б, хотіла б усе робити ідеально, і, може, це була компенсація за все, що вона мала відчувати, але не відчувала.

Вона намагалася розповісти про все це патронажній сестрі, але та лише подивилася з тривогою й спитала, чи не хоче вона накласти на себе руки.

— Ні, — монотонно відказала Джен.

Вона не хотіла вчиняти самогубство. Вона хотіла повернути собі себе. Вона поїхала на роботу побачитися з батьком, ходила навколо офісу, як зомбі. У фое батько особливо міцно обійняв її, але нічого не сказав. Нічого не зміг промовити: що вона добре виконує свою роботу й чи не потрібна їй допомога. Типовий чоловік свого покоління, але від того все одно боляче.

Як і всі катастрофи, ця відступила, а натомість розквітла любов, велика й прекрасна, — коли Тодд почав щось робити: сидати, говорити, вимазувати собі голову печивом *Bourbon*. І донедавна, на відміну від своїх друзів, він не впадав у підліткову похмуру відлюдкуватість. І досі сипав каламбурами, сміхом, фактами, лише для неї. Спершу любов, яку вона відчувала до

нього, затьмарювали труднощі перших днів, а потім вони зникли. Ось і все. Велике й маленьке пояснення водночас.

Але вона надто боялася заводити ще дітей. Вона дивиться на дорогу, що простягається перед нею, і думає, що дитина на плакаті — дівчинка. Усередині важким камінцем лягає жаль, що вона не народила ще одну дитину. Брата чи сестру для Тодда, когось, на кого він міг би покластися, хто допоміг би йому зараз більше, ніж може вона.

Вона не може дозволити цій халепі статися. Не може дозволити, щоб було скоєно вбивство. Він не може втратити все. Її легкий маленький хлопчик, який, сам того не розуміючи, так часто бачив сльози своєї мами... Вона не винесе, якщо він так закінчить. Не винесе, якщо він буде поганий. Нехай тільки і він, і вона будуть хороші.

День мінус восьмий, 19:30

— Готова? — каже Келлі до Джен, коли вона повертається додому.

Він стоїть на кухні у кросівках і парці, усміхається дружині, не помічаючи її затуманеного погляду.

— Готова до чого?..

— До батьківського вечора? — із запитальною інтонацією відповідає він.

Генріх VIII в'ється навколо його ніг.

Батьківський вечір.

Імовірно, це воно. Те, про що казав Енді. Має випасти якась нагода, та чи інша. Вона пригадує, що боїться такого, але сьогодні це її запалює. Нумо, дайте мені побачити, в чім річ, з'ясувати — і нехай це *скінчиться*.

— Звісно, — погідно каже вона. — Так, забула.

— Добре було б, — відповідає чоловік. — Давай просто не підемо.

Келлі також терпіти не може подібних заходів, хоча з іншої причини — через ставлення до *влади*. Останнього разу вона зробила селфі з ним в авті, хотіла виставити на *Facebook* — але чоловік їй перешкодив. Досі він жодного разу не дозволив їй завантажити бодай одне його фото: каже, він ненавидить надавати свої дані *тому панові*. «Маркові Цукербергу байдуже до твоїх селфі», — сказала тоді вона.

«Тож вони йому й не потрібні», — відповів Келлі. Типовий він.

— Як сьогодні було на роботі? — каже він, притримуючи для неї двері.

Джен оглядає свої джинси й футболку.

— Та мала зустріч зі старим клієнтом, друге розлучення, — жваво пояснює вона, виходячи, наче в неї багато таких повторюваних справ.

Келлі, схоже, не знаходить, що заперечити чи спитати.

Столи в шкільному залі вишикувані так рівно, що в цьому вчувається щось військове. За кожним сидить учитель, а перед ним — два порожні пластикові стільці. Джен думає про Тодда, який удома сам, грає в приставку, сам того не знаючи, в очікуванні арешту за володіння ножом, якого він, може, навіть іще не купив.

Першого разу, коли вона проживала цей вечір, усі оцінки та відгуки вчителів, на її полегшення, були блискучі. Учитель фізики містер Адамс назвав Тодда «радістю». Джен пригадує, що відволікалася на думки про роботу, міркувала, що робити з розлученням Джини, як переконати її дозволити чоловікові, який невдовзі стане колишнім, спілкуватися з дітьми, але це одне слово прорвалося крізь пелену ділових турбот, і вона всміхнулася на суху відповідь Келлі: «Весь у батьків».

Тепер Джен сидить навпроти того самого чоловіка в яскраво освітленому залі з лискучою підлогою.

Джен і Келлі привели Тодда сюди, у *хорошу загальноосвітню середню школу*. Вони не хотіли, щоб Тодд навчався у приватній школі, ставав частиною інституції. Вони зупинилися на цій — середній школі Берлі з доброзичливими вчителями, але жакливими

застарілими класами та гротескними туалетами. Іноді, особливо сьогодні, Джен хочеться, щоб вони обрали щось інше, де під час зустрічі батьків із педагогами сиділи б у зручних кріслах і пили каву *Nespresso*. Але, як колись сказав Келлі, «його звалить з ніг у дорослому житті, якщо роки свого становлення він проведе разом із купкою придурків, співаючи гімни в хорі».

— Так, кмітливий, зацікавлений, — оповідає містер Адамс.

Увага Джен повністю прикута до нього. Такий собі дядечко, з великими вухами, сивим волоссям, добрим обличчям. У нього застуда, від нього явно чути солодкуватий запах — певно, наніс суміш ефірних олій *Olbas* на носовичок. Минулого разу вона це прогавила. Це не має значення, але все одно ж прогавила. А що ще не помітила?

— Є щось таке, про що нам варто знати?

— Наприклад? — здивовано піднімає очі містер Адамс.

— Може, він... ну, знаєте, зависає з кимось новим, менше старається, робить щось не притаманне йому?

— Хіба часом у лабораторії втрачає здоровий глузд.

Келлі ледь чутно підсміюється — це перша реакція, що її інтровертний чоловік видав на-гора з моменту їхнього прибуття до школи. Він бере Джен за руку, крутить її обручку на пальці. Після розмови з містером Адамсом він піде до столика з чаєм та кавою, візьме їм два чаї, один проллє. Яка абсурдна інформація.

— Ох, але найрозумніші такі, — каже містер Адамс. — Якщо чесно, він просто радість.

Джен удруге сповнюється щасливого відчуття. Ніколи не втомлюєшся слухати, які хороші в тебе діти. Особливо за теперішніх умов.

Шкрябаючи по підлозі, вони присувають назад стільці й переходять до стільниці в кінці залу. Джен якраз збирається взяти в Келлі чай — а він впускає склянку. Вона дивиться на чоловікові руки.

— Це все таке бісове безглуздя, — бубонить він до неї собі під носом, бабраючись із чайними пакетиками. — Якась безвихідь. Наче ти замкнений у божевільній системі оцінювання.

— Знаю, — відповідає Джен, передаючи йому молоко. — Привіт, осуде.

Келлі страдницьки всміхається до неї. *«Коли вже можна буде піти?»*

— Коли вже можна буде піти?

— Скоро, — обіцяє вона йому й запитує: — Гадаєш, він хороша дитина? Тільки чесно.

— Га?

— Гадаєш, ми в безпеці, труднощі позаду? Ну, знаєш, підлітки збиваються зі шляху.

— Чи не Тодд збився з дороги? — чути голос за плечем Джен.

Та обертається й бачить Полін у багряній сукні, оповиту хмаркою парфумів.

— Хтозна, — зітхає Джен.

Вона забула про цю розмову. Геть забула, що вони тут зустрілися.

Келлі рушає в бік туалету. Полін здіймає брови.

— Цікаво, твій чоловік що, ненавидить мене? — каже вона. — Завжди зникає.

— Він усіх ненавидить.

Полін сміється.

— Тож як там Тодд?

— Не знаю, — відповідає їй Джен. — Думаю, ми на порозі якогось... якогось бунту.

— Учитель Коннора щойно повідомив, що той узагалі не здає домашніх завдань, — каже Полін.

— Взагалі? — повторює Джен, міркуючи, *наскільки це важливо*.

Дрібка інформації, настільки незначна, що Полін вочевидь забуде розповісти про це Джен, коли та розпитуватиме її за кілька днів.

— Та хтозна. Хлопці-підлітки. Ніхто їм не указ, — каже Полін. — Тео — єдина людина з бездоганными оцінками. О, географ мене кличе. Помоліться за нас.

Джен на прощання погладжує подругу по плечу. Повертається Келлі, заварює врешті чай і подає Джен — і стаканчик гепається на підлогу, розхлюпуючи брунату рідину, чайний пакет і решту. Джен витріщається на бульки на підлозі.

Вони бачать містера Семпсона, класного керівника Тодда, який здається навряд чи старшим за їхнього сина. Зачесане на проділ волосся, підкреслено приязний вираз обличчя.

— Усе добре, — швидко й рішучо каже він, поки Джен сьорбає чай. Раптом вона з жахом замислюється, що скаже містер Семпсон у майбутньому. Наступного дня після злочину, ще за день по тому. У день плюс перший. У день плюс другий. Щоразу рівноцінна протилежна реакція порівняно з днем мінус першим, днем мінус другим. «Гарна дитина, ніколи не знав, що він на

таке здатен, — сумно зазначить він. Джен прямо це бачить. — Мабуть, він був нещасливий».

— Ви нічого такого не помічали? — запитує Джен містера Семпсона тепер.

— Можливо, він став трохи більш замкнутим?

— Так? Він... ні у що не залучається, так? — запитує вона. — Ні у що... не знаю... Часом думаю, чи він трохи не вибився з колії.

Келлі здивовано обертається до неї, але Джен на це не зважає. Містер Семпсон трохи вагається.

— Ні, — каже він, але в повітрі зависає відчуття певного замовчування. Він відпиває каву, ковтає, морщачись. — Ні, — повторює він знову, цього разу впевненіше, але не дивиться Джен у вічі.

Раян

Це п'ятий день Раяна на роботі, п'ятниця, — і п'ять хвилин тому все змінилося. Він прибув до відділку, і той чоловік, *Лео*, сказав йому, що він на викликах сьогодні не працюватиме. Лео завів Раяна у велику переговорну в задній частині будівлі, більше навіть схожу на зал засідань, і Раян із цікавістю спостерігав, як той зачиняє за ними двері.

Лео, мабуть, під п'ятдесят, він стрункий, але щокастий, із записинами. Говорить коротко, наче має всього досить і ніколи не спілкується з ідіотами. Подібний до Бредфорда, але не самостверджується за рахунок Раяна. Принаймні поки що. На відміну від Бредфорда, якого, як Раян уже знає, вважають озлобленим молодшим чином, Лео загалом має репутацію божевільного генія. Багато в чому це значно гірше, але водночас і значно цікавіше.

До них щойно приєднався Джеймі, якому десь із тридцять. Ці чоловіки вдягнені не просто в цивільне, а в справжнє лахміття: на Джеймі спортивки, футболка з плямами й чорна бейсболка. Лео виглядає так, наче зібрався тренувати футбольну команду.

— Ага, так, ну добре, — каже Раян і почувається при тому доволі незручно, сидючи навпроти цих чоловіків за довгезелезним столом. — Перепрошую, а що це...

— Ми до цього перейдемо, — відповідає Лео. У нього акцент кокні, перстень-печатка на мізинці лівої

руки, і він подзвякує ним об дерев'яний стіл. — Звідки, ви казали, ви родом, Раяне?

— З Манчестера, — каже Раян, міркуючи, чи його не звільнять. — Можу я просто спитати...

Джеймі, який сидить поруч, знімає бейсболку й кошатить собі волосся. Він дуже нарочито, як на Раяна, кладе кепку на записувальне обладнання. Раян пильно стежить.

— Виклики на 999 — доволі нудно, ні? — запитує Лео.

— Безперечно.

— Слухайте, як ви дивитеся на те, щоб узятися за щось цікавіше? Можна назвати це дослідженням.

— Дослідженням?

— Нам потрібна інформація про організоване злочинне угруповання, яке діє в Ліверпулі.

День мінус дев'ятий, 15:00

Для Джен те, що настав саме день мінус дев'ятий, має сенс.

Вона прийшла до школи. Для того щоб тепер, за день до батьківського вечора, спробувати у приватній розмові з'ясувати, що ж ховалося вчора за ваганнями містера Семпсона. Сам-на-сам люди завжди більш відверті.

— Здається, наскільки пам'ятаю, він згадував про якусь суперечку, — каже вчитель до Джен.

Містер Семпсон викладає географію. Стіна за його спиною завішана зображеннями, які видають його найулюбленіші місця на світі — білу пустелю в Єгипті, печеру кристалів у Мексиці. Спершись на свій стіл, учитель дивиться на Джен.

— Коли? І з ким? — запитує Джен.

Вона оглядає класну кімнату, до якої щоранку приходив Тодд, але сама вона її ніколи не бачила: все не було часу через роботу. Рябувато-зелене покриття на підлозі. Білі парти на двох учнів. Сині пластикові стільці. Вона сиділа в такому самому класі, коли її повідомили про смерть матері. Викликали до директора. Після того вона кілька днів не ходила до школи. Батько майже не міг про це говорити. Одного разу промовив: «Ми не можемо змінити те, що сталося». Стриманий, часом нещасливий, дуже типовий юрист. Джен була так рішучо налаштована інакше ставитися до

власної дитини. Бути відкритою, чесною, людяною. Та, може, вона все спаскудила так само, як і батько. Хіба не про це каже Ларкін¹?

У її сумочці, що лежить на стільці, дзвонить телефон. Містер Семпсон переводить туди погляд. Джен перевіряє.

— Це лише робота, — каже вона, скидаючи дзвінок, але телефон негайно починає дзеленчати знову.

— Поговоріть, — каже вчитель, махнувши рукою.

Джен неохоче відповідає на дзвінок. Вона тут не для цього.

— Тут на вас дехто чекає, — каже секретарка Шаз. Містер Семпсон щось перебирає на столі.

— Я приїду пізніше, — відповідає Джен.

— Це Джина. Що мені їй сказати?

Джен кліпає очима. Джина. Клієнтка, яка хоче забронити чоловікові спілкуватися з дітьми. Джен щось пригадується, дрібна деталь про життя Джини. «Угу», — застигає вона, намагаючись подумати. Ось воно: останнього разу, як вони бачилися, Джина обернулася до Джен з порога її кабінету й сказала: «Я мала б передбачити, що це станеться. Я буквально заробляю собі цим на життя. Приватний детектив. Це мені за мої грихи». Джен повільно і з розумінням кивнула.

Джен невинно потрапила саме в цей день, коли Джина прийшла до її офісу.

¹ Ідеться про знаного британського поета XX століття Філіппа Ларкіна та його вірш *This Be The Verse* про батьків, які псують своїх дітей.

— Я приїду, — каже вона секретарці. — Попросить її почекати. — А тоді кладе слухавку й повертається до містера Семпсона.

— Вибачте-вибачте, — поспішно промовляє Джен. — То коли була ця суперечка?

— Може, з тиждень тому? Він казав, це було вдома. Це все...

— А з ким?

— Він не сказав. Він говорив із кимось — я лише випадково почув.

— З ким він балакав?

— Із Коннором.

Ті самі імена. Ті самі імена зринають знов і знов. Коннор, Езра, Клію, власне Джозеф.

— І він також згадував про дитину...

— Про що?

— Не скажу напевно, просто спало на думку. Щось про дитину.

— Зрозуміло. Було б добре дізнатися про це раніше, — каже Джен.

Чи не вперше вона дослівно повідомляє свої думки комусь із-поза ближчої родини чи кола колег. Яке відчуття звільнення! Надалі казатиме клієнтам іти до біса.

— Так, — ніяково відповідає містер Семпсон.

Вона витріщається у вікно. На вулиці імисто, але досі погідно. Досі здається, що літо. Вона вдивляється в негустий туман, що хвилями накочується на спортивний майданчик, а тоді відступає.

Вона мовчки приязно, але безпорадно знизує плечима — до такої повної мовчанки вдався б Келлі. Це

дуже помічне — коли від тебе не вимагається потім стикатися з наслідками власних дій. Нинішня зустріч — поза контекстом, як сон, як розмова з п'яним, який на ранок нічого не згадає.

— Я переговорю з ним завтра, — каже містер Семпсон.

Джен сподівається, що, можливо, це допоможе, десь там у майбутньому.

Поки Джен крокує до машини, туман перетворюється спершу на мжичку, а тоді на дощ. Вона розсіяно шукає поглядом Тодда й тут-таки помічає його. Поки вона спостерігає, надходить і Коннор. Він спізнюється. Вона стоїть, узявшись рукою за дверцята машини, і дивиться, сподіваючись щось побачити.

Але нічого не відбувається. Він замикає машину, закурює цигарку дорогою до будівлі. Сьогодні його тату не видно під джемпером із коміром. Біля дверей він обертається і вітається з Джен помахом руки. Джен махає у відповідь, але вона здивована: думала, він її не помітив.

Нині, коли Джен повертається додому, у Тодда на шафі немає ні поліційного жетона, ні плаката про зниклу дитину, ні телефона. Вона шукає й шукає — але речі зникли. Спершу вона припустила, що син їх іще не придбав, але в телефоні були повідомлення починаючи з 15 жовтня. Хай там як, речі зeszли, тож нема чого показати Джині, на зустріч із якою вона спізнюється вже на понад годину.

Джина в бежевому плащі сидить у кріслі в кутку кабінету Джен, і обличчя її мало що виражає.

— Я дуже-дуже перепрошую, — каже Джен. — У мене сімейна драма.

Вона ставить парасольку, забризкавши килим.

— Не хвилюйся, все гаразд, — щиро відповідає Джина.

Джен завжди остерігалася переходити межу між професійними стосунками і дружбою з клієнтами, але за ці останні тижні здружилася із Джиною. Вони навіть багато листувалися. Це ні на що не впливає: зрештою, Джен — власниця фірми, але зараз вона думає, чи не було в тому якогось особливого смислу.

— Я можу просто спитати, — каже вона, знімаючи пальто й умикаючи комп'ютер, і намагається знову ввійти в роль професійного консультанта, — що ти робитимеш, якщо тобі вдасться заборонити колишньому чоловікові бачитися з дітьми?

— Тоді він повернеться до мене, адже так? — відповідає Джина. — Щоб мати змогу бачити дітей.

— Але... Джино, це так не працює, — закушує губу Джен.

Джина оглядає кабінет ошалілим поглядом.

— Знаю, я здуріла, — опускає вона голову, — ти допомогла мені це зрозуміти.

Попри власні проблеми, Джен почувається отетерілою. Господи, тепер вона з цим пов'язана. З цим відчаєм, цим запереченням. Цим намаганням отримати якийсь ненормальний контроль.

— Я тут для того, — хрипко промовляє Джен. — Але, знаєш, краще рухатися далі, чи не так? Іти вперед.

— Ну от, я знову починаю тривожитися, — каже Джина, підносячи руки до очей.

— Я взялася вести цю справу безкоштовно, — м'яко пояснює Джен, — бо справді не планувала втілювати заборону в життя.

— Так, — каже Джина, соваючись на кріслі; одяг на ній пом'ятий. — Я знаю. Знаю. Зрозуміла це, коли ми, — витирає очі, — коли ми балакали про бісів «Острів кохання». Я подумала... ті дівчата ніколи б не стали благати. Як же це сумно — виносити уроки з чортового серіалу!

— Він дуже інформативний, — холодно відказує Джен.

Джина дивиться на свої коліна.

— Мені лише треба... Не знаю. Треба трохи часу. Добре?

— Добре, звісно, — каже Джен. — Добре.

Усе пройшло краще, ніж минулого разу.

— Хочеш відволікти мене своєю сімейною драмою? — мляво промовляє Джина.

— Та може... — кривувато всміхається Джен і дивиться, як її співрозмовниця випростовується в кріслі.

— Вразь мене, — каже Джина.

Джен вагається. Це неетично і, ймовірно, небезпечно. Та все ж... так корисно. Ось вона цього дня на цій зустрічі. Звісно, звісно, це не випадково.

Вона обмірковує, яка інформація була б найдоцільніша. Вона дізнавалася про Езру та Джозефа, була в будинку, стежила за Тоддом... Найзагадковіше — знайдені нею жетон і плакат. І це повідомлення на одноразовому телефоні. Оце її турбує найбільше. Є дитина чи немає дитини. Що це значить?

Джен пояснює, як Тодд дивно поведився, а потім вона знайшла пакунок із поліційним жетоном та плакатом.

— І зараз ти їх із собою не маєш? — запитує Джина, тепер з тривогою дивлячись на Джен.

— Ні, вибач. Вони були в мого сина, але їх більше немає, — облизує губи Джен. — Я майже певна: він уляпався у якісь темні справи. Мені треба когось, хто з'ясує у які.

Джина зустрічається з нею поглядом і лише раз моргає. У неї дзвонить телефон, але вона ігнорує.

— Гарзд. Це я.

— Так.

— Отже, прояснимо. Ти хочеш, щоб я з'ясувала все можливе про офіцера поліції Раяна та зниклу дитину? І Ніколу Вільямс?

— Саме так, — каже Джен, із захопленням спостерігаючи за рішучою мовою тіла Джини. Як же наша поведінка на роботі відрізняється від нашого внутрішнього стану!

— Довір це мені, — каже вона, і Джен готова її розцілувати. Нарешті. Якесь допомога. Джина зустрічається з Джен поглядом. — І дякую тобі. Знаєш за що. За «Острів кохання».

— Нема за що, — каже Джен, відчуваючи, що до очей підступають сльози.

— Ця інформація потрібна тобі якомога скоріше?

— В ідеалі сьогодні, — каже Джен. — Так можна? Я заплачу, скільки скажеш, щоб мати відомості сьогодні ввечері.

— Це, як ти там кажеш, *pro bono*? — відмахується Джина.

— Ага, — відповідає Джен, — так, *pro bono*. Задля громадського блага.

Зрештою, хіба перешкоджання вбивству не піде всім на благо?

Джен сидить в офісі й намагається всіма можливими шляхами здобути інформацію.

Вона пише електронного листа бібліотекарці на фірмі з проханням знайти деталі про всіх дітей, які нещодавно зникли в Ліверпулі. Та надсилає кілька справ: судові спори, люди, які збрехали, ніби їхніх дітей викрали, жінка, чию дитину викрали біля супермаркету, а тоді повернули до відділення хірургії.

Джен методично вивчає матеріали. Жодна дитина не схожа на зниклу. Щось у цій дитині здається Джен знайомим, на якомусь базовому рівні вона її впізнає. Мабуть, це материнський інстинкт.

Далі вона шукає щось про Ніколу Вільямс, але ім'я таке поширене, що нічого не знаходиться. Треба було записати номер телефону. Запам'ятати його.

Нікола. Нікола Вільямс.

Заждіть. Перша ніч. У поліційному відділку. Хіба не ім'я Ніколи Вільямс вона почула у відділку в ніч арешту Тодда? Ім'я людини, яку вдарили ножом за два дні до того?

Джен кладе руки на стіл і лягає на них головою. Це було її ім'я? Наче вона певна, що так, але не здатна рухатися в майбутнє... тільки в минуле. Гуглити сенсу немає: цього ще не сталося.

Скажімо, це таки та Нікола була поранена... Від цієї думки Джен обдає холодом. Де був Тодд? Що він робив у день мінус другий? Він із цим пов'язаний? Вона не може пригадати. Усе як у тумані.

Вона не знає. Вона просто *не знає*.

Джен виходить із офісу й безцільно їде машиною. Дощ посилювся. Вона не хоче додому. Не хоче повертатися на місце злочину, не хоче сидіти в будинку, не маючи змоги все виправити. Вона повільно їде до узбережжя. Так, їхати на пляж під дощем — це божевілля, але Джен і відчувається несповна розуму. Вона хоче стояти там і відчувати — кожную холодну краплю на своїй шкірі. Хоче нагадати собі, що вона досі тут, жива, просто все не так, як звично.

Вона паркується біля пляжу Кросбі. Він безлюдний. Дощ струмками тече по стежці до моря, і ці рівчачки вже завглибшки кілька сантиметрів. За секунди волосся прилипає Джен до лоба. Пахне холодним морем. Вітер січе піском по обличчю.

Вона проминає безхатка, який сидить біля паркомата. Він змок наскрізь, і Джен відчувається такою винною, що дає йому мокру п'ятифунтову купюру.

На пляжі — виставка робіт Ентоні Гормлі «Інше місце». Десятки бронзових фігур дивляться в море. Джен підходить до них, а злива навколо шумить так гучно, наче потяг. Вона — єдина людина на пляжі.

Ноги провалюються у світлий пісок, щільний, як сніг.

Вона прихиляється плечем до однієї зі скульптур і дивиться на розмитий дощовий обрій, збавляючи час зі статуями, а не з іншою людиною. Якби тільки. Якби тільки вона могла розібратися в цьому з кимось. Вона

певна: все було б легше з'ясувати, якби вона не була сама. Холодна скульптура морозить її долоню — і ані пари з вуст. Разом вони розглядають усі металеві фігурки — кожна у своєму часі й просторі, усі на самоті, усі шукають відповідей у морі.

Того ж дня пізно ввечері Джен повертається на Ешроуд-Норт у надії щось побачити. Погані, кримінальні речі трапляються лише вночі, тож вона може просто сидіти й дивитися на будинок.

Від Джини досі не було ані слова.

О чверть на одинадцятю з будинку виходить Езра й сідає в машину. Він одягнений у своєрідну уніформу: темно-зелені штани, зелену куртку, світловідбивальний жилет.

Джен їде за ним, тримаючись на достатній відстані, з увімкненими передніми фарами — звичайний собі водій, просто збіг. Так вони їдуть якийсь час другорядною дорогою, перетинають зигзагоподібне перехрестя.

Вона не відривається від нього аж до порту Беркенгед. Там Езра висідає з машини, отримує від іншого чоловіка планшет для паперів, вішає на шию бейдж із персональними даними, другою рукою намагаючись цигарку. Він займає пост, на якому перевірятиме машини, і наразі тільки курить, більше нічого.

У Джен опадають руки від розчарування. Тож він просто тут працює.

Вона не вимикає двигуна й спостерігає, як під'їздить «тесла». У порту вітряно, поривами носить листя. Рухавий, автівки під'їзжать і від'їзжать, однак із «теслою» все інакше: водій блимає фарами, а тоді повільно

зникає в бічній вулиці. Езра йде за автівкою. Джен перемикає передачу й рушає за ним, а тоді паркується в першому-ліпшому підходящому місці, сподіваючись зійти за тутешнього мешканця, і вимикає фари.

Із «тесли» виходить хлопець Тоддового віку, але не такий високий і блондин, у руках у нього довгастий пакунок. Езра вітається з ним за руку, і вони разом присідають перед машиною. Джен витрачає кілька хвилин, аби второпати, що вони роблять — знімають з автівки номерні знаки й прикріплюють інші.

Хлопець іде, а Езра відганяє «теслу» через шлагбаум і залишає чекати посадки на пором.

Отже, куплений портовий робітник. Бере вкрадені машини, міняє на них номери й перевозить їх кудись для перепродажу; звісно, за це йому платять чорною готівкою. Вона припускає, що блондин — такий собі рядовий виконавець, який за гріш краде машини з-під будинків, сподіваючись надалі просунутися в банді. Що, як Тодд також працює на Езру й Джозефа? А потім щось іде не так і Джозеф зрештою гине. Джен відмовляється вірити, та, ймовірно, це правда.

Трохи почекавши, Джен від'їжджає. Минає хлопця, який іде узбіччям, пригальмовує, щоб його роздивитися. Він дивиться просто перед собою. Йому не більше шістнадцяти, підліток, дитина, бунтівник, уявлення не має, якої шкоди завдає своїй мамі, що чекає його вдома при вікні.

Уже майже північ. Джина надіслала фото дванадцяти дітей, зниклих в Англії за минулий рік. Нікого з теренів біля Вірралу. І ніхто не схожий на дитинку з плаката.

Хтось світліший, у когось більші очі, хоча їх усіх важко розрізнити напевно. Джен раптом пронизує жахна думка, що, можливо, дитина ще не пропала.

Вона гортає далі повідомлення від Джини, бо всі їх пропустила, поки відволіклася на порт.

Про Ніколу — нічого. Надто поширене ім'я.
Зате є дещо про Раяна: він мертвий.

Джен охоплює паніка, наче її облили гарячою олією. Вона негайно набирає Джину, але та не відповідає. Вона дзвонить знов, і знов, і знов. Але сьогодні Джина не бере слухавки; день закінчився. Доведеться починати з нуля завтра, завтра, завтра, вчора.

День мінус дванадцятий, 08:00

Дванадцять днів тому. Джен розплющує очі саме в той день, коли Нікола Вільямс написала Тодду на одноразовий телефон: «Усе на місці, але побачимось сьогодні ввечері». Тож Джен рішучо налаштована простежити сьогодні за Тоддом, не випустати його з поля зору. До біса приватних детективів. Так має бути краще.

Вона стежить за ним до школи й наміряється чекати на вулиці, весь день, на парковці. Стільки, скільки знадобиться. Нічого кращого їй не вигадати. Єдина вимога на сьогодні — щоб у Тодда не було жодної можливості зустрітися з Ніколою наодинці.

Чекаючи, вона надсилає кілька робочих мейлів, при цьому не зводить очей із Тоддової машини та шкільних дверей. Досліджує списки зниклих місцевих дітей та занурюється в реєстри заповітів, шукаючи Раяна, але нічого не знаходить.

Близько одинадцятої починає дощити, важкі краплі падають, наче пенні, й одразу зникають на лобовому склі. На її очах парковка перетворюється на жваву, тремтливу річку. Вона й забула. Середина жовтня була не по сезону мокра.

Джен задивляється на дощ, який стукотить по люку в даху й лобовому склу, думає про погоду, свого сина й хвили, що розходяться від однієї дощової краплини.

Вона міркує, які наслідки потягнуть за собою ті зміни, що їх вона привнесе сьогодні. Хотілося б це розуміти.

Можливо, й утямить. Спочатку знадобиться нудне пояснення.

Вона телефонує до офісу Енді й дивується, що він одразу знімає слухавку.

— Ви мене не знаєте, — вагаючись, починає розмову.

— Ні, однозначно ні, — безпристрасно відповідає той.

Вона описує свою скруту якомога стисліше, а він у той час спантеличено і з осудом мовчить.

— Оце й усе, — завершує Джен.

Пауза.

— Гаразд, — каже він. — Мені час від часу з таким телефонують, тож не можу сказати, що я здивований.

— Ні. Це зазвичай пранкери, так? — питає Джен.

Вона теж таке бачила. Цього ранку читала тред на *Reddit*, де хтось твердив, що подорожував у часі — з 2022 року в 2031-й. Вона в це не повірила, хоча й сама переживає щось подібне. Той хлопець не зміг це навіть довести. Каже, що у 2031 році буде ядерна війна, а цього все одно ніхто не може спростувати.

— Так, точно. Важко зрозуміти, кому вірити, правда? — каже Енді.

Вона не може цього винести; не може пережити, що хтось — навіть цей віртуальний незнайомець — вважає її божевільною, жебрачкою чи симулянткою, яка телефонує професорам і розповідає їм дурню.

— Ага. Послухайте, пізніше в жовтні ви потрапите до короткого списку на нагородження премією та отримаєте її, — повідомляє вона. — Премія Пенні Джемісон. Сьогодні це мені не дуже допоможе, але... що ж... Ось так. Ви переможете.

— Про цю премію...

— Нікого не повідомляють. Я знаю.

— Я не знаю, що потрапив до короткого списку. Але знаю, що мою кандидатуру розглядають. Та ви не мали б знати.

— Так, — каже Джен. — Це все, що в мене є. Усі мої докази.

— Мені подобаються ваші докази, — коротко відказує Енді. — Я радо їх приймаю.

Точність науковців.

— Я щойно погуглив про ту премію. Інформації немає ніде онлайн.

— Це те, що ви скажете наступного разу.

Ще одна мовчазна пауза, поки Енді, схоже, обмірковує почуте.

— Де? Ми зустрінемося? — Його тон стає помітно теплішим.

— У кафе в центрі Ліверпуля. Я попрошу. Ви будете у футболці з написом *Franny and Zooey*.

— Мій Дж. Д. Селінджер, — здивовано каже професор. — Зізнайтеся, ви під вікном мого кабінету?

— Ні, — сміється у відповідь Джен.

— Тоді це, певно, розлючує — щоразу проходити зі мною цю, сказати б, перевірку безпеки.

— Так, розлючує, — чесно зізнається Джен.

— Чим я можу допомогти?

— Коли ми зустрінемося в Ліверпулі за тиждень, ви розкажете про силу підсвідомості, яка переносить мене в конкретні обрані дні.

— ...Так, — відповідає Енді.

І Джен, у своїй маленькій машині під дощем, раптом заскочена думкою: важлива не компетенція експерта,

а тільки те, що хтось на тому кінці дроту із симпатією, активно слухає тебе. Такий безпечний простір, щоб підсвітити свої думки, — хіба це не те, що потрібно всім? Джині? Навіть Тодду?

— Власне, саме це й відбувається. Після нашої розмови я перескочила через чотири дні. А тепер через три. І, гадаю, дні, у яких я зрештою опиняюся, певним чином важливі.

— Що ж, добре. Я радий, що ви розібралися в тих рамках, які вам доступні, — каже він і (це чутно) проводить рукою по найжаченій бороді. — То що, у вас є ще питання?

— Так. Я хотіла спитати... скажімо, за кілька днів чи тижнів я владнаю цю справу.

— Так.

— Я просто хочу знати, справді, наскільки кроки, які я вже зробила, «закріпляться», якщо можна так сказати. Наприклад, в один із днів я розповіла Тодду, що в майбутньому він когось уб'є. Але зараз я повертаюся в час до того моменту, коли ця розмова відбулася. То закріпляться?

Енді мовчить, і Джен цьому рада. Їй потрібен хтось, хто обдумує. Хто не говорить, аби лише заповнити паузу дикими здогадами.

— Це ви про ефект метелика, так? Скажімо, ви виграєте в лотерею в день мінус десятий, а тоді й далі повертатиметеся в часі в минуле, у день мінус одинадцятий, мінус дванадцятий і так далі. І в якийсь момент ви перешкодите злочину й прокинетеся в дні нуль, то чи будете ви й далі переможницею лотереї з дня мінус десятого?

— Так, саме це я й хотіла знати.

— Не думаю. Не думаю, що кроки, які ви робите зараз, укоріняться. Думаю, ви вирушите в майбутнє з того дня, у якому вирішите справу, і тільки зміни з того дня збережуться надалі. Вони зітруть решту кроків. Це лише моє відчуття.

Кап-кап-кап — падає дощ. Джен спостерігає, як краплі досягають землі й розтікаються, формуючи струмки. Вона відчиняє вікно й висовує руку, щоб відчуті справжній дощ, такий самий дощ, який вона колись уже відчувала на своїй шкірі.

— А ще скажіть: що, як я не розв'яжу проблему?

— Гадаю, це буде видно. Не втрачайте віри, Джен. Існує порядок речей, якого ми часом навіть не знаємо.

Цей чоловік, цей добрий розумний чоловік на тому кінці дроту стає для Джен гуру. Старий мудрий професор, Гендальф, Дамблдор.

— Але... наприклад... що, як я в цьому циклі повернуся назад на сорок років, до забуття, — і на тому все? — запитує вона.

Тепер це, мабуть, її найбільший страх. У неї стає клубок у горлі щоразу, як з'являється ця жахлива, катастрофічна думка. Ох, як мати мозок, який не мучить себе?

— Ну, це те, чим усі ми займаємося, тільки у зворотному напрямку, — каже він, і це ніяк не полегшує тривогу Джен.

— Ви не будете проти, якщо я розповім вам усе, що знаю? Просто щоб побачити... може, ви щось помітите? — запитує вона професора.

— Давайте. У мене навіть є блокнот і папір. І мене скоро проголосять одним із найвизначніших фізиків Британії, якщо ваше провіщення коректне.

— О так, проголосять, — каже вона. — Отже...

І вона розповідає йому. Про плакат із фото зниклої дитини, мертвого поліціанта, одноразовий телефон і повідомлення до Ніколи Вільямс. Про портового робітника і свої підозри щодо організованої злочинності. Про те, що Ніколу Вільямс, можливо, теж ударили ножем. Повідомляє йому всі дати, всі часові проміжки, які знає. Говорячи, чує, як він знімає ковпачок із ручки. Мабуть, це пір'яна ручка — таке характерне важке клацання.

— Ось і все, — каже вона і, виговорившись, затамовує дух.

— Тож якщо викласти все в хронологічному порядку... — підхоплює Енді.

— Ага, так. Тодд знайомиться з Кліо в серпні. Її дядько керує такою собі, не знаю, кримінальною групою.

— Так, тож далі, у жовтні, — вона чує, як він перегортає папери, — ви кажете, Тодд, схоже, просить допомоги в такої собі Ніколи Вільямс. Можливо, підставляє її — організовує зустріч, на якій їй завдають шкоди?

— Так. І на цей момент, на сімнадцяте жовтня, імовірно, дитина вже зникла, а поліціант уже також, вірогідно, мертвий, і його жетон забрали.

Джен відкидається на спинку сидіння. Те, що видавалося бурхливим океаном, тепер проглядається наскрізь, аж вона може бачити дно. «Це все».

— Що ж, тоді, схоже, Нікола — це той пазл, якого бракує. Про неї ви знаєте найменше. І це людина, яка вочевидь безпосередньо пов'язана з Тоддом і яку також поранили, за дві ночі до злочину.

— Гаразд. Так. Мені треба знайти Ніколу, — погоджується Джен.

— Не знаю, чи я казав це вам у майбутньому, але я завжди кажу своїм охочим подорожувати в часі одне й те саме: якщо знайдете мене в минулому, повідомте, що ви знаєте: мого уявного друга в школі звали Джорджем. Ніхто цього не знає. Ну, крім мандрівників, яким я сказав. Досі мені ніхто ще цього не повідомляв.

— Я вам скажу, — промовляє Джен, зворушена цією особистою інформацією. Цим ключем, інструментом швидкого доступу, підказкою.

О третій тридцять Джен «проводжає» Тодда додому й заходить у двері за дві хвилини після нього.

Він обертається до неї, можливо, трохи блідий, але загалом цілком веселий, і каже:

— Ти знаєш, що блоха розганяється швидше за ракету?

— У мене все гаразд, дякую, пішла сьогодні з обіду, — саркастично відповідає вона.

— Тоді, мамо, глянь на це.

Він ставить рюкзак і починає в ньому копирсатися; ніщо не затьмарює його сяйливий вираз обличчя. Ані натяку на організовану злочинність, банди, насильство, мертвого поліціанта чи щось подібне.

— Дивися.

Він простягає їй есей, оцінений на «відмінно», легко, наче пір'інкою, торкаючись пальцями її руки.

Джен опускає очі на роботу з біології. Вона невіразно її пригадує. Минулого разу, увечері, вона недбало відгукнулася: «Молодець». Тоддові найвищі оцінки — це правило, а не виняток. Цього разу вона уважно перечитує.

— Це чудово, — каже вона за кілька хвилин.

Тодд здивовано кліпає очима — і цей погляд шпигає її в серце. Вона так старалася, але погляньте на цей шок.

— Довго ти її писав?

— Та, знаєш, недовго.

— Ну, я б такого не втнула. Я навіть не знаю, що таке фотосинтез.

— Ага, — підсміюється син. — Це в рослинках, мамо.

Він знову переводить погляд на роботу, перечитує її з ледве помітною посмішкою. Він такий упевнений. Принаймні одне вона зробила правильно. Є надія, що Тодд ніколи не сидітиме без сну ночами, сумніваючись у своїх підходах до батьківства, своєму інтелекті, у самому собі.

— Як ти сьогодні ввечері збираєшся це відсвяткувати? — цікавиться вона.

Він дивиться на неї.

— Абсолютно ніяк?

— У тебе немає планів? — знову запитує вона.

— Я в суді? — каже Тодд, піднімаючи руки.

— Не зустрічатимешся ні з ким? Із Кліо? З Коннором?

— О, цікавість прокинулася, так? Я все думав, коли ж ти почнеш допитуватися про Кліо.

— Вважай, що цей день настав, — слабо відповідає Джен.

Тодд відвертається від неї та рушає на кухню.

— Та йой.

— Та йой?

— Не впевнений, що це варіант.

— Що? Вона ж була твоєю — твоєю справжньою дівчиною.

— Уже ні. — На цих словах Тодд стискає щелепи та втуплюється в телефон.

До кухні заходить Келлі, поглядом проводить Тодда. Він, здається, весь у думках, хоча нічого особливо не каже.

— Маю роботу, — кидає він, надягаючи куртку.

— Звісно, — невиразно відказує Джен. — Так що сталося з Кліо?

— Це не обговорюється, — напружується Тодд.

Келлі дзвикає банками в шафі, лається.

— Це моя кола, — звертається до нього Тодд.

— Ну, тоді пізніше, — каже Келлі, — я візьму свою.

— Адьйо, — каже Тодд до Келлі, можливо, дещо різкувато, а тоді звертається до Джен: — Може, я відсвяткую свою оцінку, розріджуючи мозок грою на приставці.

Він хапає апельсин із вази з фруктами й кидає їй, сміючись так голосно, що це відлунює у її серці, як бас-барабан. «Я люблю тебе, я люблю тебе, я люблю тебе», — думає вона, ловлячи фрукт.

— Він фотосинтезує, просто зараз? — запитує вона, піднімаючи апельсин.

— Не використовуй слів, значення яких ти не знаєш, — каже Тодд, мимохідь куйовдячи їй волосся.

«Хоч би що ти зробив, — думає Джен, — я ніколи не припиню тебе любити».

Цілий вечір він не виходить із дому. Джен заглядає до нього опівночі — він спить. Вона не лягає до четвертої ранку — аби лиш упевнитися, а тоді йде до ліжка. Немає жодного шансу, що сьогодні він бачився з Ніколою Вільямс. Жоднісінького.

Раян

Найкращою частиною Раянового необтяжливого навчання в Манчестері було розкриття перспектив, що чекали його протягом цікавої, тривалої й різноманітної майбутньої кар'єри. Переговори щодо звільнення заручників, тренінги для запобігання тероризму, робота під прикриттям — у поліційного офіцера безліч шляхів кар'єрного зростання. Перед ними у великій лекційній залі виступав офіцер, який викладав правову базу правомірного застосування сили. Він сказав одну з найцікавіших фраз, що Раян чув у житті: «Коли доходить безпосередньо до справи, копів можна доволі чітко розділити на два типи: тих, хто в разі необхідності може вбити, і тих, хто не може».

Раянові волосся на руках стало сторч. А він який? Зміг би він, якби цього вимагала ситуація, натиснути на гачок?

Тож сьогодні, пригадуючи ту цікаву лекцію, він відчув подвійне розчарування, коли Джеймі повідомив, що його не лише знімуть із викликів, а й, за відсутності вільних кабінетів, посадять у комірчині прибиральника; чи так йому пасуватиме? Раян дуже радий працювати в комірчині, так, але що він робитиме?

Він роззирається навколо. Тут холодно. Опалення немає, а надворі зимно. Сірий лінолеум на підлозі. Ряди стелажів, тимчасово перенесений звідкись стіл із підставкою для листів на ньому. Біля стіни притулені

коркова дошка й відро для швабри. Ото й усе. Треба віддати їм належне, решту приладдя для прибирання вони винесли.

У комірчині з'являється Лео, здається засмиканим.

— Господи, яка ж ця кімнатка маленька, — каже він. — Що, не було вільних приміщень?

Він недбало хапає аркуш паперу зі стійки для листів. Папір розлінований, Лео обертає його чистою стороною догори.

— Ну добре. Зачини двері, — каже він Джеймі, який рушає на вихід.

Нарешті Раяну все пояснять.

— Ось що ми знаємо, — починає Лео, як зазвичай, дивлячись десь понад головою співрозмовника. — На цій території обладнання займаються два організовані злочинні угруповання, так? Вони перетинаються, але, грубо кажучи, одне краде машини, а друге імпортує наркотики. Гроші від обох потім відмиваються через численні рахунки. — Кульковою ручкою він малює на аркуші точку, а тоді виводить із неї вгору стрілку. — За підсумками спостереження за трьома постачальниками, яких іще не заарештовано, ми маємо імена. Але ми шукаємо імпортерів — це наступний щабель над постачальниками.

— Так, я все це розумію, — енергійно киває Раян.

— Добре, хай там як, наступне, — веде далі Лео. — Банда має два крила — наркотики та крадіжки. Наркотики надходять сюди, але ті самі портові робітники заплющують очі на те, що вивозиться; цим займається друге крило — крадії машин. Інші люди, як ми гадаємо, — дряпаючи ручкою папір, він малює поруч зі

стрілкою рамку, — крадуть машини. Тягнуть їх уночі, приганяють до порту, і поки власники прокинуться — автівки вже на Близькому Сході. Потім вони відмивають гроші. Ці два напрямки не перетинаються.

— Очевидно, — каже Раян.

— Це очевидно?

— Мій брат...

— Так, твій брат, — каже Лео. — Розкажи детальніше про брата. — Він подається вперед на стільці, очі дивно сяють.

— Я повідомив про нього все у відділі кадрів та під час перевірки, — спаніковано каже Раян.

Лео нетерпляче відмахується.

— Я знаю. Не акцентував на тому уваги, я не підозріливий. Інформація про твого брата буде нам *корисною*. Хто розбереться із членами банд краще, ніж той, хто бачив, як ці люди поведуться?

— Розумію... — повільно тягне Раян.

— Тож ці напрямки діяльності будуть окремі, так?

— Так, завжди. Скажімо, ви ніколи не станете використовувати крадену машину, щоб ввозити наркотики. Вас одразу піймають.

— Ну так, — каже Лео. — Правильно. Можеш розповісти про нього детальніше? Він же був добряче старший за тебе, так? Але батько у вас один?

Питання сиплються одне за одним.

— Не зважай на Лео, — сухо каже Джеймі. — Як він за щось учепиться, то може думати тільки в одному напрямку.

— Відповідай, будь ласка, — наполягає Лео.

— Так, — починає Раян. — Гаразд, що ж... Трохи старший від мене, так. Він уляпався в дещо. Не знаю, ми були доволі... доволі розлючені, напевно. Він завжди — як і я, врешті, — мав певні амбіції. Але його завело на манівці. Він почав уживати наркотики, а тоді торгувати ними.

— Які наркотики? Просто щоб з'ясувати — ну, ти розумієш. Специфічні навички.

— Ну, він... гм... пішов цілком стандартним шляхом. Марихуана, тоді кокаїн, тоді метамфетамін. Часом крав машини, щоб це оплатити, аж поки почав торгувати наркотиками.

— Приносив метамфетамін додому? — пильно дивиться на Раяна Лео.

— Часом.

— Ти бачив упаковки?

— Та так, — кліпає очима Раян.

— Якби зараз тут був метамфетамін, як би ти його відкривав?

— Як крекери, — не замислюючись, відповідає Раян.

— Точно! — вигукує Лео, гупаючи кулаком по столу.

Лео лякає Раяна. Він справді може бути одним із тих божевільних геніїв. Або просто психом.

— Я багато допомагав братаві. Він проникає у твоє життя, метамфетамін, правда ж? Це було цікаво. Зрештою, — Раян сміється, і в цьому сміхові чути нотки відчаю, — я, холера, нарізав його разом із ним.

— Чудово. Чудові знання, вони згодяться.

Раян нічого не каже, спантеличений, мабуть, як ніколи в житті.

Лео кидає погляд на Джеймі, а тоді каже:

— У нас для тебе буде завдання після твого дослідження.

Він бере свій чай та гучно випиває трьома ковтками, а тоді ставить чашку на стіл.

— Якщо тобі цікаво.

— Дуже, — відповідає Раян, дивлячись просто на Лео.

— Нам треба когось головатого. Знаєш чому? У цій банді, можливо, є один ботан. Розумієш? Хтось, хто виконує всяку всячину, такий рядовий.

— Ясно.

— Тож нам треба свого розумника, — каже Лео, легенько торкаючись Раянового плеча, — щоб проаналізувати цю інформацію. Не тільки це, нам треба розумника, який справді знає, як це все працює. Ми знаємо трьох дилерів, але жодного крадія машин. Нам потрібні їхні імена, обличчя, зв'язки між собою. Старе добре родинне дерево банди. Візьмешся за таке? — Він указує рукою на дошку. — Тож твоє завдання — передивитися всі записи з камер і визначити, хто приганяє машини. Ясно?

— Зрозуміло, так, — каже Раян і помічає, як б'ється його серце. Сильний, чистий, схвильований стукіт у грудях.

— Потім, коли знатимемо, хто вони і як діють, піймаємо їх на гарячому. Ну, знаєш — щось на кшталт провоювання на злочин, але в рамках закону, — безтурботно каже він.

Раян відчуває збудження навіть у руках і ногах — наче міг би підстрибнути до зірок. Чорт, нарешті щось важливе. Щось, із чим він може добре впоратися. Де може змінити світ.

Лео хапає дошку й ставить на стіл. Раянові до вподоби цей драматизм. Бурхливий перебіг поліційної роботи. Ось так: він удома. Лео прикріплює до дошки аркуш і пише на ньому ім'я.

— Цей мужик працює в порту. Куплений. Заплющує очі й дозволяє провозити крадені машини. Ми засікли його на камерах спостереження. Поки не затримали, бо хочемо побачити, що він за гвинтик в усьому механізмі. Ясно?

Раян дивиться на прикріплений аркуш: Езра Джонс.

— Шукай, хто приганяє машини Езрі, гаразд? — каже Лео.

— А потім... — вимовляє Раян, з надією дивлячись на Лео, — коли ми дізнаємося про нього побільше... тобто... — він указує жестом на недбалий одяг Лео й кепку Джеймі, — я приєднаюся до вашого підрозділу, так? Секретного?

— Так, — спокійно каже Лео, повідомляючи те, що досі лишалося неказаним. — Під прикриттям.

День мінус тринадцятий, 19:00

Сьогодні за Тоддом дорогою зі школи додому стежила поліційна машина. Джен у цьому впевнена. На її думку, це машина, яка двічі проїжджала повз будинок Клію.

Надворі вечір, Тодд і Келлі сидять один навпроти одного. На стійці, за якою вони завжди снідають, увімкнено лампу, небо за вікном відсвічує олов'яним кольором.

На деревах надворі більше листя. Ще кілька днів тому воно лежало товстим килимом у їхньому патіо, а тепер повернулося на свої місця на дерева і тріпоче, наче яскраво-червоні прапорці.

— Добрий вечір, пані адвокатко, — звертається до неї Тодд. — Ми обговорюємо kota Шредингера.

Джен провела ранок на роботі, вдаючи, що все як зазвичай. Вона мала першу зустріч із новою клієнткою, яка (як вона вже знає) за кілька консультацій повідомить, що, зрештою, не хоче йти від чоловіка. Цього разу Джен не нотувала все аж так детально.

Тодд їсть китайську страву з фастфуду просто з упаковки, як американець; єдине, що це не кічова картонна коробка з паличками, а пластиковий контейнер фірми *Tupperware*. Боже його благослови.

Келлі вирячує очі на Джен, яка зупиняється по той бік стійки.

— Ми не обговорюємо, — сміється він. — Це ти обговорюєш. А я їм крильця.

— Не впевнена, що тато — найкращий співрозмовник у цій темі, — каже Джен, і чує досконало легкий задоволений видих: її чоловік так сміється.

— Ми не думали, що ти вже повернешся, — безтурботно виголошує Тодд.

— Чому?

— Ну такого ж ніколи не буває.

Це правда, однак вона досі відчувається винною через це.

— А що сталося з проєктом, присвяченим Марсу та Венері? — запитує Келлі.

Тодд витягає з кишені телефон і передає його батькові. Проживаючи цей день уперше, Джен була на роботі. Нічого не знала про цей проєкт.

Келлі кілька секунд читає щось на Тоддовому телефоні, а тоді каже:

— О, оцінка A^1 . «А» означає «вундеркінд в астрофізиці».

— «А» означає Александр Куземський, — парирує Тодд.

— Ви можете говорити англійською? — питає Джен.

— Це видатний фізик, — передає їй телефон Тодд. — Ось це завдання.

— Молодець, — щиро промовляє вона й починає з інтересом читати текст, цікавлячись, чи не містить він наукової інформації, яка може стати їй у пригоді. Утім, син забирає в неї гаджет.

— Не переймайся цим, справді.

— Мені цікаво!

— Ти ніколи таким не цікавилася, — відбивається Тодд.

¹ «Відмінно».

Усередині каменем лягає провина. Материнська провина, те, з чим вона намагалася боротися все життя, але воно назавжди — назавжди — залишається, хоч би що. *Ти ніколи таким не цікавилася.*

— З тобою все гаразд? — сміється Келлі. — Ти як смерть із косою.

Тодд пирхає над своєю коробкою з їжею, поки Джен накладає собі страву на тарілку.

Келлі встає з-за стійки, бо дзвонить його телефон. Джен утуплюється в коридор, думаючи про Тодда.

— Тобто? — перепитує вона сина.

— Ну... тобто зазвичай ти не звертаєш уваги на мої справи.

— Твої справи? — каже Джен, і все навколо раптово застигає. Тодд мовчить, дістає курячу кульку й запихає її цілу до рота. — Думаєш, я тебе не слухаю?

Її осяває непевним здогадом, наче хмарка зійшла: неможливо побачити, поки ти всередині, але можна відчути.

Тодд, схоже, активно обдумує відповідь, з насупленими бровами дивлячись у тарілку.

— Можливо, — зрештою відказує він.

Він так і вглядається в неї. Очима Келлі. А все інше її. Темне волосся, бліда шкіра. Нестерпно великий апетит. Вона його витворила. І гляньте: він вважає, що вона його не слухає. Констатує це як dokonаний факт.

— Це тобі нецікаво, — додає він.

— Ох, — шепоче вона.

— Мене цікавить фізика, — каже він. — Тож це не смішно, що я знаю про Александра Куземского. Мені справді не байдуже до нього.

Джен охоплює тривожне й жаске відчуття власної неправоти в суперечці. Тотальної неправоти. У голові скачуть думки. Це ж не про планети. Це про їхні стосунки.

Тодд — із його цікавими науковими фактами й головою в хмарах. Джен — із її іронічною неспроможністю зрозуміти, про що йому йдеться. Ось так вона завжди його сприймала. Вони з Келлі не могли повірити, що виростили таку високоінтелектуальну дитину, із геть інакшим розумом, ніж у них; вони такі земні, а Тодд — ні. Але він не *вироблений предмет*. Не об'єкт. Ось він, просто навпроти неї, розповідає їй, хто він є. Через власну боязнь видатися дурною вона перетворила його інтелектуальність на те, через що сміялася. З чого сміялася.

— Господи, — хапається вона руками за голову. — Ясно. Зрозуміло. Пробач. Це не те... Мені дуже шкода, — недоладно завершує вона.

— Гаразд, — каже син.

— Мене цікавить усе, що ти робиш, — каже вона, заливаючись сльозами з безрозсудним фаталізмом людини, якої завтра тут не буде.

Це слова на смертному ложі, дзвінок із викраденого літака. Вона жінка, яка щоразу налагоджує зв'язок із сином, але це не має значення, бо він не триватиме.

— Я ніколи нікого не любила так, як тебе. І ніколи нікого не любитиму, — щиро зізнається вона зі сльозами на очах. — Я все робила неправильно. Якщо не показувала тобі своїх почуттів. Бо це правда — найправдивіша істина.

Він кліпає й похмурніє на лиці, наче камінь опускається на дно ставка.

— Дякую, — каже він. — Це просто... ну, ти знаєш.

— Я знаю, — відповідає Джен. — Знаю.

— Дякую, — повторює він.

— Прошу, — м'яко відгукується вона, якраз коли до кухні заходить Келлі.

— Я з'їв усі кульки, бо остання теж була моя, — усміхається Тодд.

Цей жарт — наче різкий з'їзд убік, намагання убезпечитися, не дати іншому члену родини підглядіти приватний момент. Але Джен, попри все, теж сміється, хоча їй хочеться плакати.

— То був клієнт, — не знати для чого повідомляє Келлі.

Джен кидає погляд на Тодда. Він кладе до рота останню курячу кульку, посміхаючись їй самими очима. Вона тягне руку скуйовдити йому волосся, і він нахиляється до неї, як знехтувана тварина.

Тодд кидає пластикові контейнери просто у смітник; зазвичай вона б на це понарікала, але не сьогодні.

— Куди сьогодні ввечері? — запитує вона сина.

— Пограти в більярд, — посилає він їй повітряний поцілунок, склавши пальці, як шеф-кухар.

— Добре, повеселися, — швидко киває Джен і додає: — Я теж вийду. На чарочку з Полін.

— Вийдеш? — здивовано питає Келлі.

— Так, я ж тобі казала, — бреше вона, а тоді звертається до Тодда, сподіваючись, що в її інтонації чути лише порожню цікавість: — То ти куди саме?

— У Кросбі.

Вона всміхається синові. Бо насправді, хоч куди він піде, вона теж там буде.

До спортбару в Кросбі входять через безликі маленькі чорні двері на центральній вулиці міста. Над ними —

старомодна неонова вивіска, а ще вище — прапор Англії. Це будівля двадцятих років із червоної цегли, з вікнами з переплетенням та трьома димарями на даху.

Джен заганяє машину на спільну парковку між двома ресторанами — спортбаром і рестораном *Travelodge*. Вийшовши з машини, вдихає запах злегка просмаженого м'яса, що вирвався в осіннє повітря з якоїсь вентиляції неподалік. Боже, вона ж поїла китайської їжі, але могла б ум'яти ще й бургер.

Вона смикає задні двері бару, хоч вони й схожі на пожежний вихід. Зачинено й замкнено. Вона переходить до фасаду і, притиснувши руки до скронь, вглядається крізь вікна. Усередині темно. Взагалі нічого не видно. Але вона, здається, могла б просто стояти тут, притулившись чолом до прохолодного скла. Вона так утомилася. Так, холера, втомилася. Хай би просто стояти тут, аж поки зникнеш. Хай би стати частиною більярдного клубу, декоративним орнаментом. А не змордованою живою людиною, яка дихає.

Усередині спалахує світло, червоне, тьмяне, й освітлює помальовані чорним сходи просто перед нею. Обшарпані, заляпані, старі, а головне — порожні.

Джен штовхає двері, заходить і спускається якомога тихіше. Сходи ведуть до порожнього майданчика, з обох боків якого — зачинені двері. Ідеальне місце, щоб сидіти й слухати. Ідеальне місце, щоб ризикнути.

Вона затримує дихання. За кілька секунд чутно стукіт куль. І удар кінцем кия об підлогу.

За її спиною розташоване вікно на всю стіну в стилі ар-деко, крізь яке просочується світло вуличних

ліхтарів. Підлога пофарбована начорно, старі хиткі дошки риплять за кожним кроком.

— Наступного тижня, точно, — каже Тодд.

Ляскіт. Мабуть, він ударив по кулі. Джен нахиляється до дверної петлі й зазирає крізь щілину, сподіваючись, що в цій темряві ніхто не помітить ока.

— Мабуть, ми зможемо поїхати наступного літа, — каже Кліо.

Це точно вона, її мрійливий голос.

У полі її зору Тодд ходить уперед-назад. Він тримає більйардний кий як посох, точно як чарівник у його улюбленій комп'ютерній грі, переносить на нього вагу, а другою рукою впирається у стегно. Дивлячись на сина, Джен відчуває, як серце вискакує з грудей. Він грає. Вона в цьому певна.

У нього зачесане волосся, яскраво-білі кросівки. Він повільно обходить навколо більйардного столу, то з'являючись у полі зору, то зникаючи. Він у режимі бравади. Коннора ніде не видно.

— Якщо ви доти будете разом, — чути чоловічий голос.

Джен цілком певна, що це Джозеф, хоча й не бачить мовця.

— Звісно будемо, — відказує Тодд.

Його голос нервово дзвенить. Джен чує цей помітний лише їй призвук, як тремтіння натиснутої клавіші фортепіано.

— Хороший удар, — каже хтось інший, мабуть Езра.

— Сподіваюся, я не заважаю.

Цього разу голос жіночий. Джен міняє позицію й може побачити. У темні двері в іншому кінці більйардної зали заходить жінка. Приблизно у віці Джен, може, трохи

старша. У неї волосся з сивиною, зіbrane в охайний хвіст. Вдягнена вона повсякденно: спортивні штани й футболка. Рухається жваво й енергійно, немов спортсменка.

— Нікола, — каже Джозеф. — Яка приємна несподіванка.

Нікола. Джен докладає зусиль, аби не почати задихатися.

— Давно не бачилися.

— Справді. — У полі зору, спираючись на кий, з'являється Джозеф. Нікола йде за ним. — Це Тодд і Кліо. Езру ти знаєш. Нікола колись на нас працювала.

— Нікола Вільямс, та сама й не змінюється, — каже Езра.

Джен сидить на сходинках і, насупившись, дослухається до цієї гри. Тодда *представляють* Ніколі. Але Тодд уже листувався з Ніколою, хіба ні? Вона перебирає дати телефонних повідомлень. Так, листувався. *Листувався*. Писав їй п'ятнадцятого, мовляв, приємно було поспілкуватися. А сьогодні шістнадцяте. Але він зустрічається з нею сімнадцятого. Адже так?

Джен якомога тихіше пересувається і, напруживши очі, вдивляється в освітлений зелений більярдний стіл і простір за ним. На червоному плюшевому дивані біля дальньої стіни сидить Кліо. Засмаглі ніжки, короткий чубчик, усе таке. Джен кліпає очима, просто спостерігає, чекаючи, поки закінчиться світська бесіда.

— Місце для маленького? — каже Нікола.

Вона хапає в Тодда кий, той сідає. На вигляд цілком нормальне збіговисько. Дівчина Тодда, її родина. Але поява Ніколи щось підсвічує, можливо, через те що Джен знає: Тодд бреше — чи через щось інше. Тепер

в усьому цьому з'являється зловісна підводна течія, наче акула в глибокій воді.

Джен знову міняє позицію, щоб роздивитися Тодда, який сидить поруч із Клію. Він не так близько до неї, як іншого вечора. Та все ж таки він із нею. То що — він покладе цьому край сьогодні ввечері?

Нізвідки вривається музика. Потужний реп на басах, який заглушує їхні голоси. Джен вдивляється й бачить, що він лунає з музичного автомата, якого вона не помітила, такого червоного, вінтажного, з білими вогнями навколо екрана.

Вона сидить і перечікує пісню, сподіваючись, що тоді музика припиниться, але згодом починається наступний трек. Тодд розмовляє з Джозефом, Клію встає і теж приєднується до них разом із Ніколою, але Джен нічогісінько не чути. Вона може лише дивитися, як розгортаються події. Виглядає все як невимушена бесіда, але їй зрозуміло, що Тоддові некомфортно. Вона бачить це з того, як він ходить навколо столу, похитуючись із носка на п'ятку, наче лев на прогулянці.

Раптом Джен усвідомлює, що музика залунала невидковно. Це щоб заглушити інші звуки для всіх навколо. Для підслуховувачів на кшталт неї та інших (вона пригадує поліцію, яка їздила колами).

За годину Джозеф вдягає пальто. Тодд прибирає, без зусиль заганняючи в лузу кулі. Коли Джозеф виходить разом із Ніколою, Джен шмигає за одну з дверей зліва, яка, як виявляється, веде до туалету. Вона стоїть там, у туалеті з ретрооздобленням, сама, дослухається до кроків.

У туалеті — вінтажні шпалери, рожеві стільниці, все потьмяніле від часу. Між двома умивальниками стоять

дві дерев'яні ящики з туалетним начинням, також рожеві, а на стіні висить повноростове дзеркало в позолоченій рамі.

Вона спирається на умивальник і обдумує, що їй відомо.

Тодд знайомиться з Кліо в серпні.

Вони ще досі разом, але до завтра він з нею порве. Та потім, за п'ять днів до злочину, вони знову зійдуться.

Учора він попросив Ніколу про якусь допомогу.

Сьогодні Нікола з'являється в більярдному клубі. Він удає, що не знає її. Вона явно знає дядька Кліо, *колись на нього працювала*.

За кілька днів білявий підліток краде машину для Езри. Родина Кліо вочевидь кримінальники. Сумка від *Chanel*. А ще за кілька днів Ніколу ранять. А потім Тодд стає вбивцею.

Джен витріщається назовні, обмірковуючи послідовність подій. Вікно відчинене, крізь нього невпинно плине потік холодного нічного повітря. Треба перечекати бодай хвилин десять, перш ніж спробувати піти. І тут вона чує ззовні низький голос і сміх. Не вагаючись, вибирається на стільницю з умивальниками, боляче впираючись колінами у тверду поверхню, і визирає на вулицю. Це Тодд. Він говорить по телефону. Він дійшов до машини, припаркованої ззаду будівлі, спирається ліктями на дах (такий високий) і жваво балакає.

Вона напружено вслухається. Надворі тихо. Треба все розчути. Вона дотягається до вимикача, щоб сидіти в темряві й не боятися, що хтось побачить її через інше вікно.

— Я ледь не подзвонив на твій секретний телефон. Намагаюся поступово згорнути все з Кліо, — каже

він. — Не хвилюйся. Не скажу нікому про твою брудну роботу.

Його тон їдкий, як лимон.

Пауза. Джен затамовує дух.

— Так, тобто хтозна, — додає він.

Вона уявлення не має, з ким він говорить, не може оцінити. Це не приятель. Не рівня.

Тодд знову сміється, якось важко, гірко й сардонічно.

— Ні. Саме це я й намагався сказати. Кінець же близько, хіба ні?

Він закидає голову, дивлячись на небо. Угорі висить місяць, наче бліда голограма. Температура падає. Джен змерзла, стоячи на колінах над умивальником і підслуховуючи сина, який, схоже, вважає, що *кінець* уже *близько*. Що означає цей навдивовижу дорослий вислів? Через це буквально за два тижні він уб'є людину?

Тодд переводить погляд униз, наче спостерігає за повільним падінням м'яча, і дивиться просто у вікно, за яким ховається Джен. Вона не може відвести очі, бо їхні погляди схрещуються, але він швидко відвертається. Він не міг її бачити. Скло матове, світло вимкнене.

— Так, гаразд, — каже її син.

Знову пауза.

— Спитай Ніколу. Побачимося вдома, — вимовляє у слухавку Тодд.

Здається, світ на секунду зупиняється. Побачимося вдома. Побачимося вдома. Побачимося вдома.

Це може бути одна-єдина людина: її чоловік.

День мінус тринадцятий, 20:40

Тодд сідає в автівку, заводить двигун на повну й від'їжджає, залишаючи Джен саму в темному туалеті, на колінах на мокрій поверхні біля умивальника.

Побачимось вдома.

Особа на тому кінці дроту — Келлі.

Спитай Ніколу.

Келлі знає Ніколу. Не Тодд. Тодд не брехав, коли їх знайомили.

Я ледь не подзвонив на твій секретний телефон.

Це Келлі належить той одноразовий телефон. Це Келлі писав Ніколі.

— Ти щойно говорив телефоном із Тоддом, — каже Джен, вриваючись у вхідні двері.

Тодда ще немає вдома. Можливо, він ще раз зустрівся з Клію. А Джен не може чекати. Яке це має значення? У неї немає завтра. Вона мусить розпитати його зараз.

Келлі, вбраний у лиялі джинси й білу футболку, сидить на їхньому плюшевому дивані. Вони поставили його в еркері у вітальні. Він туди точно пасує, ані сантиметра для маневру. Як вони сміялися, намагаючись утиснути його в еркер! Келлі запропонував використати лубрикант, і Джен без угаву хихотіла.

Вона кидає сумочку на підлогу. У будинку тихо, світло приглушене.

Келлі явно треба хвилинку подумати. Ті три секунди розбивають Джен чортове серце.

— Я знаю, що він утягнутий у щось ризиковане й нечесне, і ти теж, — каже вона.

Вочевидь Келлі вирішує прямо все заперечувати.

— У нього проблеми з дівчиною. — Вимовляючи ці слова, цю брехню, Келлі геть не змінюється в лиці. — Джен? — тягнеться він до неї.

— Я вас чула, — каже вона.

— Ми говорили про Клію.

— Хто така Нікола?

— Що? Не знаю ніякої Ніколи.

— Келлі, — вивергає вона з себе слова, — я знаю, що ти їх знаєш. Хто такий Джозеф Джонс?

— Уявлення не маю, — швидко, без паузи відповідає Келлі.

Він вовтузиться, встає, вмикає верхнє світло. Її загадковий чоловік. Таємничий — чи брехун?

— Вибач, я не знаю, про що тобі йдеться, — каже він, обертаючись до неї.

У цей момент, лише на мить, вона бачить, як уздовж лінії росту волосся в нього виблискують краплинки поту, відбиваючи світло.

— Я знаю, що ти брешеш, — кидає вона йому в спину, бо він знову відходить. Тепер він вдягає туфлі, куртку.

— Ми це не обговорюватимемо, — відказує він.

Відчиняє вхідні двері, виходить із будинку й захрюскає їх за собою, аж тремтить одвірок.

Раян

Раян у своїй стихії. Нарешті Раян у чомусь добрий.

Перед ним, просто як у фільмах, стоїть більша дошка (метр двадцять на метр шістдесят), яку він три дні тому замовив у відділі забезпечення. Він ще не має повноважень її повісити, тож вона притулена до стіни, а Раян сидить навпроти, схрестивши ноги.

Він уже два місяці збирає інформацію в межах спостереження. Для початку завіз до своєї комірчини телевізор і годинами затьмареним поглядом передивлявся записи з камер спостереження в порту. Запис за записом, один за одним, вечорами та у вихідні. Він переглядав ретельно, записуючи всіх, хто приїздив понад один раз, усіх, хто говорив з Езрою або зникав разом із ним. Ці нотатки на клейких аркушиках Раян прикріплював на дошку.

На кінець місяця вималювався перелік регулярних відвідувачів.

— Можете перевірити, чи є серед цих облич збіг із кимось у системі? — одного п'ятничного вечора спитав він в аналітика, що проходив мимо, і вказав на зображення, які роздрукував зі стоп-кадрів.

— Буде зроблено, — коротко відповів аналітик.

Тепер і він їх має — своїх рядових виконавців.

Команда, яка працює під прикриттям, надала йому також імена постачальників наркотиків. У банду інфільтрували офіцера під прикриттям. Він прийшов як пробний

покупець. Одягнувся пошарпано, як сказав Лео, попросив метамфетамін. Команда Лео простежила за перебігом операції, і офіцер повідомив ім'я дилера — воно тепер теж зазначене в Раяна на дошці.

Він зробив це ще п'ять разів. Ще п'ять пробних закупівель. А тоді сказав, що переїхав у новий будинок, що знає кількох охочих купити, хотів би спробувати поставити партію. Дилер познайомив його з постачальником — і його ім'я також зафіксували в Раяна на дошці.

— Раян, — каже Лео, розмашисто заходячи до комірчини, — ти дипломований геній.

Це найкраща робота з усіх, що колись були в Раяна. Найцікавіша. Яка приносить найбільше задоволення. А також найбільш автономна. Він відчуває, як його розпирає від гордості — за себе і свою дошку.

— Це лише початок, — каже він до Лео. — Лише частина картини. Найголовніший хлопець керує принаймні десятком різних операцій.

Вони вдвох мовчки розглядають дошку.

Лео десь із хвилину чи більше не каже ані слова. У комірчину заглядає хтось із офіцерів.

— Маєш секундочку? — запитує він Лео, встромляючи голову в двері.

— Ні, — гаркає Лео й зачиняє двері.

Життя прекрасне, коли ти грієшся в променях саява Лео, і жахливе, коли опиняєшся в його тіні, як багато хто з відповідальних осіб.

— У нашій останній справі, — замислено каже Лео, наче попередньої суперечки й не було, — головний хлопець був такий скромний і непоказний. Такий нормальний. Просто нормальний. Не потрапляв у поле

зору. Знаєш, як воно — не мав належної роботи, був самозайнятим. Не перевищував податкового порогу. Не подорожував.

— Хіба таке можливо? — каже Раян.

— Отож. У кожному разі, глянь на це, будь ласка, — відповідає Лео. — Ми розробляємо *легенду*.

Він зі скрипом сідає на стілець, поки Раян соває по дошці аркушки з іменами різних рядових.

— Мабуть, слід виділити тобі кращий кабінет, — сміється Лео.

— Було б непогано...

— Гарзд, отже, легенди. Готовий до уроку?

— Готовий.

— Коли офіцери йдуть працювати під прикриттям, вони перевтілюються в осіб, яких ми вже створили давно, ясно?

— Так.

— Отже, якщо хтось купує метамфетамін, кримінальники завжди підозрюють, що нагодився відділ боротьби з наркотиками. Тож ми заздалегідь продумуємо *легенду*. Він живе отут, водить машину, працює там, займається отим. У нас є *історія*, зрозуміло? Вона розміщується всюди, де тільки можна, — онлайн, будь-де. А потім він перебирає на себе цю личину. От над однією такою легендою ми зараз працюємо.

Він потирає підборіддя, тоді сьорбає Раянів чай. Раяна це ображає, але він мовчить. Лео виробляє щось таке, коли думає. І Лео неперевершений, коли думає, тож усі з цим миряться.

— Лео, — звертається Джеймі, штовхаючи двері. Він виглядає засмученим, волосся сторч. — Є проблема.

— Чого тобі? — Лео бабрається з одним із папірчиків Раяна, намагаючись пришпилити його назад на дошку. — От можна, чорт забирай, не перерива...

— Минулої ночі два рядові виконавці викрали машину в одному з розкішних маєтків у Волласі, — каже він. — Є рапорт.

— Ну і...

— Ходять чутки, ніби вони думали, що це один із порожніх будинків, на які вони націлюються. Але це було не так...

Раян обертається подивитися на Джеймі.

— На задньому сидінні авто була дитина. Вони її забрали. Машина прямує на пором — із дитиною на задньому сидінні.

День мінус двадцять другий, 18:30

Джен у своєму сховку — в офісі. Вона хотіла бути тут, на роботі, у спокійному, організованому середовищі, яке повністю контролює (або принаймні це вдає). Вона знов і знов повертається до того, що Келлі замішаний, — і через це відчувається як у човні, коли під ногами хитко і слизько. Келлі. Її Келлі. Чоловік, якому можна все розповісти. Та вочевидь у зворотному напрямку це не працює.

На вулиці за вікном повно людей, які поспішають на покупки, насолоджуються останнім літнім теплом. Початок жовтня геть відрізняється від кінця. Усе залито прямиим світлом. Листя медової барви. Останні подихи літа. Джен прочиняє вікно. У повітрі відчувається лиш дрібка прохолоди — як у воді єдина крапля фарби, що скоро розпливеться.

Вона зітхає та йде коридором. Минулої весни, після смерті тата, на фірмі зробили ремонт. У його колишньому кабінеті (де на табличці було написано «Керівний партнер», як він хотів) тепер кухонька: вона так вирішила, щоб не споглядати на старі татові двері чи, ще гірше, працювати в тому кабінеті самій.

Її батько був хорошим юристом. Проникливим, завбачливим, здатним приймати погані новини й протистояти їм, не обманюючи себе. Вона б сказала, що він був жорстким, з огляду на пережите горе. А також стоїчним. Одного разу наприкінці робочого тижня вона

виявила, що він спав в офісі дві ночі, щоб устигнути завершити роботу, і нікому про це не казав.

Вона повернулася в часі значно далі, ніж очікувала. І найбільше боїться, що пропустить момент зародження злочину. Хотіла б вона спитати в тата поради. Кеннет Чарльз Іглз. Його називали Кей-Сі. Якби в Джен і Келлі народилася донька, вони б дали їй ім'я Кейсі. Батькові б сподобалося.

Він помер на самоті вісімнадцять місяців тому. Одного вечора розірвалася аневризма. Він сидів у кріслі, а поруч стояли пакетик із горішками та недопита пляшка пива. У перші дні Джен змушувала себе відволікатися від картини його останніх митей, наче намагалася керувати кораблем, що не має шляху назад. Зараз вона більш спроможна дивитися на таке, поставити себе на його місце. Але сьогодні їй бракує його як ніколи. Він не поділяв інтересу до теорій про подорожі в часі — вона б також, напевно, побоялася розповісти йому, остерігаючись осуду, — але вона все одно за ним сумує, як діти завжди сумують за керівними руками батьків, за тим, як вони можуть узяти на себе ваші проблеми, бодай тимчасово.

Вона заварює чашку чаю й виходить із кухні. Повз її кабінет іде Ракеш з іншою адвокаткою, Сарою.

— Чоловік попросив нас уполовину урізати її утримання з огляду на той факт, що вона завжди носить лише спортивні штани. Він викреслив усі кошти на одяг. А також на стрижки й білизну. Він прокоментував, що вона носить стару, вицвілу білизну, — каже Сара.

Ракеш сміється, не вірячи своїм вухам, і його сміх розноситься, немов церковні дзвони.

Джен сумно всміхається. Вона завжди почувалася тут як удома — з цими трудоголіками й шибеничним гумором.

Вона надсилає кілька електронних листів, із задоволенням передає інформацію, дає поради. Вона може робити це із заплющеними очима й займається цим двадцять років.

О сьомій вечора кур'єрська служба доставляє двадцять п'ять коробок із рахунками від чоловіка (який скоро стане колишнім) клієнтки Джен. Їх передає вишнажений водій служби доставки DPD у брунатній футболці. Минулого разу Джен затрималася на роботі й почала переглядати їх, позначати вміст і ретельно складати коробки в кабінеті. Ракеш тоді встроїв голову в двері й спитав, чи, бува, не фортецю вона буде.

Цього дня він приходить у той самий час. Але сьогодні Джен не хоче сортувати коробки, не хоче й іти додому, тож запитує, чи не випити їм.

— Звісно, — каже він, жуячи жуйку. — А що це все таке? Ти будуєш фортецю?

Джен посміхається до себе. Що далі вона рухається в минуле, то важче пам'ятати кожен день. Приємно чути, що її передбачення справджуються, хоч і в такий смішний спосіб.

— Візьмуся в понеділок, — каже вона. — Розкриття інформації від іншої сторони. Рахунки чоловіка.

— Чим він займається, працює на бісів Банк Англії?

— Класична тактика, — каже Джен, переставляючи коробки, щоб мати змогу пройти до колеги. — Надсилаючи так багато коробок, сподівається, що ніхто в них не зазирне.

— У понеділок зайду пересвідчитися, що ти себе під ними заживо не поховала. Мені потрібне вино внутрішньовенно, — каже Ракеш, подаючи їй пальто.

— Поганий день?

— Надіслав сьогодні клієнтці клопотання. Тільки на підпис — нічого більше. До чотирьох пунктів щодо неприйнятної поведінки вона дописала — ручкою — п'ятий: «А також увесь час дрович у шкарпетки». Наче це так нагально треба було додати. Тепер потрібно надсилати їй документ на підпис знову. Ми не можемо подати його в суд у такому вигляді.

— Справедлива скарга, — каже Джен. — І мила деталь про шкарпетки.

— Не тобі ж зустрічатися з ним у суді.

— Не ходи за ним до туалету.

Вони йдуть, перекинувши пальта через руку, цієї дуже-дуже ранньої осені, і вона відчуває, як приємно повертатися сюди, на роботу, де люди проводять найсокровенніші години свого життя. Вона працює з Ракешем понад десять років. Знає, що практично завжди на ланч він їсть сендвіч із тунцем, а о третій по обіді, коли в офісі затишша, зависає на сайті *Daily Mail*. Знає, що, коли дзвонить телефон, він беззвучно шепоче «Та пішли ви...»; і що одного разу він так спітнів під час складного слухання, що аж лишив пляму на стільці.

Тож сьогодні також так приємно вирватися з руїн свого сімейного життя. Облишити таємниці й невинно тішитися можливістю випити вина зі старим другом, обговорити клієнтів, які сперечаються, хто першим скопив у гречку, випити два — ні, три — келихи, викурити

по цигарці в пивниці під відкритим небом і посміятися над усім цим. Як же ж приємно прикидатися.

Джен випила забагато вина, щоб сідати за кермо, тож іде додому пішки. Лише дев'ята вечора. Вона плентається тротуаром, дивиться на свій будинок, що світиться попереду, і думає про свого чоловіка, якому сказала, що затримується на роботі.

Вона адвокатка з розлучень, бачить усе в похмурих тонах, а втім — прогавила зраду у власній сім'ї. Ну, або не побачила її наближення. Взагалі.

Вона намагається структурувати події, враховуючи все відоме їй наразі. Вино допомогло звільнити думки. Цього прохолодного вечора розум гнучкий та вільний. Уперше вона почувається відкритою людиною з широкими поглядами, а не закритим невротиком.

Одноразовий телефон належить Келлі. Тож плакат зі зниклою дитиною та поліцейний жетон, мабуть, теж його. Але чому вони були в Тоддовій кімнаті?

І водночас він сидів разом із нею й будував теорії, у що міг уляпатися Тодд, хоча сам точно щось знав.

Наближаючись до будинку, вона чує голоси, які долинають ззовні, звідкись із вулиці. Надто гучні, щоб лунати в домі. Вона зупиняється біля машини Келлі. Від неї йде тепло. Джен кладе руку на капот: нею щойно їхали.

Голоси належать її чоловікові й сину, про яких вона щойно думала. І вони кричать, наполягають.

Вони на задньому дворі. Ступаючи якомога тихіше, Джен поспішає до воріт. Зупиняється, поклавши пальці

на холодний чорний засув, одразу абсолютно, повністю протверезівши.

— Навіщо ти мені все це розповів? — каже Тодд.

Джен стурбована, бо чує в його голосі нотки панічних сліз.

— Бо я мушу про дещо тебе попросити, — відповідає Келлі. — Добре? Інакше б тобі не розповідав.

— Про що?

— Ти мусиш порвати з Клію.

— Що?

— Ти мусиш, — каже Келлі. — Я можу попросити Ніколу про допомогу, але ти не можеш і далі зустрічатися з Клію. З огляду на все.

У Джен викручує шлунок. Раптово починає нудити, і алкоголь тут ні до чого.

— Це викличе ще більші підозри, — видає Тодд. — Не кажучи вже про те, чорт забирай, що це розіб'є моє довбане серце.

У Джен підгинаються коліна. У голосі її хлопчика — самий лише біль, біль, біль.

— Мені шкода, — лунає голос Келлі. — Вибач. Вибач. Вибач мені. Скільки разів я маю це повторити?

— Це найбільше паскудство, що взагалі траплялося зі мною, — каже Тодд.

От тільки не просто каже — він кричить. Кричить від туги.

Якийсь удар, можливо кулаком по столі.

— Я старався! — відповідає Келлі.

Він хрипить, голос уривається від емоцій. Джен чула його таким хіба кілька разів. Одного разу у відділку,

після арешту Тодда. Нічого дивного. Він намагається все припинити. І — вочевидь — не може.

— Я так старався. Джозеф або знає, або скоро дізнається, Тодде, і ми маємо вирватися від нього. Щоб він не знав чому.

— І начхати на супутні втрати, так? — каже Тодд. — На мене.

Джен пригадує, як Кліо не хотіла обговорювати з нею їхній розрив. Хтозна, може, Тодд якимось чином розповів їй щось із цієї бесіди. Щось, що не мав оповідати.

— Так, — м'яко вимовляє Келлі.

Джен хочеться вийти з холодного й усамітненого сховку біля воріт і струснути чоловіка. Сказати йому, що це було риторичне запитання. Тодд не пропонував цього для твоєї зручності, повний ти бовдуре.

— Немає жодних ознак, що він у курсі, — каже Тодд.

— Тієї миті, коли дізнається, він прийде сюди і...

— Це лише припущення. Не вірю, що ти втягнув мене в це. Брехня? Викрадені діти?

Джен закликає намертво, вкриваючись мурашками по шкірі. Дитина.

— Саме так або значно-значно гірше, — каже Келлі, і в його голосі з'яє чорнота.

— О так, тримай це в таємниці за всяку ціну. Пустити за водою мене й моє перше кохання! — кричить Тодд.

Хряскають задні двері. У будинку чути кроки на сходах.

Джен стоїть біля воріт, намагаючись вдихнути.

Немає сенсу їх розпитувати. Звісно, вони збрешуть. І також очевидно, що в основі їхніх стосунків лежить

таємниця, яку вони всіма силами берегти будуть. Зроблять що завгодно, аби тільки не розповідати Джен.

Холодної ночі, за три тижні до того, як її син стане вбивцею, Джен чує, як у саду плаче її чоловік; він схлипує все тихіше й тихіше, як поранене звірятко, що повільно вмирає.

День мінус сорок сьомий, 08:30

Багато чого може трапитися за три тижні. Це найбільший стрибок назад у часі за всю подорож.

Пів на дев'яту ранку, день мінус сорок сьомий. Загалом приблизно за сім тижнів до дня відліку.

Спустившись униз, вона зупиняється біля панорамного вікна. Вулиця має геть інакший вигляд. Сепія пізнього літа, висохла від браку дощів трава. Її руки обвіває теплий вітерець. Цікаво, що б на це сказав Енді.

Минулого вечора вона пішла спати разом із Келлі. Він чудово вдавав нормальну поведінку. Нізащо не здогадатися, що щось сталося, якщо не підслуховувати.

Він лежав у ліжку, закинувши руки за голову й розставивши лікті. Просто-таки карикатура на розслабленого чоловіка.

— На роботі все гаразд? — спитав він.

— Повно документів. А ти чим займався?

— Ох, та знаєш, — відповів він, — помився, повечеряв, поробив усяке різне.

Вона пам'ятає ці слова з минулого разу. Тоді їй здалося, що Келлі просто стриманий, але вчора ввечері за його словами ховалося щось на кшталт вібруючої люті. Це був чоловік, який утратив контроль над ситуацією.

Вона лягла спати поруч із ним, чоловіком, зрадником, бо не знала, що ще зробити. Він, як завжди, обійняв її, притулився теплим тілом. Коли він заснув, вона роздивлялася шкіру на його руках. Його шкіра нічим

особливо не відрізнялася від її власної, але Келлі був зроблений з іншого тіста, всупереч її думці.

І ось сорок сім днів назад. Вона знову почувається вкрай відчуженою, як у перші кілька днів. Нігті в неї на ногах пофарбовані рожевим лаком; пам'ятає, як нанесла його в середині серпня, щоб останні теплі дні походити в босоніжках.

Зараз середина вересня. І що їй відомо? Келлі вважає, що Джозеф про щось дізнається, тож попросив Тодда порвати з Клію. Тодд це робить, але потім сходиться з дівчиною знову. Келлі просить Ніколу Вільямс про допомогу. Нікола поранена, а тоді з'являється Джозеф — *якщо він дізнається, то прийде сюди*, — і Тодд його вбиває.

Джен знає більше, ніж раніше, але щодо багатьох речей здається, що менше, і це так спантеличує. Її роздуми перериває дзвінок у двері.

Вона знову перевіряє дату. Так, сьогодні перший день навчання в школі, у Тодда починається тринадцятий рік¹. Джен намагається взятися до якихось дій.

— Хто це? — гукає вона.

— Клію! — відповідає Тодд.

Джен відскакує від вікна й вертається до своєї спальні. Це було минулого разу? Пів на дев'яту... вона вже поїхала на роботу. У діловому костюмі, з лате в руках і готова до справ про розлучення. А тут, у сховку родинного життя, лежить таємниця.

— Я відчиню! — кричить Джен.

Навіть попри те, що на ній старі й затерті шорти з часів декрету — дідько, не можна було у вересні вдягати

¹ Завершальний рік шкільної освіти у Великій Британії.

на ніч щось пристойніше? — та футболка, крізь яку явно видно груди, вона збирається відчинити двері. Накидає халат і мчить униз, перестрибуючи через дві сходинки.

— Вітаю, — каже Клію.

Ось вона яка. Жінка, у яку її син закохався і з якою порвав, а тоді зійшовся знову. Яку покинув під примусом батька. Ця жінка — точно — причина всього.

Джен не знає, про що спитати спочатку.

— Джен, так? — каже Клію.

Вона чарівно простягає Джен руку для рукостискання. У неї тонкі засмагли влітку пальці, долоню вона стискає легенько, шкіра суха, але ніжна, досі дитяча. В усьому іншому вона виглядає так само, як і в жовтні, — чубчик, величезні очі, які сяють здоров'ям.

— Так, приємно познайомитися, — відповідає Джен.

— Мені на навчання тільки завтра, але я сказала, що пройдуся зранку з Тоддом, — пояснює Клію.

— Цього достатньо, — каже Тодд.

Він уже закинув рюкзак за плечі, як робив у п'ять, вісім, дванадцять років. Він також засмаглий. Виглядає значно здоровішим, ніж у жовтні. Не таким обтяженим. Джен не може відвести від нього очей, думає про його вчорашні сльози, його лютю. Вибухова сварка, а тепер оце — величезний стрибок назад у часі. Що це має означати?

У кухню виходить Келлі й спиняється, побачивши Джен.

— Ти не йдеш на роботу? — каже він їй. — Не хотів тебе розбудити...

— Схоже, я захворіла, — спонтанно вигадує вона. — Вимкнула будильник. У горлі наче ножами дере.

— Відсипайся. До біса юристів, — каже Келлі.

— І тут тато демонструє разючий брак ділової етики, — коментує Тодд.

Келлі переводить погляд на сина.

— Працюй добре — і одного дня також зможеш відіспатися, — каже він.

І тут щось змушує Джен спинитися, викликає бажання натиснути на паузу, щоб увібрати в пам'ять цей момент. Не ця фраза, а погляди, якими обмінюються Келлі й Тодд. Чиста прив'язаність. Жодної уїдливості. Їхні очі сяють.

Коли вона востаннє бачила таку взаємодію між ними? І не пригадати.

Тодд тягнеться жартома штовхнути батька. Джен не зводить з них очей.

Протягом усієї своєї кар'єри вона завжди помічала не тільки наявність, а й відсутність якихось речей. Часто доказом є те, чого люди не кажуть. Що вони утримують при собі. Чоловік, який шахраює з рахунками, намагається приховати величезний особистий прибуток у двадцяти п'яти коробках наданих для розгляду паперів, сподіваючись, що юристи не дадуть собі труда все розібрати.

Але вдома вона це прогавила. Зникнення цього добродушного кепкування. Що є підказкою само по собі.

Ось чому, на її думку, вона опинилася саме в цьому дні. Щоб зауважити контраст. Сварка, яку вона підслухала біля воріт, змінила щось для цих двох, проклала тріщину між ними. І ось вона тут, до того, як усе сталося. І хіба все не виглядає геть інакше?

— У кожному разі, рада знайомству, — каже Кліо до Джен, поки Тодд випроваджує її надвір.

— Приємно знову побачитися, — додає дівчина, обертаючись до Келлі. І ця фраза перемикає увагу Джен із Кліо на чоловіка.

Тодд зачиняє за собою двері, а вона зустрічається поглядом із чоловіком. Машини не чути: мабуть, вони вирішили прогулятися по сонечку.

— Приємно *знову* побачитися? — перепитує вона.
— Га?

Він відвертається від неї та прямує на кухню. Вона рушає за ним. Це законно. Це цілком законно — спитати його, чому Кліо так сказала, переконує себе Джен. Але чому вона вважає за потрібне себе переконувати? Вона робить паузу. А тоді десь усередині неї постає відповідь: бо її чоловік може ухилитися та уникати.

— Ти вже бачився з Кліо?

— Так, вона одного разу приходила з Тоддом на ланч.

— Приходила?

— Лише на п'ять хвилин. Здається, я її допитував, — чарівно всміхається чоловік.

«А він швидко думає», — зауважує Джен.

— Ти ніколи не казав. Ніколи не згадував, що зустрічався з нею.

— Не думав, що це важливо, — коротко знизує плечима Келлі.

— Але ти знав, що для мене це було б важливо, — каже вона. Навряд чи вона колись так допитувалася про щось у чоловіка. Вона завжди хотіла бути... як це сказати... жінкою з легким характером. З якою просто жити. — Ти знаєш, мені було цікаво, яка вона.

Вона ледь не додає, що знає про його знайомство з другом дядька Кліо. Про те, що пізніше він попросить

Тодда кинути дівчину. Але зупиняє себе. Він просто збреше.

— Вона мила, — зауважує він.

Що більше вона тисне, то більше він ухиляється. Вона ніколи раніше цього не помічала, цих його танців. Відповідь на інше запитання. Відповідь на перше запитання. Він заходить на кухню й відкриває банку кóли. Витягнуте кільце клацає так гучно, ніби чути постріл, вона аж підскакує.

* * *

Джен міркує, що робити, а тоді вдягається, взуває кросівки.

— Піду куплю щось для горла, — гукає вона.

— Я піду, — каже Келлі, як завжди, турботливий. — Або, чекай... хіба в нас немає чогось такого...

— Усе гаразд, — відповідає вона, грюкнувши дверима, перш ніж він встигне заперечити.

Вона їде до школи, а тоді чекає в бічній вуличці, виглядаючи Тодда і Клію. Вони з'являються всього за п'ять хвилин, як у «Шоу Трумена», тримаються за руки, підставляючи довгі кінцівки сонцю. Клію вдягнена в комбінезон кольору хакі, у якому Джен мала б вигляд товстого прибиральника. Тодд у джинсах скінні й білій футболці, без шкарпеток, на ногах — кросівки. Виглядають як реклама цілющих вітамінів абощо.

Джен хоче запропонувати Клію підвезти її додому і спробувати вдати, що вона не сказала, їдучи за ними до школи.

Вона чекає, поки Клію проведе Тодда. Але спершу, звісно, вони цілуються. Вона не мала б дивитися, як

якийсь придурок у машині, але не може відвернутися. Їхні тіла повністю стулені разом, знизу догори, наче їх хтось склеїв. Вона секунду спостерігає, думаючи про Келлі. Вони й досі часом цілуються так само. Її чоловік у цьому добрий. Зберігає хімію між ними, підтримує її інтерес. Та, однак, це не те саме.

Коли вони нарешті відриваються одне від одного і Тодд усміхнено й самовдоволено віддаляється розгонистою ходою, Джен виїздить із бічної вулички й наближається до Клію.

— Проїздила мимо, — каже вона. — Підкинути тебе? Клію ніяковіє.

— А вам хіба не на роботу? — каже вона, нерішучо дивлячись на Джен і занісши одну ногу над бордюром, наче хоче зійти з тротуару.

На бога, перехоплюючи отак дівчину свого сина, Джен відчувається лихим злочинцем, але... Це п'ять хвилин у машині, протягом яких можна спитати про що завгодно. Надто спокусливо, щоб відмовитися.

— Ні-ні. Заїжджала дещо завезти Тодду. Тепер вертаюся додому.

— Так, звісно, — радісно каже Клію.

Джен із приємністю зауважує, що Клію — миротворець, як і вона сама. Дівчина запросто могла б накреслити тут межу, але вона цього не робить. Натомість сідає поруч із Джен. Від неї пахне зубною пастою — мабуть, Тоддовою, похмуро думає Джен, — і дезодорантом. Здоровий запах. Штани її комбінезона підкасані й оголюють гладенькі, засмаглі, тонкі щиколотки. Джен дивиться на них, відчуваючи повів ностальгії за тими часами, коли б вони не були; якимись невідомими

часами. Коли вона ходила по пабах, цілувалася з хлопцями, була стрункою (ніколи не була). Коли все ще було попереду.

— Куди їхати? — запитує Джен.

Більше вона ні словом не пояснює свою присутність біля шкільних воріт. Певним чином надихається прикладом свого чоловіка, який так набив руку в брехні, що його секрети заховані просто на видноті. По суті, жодних надмірних пояснень, жодних деталей. Тільки повна їх відсутність. Найкращий брехун. Найрозумніший.

— На Еплбі-роуд, — каже Кліо.

Це вулиця за Еш-роуд-Норт. Розумно.

— О, так ти не живеш на Еш-роуд? — легковажно запитує Джен, вмикаючи поворотник і рушаючи з місця.

— Ні-ні, — відповідає Кліо, вочевидь здивована тим, що Джен знає її адресу. І правда: Джен ніколи там не була. І ніколи й не передбачалося, що буде. — Ми вдвох із мамою живемо на Еплбі. — Як і минулого разу, Кліо не конкретизує.

Зупинившись на колі, Джен кидає на дівчину швидкий погляд. На мить вони зустрічаються очима.

Кліо відводить погляд, дістає телефон із кишені штанів, трохи піднявши стегна над сидінням, щоб легше було його витягнути.

— Мабуть, Келлі думає, що я живу на Еш-роуд, — сміється вона.

Джен намагається не показувати жодної реакції.

— Чому?

— Я ж завжди там, еге ж? — Вона робить паузу. — Келлі, Езра та Джозеф — вони ж давно знайомі, хіба ні?

— А, так, так, правильно, — каже Джен. — Вибач, то це тоді він... Келлі познайомив тебе з Тоддом?

— Саме так, — каже дівчина. — Ну, коли я зайшла із Джо дещо передати Келлі, Тодд відчинив двері, а тоді... Він ніколи не розповідав?

— Та, знаєш, у Келлі стільки друзів, — каже Джен (а в дійсності все зовсім навпаки), — я геть забула.

Вона повертає голову наліво й дивиться через бокове скло, не розуміючи значення інформації, яку їй щойно повідомили.

Збентежена, решту поїздки Джен мовчить. Вона висаджує Кліо біля дому матері, яка виходить на під'їзну доріжку й махає Джен. Вона геть не схожа на Кліо. Мабуть, Кліо подібна до батька, точнісінько як і Тодд.

За дві години Джен уперше за все життя займається йогою, карикатурно стоячи в позі «собака мордою вниз» у машині Келлі: голова під сидінням, а дупа десь на рівні сусідських вікон; принаймні таке відчуття.

Джен треба знову знайти одноразовий телефон, який, як вона тепер думає, належить Келлі. Вона хоче з нього подзвонити Ніколі.

Цим вона й займається, поки чоловік на пробіжці.

Але в машині нічого немає. Кілька старих стаканчиків від кави, п'ятифунтова купюра, невідкоркована пляшка «Спрайту». Смішно, але вона рада, що він не сховав телефон тут, під сидіннями чи в запасці багажника. Келлі ніколи не тягне на кліше, і їй подобається, що він не поводить себе точнісінько так, як будь-який шахрай і брехун до нього. Це так наче вона досі його знає, десь під сподом усього цього хаосу.

Похитуючи головою, вона вертається в дім, де продовжує пошуки. Ящики для інструментів, сушарка, старі пальта. Ніде нема.

Пізніше він повертається — і вона різко спиняється, намагаючись хоч трохи впорядкувати безлад, який накоїла. Поки він бере душ, вона хапає його звичайний телефон і вмикає функцію пошуку пристрою, щоб стежити за ним. Вона муситиме робити це щоранку, бо досі подорожує в часі назад, але нехай уже. Вона зробить усе, що доведеться.

За п'ять хвилин восьма вечора. Келлі та Джен іще не вечеряли. Джен вичікує слушної нагоди розпитати Келлі про... власне, про все насправді. Вона просто міркує, з чого почати.

Тодд нагорі, грає на приставці. Джен чує гомін від гри, що лунає над ними, як грім із блискавкою.

— Тобі не здається, що він став трохи... замкнутим? — питає Джен.

Вона сидить на одному з високих стільців за стійкою, а Келлі, спершись ліктями на кухонну стільницю, дивиться на неї.

— Ні, жодним чином, — відказує він. — Я був таким самим у його віці.

— Комп'ютерні ігри?

— Ну, ти знаєш... Геть не хочу тобі це повідомляти, але він сидітиме на порносайтах. — Келлі піднімає руки, долонями до Джен.

Це так просто. Чому ж це так просто — взаємодіяти з ним отак, поділяти спільний гумор, як завжди було? На першому побаченні в кафе Келлі був такий тихий,

такий обережний, але до кінця вечора розсмішив її аж так, що вони опинилися в ліжку.

— Що, поки вирує війна у *Call of Duty*?

— Аякже. Для порно вмикаються навушники. *Call of Duty* — це декорація для відводу очей. — Він повертається до шафок, апатично відчиняє й зачиняє їх. — У нас немає їжі.

— Щось я втратила апетит.

— Ой, припини. Це абсолютно *природно*, Дженніфер.

— Що, дивитися, як жінки з фальшивими цицьками імітують оргазми?

— Я на тому добре навчився, — обертається до неї Келлі, здіймаючи брову.

І попри все-все-все Джен відчуває, як стає гаряче всередині. Цей темний короткий погляд, тільки для неї. Він завжди був хорошим чоловіком, принаймні вона так думала. Не надто амбітним, часом невдоволеним, але цікавим, непростим, сексуальним. Хіба не цього вона завжди хотіла?

— Можу піти по карі, — додає він, вочевидь думаючи про їжу, поки вона подумки деконструє їхній шлюб.

Джен чує, як вібрує телефон. Зазвичай вона не зважає на цей звук, бо в їхньому домі він повсюдний. Келлі підсвідомо кладе руку на передню кишеню, але коли розвертається, вона бачить його *iPhone* у задній кишені. Вона пильно спостерігає за чоловіком. Два телефони. Обидва при ньому. Вона ніколи не помічала. Та й чого б? Одноразовий телефон маленький, як камінець гальки. А він носить широкі джинси з низькою посадкою, як завжди.

Джен закидає голову назад, оцінюючи його.

— Звісно, — каже вона.

За три вулиці від них є індійський ресторан із їжею навинос. Вони його люблять, хоч він і дорогий (або саме тому й люблять). Він повністю оздоблений деревом, як котеджі курортів *Center Parcs*, і красиво освітлений. Джен і Келлі кажуть, що ніколи не їстимуть там на місці, бо офіціанти дуже часто бачили їх у домашньому одязі (піжамах), коли вони приходили по замовлення.

— То я піду, — каже він.

Так, це правильно, еге ж? Він вийшов, задоволений повернувся додому з пахучими пакетами індійських страв. Він прийшов пізніше, ніж вона очікувала? Наче ні. Господи, не все є клятою підказкою, так?

— Давай я сходжу.

— Ні, я піду. Ти відпочивай. Подивися порно, — кидає він через плече, виходячи.

Вона чує, як він сміється, відчиняючи входні двері. Наче нічого лихого не відбувається.

Він або дзвонить комусь, або з кимось зустрічається. Джен доходить такого висновку. Тож щойно він вийшов, вона прямує до панорамного вікна — простежити за ним. Він не ввімкнув світла. Вона стоїть там, невидима, і спостерігає, як він іде.

За кілька будинків хтось чекає. Келлі піднімає руку у вітанні. Джен переміщається, щоб і далі бачити його; вона так близько до вікна, що затуманює його диханням. Примружується, намагаючись розгледіти чоловікового співрозмовника.

Сонце щойно зайшло. Сьогодні Джен значно ближча до літа, ніж учора. Небо й досі сріблиться за чорними, затіненими будинками. Завдяки цьому фігури освітлені. Джен бачить, як Келлі стискає когось за плече. До такого жесту вдаються вчителі. Наставники, лікарі.

Або дуже старі друзі.

Майже досконально відтворюючи ніч, коли все це почалося, чоловіки обертаються, і Джен бачить, що особа, з якою привітався Келлі, — це Джозеф.

Вони проходять кілька метрів дорогою, тоді Джозеф щось каже. Вони зупиняються, Джозеф передає Келлі невеличку сумочку, коричневу, розміром десь із долоню. Той не відкриває її, не заглядає всередину, просто кладе в кишеню джинсів, знову торкається плеча Джозефа, а тоді здимає руку йому вслід. Джозеф вертається повз їхній будинок. Джен зіщулюється збоку, аби її не помітили. Проходячи мимо, Джозеф дивиться на їхні вікна.

Поки Джен обмірковує побачене, зі своєї кімнати спускається Тодд. Отже, розмовами про відсутність їжі Келлі закладав фундамент, як ретельний архітектор. Він чекав на дзвінок, на сигнал про приїзд Джозефа. Як же це лиховісно — знову проживати своє минуле життя. Бачити те, що не помітила тоді. Усвідомлювати жаску значущість подій, які розгорталися навколо, а ти й уявлення не мала. Розкривати брехню власного чоловіка. Джен завжди казала, що Келлі такий прямолінійний. Але хіба всі хороші брехуни не здаються саме такими?

— Чи нам загрожує якась їжа поблизу, чи мені подзвонити в соціальну службу? — каже Тодд, наближаючись до неї ззаду.

— Ти знаєш, хто це? — запитує Джен, вказуючи на вулицю.

Це точно значно краще, ніж питати Келлі. Тодд не настільки пов'язаний із Джоозефом, як вона думала спочатку, і до вбивства ще два місяці. Тож, може, він не збреше.

— Це приятель дядька Клію, — примружується Тодд.

— А тато звідки його знає? Вони щойно спілкувалися.

Тодд відступає від неї заледве на крок. Джен пильно дивиться на нього. Щось важливе відбулося в нього в голові, але Джен не уявляє, що саме.

— Вони знайомі? — ще раз запитує Джен.

Вони обоє дивляться на вулицю. Імла згущується. Її чоловік щойно просто тут здійснив якусь операцію, так нахабно. Джен відчуває, наскільки важлива ця дія, як і майбутня суперечка між Келлі й Тоддом. На неї стрімко сиплеться інформація. Можливо, вже видно кінець.

— Мені треба знати, — каже вона Тоддові.

— Слухай, я... Я не хочу спричинити якісь проблеми в шлюбі.

— Тодд, ми тут не в серіалі, — різко обриває вона.

— Хай як дивно, я в курсі. Так, тато знає дядька Клію та його друга. Попросив мене не казати тобі, — човгає босою ногою по килимку Тодд.

— Що? Чому?

— Він каже, що це його старі друзі і вони тебе дратують. І він би не хотів поновлювати з ними зв'язок.

— Він просив тебе збрехати мені?

— Вони тебе не дратують?

— Я уявлення не маю, хто вони.

Джен геть спантеличена. За кілька тижнів Келлі скаже Тодду, що той більше не може зустрічатися з Клію, не може більше мати справи з будь-ким із тих людей. А поки погляньте-но. Під світлом вуличних ліхтарів передаються речі; на одноразових телефонах охоче ведуться переговори.

Келлі якось пов'язаний із Джозефом. Клію й Тодд почали зустрічатися й ускладнили ситуацію. І Келлі... Келлі думав, що все розсмокчеться, що він зможе покривати це достатньо довго, а коли з'ясувалося, що не зможе, то сказав Тоддові покінчити з цим. Але чому?

«Чому» — це пазл, якого бракує. І Джен практично впевнена, що сьогодні Тодд не знає чому. Знає лише Келлі.

— Я більше нічого не знаю, — здійсмає руки Тодд.

— Джозеф — це проблема? — цікавиться Джен, а в її мозку клубочаться запитання.

— Можливо, він махінатор. Не знаю. Він такий трохи спритник.

— Тобто як?

Тодд кривить губи.

— Я не знаю. Він не працює, але має гроші. Я справді не знаю.

— А Клію знає більше?

— Ні.

— Я спитаю тата.

Джен хапає жакет, засовує ноги в кросівки й виходить у лагідну туманну ніч, останній подих літа. Вона рада розв'язати все подалі від Тодда. Вочевидь він і так знає вже забагато.

Вона поспішає вулицею до ресторану, відчуваючи провину за допит Тодда, за його хвилювання, видаючись самій собі певною мірою співучасницею. Він же просто дурна дитина. Звісно, він збрехав би, аби втримати свою гламурну дівчину.

Джен швидко йде, зриваючись на біг, і її кроки відлунюють вулицею. Задушливе повітря, монохромний захід сонця, коли світло крізь хмари видається сірим. На тротуар опадає перший самотній вересневий листочок. Коричневий, тризубчастий, як дитячий малюнок. Їх падатиме й збиратиметься на землі все більше, але вона нічого того не побачить.

Джен завертає за ріг вулиці, на якій розташовано ресторан, бачить Келлі й зупиняється. Він стоїть спиною до неї, схрестивши ноги й спершись на дорожній знак. Говорить по телефону. Одноразовому, який вона знайшла в кімнаті Тодда в жовтні. Тепер вона розуміє, що це сталося вже після їхньої сварки, тож... Чому телефон зрештою опинився в кімнаті Тодда? Тодд його забрав у батька?

— Я це зробив, — каже Келлі. — Тож тобі також доведеться долучитися до справи.

Джен чекає, не кажучи ні слова. Вона тихо відступає на кілька кроків назад і ховається за ріг, але й далі може все чути.

— Я принесу це тобі. Це запасний ключ, це на Мендолін-авеню, недалеко. Мені треба йти. Потрібно показатися вдома.

Друга фраза вбиває Джен більше за першу.

Вона здивовано застигла, притиснувши долоні до стіни, — а навколо, здається, обертається цілий світ.

Вона збирається звинуватити його, вискочити зі своєї засідки, закричати — і тут він каже: «Дякую. Дякую, Нік».

Поки її брехливий чоловік забирає замовлення й вертається, Джен збирає себе до купи. Треба подумати. Треба впевнитися, що зібрано максимум інформації, перш ніж зіткнутися з ним відкрито.

Келлі бачить її та сповільнює крок.

— Агов! — спокійно, але насторожено всміхається він.

Він не дурень. І знає, що вона про щось довідалася.

— Що відбувається?

Він одразу розуміє Джен, знає, що провіщають такі запитання.

— Дзвінок? Нік? Ні... — небезпідставно припускає він. — Ти тільки не подумай...

— Покажи мені кишені.

Він дивиться спершу на дорогу, тоді оглядається на індійський фастфуд. Переводить погляд на свої ноги. Кусає губу, тоді ставить пакети з їжею на землю й робить те, що вона просить. Вона підходить до нього.

Джен у руки випадають два телефони й коричневий гаманчик із ключем.

Вона нічого не каже, просто чекає на пояснення.

— Я... Це телефон моєї клієнтки, Ніколи. І ключі від її машини.

— Припини брехати! — кричить Джен.

Спотворені уривки слів відлунюють вулицею. Обличчя Келлі марніє від шоку.

— Ти мені брешеш, — каже вона, не в силах стримати схлип. Попри всі її наміри, це скотилося в домашню

сварку, якої вона так хотіла уникнути. Їй не вдається бути з ним беземоційною.

Він проводить рукою по волоссю, тоді обертається на місці. Він сердитий.

— Одноразові телефони й незаконні обладунки, Келлі.

Він нічого не каже, лише дивиться на неї, кусаючи губи.

— Ну гаразд, так. Пакунок. Це не від машини клієнта.

— То чий він тоді?

Він знову замовкає. Келлі часто вдається до тривалих пауз, не кажучи нічого там, де інші б говорили. Першим завжди говорить хтось інший. Але цього разу Джен також вичікує, просто дивлячись на нього на тихій темній вулиці.

Він вивчає поглядом її обличчя. Намагається з'ясувати, що вона знає. Продумати, як розіграти свою партію.

— Машина вкрадена, але це не те, що ти думаєш, — зрештою каже він.

— А що ж це тоді?

— Я не можу сказати.

— Чому?

Він знову замовкає, втупившись у свої ноги, і явно продумає відповідь.

— Що? Скажи мені, або між нами будуть проблеми, Келлі. — Вона здіймає руку. — Я не жартую.

— Я чудово знаю, що ти не жартуєш, — твердо каже він. — І я так само.

— Розповідай мені, що, в біса, коїться, або я піду.

— Я... — Він знову робить кілька марних кроків по колу, здається, лише для того, щоб випустити пару. — Джен, я...

Він розчервонівся. Вона знає, що підбирається до нього. Її чоловік може часом бути відстороненим, але навіть у нього є межа. Лишень згадати, що він зробив у поліційному відділку в ніч, коли все почалося.

— Просто скажи мені, кому призначається ключ. Просто скажи, що це за хлопець, із яким ти щойно зустрічався.

— Це... Я б сказав тобі, коли б міг.

— Ти не хочеш говорити мені, у що вляпався. Отак усе просто, еге ж? Ти мені кажеш як у тому драному інтерв'ю, «без коментарів», Келле.

— Усе далеко не так просто.

— Я не можу просто стояти поруч і дивитися, як на дворі відбувається всіяке нелегальне лайно.

— Я знаю. Знаю.

— Зниклі діти. Вкрадені машини.

— Зниклі діти? — каже він.

Його очі спалахують, він зустрічається з нею поглядом, і на його обличчі написане вже не роздратування, а паніка.

— Одна зникла дитина.

Він робить паузу, важко дихає, тоді дивиться на неї.

— Коли я скажу тобі дещо — ти мені повіриш?

Просто тут, на вулиці, Джен широко розводить руками.

— Звісно.

Келлі підходить, міцно хапає її за плечі.

— Не докопуйся до справи з дитиною.

Нічого б не шокувало Джен більше за ці слова.

— Що?

— Хоч би що ти знайшла — припини.

— Хто такий Джозеф Джонс?

— І про Джозефа Джонса не копай, — каже він, і голос його звучить зло і різко, як сичання змії.

Кілька секунд вони стоять у тиші. Джен досі в його руках.

— Келлі... Я... Ти просиш мене про...

— Просто припини. Хоч би що ти робила. Припини.

Джен ненавидить оцей його тон. Він будить у ній прадавню емоцію. Її тіло хоче бігти, вона хоче тікати — це страх.

— Чому? — майже шепоче вона.

У Келлі нарешті зриває запобіжник.

— Ти в небезпеці, Джен, — каже він.

Вона відступає від нього, шокована. Руки вкриваються мурашками, її трясє, вона відчувається такою самотньою. Кому тепер довіряти?

Келлі дивиться на неї. Вона певна, що за тужливим виразом обличчя, на споді, прозирає така емоція, якої вона раніше в нього не бачила, яку не може прочитати.

Вона просить його не повертатися з нею додому, якщо він більше нічого не скаже, — і він не повертається. Він іде. Вона не знає куди, і їй майже байдуже. Коричневий пакет із їжею навинос так і стоїть поруч, злегка шурхотячи на вітрі. Вона бере його й несе додому, Тодду. У неї наразі апетит пропав.

Раян

Перед екстреним брифінгом під керівництвом сержантки Джоан Замо Раян тиняється без діла.

Лео, Джеймі та Раян стоять під задньою стіною кімнати для нарад.

— Інформація для тебе, — каже Джеймі якраз перед тим, як вступає Замо. — ОЗУ — це організоване злочинне угруповання.

— Дякую, — відповідає Раян. — Я це знав.

— Ну гаразд, — починає Замо.

Вона в брючному костюмі, чорних туфлях без підборів, у руках тримає стаканчик із кавою. Вона спирається на одну ногу і явно про щось думає, насупивши брови і втупившись у підлогу або, ймовіріше, у порожнечу.

— Служба стеження зараз дасть нам певну інформацію. Всі готові?

У кімнаті для нарад панує незвичне адреналінове збудження. Коп, чийого імені Раян не знає, встановлює дошку, прикріплює на неї різні папірці. Ще двоє — на телефонах і говорять дедалі гучніше.

— Окей, — каже Замо. — Стеження розповіло нам, що ОЗУ обрало порожній будинок. Тоді злочинці побачили заведене BMW на під'їзній доріжці до сусіднього будинку, покинуте з ключами в замку запалювання. Тож вони його забрали. — Вона стискає губи, і на обох щоках проявляються ямочки. — Але вони не знали, що

авто належить молодій мамі, яка збиралася проїхатися ввечері, щоб заколисати доньку. Вона пристебнула дитинку в кріслі, а тоді відбігла на кілька хвилин по забутий телефон...

У Раяна все стискається в грудях. Це можна уявити. Паніку. Жах. Жінку, яка бачить, як авто від'їжджає. Кидається за ним. Дзвонить у 999...

— Наразі минуло п'ять годин після оголошення в розшук. Машини ніде не засікли, але ми стежимо за портом, куди вона прямувала.

Раян думає про немовля, яке зараз із кримінальниками. Або на поромі в міжнародних водах, на задньому сидінні машини, саме-самісіньке.

— Спеціалісти зі стеження застосовують технологію автоматичного розпізнавання номерних знаків, та ми підозрюємо, що номери вони замінили. Ми зупинили всі пороми. А тепер треба знайти маленьку Ів.

Лео кидає на Раяна погляд, якого той не розуміє.

Раян припускає, що його завдання зараз — піти й зняти імена зі своєї дошки, і вони залучать більше офіцерів до стеження, щоб усе передивитися, знайти машину й дитину.

Раян пильно розглядає прикріплений до дошки плакат із інформацією про зникле немовля. Простягає руку й торкається його пальцем. Папір м'який і тонкий.

Немовля прекрасне. Раян завжди хотів дітей. Двох — хлопчика й дівчинку. Він знає, як це старомодно, але відчуває саме так. Двоє дітей та жінка, яка його смішитиме. Відбудувати власну родину заново, з того, що закладено в нього вихованням. Якщо не склалося з тими, кого ти лишив позаду, твори нових людей, попереду.

Дівчинці чотири місяці. У неї найпрекрасніші оченята, як у маленького зворушливого левенятка. Він має її знайти.

* * *

— Гаразд, Раяне, — за годину каже йому Лео, відпиваючи його каву. — Вибач за затримку. Отримував дозвіл на залучення більшої кількості агентів під прикриттям.

Раян справді хотів тієї кави. Він так утомився. Він побоюється, що ця кава з відділку починає йому подобатися, ще трохи — і він почне пити з пластикового стаканчика вдома.

— Куди вони заберуть дитину? — запитує Лео. — Як ти гадаєш?

— Куди їм найлегше. Їм байдуже, що з нею станеться. З дитиною.

— Правильно... Тож у порт?

— Вони виконають замовлення за всяку ціну. Це їхній пріоритет. Дитину можуть викинути десь дорогою. Міжрегіональними дорогами чи автострадами вони не користуватимуться через систему автоматичного розпізнавання номерів. Поїдуть сільськими шляхами. Принаймні так учинив би мій брат, — каже Раян.

Ці слова видаються йому зрадою. Його старший брат. Він завжди захищав Раяна, по-своєму, і ось дивіться... «Влада завжди стежить», — постійно повторював він.

— Ти скарб, — каже Лео. — Завдяки історії з братом. Ти в курсі.

— Ну, тобто... — розгублено знизує плечима Раян.

— Не треба скромності, — каже Лео, підводячись зі стільця. — Мені от про що йдеться: ти знаєш усі ці тонкощі — *і все одно* ти тут. Ти виріс там, — він махає лівою рукою кудись удалечінь, — а прийшов сюди.

— Дякую, — хрипко відповідає Раян. — Ну, тобто... певним чином Келлі мене багато чого навчив. Підозрюю, найкращі кримінальники так і роблять.

День мінус шістдесятий, 08:00

— Доброго ранку, красуне, — каже Келлі, заходячи до спальні в самих трусах-боксерах.

Джен перелякано здригається.

Вона могла б і закричати. Останнього дня, проведенного разом, вона залишила цього чоловіка на вулиці. Домашня сварка. Лиховісний, темний ріг вулиці, зради, злочини. А зараз — шістдесят днів тому — він вітається з нею сонною, і вираз його обличчя дружній, як серпнєве сонце за вікном.

— Доброго ранку, — каже вона, бо не знає, що ще сказати.

Вкрадені машини, викрадені діти, мертві поліціянти, не докопуйся до Джозефа Джонса, не намагайся знайти дитину. Болісний скрик її сина на задньому дворі.

А тепер оце. Келлі з голим торсом шкіриться до неї.

Він уловлює підступ, перестає вдягатися, дотягнувши джинси лише до стегон.

— Що таке?

— Та ні, нічого. Треба раніше на роботу. Сьогодні день зміни стажерів, — каже вона, усвідомлюючи цей факт уже в процесі розмови.

Сила підсвідомості. Завдяки двадцятирічному досвіду в юриспруденції, ледь поглянувши на дату, вона одразу зрозуміла, що сьогодні приходять нові стажери.

Тож що ще їй відомо?

Тодд також заходить до їхньої кімнати, і... О боже... Дрібнички, яких ніколи не помічаєш, живучи з кимось, хто росте на твоїх очах. Він, мабуть, сантиметри на три нижчий зараз, ніж у жовтні. І вужчий в грудях. Він бере з комода Джен пляшечку парфумів і нюхає її. Келлі натягає футболку.

— Ти схожа на психа, — безпристрасно звертається він до Джен. — Бідні твої стажери.

Джен ляскає його, хоч і не має нічого такого на увазі. Вона могла б лишитися з ним назавжди. І, хоч як соромно зізнатися, зі своїм чоловіком. Нехай би отак застигли: Тодд нюхає парфуми, а Келлі тягне футболку через голову. Вона б ходила навколо них, наче до-вкруг скульптур. Любила б їх, просто любила й ніколи б не рухалася вперед, до тієї пітьми й брехні, що чекають на них, лишалася б у блаженному невіданні.

Поки Келлі в душі, Джен перевіряє його *iPhone* і знову вмикає програму відстеження місцеперебування — це вже перетворилося на рутину, як з'їсти сніданок.

З деякими юристами часом протягом кар'єри трапляються спалахи геніальності. Переважно адвокатська практика приземлена: заповнення форм, складання кошторисів, намагання витягти всіх із найменшими можливими збитками. Але часом трапляються й моменти правдивих осяянь, і у Джен сьогодні якраз такий. Виявляється, це важливо, що сьогодні день початку навчання нових стажерів. Бо ось у кабінеті Джен сидить стажерка-новачок, яка не знає, як звати чоловіка начальниці.

А як свідчить програма визначення місцеперебування телефона, Келлі не прочищає димар десь поруч, а перебуває в готелі *Grosvenor* у центрі Ліверпуля.

Джен намагалася шпигувати самотійно. Але тепер може послати стажера зробити це для неї.

Стажерку, приписану до Джен, звати Наталія. Вона типова соліситорка на стажуванні — організована, надміру ентузіастична, акуратна в роботі й охайна в зовнішньому вигляді. Її волосся так ідеально пригладжене й затягнуте гумкою, що Джен кілька секунд милується ним, стоячи в залитому сонцем кабінеті. Досконалий хвіст.

Джен знає, що на початку жовтня Наталіїне життя піде шкереберть. Вона повернеться додому — і виявиться, що її хлопець спакував усі речі й зник. Він не зв'яжеться з нею, не пояснить, розтане, як привид. Через кілька днів сліз і непродуктивності вона зізнається в цьому Джен.

— У мене є для тебе завдання, — каже Джен, можливо, занадто фамільярним тоном.

Але вона ж уже працює з Наталією вісім тижнів, вони вже разом їли піцу пепероні *Domino's*, Наталія плакала й розповідала, як ненавидить Саймона. У кожному разі, якщо тон і фамільярний, Наталія не показує здивування.

Джен відкриває на комп'ютері фотографію свого чоловіка. Їх у неї на диво мало.

— Гаразд, це може виглядати дещо нетрадиційно, — каже вона до стажерки.

— Чудово. Я все зроблю, — охоче відповідає та.

— Цей чоловік зараз, саме в цю хвилину, перебуває в готелі *Grosvenor*, — каже Джен, указуючи на екран. — Імовірно, не сам. Нам треба знати, що вони обговорюють.

Наталія кліпає очима. У неї навіть повіки ідеальні. Джен розуміє, що дивно таке помічати, але помічає. Гладенькі, вкриті тінями трохи світлішого кольору, ніж колір шкіри, завдяки чому погляд здається пильним і бадьорим.

— Ого, добре. Тож це як стеження за невірним чоловіком? — запитує Наталія.

— Звісно, — не замислюючись, відповідає Джен. — Так. — І розвиває брехню. — Суд пройде набагато простіше для дружини, якщо ми зможемо довести подружню зраду.

Це повністю коректно з юридичного погляду, хоча Джен ніколи не заходила так далеко.

— Прекрасно. — Наталія бере блокнот і ручку й рушає до виходу.

— Якщо не зможеш його знайти — подзвони мені, — каже Джен.

Поки Наталії немає, Джен марно намагається попрацювати, хоча й підозрює, що це не має жодного значення. Тож натомість, чекаючи, перекладає папери й заповнює табелі відпрацьованих годин — не надто корисна робота.

Наталія повертається о першій дня, за дві години після отримання доручення. У руках — блакитний блокнот для юристів і ручка *Eagles* із логотипом, розроб-

леним давним-давно ще батьком Джен. Її зачіска й досі цілком, абсолютно бездоганна.

— Я замовила колу, сподіваюся, це ж нічого? — питає Наталія.

Джен відчуває укол провини. Господи, мало того, що дала стажерці огидне завдання в перший же день, так ще й не проінструктувала щодо витрат.

— О боже, звісно, — відказує Джен, виймає з гаманця десятифунтову купюру й простягає Наталії.

— Я маю зафіксувати це... в системі?

— Я і є система, — рішучо повідомляє Джен. — Не переймайся.

— Добре, — промовляє Наталія.

А Джен раптом почувається психопаткою — послати зовсім новеньку стажерку шпигувати за чоловіком керівниці. Розпачлива поведінка невірноваженої особи, яка зловживає владою. Вона жене від себе ці думки. Це задля вищого блага.

— Гаразд, — веде далі дівчина. — Він — Келлі — зустрічався з жінкою. Він називає її Нік. Утім, не думаю, що в них роман.

Нікола Вільямс. Знов, і знов, і знов. Навіть знаючи, яка вона на вигляд, Джен усе одно не може знайти її в інтернеті.

— Не роман?

— Не схоже на це. Це була ділова зустріч.

— Ясно, — каже Джен, ковтаючи. — Продовжуй.

— Вони наче заново домовлялися про якусь угоду...

Важко сказати про що. Можливо, про роботу на якогось Джо, я не знаю. Келлі не хоче цього робити. Нік вимагає,

щоб робив. Думаю, Келлі щось винен тому Джо. Або, можливо, тій Нік.

— Гаразд. А Джо там не було?

— Ні. Вони постійно повторювали, що він сидить. Але я насправді не второпала, бо це ж вони сиділи?

Наталія замовкає, тримаючи ручку напоготові над блокнотом, гортає численні сторінки своїх бездоганих записів. Дідько, думає Джен, Наталія закінчила Оксфордський університет, а до того школу Коледж Мальборо. І все одно. *Сидить*. Вона не знає, що це означає. Ці діти. Ці наївні діти.

— Думаю, це все. Вони багато говорили про роботу, яку виконуватимуть для Джо, але нічого конкретного не згадали, — завершує Наталія.

Сидить.

Джен піднімає пальця й гуглить «Джозеф Джонс в'язниця». Інформація про нього завжди була в доступі, прихована лише типовим ім'ям. Минулого тижня його випустили з в'язниці *Altcourse*, куди посадили двадцять років тому після одного з найбільших судових процесів у цій царині.

Зберігання наркотиків класу А з метою продажу, змова з метою пограбування, змова з метою підробки грошей, умисні тяжкі тілесні ушкодження (розділ 18). І решта злочинів. Наркотики, відмивання грошей, пограбування, крадіжка машин, проникнення в помешкання зі зломом, насильство. Стільки ж злочинів, скільки було крапель туману надворі в ніч, коли Тодд його вбив. Поки Наталія мовчки стоїть, Джен перечитує весь перелік. І поступово ціпеніє від усвідомлення, як це може свідчити про її чоловіка і що це може означати для її сина.

— Дякую, — за мить м'яко каже вона до Наталії. — Чудова робота.

— Шкода, що він не зраджує, — відповідає Наталія. — Як би це допомогло! Він насправді згадував, як сильно любить дружину.

Джен відвертається від комп'ютера й від Наталії та кож, витріщається у вікно, на вулицю, тамуючи сльози.

— Справді? — шепоче вона.

— Так. Просто сказав, що любить дружину. Навіть поза всяким контекстом, посеред розмови про всі ці справи з Джо.

Джен киває й повертається до Наталії. Цікаво, що б сталося, якби вона поділилася з нею всією мудрістю, знаючи (а вона ж знає), що чекає на дівчину в майбутньому.

Але знати майбутнє гірше, ніж не знати. Хіба ні?

День мінус шістдесят п'ятих, 17:05

Джен знаходить утіху в тому, щоб у будній день приходити на роботу й поступово виконувати ті завдання, які на неї в конкретну дату очікують. У вересні вона разом із Наталією провадила фінансове розслідування перед судом. А в серпні розробляє проєкт рекомендацій щодо захисту дітей — це дещо виходить за рамки її компетенцій, однак також приносить задоволення. Особливо з огляду на те, що вона пам'ятає майже все написане першого разу. У неї є стажер на ім'я Ченс, який у вересні піде до фірми-конкурента, і Джен з усіх сил намагається зараз про це забути.

О 17:05 дзвонить телефон у неї на столі.

— Це я, — каже секретарка Валері. — Тут на рецепції людина, прийшла до вас. Я знаю, знаю, що ви втомлені.

— Втомлена? — кліпає Джен.

Вона й близько не почувается виснаженою. Рекомендації щодо захисту дітей наполовину написані, на столі стоїть чашка гарячого чаю. Вона прагне повернутися додому й побачити Тодда, який випікає печиво й надсилає їй фотографії кожної партії з новим смаком. Вона пригадує, що печиво вийшло смачне, тож украй збуджена. Маленька тиха гавань у її довбаному світі догори дригом.

— Ракеш казав, що ви вчора й сьогодні зайняті захистом дітей, я знаю...

— Так, — ледь чути відповідає Джен.

Вона це пам'ятає. Підготовка рекомендацій забрала в неї страшенно багато часу. Тижні. Клієнт двічі доби-
вався до неї, удруге спитав, чи вона взагалі спроможна
написати прості нотатки. У царині юриспруденції так важ-
ко викроїти час на об'ємну роботу. Телефонні дзвінки,
електронні листи, несподівані й жахні призначені зустрі-
чі в календарі *Outlook*. Зрештою вона заборонила пере-
водити на себе будь-які дзвінки. І навіть замкнула две-
рі в кабінет! Можна подумати, чи тобі не примадонна.

— Хто? — питає Джен. — Хто там на рецепції?

— Каже, що його звати містер Джонс.

У Джен пересихає в роті, вона облизує губи язиком.
Погляньте. Погляньте, що вона пропустила.

Двадцять п'яте серпня. Джозеф Джонс вийшов на
волю й шукає її.

Побачивши її у фое, вкритому світлим килимом, Джозеф
обертається. За стійкою рецепції великими літерами
викладено слово *EAGLES*. Світло (на таймерах) згасло,
світиться лише один світильник над ним.

— Я шукаю Келлі, — каже він.

Джен витримує паузу, повільно наближаючись до
нього.

— Келлі Бразергуда? — перепитує вона.

Здається, щось міняється в його рисах, коли вони
зустрічаються поглядами, але Джен не певна, у чому
річ. Він старший, ніж вона подумала тоді, в першу ніч,
а також потім, коли побачила його на Еш-роуд-Норт.
Імовірно, йому за п'ятдесят. Татуювання на кісточках
пальців. Суворі очі. Він наче балансує всім тілом, рух-
ливий і спритний, схожий на кота, готового до стрибка.

— Так, — здіймає чоловік обидві руки. — Він мій давній друг.

Усвідомлення приходить як фізичне відчуття тремтіння в грудях. Джозеф перебував в ув'язненні двадцять років. І він каже, що знав Келлі до того.

— Який такий друг? — не може не спитати Джен.

Але всередині вона думає, що Джозеф також знає її. Він знав, що в пошуках Келлі треба прийти до цієї юридичної фірми.

Джозеф відповідає стрімкою посмішкою, якої наче й не було.

— Важливий.

— Здивовані, що треба шукати тут? — каже вона.

— Я був далеко. Та менше з тим. Хотів би дещо перезапустити.

Він відвертається від неї. На ньому біла футболка з тонкої дешевої тканини, і з-під неї проглядається тату на всю спину — крила янгола просто на лопатках.

— Перезапустити що? — озивається вона.

Однак чоловік ігнорує запитання й виходить; вхідні двері тихо зачиняються за ним. Джен спирається руками на стійку рецепції, намагаючись вдихнути й подумати.

Джозефа випустили день тому. І погляньте: він майже одразу прийшов сюди. У цей окремо взятий день її дивного, даного як другий шанс життя Джен чітко розуміє, що звільнення Джозефа Джонса з в'язниці запустило якісь процеси. Десь у майбутньому, якого вона не може досягти в цей момент, хоч би як старалася. Процеси, які охоплюють майже всіх, кого вона знає. Тодда, Келлі, а тепер, звісно, і її теж — чого б іще він прийшов до *Eagles*? Жахливий перелік дійових осіб. Чорний список зрад.

День мінус сто п'ятий, 08:55

Субота, середина липня. Тодд іще не зустрів Клію, не почав товаришувати з Коннором. То що, всі ці події були лише оманливим маневром, якщо вона їх проминула?

Надворі — чудово, небо таке синє, наче брязкальце, що може вмиль розбитися. За п'ять дев'ята, і Джен під'їжджає до в'язниці *Altcourse*.

Щойно зрозумівши, який нині день і що Джозеф досі за ґратами, вона вибачилася перед Келлі й Тоддом, які якраз стібалися з телешоу «Суботня кухня» (сказала, що має сніданок із клієнтом), і поїхала. Ніхто з них не здивувався, і це її стривожило. Джен всеньке життя робила все для інших: зустрічалася з вимогливими клієнтами, коли хотіла спостерігати за Тоддом, який учить плавати. Дивилася, як Тодд учить плавати, коли хотіла прилягти з книжкою. Довічна материнська звичка — почуватися винною, хоч би що ти робила.

В'язниця *Altcourse* схожа на промисловий об'єкт, таке собі дивне ізольоване незалежне поселення. Джен була тут одного разу, під час навчання. Поза тим вона ніколи не практикувала в галузі кримінального права. Її батько вважав ідею постійного обслуговування кримінальників настільки неприємною, що вони ніколи цим не займалися. Джен підспудно відчуває, що заробляння грошей на розлученнях теж неприємне, але є як є. Усі мають заробляти на життя, а розбиті серця — більш повсюдне явище, ніж карні злочини.

Джен заходить у вестибюль в'язниці й думає, як їй пощастило, що Джозеф іще сидить, що години відвідування в будні дні чітко розписані й обмежені, а на вихідні необмежені й неофіційні — у суботу й неділю будь-який неуповноважений відвідувач може приїхати й побачитися з будь-ким із ув'язнених.

Вона як знала.

Надворі переїщить літня злива; у ЗМІ її назвали ураганом Річард. З кожним, хто заходить до приймально-го приміщення, залітає повів аромату мокрої трави. Відвідувачі лишають мокрі сліди, змучений прибиральник періодично витирає їх шваброю, впершись однією рукою в стегно, і розставляє повсюди жовті трикутники з написом «Мокра підлога».

Рецепція виглядає сучасно, як у приватній лікарні. Посередині височіє охайний широкий стіл. За ним сидить чоловік, клікає мишкою, тихо відповідає на дзвінки.

За стійкою міститься біла дошка із зазначеними на ній годинами. З-за дверей із написом «Їдальня (Охорона 2)» чути, як розгоряється сварка.

— Ти сказав, я можу замовити копчений бекон, а не сіль та оцет, — говорить чоловік.

— Я знаю, але, Ліаме...

— До біса, я чітко сказав! — кричить чоловік.

Джен здригається. Влада в пакеті чипсів.

На мить, лише на мить, їй хочеться в усьому зізнатися, просто тут у вестибюлі. Закричати й заверещати. Скоїти злочин. Сісти у в'язницю *самій*. Розповісти, що вона подорожує в часі, і нехай їй вколють щось заспокоїливе, посадять десь, де дають готову їжу, а їй підконтрольне лише замовлення чипсів.

— Складіть запит тут, — раптом звертається до неї чоловік із рецепції.

Він підводиться (Джен з подивом помічає, що хоч зверху на ньому й сорочка, та внизу — спортивки) і простягає їй форму для заповнення.

— Він буде радий вас бачити, — за кілька хвилин каже працівник на рецепції, здійснивши два дзвінки. — Кімната для відвідин там.

Він показує напрямок крізь подвійні двері у глибину будівлі й видає Джен тимчасову перепустку без стрічки чи застібки.

Вона штовхає холодні металеві панелі дверей і заходить у коридор, де стоять двоє охоронців. Пахне засобом для дезінфекції та потом. Вінілова підлога має гумові краї. На численних дверях висить багато замків.

Її зустрічає охоронець із іменною нашивкою, де зазначено: Ллойд. Нижче хтось дописав кульковою ручкою «Здоровило!». Він просить показати сумочку, перевіряє її, жваво порпаючись рукою всередині, як лікар під час гротескного внутрішнього огляду, тоді направляє Джен на сканер, як в аеропорті. Жестом показує широко розкинути руки, а тоді навпомацки обшукує, уникаючи контакту очима.

— Телефон покладіть сюди, — це перші слова, які він каже.

Джен кладе мобільний в одну з низки маленьких синіх шафок, куди він указав.

Вони минають ще одні подвійні двері, які охоронець відчиняє брелоком автоматичного управління. Проходять під розташованим над дверми обігрівачем,

який на мить обдає жаром її голову й плечі, — і опиняються в місці призначення.

Кімната для відвідин — пошарпана велика квадратна кімната з витоптаним синьо-червоним килимом, як зазвичай у державних установах, чорними пластиковими сидіннями, крихтливими столиками. Всю задню стіну від підлоги до стелі займають вікна. Важкі краплі дощу б'ють по них і по даху, гуркотять по мансардних вікнах. Кімната вже повна людей.

Розрізнити в'язнів і відвідувачів складніше, ніж думала собі Джен. Приміщення схоже на переповнену переговорну. Пара сидить по різні боки стола, заледве торкаючись руками в центрі. Стійко уникає доторків, але підходить до порушення правила впритул. За іншим столом дитина тягнеться до батька, її гнучка ручка як далека мерехтлива зірка, але мати забирає її назад, притискає всім тілом до себе.

Джен думає про власного батька. Вона попрощалася з ним у морзі. Приїхала надто пізно. У її пам'яті назавжди залишився образ батька, який шість годин лежав там, мертвий і самотній. У морзі вона зрештою нагріла своїми теплими руками його пальці й притулилася до них чолом, удаючи, ніби він живий, але то вже було марно.

Джен одразу впізнає Джозефа Джонса. Він сидить за столиком один, у самому центрі кімнати. Ельфійські вуха, темне волосся, цапина борідка. Його шкіра справді відсвічує в'язничною блідістю, про яку вона читала. Причина не лише у відсутності засмаги — тут щось більше. Це колір, якого люди набувають, коли хворі на грип, не спали, побиваються.

Вона була вдома в цього чоловіка. Бачила, як він помирає. А тепер вона збирається зрештою з'ясувати, що ж він за один.

— Привіт, — каже вона нерівним голосом, сідаючи.

Усі його злочини. Грабунок. Продаж наркотиків. Напад. Ноги й руки в неї також тремтять.

Стілець під нею хилитається. Це такі пластикові сидіння, які складаються й пласкими рядами ставляться до стіни.

— Дружина Келлі, — каже він.

Натягує на руки в'язані гумкою манжети темно-синього спортивного джемпера, вичікує. Тож він її знає, хоч вони ще не бачилися.

Джен бачить у нього в роті золотий зуб, ззаду щелепи. Вони зустрічаються поглядами.

— Джен, — завершує він, притискаючи язик до передніх зубів на довгому звукові «н».

Вона остаточно охолоджується й заспокоюється. Нестямна тривога таємниці, очікування випарувалася. Спрацював запобіжник — і тепер вона не відчуває нічого. Кімната застигає навколо них, наче вицвіла світлина. Тиха й розмита. Щось станеться; вона це передчуває.

— Я... — каже вона.

— Джен, любов усього життя Келлі.

Вона нічого не відповідає, намагаючись зібрати себе до купи, натомість думає, якою ж зухвалою була. Шукала чужі речі, стежила за людьми, ховалася й підслуховувала. І ось куди це її привело. Вона у в'язниці поміж кримінальників, за нею та Тоддом стежать поліційні машини, зникла дитина. Її шкіра горить від

страху, наче на неї дивляться тисяча тигрів: вона — здобич.

— Звідки ви його знаєте? — каже Джен, ковтаючи.

— Ми давно знайомі.

І ні слова більше. Джозеф схищує під столом витягнуті ноги, сягаючи ступнями аж під її стілець. Відверто власницький жест. Джен хоче відсунутися, але не робить цього.

Світло за вікном тьмяніє, хмари стають сіро-синіми, наче хтось клацнув регулятором світла. Джозеф захоплює її погляд.

— Ураган Річард, — каже він, показуючи великим пальцем позад себе. — Заповідається велика буря.

— Справді? — ледь чутно вимовляє Джен.

— О так. Тутешні вбивці люблять урагани, — обводить він кімнату широким жестом. — Це їх збуджує.

Джен ловить себе на думці: як дивно, що він хоче відділити себе від решти в'язнів. Вона не може цього не помітити.

— Розкажіть, як і коли ви познайомилися, — тисне вона.

Джозеф нахиляється до неї через стіл.

— Знаєш, ти довідаєшся, коли я вийду звідси. Сподіваюся все запустити знову, — каже він.

Те саме, що казав у вестибюлі юридичної фірми. Він робить ще один жест — потирає пучками пальців, наче натякаючи на гроші; а може, це просто посмикування. Джен не вловлює смислу, може, їй узагалі привидівся цей ледь помітний рух. Він тривав менш ніж секунду. Решта його тіла абсолютно незворушна, і це жахає.

— Коли ви познайомилися?

— Я думаю, Келлі — твоя людина, — каже Джозеф. — Адже так?

Джозеф потирає одне з татуювань на руці, геть не ворущаючи головою й далі втупившись у співрозмовницю. Вітер надворі посилюється. За вікном пролітає пластиковий пакет, немов повітряна кулька.

— Джен, — повторює Джозеф її ім'я, наче граючись із нею. — Джен.

— Що?

— Хочу поставити одне запитання, перш ніж піду.

— Так?

— Ось про що, Джен... Як ти могла не знати?

Джозеф схиляє голову набік, неначе птах. Джен ловить себе на думці, що він божевільний. Він геть з'їхав з глузду, цей чоловік, який її знає.

— Навіть я думав, що ти знала.

Небо надворі освітлюється роздвоєною блискавкою. Миттєвий спалах, оком змигнути не встигнеш.

— Знала що?

Джен дивиться й дивиться на Джозефа, а кімната для відвідин, здається, стискається навколо них. Коли в небі над головою лунає грім, він нахилиється ближче до неї та жестом запрошує зробити те саме — поклавши ліву відкриту долоню на стіл, ворушить пальцями, немов жук на спині, наче тягнучи її до себе. Вона неохоче нахилиється.

— Спитай мене, що ми робили.

— Що?

— Грабунок. Продаж наркотиків. Напади. Ось що ми робили.

Список обвинувачень Джозефа.

Джен кліпає, рвучко закидає голову назад.

— Але ви тут, а він ні?

— Аа, — гаркає Джозеф. — Ласкаво просимо в банду. Джен у голову, наче сильний порив вітру ззовні, вда-
ряють страх, усвідомлення й відраза. І вона це знає?
Десь у темній глибині душі?

Келлі.

Сімейний чоловік.

Не має багато друзів.

Тримає все при собі.

З ним важко запізнатися.

Часом він похмурий.

Не подорожує.

Не любить вечірок.

Не працює за офіційну зарплату. Старається не за-
світитися.

Відвертається від її подруг на батьківських вечорах.

Схоже, завжди при грошах.

Ця темна сторона. Темна сторона, яка в ньому є,
уїдливию, наче кислота, гумор, який заважає близькос-
ті. Хіба ця історія не стара як світ? Гумор, кпини як
захисний механізм.

І те, як він часом не йде на компроміси, не пояснює.
Не буду, не буду, не буду. Не переїду назад до Ліверпу-
ля. Не буду працювати на роботодавця. Не подорожу-
ватиму. Не літатиму.

Джозеф опускає кутики губ.

— Слухай, я не донесу, — каже він. — Я не стукач.
Спитай свого чоловіка.

Тепер він підводиться, розмову завершено. Джен
дивиться на його порожнє місце і, не зважаючи на
людей довкола, не стримує сліз.

І поки вона сидить, намагаючись зібрати себе до купи, хтось легенько, м'яко торкається її плеча — вона аж підскакує. Джозеф нахилиється просто до її вуха.

— Я певен, ти з'ясуєш масштаби всього цього, — бурмоче він, а тоді його виводять.

Джен тремтить, як на крижаному протязі, хоча нічого такого немає: поки надворі лютує шторм, вона відчуває лише його дихання в себе у вусі й у голові.

День мінус сто сорок четвертий, 18:30

— О, це було шаленство, — жваво розповідає Тодд, ковтаючи від збудження слова.

Джен сидить у подвійному кріслі в еркєрі. Її чоловік залучений до організованої злочинності.

— Фракційна дистиляція взагалі не спрацювала. Ми виконали всі підготовчі дії — ми думали, в цьому буде головне питання, а вона просто взагалі не пішла! — Тодд на дивані грається з нашийником Генріха VIII, а кіт удоволєно лежить у нього на колінах. — Воно ніколи не відбувається так, як ти очікував, розумієш?

Він вовтузиться, не в силі всидіти на місці, і кіт зістрибує на підлогу. На підвіконні горять три свічки.

Джен киває, усміхаючись синові.

Перше, що вона помітила зранку, — в неї інший телефон. Вона незграбно вхопила пристрій. Він товстіший, більший за тоненький смартфон, куплений на початку липня. Чорт-чорт-чорт, подумала вона. Навіть не треба перевіряти дату: зрозуміло, що вона перестрибнула ще далі в минуле.

Це був червень. Через вікно спальні вона побачила, що трояндовий кущ у садку перед будинком навпроти буває цвітом, великі переплетені грона ароматних квітів ось-ось опадуть. Як це може бути червень? Де ж це все *скінчиться*? У небутті? У народженні, в смерті? А тоді сяйнула ще похмуріша думка: для Джен запізно, щоб убити його самій, як колись давно пропонував Келлі. Він сидить.

Перше, про що подумала Джен, убираючись в одяг, який вона за кілька місяців викине, — а ким був Келлі для Джозефа? Як це гіпотетично відбувалося: Джозеф звільняється з в'язниці, приходить до юридичної фірми знайти *старого друга* Келлі, Тодд починає зустрічатися з Клію, дізнається про справи Келлі з Джозефом, йому це не подобається, він убиває Джозефа? Вона дійшла висновку, що це правдоподібно, але малоімовірно. Заслабкий мотив для вбивства. І багато що залишається непоясненим: Раян Гайлз, зникла дитина, Нікола Вільямс, приховані розмови Келлі з Тоддом. Те, що Джозеф знає про Келлі.

Вона дивиться на Тодда, який тепер сидить у світлі лампи, і на його штанах повно котячої шерсті.

— Тобі за це поставлять «відмінно», — хрипко каже вона.

— Та мені це справді сподобалося! Джед сказав, що я псих.

Він легковажний. Сповнений полегшення, ендорфінів, що надходять після стресу, може, ще якихось емоцій. Чогось, що зникло восени. Певної легкості.

— Тобто... Може, я якийсь садист? Га? — раптом спиняється він і дивиться на матір з іншого кінця кімнати.

— Ти не садист, — відповідає вона, але й сама чує у своєму голосі сум.

Їй цього бракує. Просто нормальності, неполаманих днів, повернення всього назад. Вона навіть не знає, чому прокинулася саме нині, сьомого червня. Тодд іще не познайомився з Клію. Джозеф сидить у в'язниці. То в чому річ? Вона підпирає обличчя долонею.

— Цікаво, чи поставлять мені А, — задумливо промовляє Тодд. — Може, лише В.

Він отримає відмінну оцінку.

Тільки недавно Тодд прийшов додому й так радісно розповідав про виготовлення *полімерних стрибучих м'ячів*. «Полімерних чого?» — спитав Келлі. Тодд повагався, а тоді витягнув один із рюкзака. «Тримай один», — просто сказав він; достатньо впевнений, щоб красти зі школи. Вони не звернули на це уваги: просто весела витівка. Він надміру цікавився хімією, а що, як не треба було йому дозволяти це брати? Може, це один із тих учинків, які підштовхнули Тодда йти напролом. Джен ніколи особливо не замислювалася, яка з неї мати, та, можливо, вона надто розслабилася, заохочувала легковаження дисципліною. Обдурена його інтелектом, вона вважала, що син ніколи не бунтуватиме. Але всі діти бунтують, навіть хороші, просто роблять це інакше.

Джен дивиться на свого симпатичного сина й думає про те, що втратить Тодд-у-майбутньому. Університет, шлюб, першу роботу поруч із іншими талантами. А натомість що постане перед ним? Затримання, суд, в'язниця. Звільнення років у тридцять п'ять. І усвідомлення, що він позбавив людину життя — з якоїсь оманливої причини.

— Ти замовиш чи мені це зробити? — питає Тодд, розмахуючи перед нею телефоном із відкритим на ньому застосунком *Domino's*.

Мабуть, вони домовилися замовити їжу додому.

— Так, давай лише почекаємо на тата.

Підходить Генріх VIII та застрибує на коліна Джен. Він також худіший, із сумом помічає вона.

Тодд зображає на лиці вкрай стурбовану міну, а тоді кидає на неї два здивовані погляди, як у мультиках.

— Океей, — каже він. — Тато поїхав, але звісно. Ну ти даєш, Джен.

— Поїхав? Ризикну нарватися на звинувачення в старості, — шкіриться вона, — але нагадай мені, де він.

— Нині ж Трійця.

— Ох, — каже Джен.

Вона відчуває, як мимоволі роззяплює рота. Щороку на Трійцю Келлі від'їздить у кемпінг зі старими друзями зі школи. Це давня домовленість. Вона ніколи з ними не зустрічалася, колись поцікавилася чому, а Келлі обмежився поясненням: «Вони немісцеві, я просто зустрічаюся з ними в один-єдиний оцей вихідний. Якщо чесно, ти б знудилася з ними до смерті».

— Тоді піцу на двох, — каже вона Тодду.

А сама собі думає: так ось чому. Ось чому обрано сьогодні. З усіх днів, що були раніше.

Дякувати богам. Дякувати богам, сьогодні, як і щоранку тепер, вона ввімкнула на *iPhone* Келлі програму пошуку пристрою. Коли вона перевіряла раніше, він був у центрі Ліверпуля, але тепер погляне знову.

— Дай подумати, — каже Джен, витягає телефон, нібито замовити піцу, а насправді перевіряє програмку.

Келлі їздить на кемпінг в Озерний край. Озеро Віндермер. Щороку те саме місце.

Але погляньте-но. Ось його блакитна крапочка. Зовсім не в Озерному краї. А в будинку у Солфордї.

Джен переводить погляд на сина, який зосереджено щось дивляється у своєму телефоні.

— Тодде, — зіщулюється вона. Її дитина склала іспити й хоче поїсти з мамою піци; він заслуговує на краще. Тодд здивовано підіймає очі. — Це буде дуже страшно, якщо я заскочу до офісу? Дуже швиденько — а після того ми замовимо піцу.

Тодд здивовано підіймає брови, але тоді махає рукою.

— Так, гаразд, — каже він. — Не переймайся. Піду занурюся в H_2O . Прості смертні називають це ванною.

Джен тихо посміхається до себе, а тоді витирає очі, дивлячись, як він устає й виходить із вітальні. Чи правильно вона вчиняє? Знову нехтує Тоддом (саме так!) у пошуку відповідей? Але вона має знати напевно.

Вона вирішує взяти таксі, щоб під'їхати непоміченою.

— Я ненадовго, — гукає вона до Тодда.

Чути, як тече вода, у відповідь ані слова. Вона вагається, стоячи під сходами, розриваючись між різними обов'язками. Але все це для нього, вирішує вона, якраз коли приходить повідомлення від *Uber* про подачу машини невдовзі. Все це задля порятунку її чудового сина.

— Візьми мені піцу з додатковим беконом! — кричить Тодд.

— Звісно.

Вона чекає таксі на вулиці.

Літо в розпалі. У сусідських садках квітнуть герані, духмяний горошок і троянди. Пахне як у парфумерній крамниці. Повітря м'яке. Злегка дощить, дрібна мжичка, на яку Джен просто не зважає. Вогко, як у парилці.

Вона тягнеться відірвати пелюстку півонії з куща на розі під'їзної доріжки; оце й увесь сад, який вони спромоглися виплекати. Колись білі, тепер ці квіти брунатні по краях, як стара газета, але все одно смачно й різко пахнуть ваніллю.

Вона озирає свій сплячий будинок, де світиться лише одне матове вікно у ванній, думає про свого сина і його піцу. Одного дня він зрозуміє.

Під'їжджає таксі, а вона раптом ловить себе на думці про те, як же сильно довіряла своєму чоловікові. Так сильно йому довіряла. Кемпінг із людьми, яких вона ніколи не бачила. Вона ніколи, ніколи раніше не замислювалася про це.

Джен тягне за пластикову ручку дверей автомобіля й вітається з Ері, чоловіком середнього віку з борідкою, у бейсболці. В автівці пахне штучно-солодкавим освіжувачем повітря й жуйкою.

Вона простягає йому пачку двадцятки, які дістала з шухлядки на кухні, де зберігається готівка на екстрені випадки; купюри м'які й сухі, як пелюстки півонії.

— Я стежу за деким, — каже вона.

— Оу. — Ері спершу розглядає купюри, а тоді врешті бере їх.

— Я також заплачу всю суму, яку покаже застосунок. Нам треба слідкувати за оцим. — Вона показує йому телефон. — Якщо блакитна точка рушить, нам, можливо, треба буде... переміститися.

— Ну, тоді добре, — відповідає водій і додає, зустрічаючись із нею очима у дзеркалі заднього огляду: — Як у фільмах.

— Ммм... — Джен сідає на заднє сидіння, притуляється головою до холодного вікна й дивиться на вулицю, що проноситься повз. — Як у фільмах, — повторює вона.

— На тебе чекає *Call of Duty*, — приходить повідомлення від Тодда.

Господи, це не смішно, думає Джен, поки за вікном проносяться вогні Мерсисайду, наче розсипи барвистих зірок: як ти могла забути цілі періоди зі свого життя? Період приставки PS5, *Call of Duty*. Вони грали так часто, що два пульти доводилося постійно заряджати. Вони були одержимі. Якщо не грали, то «стріляли» одне в одного з-за рогів будинку. «Це секретні операції», — казав до неї Тодд, заходячи до кухні з уявною рацією в руках.

Вони мчать автострадою, над головою пролітають підсвітлені сині знаки, і в цей час Джен думає, чи не була вона безвідповідальною, дозволяючи синові грати в цю гру, — адже лунало стільки попереджень про насильство в комп'ютерних іграх. Вона думала, що їх це не торкнеться. Вона була надто недбала. Мусила такою бути. Вихована батьком-юристом, вона хотіла навчити сина розслаблятися й веселитися — але чи не зайшла в тому задалеко?

Застосунок показує, що Келлі перебуває в кінці шосе, неподалік від розв'язки з поворотом на Солфорд. Ері дисципліновано веде машину, не кажучи ні слова.

Джен розмірковує про те, чи все це взагалі добра затія, аж чує від водія:

— Здається, ви не дуже щаслива.

— Так. Не дуже.

Ері повністю вимикає радіо. Працює пічка, в машині тепло, затишно й темно, як у коконі.

— Стежите за чоловіком?

— Звідки ви знаєте?

Ері ловить її погляд у дзеркалі, тоді бере другий стік *Wrigley's*, простягає жуйку і їй, але вона відмовляється.

— Бо так зазвичай і є, — каже він.

Джен стискає губи, відмовляючись відповідати. Зазвичай вона підтримує світські бесіди, толеруючи цікавість таксистів, але не сьогодні.

Вони виїжджають на коло і, скориставшись другим з'їздом, рушають у сільську місцевість. Дорога не освітлена, навіть не заасфальтована. Просто багнюка. Поки вони їдуть, Джен відчуває мурашок на шкірі. Через систему кондиціювання доносяться літні сільські запахи. Тюки сіна. Дощ на розжареній бруківці після довгої посухи.

— Мабуть, мені треба дати роль у таких фільмах, — весело промовляє Ері. — Стеження за чоловіками.

— Мабуть.

Вони під'їздять до на позір приватної дороги, тоне-сенької лінії, не позначеної на *Google Maps*.

— Потрібно доїхати цією дорогою до кінця? — запитує Ері.

Він знімає бейсболку, під нею — колись густе, а тепер поріділе волосся, хоча пасма ще в'ються, як у малюнка після купання.

Джен не відповідає, і Ері зупиняє машину. Вони десть за сто метрів від точки місцеперебування Келлі. Джен

має вийти, але вагається. Наче хоче надихатися цими останніми моментами, перш ніж... перш ніж щось.

Фари в машині вимкнені, тож очі Джен потроху звикають до сутінків. Дорога в'ється наліво, а тоді направо. Небо яскраве й перламутрове, скоро літнє сонцестояння. Дерев густі, кошлаті, з переплетеним листям.

Небо, наче лазерні промені, прорізує світло фар.

— Він від'їжджає, — каже Ері.

Він швидко дає задній хід і виїздить на головну дорогу. Джен дивиться на телефон: блакитна точка починає рухатися.

Келлі минає їх та віддаляється, не помітивши машини.

— Їдемо за ним? — запитує Ері.

— Ні. Давайте... Я хочу побачити, де він був, що в кінці цієї дороги.

Ері без слів їде вгору. Шлях петляє туди-сюди, тож немає змоги роздивитися, що в кінці. Джен сподівається побачити весільний дім, замок, старий маєток, натомість очам відкривається, будівля за будівлею, невеликий і занедбаний житловий масив. Сім будинків навколо всипаної галькою під'їзної дороги. Ері зупиняє машину. Будинки зі старого каменю. У чотирьох світаються вікна, решта — темні.

Один із будинків занедбаніший за інші. Немає частини черепиці, старомодні дерев'яні входні двері хиткі, ледь не струхлявілі. Один еркер на першому поверсі забитий дошками, на яких рожевою фарбою з балончика виведено: *QAnon*. Поки Джен витріщається на будівлю, Ері сидить мовчки. Ось цей будинок. Вона в цьому певна. Перед ним єдиним немає автівок.

— Уявлення не маю, що це таке, — зауважує вона.

— Виглядає підозріло.

В голові у Джен крутиться вихор думок. Місце для угод. Сховок. Місце для пакування наркотиків. Місце для вбивства людей. Місце для утримання зниклих дітей, мертвих поліціантів... Це може бути що завгодно. Нічого хорошого.

— Він сказав, що їде на кемпінг, — натомість шепоче вона до Ері.

— Може, і так. Надворі навколо мило, — зі сміхом додає він.

— До Озерного краю.

— Ох.

— Зачекаєте тут? — запитує вона Ері, прочиняючи двері. — Маю піти подивитися.

— Звісно, — каже він, але вираз обличчя стає настороженим.

Її випадковий друг, водій *Uber*, людина, якій вона звірилася більше, ніж іншим. Ідучи, вона обертається до нього. Він сидить в освітленій зсередини машині, і це наче кулька зі снігом в імлі.

Вона невпевнено крокує сірою галькою. Надворі — повітря відпустки, свята. Літні запахи, спів цвіркунів.

І раптом вона відчуває бажання повернутися туди, на сходовий майданчик із гарбузом, дивитися, як Тодд убиває чоловіка. Вона би просто дозволила цьому статися. Прийняла це. Він би відсидів свій строк. Спромігся після того почати нове життя. Вона вперше хоче закрити цю рану, яку розколупала. Перестати досліджувати її глибини. Рухатися далі.

Вона йде крізь пільму до будинку, торсає вхідні двері, але вони замкнені. Ця будівля розташована на віддалі

від інших. Жоден із будинків не обгороджений, ані садочків чи двориків перед чи за спорудою. Сусід підстриг свій газон до довільно проведеної лінії. А за нею починається дика рослинність цього садка — кропива, будяки, два величезні рожеві люпини, які хилитаються й схиляються на вітрі.

Джен відчиняє поштову скриньку. Подібна в неї була в дитинстві. Скринька шорстка й холодна на дотик, і Джен думає про свого батька й день його смерті, про те, що не встигла доїхати вчасно.

Крізь поштову скриньку видно старомодний коридор. Нерівна кам'яна плитка. Вона припускає, що Келлі підняв пошту з підлоги й поклав на столик у коридорі.

На штукатурці збоку від дверей виведено «Сандалове дерево». На наступному котеджі написано «Затока». Будиночок маленький, на дві кімнатки. Джен обходить його за годинниковою стрілкою. Ззаду розміщено двоє старомодних розсувних дверей до патіо, скло на яких подекуди вкрите мохом.

Усередині кімнати, наче в ляльковому будиночку, на бірюзовому килимі стоїть обідній стіл із темного дерева. Стільців немає. Наліво — порожня кухонька, на робочих поверхнях — нічогісінько, навіть чайника. Вона приставляє долоні до чола й скронь і притуляється до дверей у патіо, щоб роззирнутися; пальці стають зеленими. Будинок недоглянутий, але не закинутий; можливо, з нього недавно виїхали.

Вона повертається до фасаду. Вікна у вітальні з переплетенням, кожен квадратик — із викривленого вивудного скла. Вітальня збереглася неторканою, як музей чи декорація. У центрі — набір із трьох рожевих

крісел, на підлокітниках — колись білі мереживні накривки. У кутку по діагоналі на порожньому журнальному столику лежать дистанційні пульти. Заповнена книжкова шафа, назви книжок не розібрати. Згори на ній — два запилюжені фужери для шампанського. Джен уже збирається покинути розглядання, коли помічає щось справа в полі зору — характерний чорний вельветовий задник подвійної фоторамки, яка стоїть просто на підвіконні, обсипана мертвими мухами. Через викривлене скло вона ледь її не пропустила й тепер присувається до вікна, щоб роздивитися ближче.

Повітря ніби плавиться, але якщо навести фокус, здається, навколо неї укладаються молекули всесвіту. Це не полювання за привидами. Це не божевілля.

Ось воно.

На фотографії Келлі — точно Келлі — зі своєю стриманою, слабкою посмішкою. Він значно молодший, може років двадцяти, стоїть поруч із кимось. Із чоловіком з поголеною головою. Вони обіймаються. Рамка вкрита товстим шаром пилу, вона за тридцять сантиметрів, але можна розгледіти, що чоловіки схожі. Очі. І щось ненамацальне також. Такі неочевидні подібності, які часом є в членів однієї родини. Структура кісток, форма черепа, постава — вони наче мають у своїх тілах потугу, як бігуни на старті.

Хто він? Цей незнайомець, схожий на її чоловіка? Келлі каже, що в нього немає живих родичів — ще одна річ, у яку вона завжди вірила. Вона міркує над цим, розглядаючи постаті на фото. Одна справа — брехати про знайомого в тюрмі. І геть інша — брехати про родину, з якої ти походиш.

І навіщо її чоловікові тримати це своє фото тут, якщо цей будинок справді місце, де коїться щось небезпечне? Він би не став. Однозначно не став би. Він не дурень.

Вона повертається до таксі. У нього очі Келлі. Очі Тодда. Ось про що вона постійно думає. Три пари синіх очей. Її чоловік, її син і ще хтось. Хтось, кого вона не знає й не зможе знайти. Навіть якщо вломитися й забрати фото з собою — завтра його в неї не буде.

Ері грає на телефоні в якусь платформну гру, повернувши його горизонтально, при натисканні звучить металічна музика.

— Вибачте, — каже він і згортає екран.

Джен сідає попереду, поруч із ним.

— Що... — запитує він тоном людини, яка відчуває зобов'язання запитати.

— Не знаю. Там порожньо.

Джен відкриває застосунок і заглядає у програму пошуку пристрою. Тепер Келлі, схоже, прямує до Озерного краю, куди, за його словами, завжди і їздив. Але через оцей покинутий будинок.

— А хто володіє будинком?

— Чекайте, — каже Джен.

За три фунти в Земельному кадастрі можна знайти власників будь-якого майна.

Вона завантажує назву й гортає кадастр. Власник — Герцогство Ланкастер. Тобто Корона. Незатребуване майно повертається до Корони. Перше, що вивчає будь-який юрист — фахівець із майнового права. Джен кладе ввімкнений мобільний на коліна й дивиться вгору на будинок.

— Не заперечуєте, якщо я закурю? — каже Ері, опускаючи своє вікно.

— Прошу.

Він клацає запальничкою, два спалахи — і машина на мить освітлюється. Він курить, а вона думає. Його цигарки пахнуть минулим: літніми вечорами на відкритих майданчиках винних барів, чеканням на вокзалах, нічними доками.

— Треба їхати, — каже Джен.

— Ви пред'явите йому все це? — питає Ері, і коли він затягується, його вилиці наче загострюються.

— Ні. Він просто збреше.

Вони їдуть у тиші, Джен думає про двох чоловіків на фотографії. Її чоловіка і ще когось. Схожого на Келлі. Що це все означає?

Коли Джен приїздить додому, то знаходить на столі дві коробки від піци. Одна порожня, одна повна. Тодд поїв без неї. Мабуть, замовив її сам-один.

Раян

Раян відтискається від брудної підлоги у вітальні. До долонь прилипають ворсинки і бруд. Він робить вправи з двох причин: по-перше, більше не може тренуватися в спортзалі; по-друге, не може, не може, не може не думати про зниклу дитину.

Та й, окрім спортзалу, Раян заледве має змогу займатися всім тим, чим звик. Не може піти додому й побачитися з родиною. Не може вийти посидіти з друзями. Не може навіть повернутися на старе місце проживання...

Усе сталося так швидко.

Він переїхав до цієї орендованої студії у Волласі вчора ввечері. Має тут жити, їсти й спати. Помешкання складається з двох приміщень: ванни та загального простору з усім іншим. Насправді доволі економно, як на його думку. Розкладний диван. Кілька кухонних шафок на дальній стіні. Телевізор, стаціонарна телефонна лінія. Що ще потрібно? Йому байдуже. Це захопливо. І, що важливіше, це тимчасово.

Він приїхав сюди вчора о першій ночі, пересвідчився, що за ним не стежать, і зайшов до помешкання, відімкнувши його отриманим у відділку ключем. Скинувши рюкзак з плеча на брудний килим, видихнув і подумав: «От я й на місці».

Днями Лео нарешті прийшов до його кімнатчини у відділку й усе прояснив.

— Рай, ми хочемо, щоб ти пішов під прикриттям до цього угруповання, зараз, — сказав Лео. — Сьогодні.

Він дивився хлопцеві в очі, ані на мить не відводячи погляду, не кліпаючи.

— Легенда, яку ми підготували... Ну, це, власне, ти сам.

— Зрозуміло, — ковтаючи повітря, відповів Раян.

Усе стало ясно. Отак просто. Дошка. Та дошка була точкою входу. Усі ці запитання про його історію, про його брата, про все, що йому відомо...

Він намагається переконати себе, що й сам цього хотів. Хотів цікавої кар'єри. Але... робота під прикриттям, ого. Перехоплення *банди*. Раптово йому закортіло дізнатися рівень смертності серед поліціантів під прикриттям. Імовірність. Його шанси.

— Знаєш, ти не балакаєш як офіцер поліції, — сказав Лео й уточнив: — Це саме те, чого ми хотіли.

— Розумію, — відповів Раян, не знаючи, плакати чи сміятися.

На бога, тобто він був кандидатом на роботу під прикриттям, бо нічим не схожий на поліціанта? Він навіть облажався з поліційним алфавітом. Раян закусив губу. Всередині розлилося печальне, тихе відчуття, як після ковтка гарячого напою на меланхолійний настрій.

— Ні, тобто я маю на увазі, поліціант сказав би: «Чи може цей джентльмен дістати мені високоякісний кокаїн?» А ти б сказав: «Чуваче, маєш кокс?»

Раян гигоче.

— Ну, ти розумієш. Я перебільшую для комічного ефекту. Але ти збіса вдатний в усяких розумних штуках. Ця дошка. Це відмінно, — тепло каже Лео.

— Дякую.

І тепер Раяна мають увести в ОЗУ — колега, який уже туди впровадився, їхній інсайдер.

Дзвонить телефон.

— Усе готово? — питає Лео.

— Так, гадаю, так.

Він визирає назовні, у холодний квартал. Зараз самий кінець зими. Голі дерева схожі на скелети. Небо гнітюче, біле, жодної барви. Атмосфера тьмяна, нічого не хочеться робити; ані сонця, ані дощу, геть нічого.

— Запам'ятай три поради.

— Слухаю? — Раян обертається обличчям у вітальню.

— Перша: абсолютно завжди залишайся в образі, навіть якщо вважаєш, що тебе викрили. Краще люди підозрюватимуть, що ти коп, ніж ти їм це підтвердиш.

— Ясно, — ковтає слину Раян.

Він нервується. Мусить визнати, що добряче. Це виглядає круто й так далі — але що станеться, як вони здогадаються? Що, як вони готові до масштабного провокування на кримінальні діяння і він зірве справу?

— Друга: на кожному кроці кримінальники підозрюють відділ боротьби з наркотиками. І ти маєш теж так поводитися. Ти маєш смертельно ображатися, якщо тебе звинуватять у належності до відділу, а також на-взаєм звинувачувати інших.

— Буду. Мені це добре вдається, — щиро каже Раян.

Вони посилають його на досить високий щабель — спробувати проникнути до людей, які повідомляють банді, що будинки будуть порожні. Не до крила, що торгує наркотиками, а натомість до викрадачів.

— Третя: ніколи, в біса, нікому нічого не кажи.

— Прийнято. Власне... це має бути найперша порада, — зауважує Раян.

Лео гучно сміється, від чого в Раяна радісно напинаються груди.

Раян тримає в руці телефон і знов і знов перевіряє отримане повідомлення: Кросс-стріт, 2. За вказівкою, він одягнений в усе чорне.

Повідомлення прийшло саме так, як зазначила його інсайдерка Енджела. Із засекреченого номера. Власне, це вони й намагаються з'ясувати — хто дістає адреси і як?

З Енджелою Раян раніше не зустрічався. Такий протокол у силових структурах: ніхто не зустрічається з офіцерами, що наразі працюють під прикриттям. Енджела вже чотири місяці працює над вивченням того крила банди, яке займається крадіжками, і на цей момент досягла значних результатів. Вона викрала чотири автівки й познайомилася з Езрою в порту. За цей час жодного разу не заходила до відділку, бо ж раптом хто побачить.

Раян зустрівся з Енджелою ввечері кілька днів тому за дистанційного сприяння Лео. Вони обмінялися кількома фразами на вулиці біля магазину *One Stop*. Енджела організована й серйозна, не піддається на жарти, наче вони завдають їй незручностей. Учора вона представила Раяна, свого «кузена» й «пересічного злодія», банді — щоб підвищити власну значущість, а також спробувати просунути Раяна нагору. Аби запізнатися з людиною, яка є мозком процесів, а не просто з рядовими виконавцями.

Раянові дали перше завдання, щоб показав, на що здатен, — піти за вказаною в повідомленні адресою та вкрасти авто.

Ось так просто й так складно водночас.

Надворі — по другій ночі. Світить місяць, висить блискучою кулею в небі всю ніч, щоб ранком закотитися за обрій.

Перед Раяном — сплячий будинок. Власники поїхали в Малагу. Світло горить лише в коридорі; очевидно, таймер. Якщо не помітно з першого погляду — є ще одна чітка підказка, що господарі у відпустці — нестрижений газон.

Раян про це не думає. Просто виконує завдання. Поштова скринька відчинена. Йому пощастило: буде просто впоратися, ключі залишили в досяжному місці. Він дістає довгу чорну палицю, витягає ключі й кладе їх до кишені. Відчиняє машину рукою в рукавичці, заглизає всередину й заднім ходом, не вмикаючи двигуна, з'їжджає з доріжки. Якщо поліція колись знайде цей автомобіль і проведе криміналістичну експертизу, підрозділ з роботи під прикриттям розкриє його — повідомить, що автівку насправді вкрав Раян. Він із хороших хлопців; це захистить від карного переслідування.

На сусідній неосвітленій вулиці він переходить до наступного завдання. У нього тремтять руки. Він ніколи не міняв номери на машині. Поліція вирішила, що він знає, як це робити, але до механіки, ручного ремонту і всякого такого він завжди був геть негодящий. Він не може розібратися, як скласти все до купи. Впускає два крихітні шурупи, і вони котяться тротуаром, легко зливаючись із бетонним покриттям. «Чорт забирай!» —

каже він, опускається на коліна й намагається намацати загублені шурупи пальцями.

На заміну номерів іде сорок хвилин, гострим краєм номерного знака він роздряпує собі долоню. Але справу зроблено. Скоєно ще один злочин.

Раян їде до порту, де, згідно з отриманими інструкціями, чекає, поки звільниться Езра, тоді під'їжджає до нього, виходить із авто й передає ключі.

— Бездоганно, — каже Езра.

Він жує жуйку. І просто тут, у холодному порту, Раян втрачає самовладання. «Тільки уяви, уяви, уяви...» — єдина думка, що крутиться в голові. Уяви, що Езра розуміє, хто ти. Може, Раянові й не загрожує арешт, але він точно ризикує бути вколошканим тут.

— Чудово, — каже Раян.

Тремтячою рукою він тягнеться ляснути Езру по плечу. Він маскує це, посмикуючи щелепою — типовий симптом уживання кокаїну. Нехай Езра думає, що річ у цьому, що він нанюхався, як зазвичай було з його братом.

Раян дивиться кудись позад Езри, на суховантажі, яскраво пофарбовані крани, які виділяються на тлі неба.

Езра зустрічається з ним поглядом. Здається, щось промайнуло між ними, але Раян не второпає, що саме. У нього підгинаються коліна, і він намагається приховати це, тупцяючи з ноги на ногу.

— Перша? — обережно запитує Езра.

— Ага. Перша з багатьох, — перевалюється Раян на п'яти.

Вони його вб'ють. Ані захист поліції, ані безпечний дім, до якого він повернеться, нічого не важать, якщо

його викрито: ці люди уб'ють Раяна, якщо розкриють його. Припини про це думати. Просто припини.

— Цього тижня ми перегнали сорок, — каже Езра.

— Сорок машин?

— Ммм...

Ого. Раян видихає через рот. Масштаби ще більші, ніж він уявляв.

— Ти поранив руку? — запитує Езра.

— Ага, дрібниці, — відповідає Раян. — Об номерний знак.

— У мене так само раніше було з тою ручною роботою! — каже Езра, показуючи Раянові долоню.

Ось так буденно, таємницю розкрито.

— Ха, — відгукується Раян, відчуваючи запаморочення.

— Треба помастити *Savlon*¹, — буденно каже Езра, наче вони двоє хлопчаків, а не дядьки в банді, що займається організованою злочинністю. Клятий *Savlon*.

¹ Антисептична мазь.

День мінус п'ятсот тридцять перший, 08:40

Надворі травень, але травень минулого року. Неправильно, що її занесло аж так далеко. Треба поговорити з Енді. Спитати, що робити. Спинити це. Сповідьнити.

Джен спускається сходами й за самими лише освітленістю й гамором у домі (Келлі готує, Тодд базикає) може стверджувати: сьогодні вихідний. Вона зупиняється на передостанній сходинці й дослухається, як її чоловік і син безтурботно кепкують один з одного.

— Тут треба казати «байдужий», — провадить Тодд. — «Незацікавлений» же означає «безсторонній».

— Та ти що, ну дякую, Оксфордський словнику, — парирує Келлі. — Я й мав на увазі саме «безсторонній».

— Ні, не мав! — каже Тодд, і обоє регочуться.

Джен заходить до кухні.

— Доброго ранку, красуне, — м'яко каже Келлі, підкидаючи й перевертаючи млинець.

На вигляд така природна обстановка. Але... фотографія. У нього десь далеко є родич, про якого він ніколи їй не казав.

Їй боляче дивитися на чоловіка, наче спостерігаєш за затемненням. Джен поглядає на нього нишком, примружившись.

— Що? — знову запитує він.

Вона переводить погляд на Тодда. Він дитина, хлопчик, підліток. Величезні ступні й руки, великі вуха, зуби випирають вперед, і він досі не взявся за них і не

вирівняв. Чотири прищипи на щоках. Ні сліду волосся на обличчі. Невисокий на зріст.

Вона переходить туди, де Келлі перевертає млинці.

— То ти казав, що *безсторонньо* ставишся до моєї комп'ютерної гри? — запитує батька Тодд.

Темне волосся Келлі відбиває сонячне світло; він додає тіста на сковорідку.

— Ага, саме це я мав на увазі.

— Відчуваю, десь мене намахують.

— Добре вже, добре, — здійсмає руки Келлі. — Дякую за урок. Я *байдужий*. От засранець.

Тодд хихоче до батька, і цей сміх високий та дитячий.

— Лише подумай: завів би ще одну дитину — було б двоє таких, як я. Подвійна скабка в задниці, — говорить він.

— Ага, — каже Келлі.

На секунду на його обличчі з'являється давній примхливий вираз. Він завжди хотів ще одну дитину.

— Тебе більш ніж достатньо, — звертається до Тодда Джен.

— Гей, ми всі лише діти, — каже Тодд, дістає й починає чистити банан. — Я ніколи про це раніше не думав.

Джен пильно дивиться на Келлі. Про цю розмову йдеться? Заради неї вона тут?

Чоловік нічого не відповідає, пораючись на кухні, а тоді, за кілька секунд, промовляє:

— Так і є.

Джен дивиться крізь вікно в садок. Травень. Травень 2021 року. Вона не може повірити. Ранкові сонячні промені стрімко спадають униз, як стріли з неба. Надворі все ще стоїть їхній старий навіс, потім вони

куплять замість нього новий, маленький і синій. Джен думає, чи зможе хтось іще розрізнити два травні лише за тим, як промені освітлюють траву.

— Так, мені треба в душ, — каже вона.

Вона йде на горішній поверх, сідає просто посередині свого двоспального ліжка й дістає давній-давній телефон, щоб погуглити Енді й задзвонити йому.

— Енді Веттес.

Джен поспіхом переповідає свою заготовлену історію. Дати, розмови, які вже були між ними. Енді дотримується звичної манери, мовчить дещо мізантропічно, але, на думку Джен, і спрагло. Тому вона й розіграє свою козирну карту.

— Ви сказали мені... у майбутньому... розповісти вам, що вашого уявного друга звали Джордж.

Не встигає вона договорити, як учений перериває її різким вдихом.

— Джордж, — каже він, і в голосі бринить цікавість. — Це те, що я повідомляю...

— Мандрівникам у часі. Я знаю, — шепоче вона, а волосся на її руках стає дибки. Магія. Це магія.

Він одразу ж приймає все на віру.

— Гаразд, Джен. Викладайте. Про що ви хочете запитати?

— Просто я... повернулася на *вісімнадцять місяців* назад, — каже вона, намагаючись знову привернути увагу до поточної проблеми.

— Дні, в яких ви опиняєтеся, мають щось спільне між собою?

— Часом... Я завжди щось дізнаюся. Але... — Вона притримує телефон плечем і вухом і потирає руками

ноги. Їй холодно. На нігтях дуже старий лак, абрикосовий відтінок, який вона колись уподобала, а тепер не любить. — Так багато кроків мали б зупинити ті події, але вони не спрацювали.

— Може, ідеться не про те, щоб зупинити.

— Га?

— Ви кажете, він поганий, так? Той Джозеф? Може, перешкоджати його вбивству й не треба.

— Продовжуйте.

— Ну, якщо ви цьому завадите, то, схоже, отримаєте іншу проблему.

— Га?

— Може, річ не в тім, щоб зупинити, а в тім, щоб зрозуміти. І тоді ви зможете захищати. Розумієте? Якщо ви знаєте чому, то можете розповісти про це в суді.

Енді замовкає, а Джен відчуває, як у неї горять вуха. Можливо, можливо. Зрештою, вона адвокатка.

— Так. Наприклад, що це був самозахист чи провокація.

— Саме так.

Джен хочеться повернутися в день нуль, лише раз, щоб побачити все заново, знаючи все, що їй тепер відомо. Вона дякує Енді й прощається.

— У будь-який час, — каже він. — Поговоримо з вами вчора.

Джен виснажено й сумно всміхається, кладе слухавку й думає про сьогодні. Зрештою, це все, що в неї є. Сьогодні. Травень 2021 року.

Травень 2021 року. Щось зринає у свідомості, наче ріденький туман скупчується на обрії.

Це відчувається як удар. Так буває з деякими думками, що осявають без попередження. Вона перевіряє телефон. Так. Має рацію. Сьогодні шістнадцяте травня 2021 року.

Ось чому вона опинилася тут.

Несподіваний удар, такий сильний, що моментально збиває з ніг: сьогодні день, коли помре її батько.

Джен удає, ніби опирається нагальній спонуді це зробити. Вирівнюючи волосся, вона переконує себе, що мандрує в часі не для того, аби побачитися з батьком, виправити одну з великих помилок її життя. Не для того, щоб попрощатися з ним. Вона тут, щоб урятувати сина.

Але весь ранок вона думає про те прощання в морзі, наодинці з його мертвим тілом, про його холодні сухі руки в її долонях, коли його душа вже відлетіла.

Вона спостерігає, як Тодд грає у відеогру *Crash Team Races Nitro-Fueled* (це їхня гра дня), при цьому неспокійно вовтузиться, то схрещуючи, то випростовуючи ноги. Нарешті Тодд запитує: «Що таке?» — і вона тікає, залишивши гру на нього.

Стоячи в коридорі, вона гуглить Келлі в телефоні. Нічого немає, жодного сліду онлайн. Вона вводить його прізвище на сайті з пошуку предків, але пошук видає сотні результатів по всій Великій Британії. Вона знаходить фотографію Келлі й запускає пошук подібних зображень, але й тут не досягає ефекту.

Вона піднімається нагору. Келлі впорядковує рахунки.

— З мене збиткуються спеціальні символи *Microsoft*, — каже він їй.

Чашка кави на таці. Стримана посмішка на обличчі. Коли вона підходить, він ледь-ледь відвертає від неї комп'ютер. Цього разу вона це помічає. А першого разу, мабуть, прогавила.

Може, в нього є ще якісь джерела доходу. Наркотики, мертві поліціанти, злочини. Чи в нього більше грошей, ніж мусить мати маляр-декоратор? Та ненабагато. Хіба на дрібку, вона не думає. Вона нічого такого не помічала — та й чи мусила помічати? Нізвідки зринає спогад. Пару років тому Келлі дав гроші на благодійність. Величеньку суму, кілька сотень фунтів. Не сказав їй, а коли спитала, пояснив, що це анонімна пожертва завдяки хорошій роботі, яка недавно з'явилася. Джен це стурбувало, викликало невловні побоювання, як буває, коли чоловік тобі бреше, навіть про щось нешкідливе. То була не аж така велика брехня, та, проте, інакше не скажеш.

— Слухай, маю дивне запитання, — м'яко починає вона. — А в тебе є живі родичі? Ну, знаєш, кузени, дядьки, племінники...

Келлі супиться.

— Ні. Батьки були єдиними дітьми, — швидко відповідає він.

— Немає навіть дуже далеких родичів, можливо старших?

— ...Ні. Чому ти цікавишся?

— Зрозуміла, що ніколи не запитувала про ширшу родину. А мені пригадалося — такий химерний спогад, — наче я бачила стару фотографію з тобою. Ти там із чоловіком із такими самими очима, як у тебе. Він кремезніший за тебе. Ті самі очі. Світліше волосся.

Келлі у відповідь здригається всім тілом, та намагається замаскувати це, різко підводячись.

— Уявлення не маю, — відрізає він. — Не думаю... Чи в мене взагалі є старі фотографії? Ти ж мене знаєш. Я не сентиментальний.

Джен киває, дивиться на чоловіка й думає, яка ж це все неправда. Не сентиментальний — це зовсім не про нього.

— Мабуть, щось мені примарилося, — каже вона.

Це ж тільки очі. Може, там на фотографії просто друг.

Джен зустрічає цей погляд кольору синіх ірисів і раптом почувається такою самотньою, як ніколи в житті. Їй має бути сорок три, але тут і тепер їй сорок два. Вона має проживати осінь, але надворі весна, вісімнадцять місяців тому. І її чоловік не той, за кого себе видає, байдуже, у якому часовому поясі.

І її батько живий.

Батько, який любить її безумовно, хай і по-своєму. Прагнучи переглянути власні материнські підходи, аби врятувати сина, Джен хоче тепер звернутися й до людини, яка виховала її саму.

— Заїду до тата, — каже вона.

Це приходить нізвідки. Вона не в силах опиратися. Їй треба відчутти його теплу долоню в своїй. Треба побачити, як він ставить склянку з пивом і насипає горішки, біля яких помер. Вона не залишатиметься. Лише... лише скаже, що любить його. А тоді піде.

— О, клас, — каже Келлі. — Повеселіться! — гукає їй услід, поки вона несеться сходами. — Перекажи вітання від мене.

У Келлі з її батьком завжди були душевні, однак не близькі стосунки. Джен вважала, що Келлі, можливо,

шукає батьківський образ та охоче приймає в такому статусі її батька, але насправді він робив протилежне — завжди тримав Кена, як і більшість інших людей, на відстані витягнутої руки.

Вона телефонує батькові з машини, і частина її досі певна, що він не відповість.

Але він, звісно, відповідає. І це, крім усього іншого, доводить Джен, що всі ці події справді відбуваються. Все це реально існує.

— Який приємний сюрприз, — озивається до Джен батько.

Ось він, на тому кінці дроту. Повстав із мертвих. Це його голос — аристократичний, стриманий та з м'якими нотками гумору, що з'явилися з віком. Джен тягнеться до нього, як тварина в неволі, яка вперше за тривалий-тривалий час відчула повів вітерцю.

— Невчасно? Думала зазирнути до тебе, — хрипко каже Джен.

— Звісно. Поставлю чайник.

Вона заплющує очі й прислухається до фрази, яку чула сто тисяч разів, але не протягом довгих вісімнадцяти місяців.

— Окей, — відповідає вона.

— Чудово.

У нього щасливий голос. Він самотній, старий і помирає, хоч поки не знає про це.

* * *

Усе, що відомо Джен, свідчить, що їй не треба тут бути. Це підтвердять усі довбані фільми. Вона має змінювати лише ті речі, які допоможуть запобігти вбивству, чи не

так? Не активничати, не бути аж такою егоїсткою, щоб змінити й усе інше в плині речей. Не гратися в Бога.

Але вона не в силах опиратися.

Він живе у вікторіанському будинку з дверима посередині фасаду; будівля триповерхова, включно з перепланованим горищем. Обабіч вхідних дверей — двостулкові вертикально-розсувні вікна з рамами з темного дерева. Старомодний і від того чарівний дім. Такий, як і батько.

Вона з подивом спостерігає, як він відступає на крок назад, жестом запрошуючи її ввійти. Ця рука. Повнотіла, теплокровна, фактично прив'язана до живого батькового тіла.

— Що?.. — запитує він, помітивши спантеличеність на її обличчі.

— Та нічого, — каже вона. — У мене... у мене дивний день, та й по всьому.

Після смерті її матері батько залишився в подружньому будинку. Він наполягав, а їй ніхто б не допоміг переконати його. Життя єдиної дитини. Він сказав їй, що зі сходами все буде в порядку, що він сам чиститиме ринви. І зрештою ані ринви, ані сходи його не доконали.

— Тобто?

— Та нічого такого, — хитає головою Джен та йде за ним коридором, який тепер їй, дорослій, видається меншим.

З кожною появою тут Джен опосідає дивне відчуття. Щось на кшталт невловної ностальгії, вкритої тонкою плівкою пилу, — наче вона могла б ухопити минуле, якби постаралася. А тепер вона тут, у весну за рік до

того, як її син стане вбивцею, у день, коли помре її батько, — але це відчуття не прийшло.

— Ти певна? — перепитує старий.

Кидає на неї погляд через плече в пошарпаній вітальні. Сірувато-зелені килими старанно почищені пилососом, але все одно сіро-чорні по краях. Вона цього ніколи раніше не помічала. Мабуть, вона успадкувала від тата презирство до хатньої роботи.

Круглий сірий килим із геометричним візерунком. Декоративне начиння, яке роками стоїть на різноманітних полицях із темного дерева, що їх прибивають над камінами й батареями.

Хоч надворі середина дня, батько вмикає світло в кухні — низку маленьких лампочок, і вони загоряються з легким дзижчанням.

— Справу Морріса проти Морріс урегулювали? — запитує він, підіймаючи брови.

Він вимовляє «проти» так, як це роблять усі юристи.

— Я... — вагається вона, бо вочевидь геть нічого не пам'ятає.

— Джен! Ти сказала, що закриєш справу.

Вона дивиться на нього знизу вгору, нахиливши голову. Ось. Вона забула. Хіба скорбота зрештою не перекриває всі роздратовані сімейні розмови? Така суперечка колись її б розсердила, а тепер — ні. Вона просто тішиться тим, що тут, на сцені, не викреслена смерть.

— Вибач, я втомилася.

— У вас є чотири дні, перш ніж настануть фінансові наслідки, — каже він.

І раптом, з висоти прожитого після того часу, вона чітко бачить, звідки ростуть ноги в її невпевненості —

ось звідси. У дорослому віці воліла триматися подалі від таких людей, як батько, дружила з мізантропами на кшталт Ракеша й Полін. Вийшла заміж за Келлі. Вони дають їй змогу бути справжньою, бути собою.

— Я знаю. Все буде гаразд. Ми завершимо справу в понеділок, — пояснює вона.

— Їхня пропозиція втратила чинність? Їхня пропозиція щодо поділу коштів всеосяжна?

— Ох, я не пригадую, — відмахується вона, прагнучи завершити розмову.

Спільна робота з батьком не була ідилією, адже так? Часом це було важко, як нині. Її батько рішучий, відданий, уважний до деталей. Джен теж рішучо налаштована, але насамперед на допомогу людям, а тоді на все інше.

Вона дуже живо пам'ятає свою участь у важливій зустрічі з укладення мирової угоди, яку проводив батько; він дратувався на неї, коли вона не мала тієї чи іншої форми, і вона знов і знов писала Полін: «Мій тато — придурок», а та надсилала у відповідь емодзі. Тепер вона ледь не сміється від гіркоти й радості. Зі своїми батьками ми завжди діти.

— Вибач, я погано спала, — каже вона, зустрічаючись із ним поглядом. — У понеділок буде краще. Я обіцяю.

— У тебе такий вигляд, як... Не знаю... Так, такий вигляд, як тоді, коли Тодд був ще крихтний і ти геть не відпочивала.

Джен ледь усміхається.

— Пам'ятаю ті дні.

— Коли в тебе маленька дитина, засинаєш там, де прийдеться, бо такий втомлений, — тужливо промовляє батько.

Отак просто, наче призму повернули до світла, він показує іншу свою грань. Він завжди був схильним до конкуренції, стриманим, але впродовж років перед смертю певним чином полагіднішав, став дозволяти собі почуття, проявляти чутливішу, м'якшу свою сторону; став кращим дідусем, ніж був батьком. Вони майже не мали часу набутися разом.

— Коли ти була малесенька, я одного разу заснув на світлофорі.

— Я про це й не знала, — каже вона.

Джен аж мороз іде поза шкірою, наче десь відчинили вікно й впустили холодне повітря. Що вона тут робить? Вона не мала б. З'ясовувати те, чого ніколи не зможе забути.

— Я ніколи не казав, — пояснює батько. — Ніхто не хоче, щоб його дитина почувалася тягарем.

Друге речення йому дається вочевидь непросто, він кусає губи, а договоривши, піднімає на неї очі. Вони стоять у його їдальні, між вітальнею та кухнею. Красиве світло зовні освітлює стовп пилу перед дверима в патіо.

— Та ні, в мене те саме з Тоддом.

— Мати дитину — важко. Та ніхто про це не розповідає.

Її батько знизує плечима; схоже, він потішений тим, як проводить із дочкою звичайний, на його думку, день.

— Я була в машині з тобою?

— Ні-ні! — зі сміхом відповідає він. — Я їхав на роботу. Господи, це було щось незвичайне — ті дні з немовлям. Часом мені хотілося подзвонити до органів

влади й сказати: «Ви знаєте, як це складно, коли в тебе новонароджене дитя?»

— Я думала, всім займалася мама.

Він похмурніє й хитає головою.

— Боюся, треба сказати, що мала Джен заповонила своїм плачем увесь дім.

Вона кліпає очима, дивлячись, як батько йде на кухню, ретельно, завченими рухами, ставить чайник кип'ятитися на плиту. Наливає води по вінця (бідна планета) й закриває кришку тремтливими руками. Вона так давно не бачила цього чайника. Вони продали будинок рік тому. Вона майже нічого звідти не забрала.

У кухні тхне старовиною. Таніном і мускусом, як у фургоні.

— А чому ти не виспалася? — запитує батько.

— Посварилася з Келлі, — каже Джен, і це видається правдою.

Вона махає рукою й стримує сльози, досі думаючи про той світлофор. Господи, скільки всього ми робимо для своїх дітей.

Її батько не каже ані слова, даючи їй можливість виговоритися тут, на кухні із зачовганою плиткою на підлозі. Вона дивиться йому в очі, такі самі, як у неї. А Тодд навіть не успадкував цих карих очей. У Тодда очі Келлі. Ось таку угоду ви укладаєте, народжуючи з кимось дітей.

— Що сталося? — каже батько.

Двадцять років тому він би такого не спитав. Чайник починає кипіти, злегка хилитаючись на плиті. Батько не зводить з неї очей, не зважаючи на чайник, наче то якесь далеке дрижання.

— Ох, та звичайна подружня сварка, — хрипко відповідає вона.

А що ще сказати? Розповісти всю грандіозну історію, від дня нуль до дня мінус п'ятисотого чи близько того?

Він спирається на стільницю навпроти неї. Та сама кухня, що й завжди. Стиль вісімдесятих, брудно-білі пластикові поверхні, штучний дуб. Комфорт і підупала якість. У шафках розставлені кришталеві келихи, якими батько більше не користується. Пластикова таця з квітковим орнаментом, на якій щовечора страва з напівфабрикатів.

— Келлі мені бреше, — каже Джен.

— Про що?

— Він залучений у щось сумнівне. Може, так було завжди.

Батько робить паузу, а тоді скорше буркає, ніж промовляє:

— Ага.

Він підносить до рота руку з пігментними плямами. Джен із полегшенням помічає їх, рада бути тут, у цьому відносному теперішньому.

— А у що саме?

— Не знаю. Думаю, він зустрічається з якимось злочинцем, — каже вона.

Погляд батька темніє.

— Келлі — хороша людина, — твердо вимовляє він.

— Я знаю.

— Він добрий до тебе.

— Знаю, — сумно сміється Джен.

Вона знов пригадує будинок і ту фотографію. Не може розібратися з цим і не знає, як підступитися. Для неї це нерозкритва таємниця.

— Пам'ятаєш той перший день, коли він прийшов на фірму?

— Звісно, — одразу відказує Джен, але воліє цими словами й обмежитися.

Той березень належить їй та Келлі, навіть якщо спогади тепер і поруйновані. Той час так багато значить для них, що Келлі за кілька місяців відбив це на власній шкірі. Їй він не сказав, що йде робити тату. Зник посередині дня, мовчки повернувся додому. Тільки коли вона його роздягнула, все з'ясувалося; то їхня спільна спадщина.

— Пам'ятаєш, як ми тоді бралися за будь-яку дурну вату роботу?

То були самі початки фірми, батько взяв Джен стажеркою (ось вам рецепт дисфункційних стосунків, якщо такі рецепти взагалі бувають). Він стажувався у фірмі *Magic Circle* у лондонському Сіті, але хотів керувати власною фірмою, тож повернувся додому, до Ліверпуля, марячи злиттями, поглинаннями й рештою амбітних планів. А після смерті матері Джен (від раку, в дев'яностих) заснував *Eagles*. Джен так і не зрозуміла, чому він не назвав компанію *Legal Eagles*.

У ті перші дні вони бралися за будь-яку роботу, вбивалися з сил в усіх можливих галузях, аби тільки не спізнитися з орендною платою. Оформлювали довіреності, складали нотаріальні акти про передавання майна, займалися позовами щодо тілесних ушкоджень.

— Я складав проєкти додаткових розпоряджень до заповітів, заглядаючи під стіл у посібник, розгорнутий на колінах, — сміється він.

Джен сумно всміхається.

— Пам'ятаєш, як ми складали претензії щодо відпусток? — додає вона, тішачись цим спогадам.

— Про що це ти? — каже батько, і в його тоні вчувається щось дивне, така награність, наче перед глядачами.

— Ну так, пам'ятаєш, ми представляли всіх, у кого щось сталося у відпустці? Харчові отруєння і все таке?

— Ми таким займалися?

— Та звісно! — каже Джен, збентежившись на мить.

У її батька феноменальна здатність пригадувати події з минулого. Мабуть, вона щось неправильно зрозуміла, і пам'ять спотворила те, що відбувалося.

— Не думаю. Але хіба це були не ті часи? — веде далі він. — Піца в офіс...

— Так, саме ті, — киває Джен, хоча це й неправда.

— А потім усе якось перевернулося, еге ж?

— Ага.

Вона пригадує весну, коли познайомилася з Келлі. Фірма нарешті почала заробляти гроші. Надбала кількох великих клієнтів. Вони найняли секретарку та Патрицію в бухгалтерію. А нині помилуйтесь-но. Сотня працівників.

— Залишишся на обід? — питає батько, наливаючи дві чашки чаю.

Вона вагається, не зводячи з нього очей. Четверта дня. Йому залишилося жити від трьох до дев'яти годин. Він відповідає їй поглядом, невинний, у повному невіданні.

Вона мовчки бере в нього чашку з паруючим напоєм і відпиває, тягнучи час. Вона знає, що не варто лишатися. Не слід змінювати інші події. Треба дотримуватися того, що мусиш зробити. Не грай у лотерею.

Не вбивай Гітлера. Не відхиляйся від того, що тобі належить здійснити.

Але слова вириваються самі собою.

— Залюбки, — каже вона тихо-тихо, сподіваючись, що всесвіт не почує, якщо вона вимовить це самим подихом, тільки для нього, адже немає свідків, це приватна бесіда між донею й татом.

Вона хоче спинитися бодай на мить, припинити розгадувати всі ці незрозумілі ключі, припинити рухатися не вперед, а тільки назад, назад, назад, припинити цю гру, де жоден хід не приносить додаткових очок, а тільки відбирає їх.

— Що в нас є поїсти? — додає вона.

Батько знижує плечима, і в цьому жестові стільки щастя.

— Та байдуже, — каже він. — Інша людина поруч перетворює життя на церемонію, адже так? Навіть якщо ми просто покладемо боби на тост.

І Джен чудово розуміє, про що йому йдеться.

П'ять хвилин на восьму. Джен із батьком поставили в духовку рибний пиріг, який «бозна як довго лежав у морозилці». Джен постійно думає, що вже пора йти, пора йти, мозок благає її, підкидаючи панічні аргументи, але вона все сидить, схрестивши ноги в капцях, а тато вмикає «Шоу один», він так близько, і вона не може, не може, не може його залишити.

— Можна ще поставити в духовку часниковий хліб, — пропонує батько. — Я останнім часом слона би з'їв. Знаєш, твоя мама часниковий хліб терпіти не могла. Казала, що об'їлася його під час вагітності.

— Справді? — підводячись, запитує Джен. — Покладу хліб у духовку.

— О боже, ненавиджу «Шоу один». Воно беззмістовне, — починає перемикати канали батько.

— А давай дивитися «Закон і порядок» і критикувати процедуру, — кидає через плече Джен.

— Оце діло, — каже батько, переходячи до меню. — Принеси-но мені ще й пиво. І горішків, поки ми чекаємо.

У Джен на шиї настовбурчується волосся, наче багнети у вартових.

— Звісно, — каже вона.

Заходить до тихої кухні й ставить часниковий хліб у духовку. Підсвітка від духової шафи освітлює її ноги в шкарпетках — так бувало сотні разів у дитинстві, і це світло здавалося магічним.

Пиво вже охолоджується на дверцятах холодильника.

— Пригощайся всім, що бачиш, — гукає тато.

Джен знаходить горішки в шафі, де є, здається, все що завгодно — апельсиновий сік із газованкою, два авокадо, родзинки в шоколаді, чайні пакетики, печиво *Mint Club*, — і несе їх батькові.

— Я не знала, що мама їла часник, коли була вагітна.

— О, так, тоннами. Навіть часом сирий. Вона вклала кілька зубків у смажену курку, а тоді з'їдала їх один за одним, — відповідає батько.

Джен може це уявити. Жінка, яку вона втратила так рано, їсть часник за кухонним столом, у неї жирні пальці, а в животі в неї Джен. А всередині Джен — Тодд. Принаймні майбутній можливий Тодд.

— Вона казала, що переборщила з цим. Ми завжди так казали, — оповідає батько, забираючи в неї пиво

й горішки одним спритним рухом. Господи, він видається таким здоровим. — Вона не стала б їсти свої улюблені страви під час вагітності, якби ми мали вдома іншу їжу, тож вона не вагалася.

Він нахиляється вперед і запалює вогонь. Коли його знайшли, вогонь не горів, а в духовці не було часникового хліба й рибного пирога. Усі ці зміни привнесла Джен. Вогонь загоряється швидко, біжить зліва направо, наче рядок з-під клавіш на друкарській машинці. Кімната одразу наповнюється легким теплим запахом газу.

Джен сідає поруч із ним на табуретку. Колись її мати вишила накривку сидіння, і батько цю вишивку зберіг. Джен не бере собі випивки й снєків, просто сидить і спостерігає за татом. Чекає.

Що ви скажете людині, знаючи, що це будуть ваші останні слова до неї? Ви просто... нізачо не підете, чи не так? Тривога обпалює Джен, наче вогонь, щойно запалений татом, їй стає гаряче. Вона взагалі не збиралася йти від нього. Як би вона могла залишити його самого?

А що, як це може спинити все, що відбувається? Якимось чином?

— Але іншої їжі не було, — каже вона батькові замість згорнути розмову, замість піти, знайти спосіб попрощатися — на сьогодні і назавжди.

— Вічно не до того, а тоді стає запізно, — просто відповідає тато, відкорковуючи пляшку пива, що видає характерне шипіння. — Юриспруденція забирає стільки сил, еге ж? Дай їй палець... Я завжди вважав, що Келлі має рацію, не віддаючись аж так роботі.

— Хтозна, що там собі думав Келлі, — жорстко відказує Джен, чим вочевидь бентежить батька.

— Він обрав правильний підхід, — м'яко наголошує той.

Джен охоплює дивне, пророче відчуття. Так наче... наче її батько знає, що помре, і може їй щось розповісти. Дати ключ. Частинку пазла. Крихту мудрості зі смертного ложа, якою можна скористатися. Покаже ту грань призми, яка схована в пільмі.

Вони занурюються в мовчання, чути тільки, як гуготить вогонь, цей шум нагадує звуки дощу вдалині. Жар такий сильний, що над вогнем аж мерехтить повітря. Вона могла б залишитися тут навіки, сидіти в химерній старій вітальні батька, поки на кухні готується часниковий хліб.

І тоді це відбувається. Джен бачить, як воно знаходить на батька, наче грозова хмара. Поруч стоять пиво й горішки, точно так, як вони сказали. Першим симптомом з'являється піт, виступає молочним порошком на чолі, наче він був на вулиці під мжичкою.

— Ой, ого, — надимає щоки батько. — Джен...

Джен кидає в панічний жар. Вона не думала, що це буде так. Гадала, все станеться раптово.

Морщачись від болю, він підносить руку до живота, дивиться на неї.

— Джен... Мені недобре, — вимовляє він стривоженим голосом.

Так само робив Тодд у дитинстві — впавши, спершу дивився на неї, щоб зрозуміти, як же він почувається; вона була його материнським дзеркалом. А тепер, наприкінці свого життя, її тато міняється з нею ролями.

— Татку, — каже вона, не зверталася так до нього вже десятиліттями.

— Джен, подзвони в 999, — відповідає він.

У його карих очах, так схожих на її, застигло благоання. Вона виймає телефон. Які можуть бути питання? Абсолютно жодних питань. Вона має лиш ілюзію вибору.

День мінус сімсот вісімдесят третій, 08:00

Надворі вересень, позаторік. Джен намагається зорієнтуватися, думаючи про минулий вечір, про свого батька, про те, як він дивився на неї з лікарняного ліжка. Теплий і живий. А тепер вона в часі задовго до того, він тепер також знову живий, але не тому, що вона його врятувала. Цікаво, а якщо раптом, коли знову піде в майбутнє, вона його все одно врятує — і він буде там, у майбутньому, живий?

У кутку їхньої спальні складено купку подарунків у біло-синіх смугастих обгортках. Ох. Це ж, мабуть, день народження Тодда. Його шістнадцятиріччя. Що ж таке приховано в його дні народження, що могло б пояснити скоєння ним злочину? Вона думає про слова Енді — про те, що, можливо, ідеться не про перешкодження злочину, а про його виправдання.

Вона витріщається на купу подарунків, запакованих попереднього вечора десь у минулому; вчора, уяке вона, може, й не потрапить. Серед подарунків — ігри для приставки *PlayStation* та годинник *Apple*. Задорогий, але вона хотіла подарувати йому годинник, і їй не терпиться побачити його обличчя. Вони планують пообідати в міс-ті, нічого особливого, сходять до японського ресторану *Wagamama's*. Надворі холодно. Погода цього року рано змінилася, осінь настала мало не за одну ніч.

Опустившись на коліна на підлогу, Джен починає сортувати Тоддові подарунки. Ось ці два м'які пакунки —

це шкарпетки. Квадратна упаковка — годинник *Apple*... Решту вона розкладає навколо себе на дерев'яній підлозі й заінтриговано розглядає. Ось маленька кругляста коробочка, схожа на бальзам для губ. Але ж це точно не він. Уявлення не має, що це. Не може згадати.

Утім, вона сподівається, що синові все сподобається.

Вона складає подарунки, спускається й стукає в двері Тоддової кімнати.

— Еее, заходь... — чути спантеличений голос сина.

Ну так. Звісно. Джен почала стукати до нього лише минулого року. Почне наступного року. Та менше з тим.

— З днем народження! — каже вона, натискає на ручку дверей та заходить із купою подарунків.

— Чекай, чекай, чекай на мене, — поспішає нагору Келлі з двома чашками кави й склянкою газованки із соком на таці.

У панорамне вікно за його спиною видно бездоганне, високе, синє осіннє небо. Так наче жодних нещасть ніколи не траплялося й ніколи не трапиться.

Коли вона заходить до Тоддової спальні, той сидить на ліжку в світло-зеленій піжамі, скуйовджений, як його тато. Джен зупиняється в дверях, пильно дивлячись на нього. Шістнадцять. Хлопчак, справді лише дитина. Такий досконало, ідеально невинний, що їй аж серце болить дивитися на нього.

Хоча й день народження, Тодд має йти до школи, і поки він збирається, Джен з'ясовує, що в неї сьогодні слухання; повноцінний судовий розгляд — рідкісна справа в календарі адвоката з розлучень. Це справа «Едденброукс проти Едденброукса», яка протягом минулого

року займала все її життя. Ця пара була одружена понад сорок років, вони досі сміються із жартів одне одного, але дружина не змогла змиритися з невірністю чоловіка, який і є клієнтом Джен. Ендрю шкодував про це так сильно, що боляче було дивитися. Будь він на місці Джен, то перше та єдине, що змінив би у своєму минулому, — це своя подружня зрада.

Джен спускається на перший поверх спорожнілого будинку й думає, що не може піти в суд. Це не матиме значення. У кожному разі вона не прокинеться безпосередньо в завтра. Які на це шанси?

Поки вона міркує над цим, дзвонить телефон. Ендрю.
— Ви вже їдете? — запитує він.

У неї коле в грудях. Схоже, це не узгоджується з теорією Енді, що вона живе без наслідків; радше, якщо так, вона безпосередньо не бачить наслідків своїх дій. Принаймні не сьогодні.

— Я... — починає фразу вона.

Нестерпно так із ним учиняти.

— Це ж... Тобто це ж сьогодні все вирішиться? — питає клієнт.

І річ не в тім, що десь у майбутньому її звільнять з роботи, якщо вона нині не з'явиться в суді. І не в тім, що вона знає результат (Ендрю програє). Справа в тому, що вона знає: у нього розбите серце, він такий пригнічений і сумний, як і всі її клієнти, як і вона сама. Тож Джен, як тисячу разів до того з тисячами клієнтів, каже, що прибуде за десять хвилин.

Суд графства в Ліверпулі, хоч і схожий на решту муніципальних будівель, вражає солідністю. Джен тут нечаста

гостя: як більшість соліситорів, вона старається залагодити справу на ранніх етапах, до того як почнуться в'їдливі суперечки й судові збори; і часто це їй вдається. Але з Ендрю та його дружиною не вийшло. Від початку вони сперечалися через значний пенсійний фонд, із якого наступного року мали бути отримані щедрі виплати. Джен пам'ятає, як здивувалася, що Ендрю не здається, але більшість людей, які зрадили чи яких зрадили, поводяться ірраціонально. Це найважливіший урок, що вона його винесла зі своєї кар'єри.

— Послухайте, — каже Джен до Ендрю, привітавшись із баристером (слава богу, слухання веде хтось, хто пам'ятає справу), — ми програємо.

Зазвичай вона б нізачо чогось такого не сказала. Так зухвало й песимістично. Але вони програють — звісно, вона це точно знає.

— На місці судді я б ухвалила рішення на користь вашої дружини, — веде далі вона.

— Ох, ну чудово, приємно знати, що ви на моєму боці, — жовчно відповідає Ендрю.

Йому під шістдесят п'ять, та він досі моложавий, тричі на тиждень грає в сквош, а в інші вечори — у теніс. Він майже напевно самотній: з часу, як усе сталося і він в усьому зізнався дружині, з іншою жінкою не зустрічався. Джен часом замислюється, чи на місці Дороті пробачила б Ендрю. Мабуть, але Джен легко казати, бо вона посвячена в те, наскільки її клієнт згорьований, зламаний, у те, що він по всьому будинку лишив фотографії Дороті.

Джен проводить Ендрю до однієї з кімнаток обабіч коридору в будівлі суду. Тут запилюжено й холодно, схо-

же, приміщення мінімум кілька тижнів не відчиняли. Лампи гудуть, щойно їх увімкнути.

— Гадаю, ви маєте підвищити свою пропозицію, — каже вона до Ендрю.

Він намагається її вмовляти, та зрештою, після наполегливих та безпристрасних аргументів Джен щодо того, що він на оплату баристера витратить більше, ніж заощадить із фонду, пропонує віддати дружині 75 % пенсійних коштів. Джен іде до сусідньої кімнати повідомити цю пропозицію другій стороні. Вона вважає, що цього Дороті буде достатньо.

Та сидить у кімнаті зі своїми адвокатами. Мініатюрна жінка з хорошою поставою і ще кращим макіяжем; вона жилава й сильна за статурою — як шістдесятип'ятирічна жінка, яка у вихідні проходить по п'ятнадцять кілометрів.

— Сімдесят п'ять відсотків фонду *Aviva*, — каже Джен соліситору, Джейкобу, з яким разом навчалася в юридичній школі. Тоді він щодня обідав тими самими курячими нагетсами та смаженою картоплею, а на іспиті з сімейного права набрав сорок дев'ять відсотків. Не хотіла б вона, щоб такий юрист представляв її. Їй раптом спадає на думку, що таких людей повно в більшості професійних царин.

Джейкоб піднімає брови, поглядаючи на Дороті. Вочевидь вони вже погодили прийнятний для себе поріг, бо жінка киває, стискаючи разом долоні. Вона підписує заздалегідь ретельно підготовану Джен угоду між сторонами, і Джен почувається вельми задоволеною тим, наскільки спростила всім день. Повернувшись до своєї кімнати ще до десятої ранку, вона бачить, що Дороті щось дописала поруч із підписом. Ендрю

читає — і папір тремтить у його руках. Джен намагається приховати, що також дивиться в документ, але прочитує напис: «Дякую. Цьом».

Дорогою до офісу Джен міркує, чи це якось допоможе в майбутньому і їм, і їй самій. Маленька-маленька здійснена нею зміна.

Щойно присівши за свій робочий стіл, Джен чує звук отриманого повідомлення — від Келлі. «Як пройшов суд? Цьом». Вона прочитує, але не відписує. Далі приходить фото. «Кава для одного» — і фото кави зі *Starbucks* навінос; у кадрі також видно його руку з тату на зап'ястку. І хоча тло на світліні розмите — вона впізнає це місце. Маленька частина рогу будинку, покинутого будинку, до якого вона їздила на Трійцю. Та сама галька на під'їзній доріжці й цегляна кладка. Він знову там, просто зараз. Як безсоромно: він вважає, що вона не помітить; він думає, що вона там ніколи не бувала.

І ось вона тут. В офісі, отримує це повідомлення. Це має бути небезпідставно.

Зрештою вона йде до кабінету Ракеша, без туфель, ступаючи по підлозі ногами в колготках; вона робила так тисячі разів. Колега виглядає молодшим, як завжди, пахне цигарковим димом.

Джен напам'ять повторює йому адресу.

— Це *bona vacantia*, — каже вона (так називається нічийне майно, передане Короні). — Є якийсь спосіб з'ясувати, кому воно належало раніше?

— Оох, *bona vacantia*, тепер ти мене випробовуєш, — легко всміхаючись, відповідає він.

І зуби в нього біліші.

— Думаю, можна подивитися у витягу з реєстрів під заголовком *bona vacantia*. Ану почекай, — каже Ракеш, швидко клікаючи мишкою.

Джен рада бути тут, із ним, у його кабінеті, в минулому. Він завжди значно краще за неї знався на теорії права. Треба було ще давним-давно його запитати.

— Схоже, вони намагаються з'ясувати, кому цю власність передати, бо бенефіціар мертвий, — каже Ракеш. — Гайлз. Г-А-Й-Л-З.

У грудях Джен ніби щось вибухає. Гайлз. Раян Гайлз. Це має бути він. Поліціант. Мертвий поліціант. Уже мертвий, навіть тепер, навіть так давно в минулому. Що це все означає? Вона гарячково міркує, як пов'язати Тодда, мертвого поліціанта й убивство Джозефа Джонса. Може, Джонс убив поліціанта, а Тодд помстився за нього. Може, це аргумент на його захист — прагнення справедливості. Це звучить як маячня, навіть для Джен. Вона тепер надто далеко в минулому.

— Але... Я нещодавно перевіряла й не змогла знайти інформацію. Його смерть не зафіксована в загальному реєстрі актів громадянського стану.

Ракеш швидко набирає текст і пробігає очима по екрану.

— Ні, не зареєстрована. Але він точно мертвий. У Земельному кадастрі стверджується, що є свідоцтво про смерть.

— Коли він помер? — запитує Джен, а в голові її тим часом проносяться скажені теорії.

— Не сказано. Дані зі свідоцтва про смерть можна отримати за три фунти. Зробити це? До якої справи підшити?

— Не переймайся, — змучено каже Джен. — На це піде забагато часу.

— Лише два дні.

— Справді, не треба.

Вийшовши з кабінету Ракеша, вона минає батьків офіс. Кеннет Іглз, керівний партнер. Він на телефоні, двері прочинені. Вона встромляє в отвір голову, він вітально махає рукою. Вдягнений у білу сорочку й сірий жилет, геть не схожий на чоловіка, якому лишилося жити тільки пів року. Востаннє вона бачила його в шпиталі й тепер не може відірвати від нього, здорового й засмаглого, очей. Вона чує, як він каже в слухавку: «Вибачте, наші рахунки починаються лише 2005 року. У нас була повинь».

Господи, справді. Повені 2005 року. Джен була в декретній відпустці, навіть не приходила йому допомогти. Її погляд затуманюється. Вона затримує руку на одвірку, і він нетерпляче відмахується, і це такий *характерний для нього жест*, що вона гірко й водночас радісно всміхається крізь сльози.

Тодд їсть боби едамаме з часником та сумішшю солі з чилі. Він спритно вилущує їх, закидає до рота й говорить, не пережувавши. Келлі сидить, відкинувшись у кріслі, й просто слухає.

— Річ у тому, — віщає Тодд, ковтаючи біб, — що Трамп насправді відверто божевільний, а не просто республіканець.

Джен відчуває, як її серце росте й сповнюється світлом, наче у її грудях рожева цукрова вата. Вона пильно дивиться на сина. Вона знає, яким чоловіком він стане, яким буде принаймні до вбивства, і бачить ці зерна його

майбутнього вже тепер. За півтора року після цього дня народження він дізнається набагато більше про американську політику й повністю переверне її уявлення про неї. Наступного року вони разом дивитимуться серіал «Західне крило». Він ставитиме на паузу й пояснюватиме їй виборчий процес; а вона натомість зупинятиме перегляд, щоб розтлумачити йому любовні перипетії. Вона й про це також геть забула. Минуле зникає за обрієм, як туман, але ось їй дано змогу пережити все знову, ретельно все переглянути.

— Очевидно, що за нього знову проголосують, — каже Тодд, закидаючи до рота черговий біб. — Штука ж у тих фейкових новинах, так? Будь-що негативне про Трампа — і це вже фейкова новина. У певному сенсі він геній.

Він опускає руки під стіл і возиться з яскраво-зеленими шнурками. Ось що було в тій маленькій круглій коробці. Джен здивувалася так само, як і син.

— Він не геній. Він скотина, — безпристрасно відповідає Келлі. — Та я згоден, його оберуть на другий термін.

Джен ховає посмішку.

— Ставлю сто фунтів, що він не переможе, — втручається вона. — І що переможе Байден.

— Байден? Джо Байден? — кліпає очима Тодд. — Той старий?

— Ага. То що, по руках? — відказує Джен.

Тодд сміється. Чуб падає йому на лоба.

— Звісно, по руках, — каже він.

— Тож, — звертається вона до сина, — що ти загадаєш собі, коли винесуть торт?

Він підпирає голову руками й дивиться на неї поверх пальців. Вона пригадує, як підстригала йому маленькому

нігті. Він боявся кусачок для нігтів. Щоб заспокоїти його, вона спочатку підстригала собі, навіть якщо не треба було.

— Ні, ніяких тортів чи церемоній, — каже він, зашарівшись, але насправді тішитися.

Вона відчуває те саме, наче його емоції належать і їй. Вони, мама і син, — як блискавка, яка з плином років повільно розходиться. І наразі вони ближчі, ніж у 2022-му.

— Тільки якщо розповіси нам про своє бажання, — промовляє Джен.

— Не можна нікому відкривати бажання, загадане на день народження, — автоматично відповідає син.

О боже, його шкіра. Ані волосинки на лиці. Його емоції досі вирують при самій поверхні, цей сором'язливий рум'янець, збентежена, вдоволена посмішка, заботони щодо побажань. Він іще не навчився все це приховувати, бути таким чоловічим.

— Що? — з цікавістю перепитує він, дивлячись на матір.

— Просто... ти здаєшся таким дорослим, — висловлює вона враження, кардинально протилежне тому, що справді думає.

Тодд відмахується, та, схоже, він задоволений. У Джен на очі навертаються сльози.

— Ой, тільки давайте без плачів, — буденно каже Тодд.

— Тут так химерно, — втручається Келлі, як завжди, майстер дипломатичних ухилинь.

Джен зазирає йому у вічі. Сині й такі характерні. Та, може, та людина на фото... може, у неї були інші очі, не зовсім такі. Мабуть, Джен помилилася. Келлі відкидається назад і розводить руки.

— Ми наче... Не знаю. Наче в шкільному залі. Чому всі сидять купою?

Приносять замовлені страви. Для Джен — кацу-карі з куркою, єдине, що вона любить із тутешнього меню.

— Я б хотіла дізнатися твоє бажання, — звертається вона до Тодда.

— Якщо пообіцяєш, що воно все одно справдиться, — відповідає Тодд, наколюючи на паличку галушку.

Як вона тепер пригадує, це він наполог на тому, щоб їсти паличками. У попередній версії цього дня Джен із нього сміялася. Але сьогодні не стала, пригадавши його розповіді про науку за обіднім столом в інший вечір. Це все для нього важливе.

— Обіцяю, — каже вона.

— Просто хочу, щоб усе було добре, — відкрито розповідає Тодд. — Скласти випускні іспити. І далі наполегливо працювати. Стати кимось.

— Ким саме? — м'яко запитує вона, не зводячи з нього очей під різким світлом лампи.

Він здається блідим. У повітрі висить запах викладеного на пательню часнику, і Джен одразу згадує батька й часниковий хліб у духовці.

Він стенає плечима — дитина, яка купається в теплих батьківській зацікавленості, задоволена, що батьки спостерігають, як вона думає, мріє, бажає.

— Кимось у навколонуковому, — каже він. — У чомусь пов'язаному з наукою. Знаєш, я б хотів у майбутньому рятувати Землю. Змінити світ.

— Знаю, — тихо відлунює Джен.

Як вона раніше могла з того сміятися?

— Як на мене, це похвально, — вступає Келлі. — Справді круто.

— Я не намагаюся бути *крутим*, — відказує Тодд.

— Я мав на увазі, в старому сенсі цього слова.

— Звісно, — фиркає Тодд.

Келлі з полегкістю сміється. А потім підводить очі, відволікшись на щось у себе за спиною, — і геть міняється в лиці.

— Ой, вибачте, мушу відповісти, — каже Келлі, зриваючись на ноги.

Він підносить телефон до вуха, задираючи футболку й оголюючи тонку талію, відходить в інший куток ресторану, де його не почують. Джен пильно вдивляється в телефон у його руці, у вираз його обличчя під час розмови. Вона впевнена, що телефон не дзвонив, не світився.

І тоді Джен озирається назад.

За два ряди столів від них сидить Нікола Вільямс. Джен упевнена, що це вона, хоча й виглядає геть інакше, з розпущеним волоссям, у гламурному топі. Вони із супутником їдять локшину з однієї тарілки, і Нікола сміється.

Джен на спину наче сиплють приском. Саме так. Усе так. Келлі пішов. Пішов з-за святкового столу. Сказав, що має термінову справу на роботі. Ось він підходить до столу після заледве десятисекундної розмови, і вона втуплюється в нього.

— Робота, — каже він, зсутилившись і не глянувши на них. На Ніколу він, звісно, теж не дивиться. — Мені дуже шкода — клієнт повернувся раніше, хоче обговорити роботу... Ви не проти, якщо я?..

— Ні-ні, — відповідає Тодд, завжди розважливий та приязний, поки не доходить до вбивства. Він махає рукою й раптом знову видається чоловіком, наче на півдорозі від дитинства до дорослості. — Звісно ні. Іди. Я з'їм твоє замовлення.

— Це ж його день народження! — скрикує Джен, тягнучи час.

— Я не заперечую.

— Згадай мене, коли отримаєш Нобелівку, — каже Тоддові Келлі, жестом прощаючись із ними обома.

Джен зривається на ноги. Вона мусить щось зробити.

— Нікола, — голосно вигукує вона.

Нікола не дивиться на неї, взагалі нічого не робить і далі годує чоловіка локшиною.

— Нікола? — повторює Джен, рушаючи до її стола.

Келлі зупиняється й повільно обертається на місці, дивлячись на Джен.

Нікола спантеличено стискає губи й хитає головою.

— Ви знаєте мого чоловіка? — підказує Джен, вказуючи на Келлі.

Нікола з Келлі зустрічаються поглядами, але нічого не відбувається. Жодного впізнання чи чогось подібного. Або вони першокласні брехуни, або ще не познайомилися, або ця жінка не Нікола. Джен підходить до неї ближче. О боже, це не вона. Джен бачила її лише через двері в більярдній. А тепер, дивлячись на цю жінку, впевнена, що це не вона. Ця значно доглянутіша, волосся інше, макіяж і одяг охайніші.

— Вибачте. Перепрошую. Подумала, що бачу свою знайому, — зніяковіло каже Джен.

Келлі повертається до їхнього столика.

— Що відбувається? — запитує він низьким голосом, спираючись розкритими долонями на стіл.

Це якийсь зворотний бік самовпевненості, що переходить у загрозову злість.

— Вибач, я подумала, що ти колись знав її, — каже вона, хоча ніколи не зустрічала нікого з друзів Келлі.

— Так? — перепитує її чоловік, чекаючи від неї пояснень.

Не почувши нічого у відповідь, Келлі йде. Джен, певно, помилилася. Мабуть, він зрештою таки пішов не через Ніколу.

— Засмучений, що він пішов? — запитує вона в Тодда.

Той знизує плечима, але в цьому немає нічого зневажливого. Здається, він справді цим не переймається.

— Та ні, — каже він.

— Добре.

— Зазвичай це ти йдеш, — невимушено додає син.

Джен від здивування рвучко підіймає голову. Можливо, вона взагалі тут не для того, щоб спостерігати за поведінкою Келлі. Вона пильно дивиться на Тодда, а той витріщається у стіл.

Вона замислюється, що казав Енді про підсвідомість. Про те, що все завжди не так очевидно, як здається.

У її пам'яті спливає розмова про науковий проєкт Тодда. Що він тоді їй сказав? *«Зазвичай ти не звертаєш уваги на мої справи»*. Вона думає про коробки з піцою, одну порожню, одну повну, іншого вечора. Як вона його залишила. Наскільки все це, можливо, глибше, глибше, глибше за організовану злочинність, за брехливих чоловіків, за вбивства. Може, Келлі — це оманливий маневр. Вона тут, на дні народження Тодда, а дуже часто ж її не

було. Що змушує людину скоювати злочин? Що ж, може, тут ідеться про її материнську турботу про сина. Зрештою, хіба всі вчинки дитини не сягають корінням до її матері?

Джен і Тодд просиділи за столом іще дві години, явно дратуючи офіціантів, які постійно запитували, чи ще чогось не подати. Сіло сонце, небо набуло темно-сливового відтінку. Тодд з'їв два пудинги, замовивши один за другим.

— Коли ще можна, як не на власний день народження? — з надією спитав він, і Джен дозволила.

— Ти ростеш, — каже вона, плавно переходячи в роль матері молодшої дитини.

Їй завжди казали, що це вроджене. Це жило всередині неї. Тільки вона ніколи не помічала. Їй знадобилося так багато часу, щоб пристосуватися. Народження дитини привнесло такий безлад, перші дитячі роки обтяжили турботами й клопотами так, що Джен почувалася наче у вирі: завжди є щось до виконання. Усі кліше виявилися правдивими — невипиті чашки чаю по всій хаті, знехтувані друзі, занедбана кар'єра.

Джен поховала це — сором за такий стан речей, за те, що не сповнилася безмежною любові до своєї дитини, яка ввірвалася в її життя, наче вибух гранати. Вона жила в супроводі цієї неадекватності, звикла до неї. Але роки по тому вже почувала не лише звичний сором, а й любов.

Пам'ятає, як одного дня, коли Тоддові було п'ять чи шість років, чекала, поки він вийде зі своєї крихітної класної кімнати, і почувалася так, наче щойно хильнула келих шампанського. Аж вирувала радісним передчуттям того, що просто... побачить його, маленького.

Любов, справжня любов, мабуть, затьмарила сором, але батьківство тепер містить стільки осуду, як ніколи раніше. Так легко підхопити цей сором — біля шкільних воріт, у лікаря, на клятих мамських сайтах і форумах. Не можна собі дозволяти соромитися. І не треба. *Ти зазвичай не звертаєш уваги.*

— Ходімо? — тепер запитує син. Він показує великим пальцем у бік дверей, пропонуючи вертатися додому.

— Мені жаль, що з татом так вийшло, — каже вона йому.

На його обличчя, наче хмарка на сонце, на мить набігає насуплений вираз.

— Ні, я ж сказав, що все гаразд, — щиро спантеличений, повторює він, але не підводиться.

— І вибач, якщо я не була... ну, ти знаєш... мамою твоєї мрії.

— Ох, мамо, будь ласка. — Тодд швидко проводить рукою по столу, наче змахує щось. Нарешті, в шістнадцять, він навчився міняти тему.

— Давай просто скажемо... — Вона спиняється, не знаючи, як сформулювати.

— Що? — Голос Тодда м'якшає, вираз обличчя похмурніє.

— Мені наснився один сон... — каже Джен. Сон — найкоротший шлях до безладу. — Про майбутнє.

— Гаразд, — відповідає Тодд, але тон не просякнутий звичним сарказмом. Він видається зацікавленим, може, стривоженим. Грається з виделкою від шоколадного пудингу.

— Хочеш чаю?

— Ага, — знизує плечима він.

Вони замовляють чай у роздратованої офіціантки, яка приносить його так швидко, що в чашках ще бовтаються пакетики. Тодд тицяє в них дерев'яною паличкою.

— Сон про те, — обережно каже вона, — що ти виріс і ми віддалилися.

— Ага, — каже Тодд, підбираючись своєю рукою до її через стіл; так, саме так він завжди робив, коли був меншим.

— Ти скоїв злочин, — веде далі вона. — І через це я замислилася...

— Я б такого ніколи не зробив! — каже він і так різко смикається, що аж починає нервово сміятися, як часто роблять підлітки.

— Я знаю. Але... все може змінитися. Тож певною мірою через це хочу тебе спитати... Чи ти б хотів змінити щось — між нами?

— Ні? — у своїй звичній манері кривиться Тодд.

Вперше він скроїв таку міну, коли у вісім місяців скуштував полуницю. Десь глибоко в душі Джен знала, що це успадковано від неї. Не усвідомлювала, що сама так робить, поки не побачила його гримаску. «Це ж моє обличчя!» — зачудовано подумала вона. Часом вона бачила цю міну на непостановочних фото, але справді впізнала її лише в синових рисах; у своєму відображенні.

Лампи під стелею під дією сенсора починають гаснути, освітлена лише їхня лава в центрі, наче в театрі. Лише вони двоє, на цокольному поверсі торгового центру, прийшли відсвяткувати його день народження. Його майбутні дії мусять починатися тут: із нею, його мамою.

— Ні?

— Ти просто людина.

Він вимовляє це так просто, що у Джен десь у глибинах тіла щось перекидається. Так само вона почувалася, коли він іще не народився, її малюк, який вмовився у ній та перевертався, наче маленька бочечка, у теплі, в безпеці, у щасті.

— Мені не треба інакшої тебе, мамо, — каже він.

А тоді кладе руки на стіл, збираючись іти. Розмову завершено. І не тому, думає Джен, пильно дивлячись на нього, що він хоче покласти край дискусії, а тому, що, на його думку, взагалі нічого важливого не обговорювалося.

Вони йдуть до машини, і Джен ледь стримується, аби не розповісти йому всього. Що то не був сон. Що все реально, це майбутнє і вона з усіх сил старається врятувати його, її хлопчика, народженого в грозу, від цієї жахної долі, від злочину, ножа, крові, звинувачення в убивстві. Але він їй не повірить. Ніхто не повірить. Просто гляньте на нього. Розпашілий на холоді, зі слідами шоколаду на губах, як коли він був малесенький і вона привчала його до різної їжі, та переважно до його і її улюбленого печива *Bourbon*. Скільки ж вони його з'їли!

Вона майже сподівається, що можна буде повернутися аж туди, навіть далі. Мабуть, справа не безпосередньо в Келлі, а в тому, як Тодд реагує на вчинки батька.

— Жаль, що раніше я могла нести тебе, а тепер погляньте-но, — каже Джен, піднімаючи на нього очі.

— Закладаюся, я б міг понести зараз тебе.

— Закладаюся, міг би.

Він і досі обвиває рукою її плечі, а вона — його талію. Поки вони йдуть до машини, їй спадає на думку, що, можливо, вони так обіймаються востаннє. Вона

майже певна, що з досягненням цього віку Тодд припинить це робити. Стане для такого надто крутим. Першого разу, коли вона йшла з ним увечері після дня народження, вона цього не знала. Не знала, що, може, це востаннє.

Унизу чути голос. Джен майже заснула, але вочевидь не надто глибоко. Вона беззвучно проходить повз панорамне вікно, далі, далі вглиб будинку. Келлі в кабінеті в кінці коридору, Джен застигає, дослухаючись.

Він говорить телефоном.

— Так, гаразд, — каже він. — Щойно зможеш зранку зв'язатися з Джо, перекажи, що я дзвонив, добре? Джо.

Але це не може бути в'язниця. Не схоже, що він говорить із організацією. І вже так пізно. Це має бути якийсь спільний знайомий.

— Ага, саме так, — веде далі Келлі. — Не хотів би, щоб він подумав, ніби мені байдуже.

Він вимовляє це дуже обережно, повільно підшукуючи слова, наче аматор перебирає струни на гітарі.

— Не хотілося б зруйнувати двадцятирічне ділове партнерство.

Джен сідає на нижню сходинку. Двадцять років.

Ці два слова мають подвійне значення. Свідчать про зраду, а водночас пророкують, як далеко в минуле їй, можливо, доведеться повернутися.

День мінус тисяча дев'яносто п'ятий, 06:55

Це ж *iPhone XR*, думає собі Джен. У руці він відчувається як велика квадратна цеглинка. Ось він лежить на ковдрі, а вона на нього витріщається. Вона точно пам'ятає, як робила апгрейд, бо гаджет перестав підключатися до *Bluetooth* у машині, тож вона дорогою додому не могла уточнювати інформацію щодо клієнтів, які найбільше потребували допомоги.

Тепер вона перевіряє дату. Тридцять жовтня 2019 року. Середа. Три роки тому. Майже *рівно* три роки тому.

Вона заварює чай унизу. В будинку тихо й порожньо. Тодд іще не встав. Келлі немає, хоча ще дуже рано.

Дуб на задньому дворі виблискує всією своєю осінньою величчю. Біля коріння пробилися три гриби. Вона відчиняє двері. Земля пахне вогкістю й димом, зима потроху набирає обертів.

Вона стоїть у патіо й сьорбає чай, відчуваючи, як мерзнуть босі ноги. Думає, чи колись іще побачить листопад 2022 року. Над чашкою в'ється вгору пара, затуманюючи їй огляд.

Джен злиться, зациклившись на тому, що ще має дізнатися про свого чоловіка чи сина.

Келлі завжди був природним у своєму батьківстві. Келлі природний в усьому, він ніколи не страждав від надміру думок, образ, провини. Він любив дитину, яку вони привели у світ, та й по всьому. Джен із цікавістю спостерігала за його трансформацією. «Завдяки його

посмішці воно все того варте», — сказав він одного разу о четвертій ранку, в місячному світлі, коли не сплять лише сови й усі малята світу.

Але чоловіки й жінки по-різному розуміють поняття жертви. Варте чого саме? У Келлі не змінилося тіло, соски не тріснули просто посередині, як розбитий посуд. Зараз Джен згодна, що *воно все того варте*, але часом замислюється: а чи так сталося не тому, що їй повернули деякі втрачені нею речі? Сон. Час.

Ось де, на її думку, може критися шкода: що, як вона спричинила якусь зміну в Тодді? А вона певна, що мала спричинити. Джен, яка ніколи не була впевненою в собі мамою, глибоко в душі переконана: щось мусило статися. Може, в ранньому дитинстві Тодда.

Коли синові було чотири роки, вона начисто забула забрати його з дитячого садочка, думаючи, що це зробив Келлі. Тодд чекав із вихователькою під дверима зачиненого садка. Згадуючи про це нині, посеред просяклої цвіллю осені, вона здригається. Може, саме щось таке підштовхнуло його значно пізніше в житті до думки, що він мусить вирішувати справи, у які вп्लутався батько?

— Сподіваюся, ти готова, — кричить згори Тодд (його голос іще не ламається). — Вони нарешті тут.

Тривога обпікає Джен зсередини. Вона уявлення не має, що нині за день і яким має бути її син. Йому п'ятнадцять. Господи боже.

Він приходить — і це наче в кухні у Джен з'являється незнайомиць. Привид. Минуле, історія. Тодд — дитина, на вигляд ледь старший за десятирічного. Він пізно розвинувся. Вона й забула. Щойно процес виправився,

всі її турботи через це випарувалися. У материнстві все здається таким безкінечним, допоки не зникне. Він рвонув угору перед шістнадцятиріччям, здавалося, наче додав у зрості вві сні. Гормони, болі росту, голос почав ламатися, руки стали тонкими й довгими, перш ніж округлилися м'язами. Та ось він до того, як це сталося. Її маленький Тодд.

— Це сьогодні, — відлунює вона, а думки крутяться вхолосту, наче прядка.

Жовтень. Жовтень, жовтень. Вона уявлення не має. Це не його день народження. Не якась важлива дата загалом. Але точно значуща — для нього.

— Тоді вдягайся, — каже він і радісно додає: — І я теж вдягнуся.

Вона не може спитати, куди це вони зібралися, не може вдати, ніби забула.

Він, як завжди, обертається до неї. У коридорі Джен обіймає його рукою за кістляві плечі й спинним мозком відчуває тепло надії, наче хтось креснув сірником по хребту. Це воно. Це має бути воно. Важливі прогулянки разом із сином — ось куди її ведуть.

Правильно вона зробила, що того прохолодного осіннього вечора на його день народження залишилася у *Wagamama's*. Любові до дитини не може бути за багато. Тож Джен справді отримує те, чого завжди найбільше хотіла, — можливість заново переробити своє материнство.

— Як ти гадаєш, що я маю вдягти? — запитує вона сина, сподіваючись на підказку.

— Точно щось елегантне повсякденне, — каже Тодд, наче грає в кіно.

Вона йде за ним нагору. В нього інакша хода, незграбні кроки вистрибом, притаманні дитині, якій ще не дуже комфортно у власному тілі.

— Елегантне повсякденне, гаразд, — відлунує вона.

Тодд заходить за нею до її спальні й неквапливо рушає до суміжної з кімнатою душової. О так, правильно, у нього був період, коли він уподобав цю ванну, взагалі без причини. Такий собі ритм родинного життя — от як Генріх VIII раз на кілька місяців змінює улюблене місце для сну. У свої п'ятнадцять років Тодд не сильно переймався приватністю. Підліткова сором'язливість теж з'явилася в ньому із запізненням. Вона пам'ятає, як турбувалася через відчинені двері до душової, але не знала, як розв'язати проблему. Утім, доволі скоро, як і в багатьох інших випадках, проблема розв'язалася сама собою і хлопець почав користуватися головною ванною й міцно зачиняти за собою двері.

— Skorистаюся цим рушником, — каже Тодд.

— Гаразд, — м'яко відповідає йому Джен. — Звісно.

Вона виходить назад на сходовий майданчик, сподіваючись знайти Келлі, але ніде його ані сліду. Його машини немає на під'їзній доріжці. Кросівки теж немає. Ще так рано. Він на роботі — чи?.. Цього ранку він пішов, поки вона ще спала, тож не було жодної можливості ввімкнути програму стеження на його телефоні.

Джен обмацує пофарбовані стіни спальні. Тут досі колір магнолії, так було до того, як вони перефарбували стіни сірим, а тоді постелили нові килими; вона проживає ремонти у зворотному порядку.

У телефоні цю дату ніяк не позначено. Вона шукає електронні листи, але нічого не знаходить. Уже зби-

рається перевірити прикріплені магнітами нотатки на холодильнику, коли чує голос Тодда.

— Хоча, — гукає він, ледве долаючи шум води, — Національний виставковий центр величезний, то, може, краще вдягти кросівки?

Точно. Науковий ярмарок у НВЦ. Чудовий день, проведений поза домом. Солодоші на шосе, сміх, гарячий шоколад дорогою додому. Джен нудилася на виставці від науки, але сподівається, що добре це приховувала. Вочевидь ні.

* * *

— Справді, це було цілком очікувано, — каже Тодд, безпристрасно розглядаючи пробірку, з якої валить дим. Великі ноги, довге волосся, приховувана посмішка. Він удає, ніби не тішиться, але аж променіє захопленням. — Чого вони ще хотіли від чистого CO₂?

— Ну, для мене це просто магія, — відказує Джен.

Тодд знижує плечима. Вони перетинають укритий блакитним ковровіном зал, блукають поміж стендами. Тут натовп людей, високі стелі, що не рятують від клаустрофобії, штучне тепло, дихотомія: людей, які хочуть тут бути, неминуче супроводжують люди, які не хочуть, але потурають першим, бо люблять їх.

У Джен болить поперек, як і першого разу, коли вона проживала цей день. Вона хотіла піти по магазинах, до кафе, надто часто зазірала в телефон, замість розглядати наукові експонати й спостерігати за сином. Тож сьогодні вона рішучо не дивиться ні на що навколо.

— Ось там щось цікаве, — вказує Тодд.

Скраю виставкової зали встановлено невеликий тент. Його обслуговує чоловік офіційного вигляду в світловідбивному жилеті. Крізь натовпи людей, які повільно блукають, зупиняються порозглядати речі, купити колу в кіосках, Джен може розгледіти його назву: «Наука про світ навколо нас».

Тодд крокує попереду, а вона — за ним. Він націлився на експозицію про космос, а Джен — на секцію під назвою «Речі, з якими можна погратися».

— Щось вас зацікавило? — запитує жінка в блакитній футболці за блискучою білою стійкою.

На столі перед нею розкладено різноманітні наукові пристрої. Щось на кшталт кришталевої кулі, називається радіометр. Колиска Ньютона. Величезний годинник, який показує всі часові пояси світу.

Джен спекотно, вени на руках набрякли. Тут, у цьому геть білому просторі, забагато народу. Вона почувається Майком Тіві. Роззирається навколо в пошуках Тодда. Він досі в навушниках, плечі здригаються від сміху. Через плече в нього висить велика торба з брошурами та безкоштовними зразками. Невдовзі він візьме жменю безкоштовних м'ятних цукерок. Вони їх їстимуть іще кілька місяців по тому.

— Ні, дякую, — каже Джен жінці, відходячи від химерних наукових іграшок.

А тоді обертається на одному місці, оглядаючи виставку. Вона точно-точно-точно може щось тут дізнатися.

І ось тоді вона бачить його. За стендом, навколо якого юрмляться люди. Під назвою «Не в тому місці не в той час». Енді. Це Енді, молодший, жвавіший і — що цікаво — також усміхненіший. Він роздає папірці.

— Це частина мого дослідження пам'яті, — оповідає він жінці з двома близнюками.

Джен бере аркуш. Їхні очі зустрічаються — і нічого. Навіть короткого спалаху. Звісно. І не мало б бути.

— Пам'яті? — перепитує вона.

— Так, зокрема її збереження, сховища. От якщо в людей хороша пам'ять — значить, сховище добре організоване.

— А ви вивчаєте підсвідому пам'ять? — запитує Джен. Вона уявлення не мала, що він отак починав. Він ніколи не казав, вона не запитувала. — Або, — вказує вона на вивіску, — час?

— Це те саме, правда ж? — злегка всміхається він. — Минуле — це пам'ять, чи не так?

І раптом ось тут, наодинці в натовпі, в минулому, Джен відчуває, що це майже кінець. Інстинктивно розуміє, що нині бачить Енді востаннє. Просто на неї несеться страшне минуле.

Вона бере один із його опитувальників, тоді спирається ліктями на стійку перед Енді й каже:

— Ми вже зустрічалися.

На його обличчі на мить проступає вираз бентеження.

— Вибачте, я...

— Ми зустрічалися в майбутньому, — веде далі вона.

Але тоді думає, що насправді це мало ймовірно. Здається, Енді казав, що того дня, коли вона все з'ясує (коли б він не був), події почнуть розвиватися наново з того моменту, стираючи все, стираючи всю цю історію з рухом назад, яка насправді була спрямована на дослідження минулого, адже так? Тож правильніше буде

сказати, що вони ніколи не зустрічалися. Як смішно. Тут, в НВЦ, багато років тому, їхні правди однакові.

Вона простягає руку, аби заспокоїти його.

— Я завжди ставлю вам одні й ті самі запитання, сподіваючись, що коли-не-коли почую інакші відповіді.

Він кліпає на неї очима, тоді повільно забирає з її рук аркуш паперу, не зводячи з неї погляду. У нього темніша й густіша борода. Він стрункіший. Без обручки. Джен думає про все те, що могла б йому розповісти; незначні дрібниці, кілька відомих їй подробиць про його життя в майбутньому. Може, він не почне вивчати часові петлі. Може, вона цілком змінить його майбутнє.

Зрештою вона вирішує поділитися лише тим фактом, який має для нього значення.

— Вашого уявного друга в коледжі звали Джордж, — каже вона.

На його обличчі написано шок. Вона рада, що цього разу бачить це на власні очі.

— Ви ніяк не могли про це довідатися, — відказує вчений.

— Я знаю.

— Чим можу допомогти?

Джен розповідає йому знову. Вона вже втратила лік моментам, коли переповідала йому цю історію. Енді уважно слухає, у нього на обличчі менше зморщок, а в манерах — менше дратівливості.

— Часом, — дослухавши до кінця, лагідно каже він, — емоції від проживання подій уперше заважають нам побачити реальну картину, згодні? — Він потирає підборіддя. — Якби я міг повернутися в минуле, то різні речі у своєму житті я міг би, зупинившись, по-справжньому,

повноцінно спостерігати, якби знав, у що вони надалі виллються...

Джен пильно дивиться на Енді, цю молодшу, не таку втомлену, більш чутливу версію його.

— Може, річ саме в цьому... — вимовляє вона.

Пильність свідка. Спостерігання свого життя в усіх дрібницях, у певному сенсі з відстані.

І, можливо, це все, що їй потрібно знати.

— Утім, поцікавлюся, — каже він, — як би ви змогли створити достатню силу, щоб потрапити в петлю часу? Це мало би бути...

— Я знаю, — швидко підхоплює вона. — Надлюдська сила. Це залишається загадкою.

Вона піднімає руку в прощальному жесті, розвертається та йде до сина, на ту дорогу, якою вони крокують разом. Тут, далеко в минулому, вона почувається майже готовою.

Тодд знімає навушники й заклично махає їй рукою, пропонуючи м'ятну цукерку.

— $C_{10}H_{200}$, — каже він, із хрускотом розгризаючи льодяник. — Хімічна формула ментолу.

— Звідки ти знаєш? — питає вона.

Боже, як вона його любить! Вона злегка обіймає його за плечі, а він здивовано дивиться. От би лишитися тут, у його дитинстві, разом, і щоб нічого не сталося.

— Та просто знаю. Тобто дивись: він відрізняється від капринової кислоти лише двома молекулами кисню, — радісно повідомляє він, так наче це достатнє пояснення.

Саме з таких фраз Джен зазвичай сміялася. «Дякую за роз'яснення», — сказала б вона. *Могла б сказати.*

Але сьогодні не скаже. Кепкування приховує найтяжчі гріхи. Деякі люди сміються, аби приховати свій сором, сміються замість сказати: «Я почуваюся збентеженим і мізерним». Вона раптом згадує Келлі. Легкий гумор, що завжди панував між ними. Але коли Келлі хоч раз сказав їй, що відчуває? Якщо дивитися на нього безпристрасно, то що побачиш?

У кожному разі, навіть якщо ці знання про Тодда, це співпереживання не завадять злочину, Джен рада їх здобути. Рада, що син повідав їй свою правду, коли того вечора на кухні заявив, що йому не байдуже до фізики.

— Що ти думаєш про подорожі в часі? — запитує вона Тодда.

— Це цілком можливо, — відказує той.

— Так?

— Кажуть, час лінійний тільки через причину й наслідок.

— Краще тобі спуститися на рівень чи два...

— Те, як ми мислимо... Що ж... — Він кидає на неї швидкий погляд, а тоді піднімає брови й указує на кіоск із пончиками. Вона киває, вони стають у чергу. — Та не зважай.

— Ні, що?

— Тобі це видасться нудним. Точно кажу. У тебе очі скляніють.

— Ні, не видасться, — поспішно перериває вона. — Мені ніколи з тобою не нудно. Ти так класно все пояснюєш.

Він пожвавлюється.

— Тоді добре. Час — це лише наш спосіб мислити себе вільними агентами. Вважати, що наші дії мають причину й наслідок. Саме тому ми й думаємо, що час тече в одному напрямку, як річка.

— А це не так?

Тодд знижує плечима, дивлячись на неї.

— Ніхто не знає, — каже він.

Джен у ту ж мить відчуває жаль — за себе колишню, а ще більше — за колишнього Тодда. Їй шкода, що вона відчула — вирішила, — ніби ці стосунки з сином, інтелектуальні стосунки, їй недоступні. А виходить, зараз вона знає про нелінійний час більше за будь-кого.

— Це як із тим парадоксом знання заднім числом, — продовжує він, купивши пончики. — Усі думають, що знали, що має статися. Вони кажуть: *«Я завжди знав, що так буде!»*, але насправді вони б так сказали незалежно від результату. Бо наш мозок дуже добре враховує всі можливості. Ми знали, що щось мало статися.

Джен обдумує почуте, намагається перетравити. Тодд зміг би розкрити власний злочин за п'ять хвилин. Він такий розумний. А зараз він ще дитина, у нього загалом ясний, гострий розум. Він — ідеальний співрозмовник для обговорення цієї теми, найкращий з усіх на світі. І які шанси все з ним обговорити?

Зрештою вона вирішує сказати тільки одне:

— Ти такий розумний, Тодде.

Вони минають медичну експозицію — тести на діабет, електрокардіографи, стенд, присвячений важливості сканування черевного відділу аорти.

— Хочеш просканувати аорту? — жартує він.

Але вона знає: він почув її та прийняв комплімент.

— Коли я винайду якусь нову хімічну сполуку, ти скажеш: «Я завжди знала, що так буде!» — впевнено заявляє він.

— Напевно, — сміється Джен.

Тодд відкриває коробку з пончиками.

— Хочеш цілий чи надкусити? — пропонує він.

З якоїсь причини Джен пам'ятає саме цей конкретний момент. Вона відмовилася. Бо сиділа на дієті. Точно. Господи, і вона в джинсах чортового дванадцятого розміру. *Не* в тих, які носить у 2022 році.

— Надкусити, будь ласка, — відповідає вона, стоячи в переповненому коридорі НВЦ із сином, який просягає їй шматок пончика, всипаний цукром.

Люди роздратовано пирхають на них, та їй байдуже. Вона забирає шматочок губами з його пальців, як тваринка, а він відкрито сміється, піднявши брови. І ця картинка застигає в її очах, як зупинений кадр анімації.

Раян

Раян доставляє Езрі третю машину за стільки ж тижнів. Глупа ніч, між третьою й четвертою. Він виснажений. Він ніколи не мав звички довго валятися в ліжку зранку, тож майже не спить. Руки й ноги наливаються вагою, йому холодно, він тремтить.

— Дуже дякую, — каже йому Езра.

Він уже збирається їхати, коли з'являється його подруга Енджела.

— Ага, — каже Езра.

Енджела обережно посміхається Раяну. Так, щоб показати, що вони *знайомі, але не узмові*. На ній спортивні штани, вона без макіяжу, волосся з попелястими коренями зіbrane в хвіст.

— Маю для тебе «мерса», — повідомляє вона Езрі. — Довелося помудрувати, ключа було не дістати, то довелося влізти в будинок. Розбила молотком маленьке віконечко над туалетом.

Езра потирає рукою підборіддя.

— Добре-добре. Та власників же ж не було, так? — допитується він, як приязний офіс-менеджер, а не бандит, а потім сумлінно позначає автомобіль у своїй планшетці. — Номери замінені?

— Так, — каже Енджела. — Сигналізацію було ви-мкнено.

Ніч прохолодна. Хоч і березень, а досі морозно, повітря зимне, як на ковзанці. Раянові здається, що

в нього в очах пісок. До нього поволі доходить, що операція під прикриттям, як і більшість робіт, часом знуджує, часом дратує й дуже втомлює.

— Так, дивовижно, скільки людей не вмикає її, навіть їдучи у відпустку, — промовляє Езра, під кінець фрази знижуючи голос і додаючи незрозумілої іронічної інтонації. Наче жартує сам із собою.

Енджела не ідіотка, тому змінює тактику, хоча Раянові хочеться натиснути на нього й напяму спитати: так звідки ти знаєш, що їх немає вдома?

— У кожному разі, машина має бути хороша, — каже вона, — доволі нова.

— На Близькому Сході люблять «мерси», — відповідає Езра.

Він небагатослівний. Раян розпізнає цей тип. Келлі був такий самий. Рот на замку. Достатньо правдоподібні пояснення, щоб не викликати подальших запитань, але ні словом більше, ніж потрібно озвучити. Навіть не здогадаєшся, що в більшості випадків він ухиляється і обходить запитання, не дає жодних відповідей, зазвичай сміється, тоді думає: «Почекаєш». Від нього багато чого можна навчитися.

— Отримали повідомлення щодо завтра? — питає Езра.

Ось ще одна ознака роботи під прикриттям: межа між роботою та грою вкрай розмита. Раян не мав би бути завтра на зміні, але що йому казати? «Вибачте, сьогодні не працюю»?

— Ага.

— Ви двоє — хороші малі, — каже Езра.

Раян думає, як це смішно — адже засадничо це твердження цілком правдиве, тільки не в тому, про що йдеться Езрі.

— Мені це подобається, — зауважує Раян. — Найлегші гроші за все життя. Уявити тільки клятву нормальну роботу, коли віддаєш половину заробітку податковій...

Езра видає звук, щось середнє між рохканням і сміхом.

— Ага, початок робочого дня, кінець робочого дня. Національне страхування. Ніякого другого будинку в Марбельї, — каже він.

Марбелья. Додаткова інформація. Можна спробувати простежити гроші, за які він придбав це майно.

— Саме так.

— У кожному разі цим багатим придуркам їхні другі автівки ні до чого, — додає Езра.

Раян соває ногою по землі. У поліції він зрозумів силу мовчання й сьогодні вперше вдається до нього. Він певен, що Езра от-от скаже щось важливе.

— Але ж який гробаний цирк вийшов із тією дитиною.

Раян зберігає цілком незворушний вираз обличчя, хоча тіло співає в передчутті.

— Це вже точно, — тактовно каже Енджела. — Паскудники, еге ж?

— Ха. Паскудники, — відказує Езра. — Ти часом справді так химерно висловлюєшся.

Раян здригається, сподіваючись, що Езра це навряд помітить.

— Дві суки, — каже Раян.

Суки. Так кримінальники називають рядових виконавців, що зрадили. Уся ця інформація може привести Раяна

нагору, до великої шишки. І, що важливіше (принаймні для Раяна), до дитини. Якби він міг знайти дитину й покинути банду, так би й зробив. Від думок про немовля він не може спати. Самотня налякана дівчинка. Бозна під чією опікою. Без мами. Ці думки нестерпні, нестерпні.

Вони рушають до машин, щоб Езра міг їх зареєструвати. Подвір'я всіяне битим склом і недопалками. Раян знову інертно міркує про той ризик, на який він наражається. Про те, що погодився на цю небезпеку. Раптом, нізвідки, його пронизує думка: чи великим є рівень смертності серед офіцерів під прикриттям, як часто їх розколюють? Як часто в гонитві за інформацією вони переходять межу.

— А як вони примудрилися навіть не помітити дитину? — питає він.

Енджела чухає ніс. Це в них узгоджений сигнал, що треба пригальмувати, але Раян його ігнорує.

— Довбані жартівники, так? — пожвавлюється Езра. — Думаю, їм просто було начхати, — здіймає руки він. — І мені нема діла до жодної чортової дитини. Та мені не все одно, чи не вийдуть на нас кляті типи з відділу розслідування тяжких злочинів.

В Енджели, мабуть, справді чухається ніс, та Раян і далі розпитує. Не може спинитися.

— І що, врешті дитину завезли на пором?

Вони вже біля машин, і Езра спирається рукою на капот, а тоді повільно, виразно повертає голову, щоб як слід роздивитися Раяна. Зрештою вони зустрічаються поглядами, Раян бачить іскри й думає, що все провалив.

Але ні.

— Ти лаха дереш? — питає Езра. — Звісно, я не дав їм провезти дитину на корабель.

Зараз вони балансують на межі. І коли він уже по-ривається поставити наступне запитання, Енджела простягає руку. Ніколи б не дізнався, що це значить, якби не *знав*.

— Ага. Маю на увазі, хороше рішення, — каже Раян.

Цього разу інстинкти підказують погодитися з Ендже-лою. Але погляньте-но, куди вони його спершу завели. Він може розповісти своєму оперативникові, а той до-повість в управління кримінальних розслідувань, що дитина залишилася в країні. Її не вивезли на Близький Схід. Слава богу.

Зупинитися вочевидь було хорошим рішенням, бо Езра повідомляє:

— Завтра ввечері збираюся до боса.

— До мозкового центру, — каже Раян.

Він навіть починає інакше вимовляти слова. Посту-пово викорінює вельський акцент, який успадкував від батька. Як легко в цьому житті назавжди втратити себе! Настільки вжитися — буквально — в життя іншої осо-бистості, що можеш перетворитися на неї.

Езра вказує на Раяна. Холодно настільки, що аж тремтять щелепи. У сухому повітрі крейдяним пилом висить сніг.

— Ти маєш піти.

Дивиться на Енджелу, а тоді вимовляє ім'я, яким вона користується під прикриттям:

— І ти теж, Ніколо.

День мінус тисяча шістсот сімдесят другий, 21:25

Тоддові тринадцять років.

Тринадцятирічний хлопчик, зростом метр сорок. Пахне печивом і свіжим повітрям. Зараз він сидить ззаду в їхній старій машині (яку вони за кілька років обміняють із доплатою на новішу модель) і копає ногами сидіння Джен. Раніше вона це ненавиділа, а тепер навіть відчуває ностальгію. Певною мірою.

На календарі — перше квітня. Щойно прокинувшись цього ранку й побачивши коридор, буквально залитий жовтогарячим сонцем, вона згадала цей день, вихідний. Великодня неділя.

Зараз вони вертаються додому із сільського ярмарку та обіду. Прості речі, родинні речі. На кілька годин Джен забула про себе, сміючись із жартів сина та швидких ремарок чоловіка у відповідь.

Це були ідеальні вихідні, уперше за весь час. З погодою пощастило. Вони провели майже весь час надворі, з друзями, смажили барбекю, святкували. А в неділю, якраз у машині, Келлі (Джен це так яскраво пам'ятає) поглянув на неї і сказав: «І в нас іще завтра цілий неробочий день».

Їй цікаво, чому вона так добре запам'ятала саме цю фразу. Вона припускає, що деякі дні яскравіші за інші, більш незабутні. А деякі, навіть визначні, на кшталт їхнього весілля, поступово западаються в історії.

І тепер вони в цьому дні знову. Джен пригадує, що частину поїздки переймалася, як у четвер увечері в офісі

засмутила тата, обговорюючи напрями слухання у справі. Хотіла б вона простягнути руку в минуле й струснути ту Джен. Життя таке коротке. Воно проноситься повз. Одного дня він помре, хочеться сказати їй, але вона не може. Джен і є та Джен. Сьогодні.

В автівці темно й тихо, радіо приглушене, пічка ввімкнена на повну — все як вона любить. На шкірі — відчуття стягнутості. Вона й забула: перший раз у цей день вони обоє згоріли на сонці, і цього разу припустилися тієї самої помилки. Оманлива британська весна: охолоджене повітря, розпалене сонце.

Сонце сіло близько п'яти хвилин тому. Небо над авто-страдою трояндово-рожеве.

Вони обговорюють Брекзит.

— Їм треба взятися до цього просто зараз, — додає Тодд, хоча пізніше відмовиться від цієї позиції.

«Їм варто було бути більш розважливими», — скаже він, коли в портах непорушно стоятимуть черги.

Це був найчудовіший день на сонечку, і Джен не може втямити, чому вона тут. Через день вдавалося розшукати бодай щось, маленьку, плутану підказку, щось до зміни. Пазлик від цілої таємниці. Але цей день минав точнісінько так, як і попереднього разу.

До дідька. Вона прихиляється скронею до пасажирського вікна й заплющує очі. Келлі за кермом. У теперішньому він кермує значно рідше. Вона й забула, що зазвичай за кермо сідав він. Ліву руку за звичкою поклав їй на коліно.

Вона просто насолоджуватиметься рештою дня. Може, якщо припинить намагання винести певний урок, щось і трапиться.

— Можна я не лягатиму спати, коли ми повернемося? — чути з заднього сидіння Тодда.

Джен розплющує очі й перевіряє годинник. Щойно перевалило за пів на восьму. Вона уявлення не має, коли Тодд лягав у тринадцять років. Цей період наближення до дорослості геть розмився. Вона дивиться на Келлі, піднявши брови.

— Так, чого ж ні? — знижує плечима той.

— А можемо пограти в «Розкрадачку гробниць»?

— Звісно.

Тодд радісно й зі сміхом видихає. Келлі дивиться на Джен.

— Ти просто як Лара Крофт, — каже вона до нього тихим голосом.

— О так, ти ж знаєш, як я люблю намальовані на комп'ютері цицьки.

— Що? — гукає ззаду Тодд.

Келлі широко всміхається їй.

— Я сказав, що завтра в нас теж неробочий день.

Джен відповідає йому усмішкою в темряві машини, якраз тоді, коли він збирається з'їжджати з автомагістралі.

— Саме так, — м'яко каже вона, сподіваючись, що він не вловить у її голосі ностальгії та смутку.

І щось іще. Ці їхні кпини... Може, вони відіграють більшу роль, ніж мали б за своєю суттю. Може, вони певним чином дають змогу ухилитися від глибших проблем. Джен часом думає, що Келлі так зайнятий зубоскальством, що ніколи нічого іншого й не робить. Наприклад, не показує, що він відчуває. Що там в основі, під кепкуванням? У її родині завжди було повно

чарівності — це саме те, чого вона хотіла після виховання у стриманості. Та чи не є гумор іншою формою придушення почуттів?

У дзеркалі заднього огляду з'являється відблиск вогнів із синім ореолом. Келлі кидає в дзеркало швидкий погляд, його сині очі, відбиваючи сяйво, на мить стають кольору морської хвилі. Точно... Джен щось таке пригадує. Що це було? ДТП чи... ні-ні, їх зупинили. Точно. Ніяких наслідків, вона це знає; ось чому це так легко розчинилося в минулому. Тоді, пам'ятає, вона так запанікувала. А тепер погляньте-но: просто як Енді казав. Можна спостерігати збоку.

Вона переводить погляд на спідометр, та Келлі на з'їзді з автостради їде зі швидкістю 50 км/год. Він ніколи не перевищує швидкість. Ніколи не платить податків. Ніколи не подорожує. Ніколи не ходить на вечірки. Ніколи не заводить знайомств. Сидить тихо на спільних обідах.

— Та це коп! — сміється на задньому сидінні Тодд, іще такий невинний.

Джен відчувається незатишно, наче спину буравить ворожий погляд. Вона обертається поглянути на Тодда, якого за чотири з половиною роки заарештують за вбивство, а йому, схоже, буде байдуже, і коли на нього надягатимуть кайданки, він дивитиметься навколо розфокусованим поглядом утомленого старого. Вона тягнеться рукою потиснути його колінце, яке ідеально лягає в її долоню.

Поліція вимикає фари, а тоді знову їм блимає. Джен дивиться в дзеркало. Офіцер на водійському сидінні чітко вказує їм з'їхати наліво.

— Гадаю, треба з'їхати на узбіччя? — каже вона Келлі.

Поліція підтверджує вимогу. До синього світла додається червоне.

— Ага, вони по нас, — відповідає Келлі.

Але його голос... Джен утуплюється в нього. Щелепи стиснуті. Не відриває очей від дзеркала. Забирає руку з її коліна. А в голосі — лють. Він розгніваний не через штраф або що — тут щось інше. Більше. За першим разом вона нічого цього не помітила — також розтри-вожилася. Але тепер, у спокійному стані, все фіксує. Цей гнів, що часом, здається, вирує під поверхнею ущипливої дотепності її чоловіка.

На початку з'їзду з шосе Келлі вивертає кермо. Він з'їжджає наліво, до СТО, і стає на узбіччі, однак двома колесами на дорозі, під кутом, наче демонструє ворожість, як підліток, що не хоче співпрацювати.

За кермом поліційної машини — чоловік. У нього геть кругла голова, лисий череп сяє під яскравим світлом ліхтарів біля СТО на шосе. Ця симетричність обрисів, що нагадують футбольний м'яч, навіть заспокоює. На шиї в нього довгий товстий ланцюжок, наче нашийник у бійцівського пса.

— Вітаю, — каже він, коли Келлі опускає вікно.

До машини впливає літнє повітря.

— Довільно тестуємо водіїв на вміст алкоголю в крові. Не проти взяти участь? — вичікувально посміхається поліціант, але це не запитання.

Келлі переводить погляд на торпеду, тоді на лобове скло, потім на поліціанта. Джен спостерігає за кожним рухом.

— Звісно, — каже він, виходячи з машини.

І в цей момент Джен бачить, як він виймає гаманець із задньої кишені джинсів і кидає його на сидіння. Дуже плавним рухом. Гаманець випадає й сковзає по сидінню, як жучок, нікому не помітний у темряві салону авта. Нікому, крім Джен.

— А потім ви мене відпустите? — питає Келлі, на думку Джен, нетерпляче.

За допомогою поліціянта Келлі дмухає в алкотестер, стоячи на узбіччі руки в боки, поки повз проносяться машини. Він ніколи не п'є, коли за кермом, ані пінти. Ось чому Джен не хвилювалася. Чому не запам'ятала цей епізод. Але гляньте-но: вона тут. Значить, має бути причина. Знову все впирається в її чоловіка.

— Чому вони доволіно перевіряють людей на алкоголь? — запитує Тодд.

— Ох, тому що деякі ідіоти люблять випити у вихідні, а тоді сісти за кермо.

Келлі повертається в машину й піднімає скло. Він, певно, сидить на своєму гаманці. Це незручно, але по його обличчю й не скажеш. Воно геть нічого такого не виражає.

Він кидає на Джен швидкий невимушений погляд.

— На бога, він у курсі, що тут йому не «Поліція Лос-Анджелеса»¹? — каже він.

— Але ж це трохи лякає, коли тебе зупиняють, ні? — запитує вона. — Мене завжди жах охоплює, що я збила щось не так.

— Взагалі ні, — м'яко відповідає Келлі.

¹ Художній фільм 2001 року.

Джен кусає губу; тут, на передньому сидінні авта, вона глядач, спостерігач за власним шлюбом. Коли востання Келлі розповідав їй про щось, що його турбує? Чи взагалі хоч раз розповідав? Раптом їй стає жарко в машині. Через що цей чоловік не спить ночами? Через що скаженіє? Про що шкодуватиме на смертному ложі? Ось тут, на пасажирському сидінні поруч із чоловіком, якого вона обіцяла любити довіку, Джен раптом розуміє, що не може відповісти на жодне з цих запитань.

Джен у піжамі сидить, схрестивши ноги, на оксамитовому дивані. Світить стара лампа, якої вони позбудуться за кілька років. Сьогодні Джен рада повернутися в минуле, в те комфортне середовище, за яким сумувала, навіть не підозрюючи про це.

У руках вона тримає чоловіків гаманець, із коричневої шкіри, потертий по краях, як книжка із загнутими сторінками. Ось картка до їхнього спільного рахунку. Так і є — жодних власних карток, ані кредитних, ані дебетових. Ось три фунтові монети, ключик від шафки в спортзалі та водійські права.

Джен витріщається на всі ці речі, розкладені в неї на колінах. Усе з ними гаразд. Що вона сподівалася знайти? Хай там як, хто б став зберігати щось незаконне (і що саме?) у своєму гаманці?

Вона скоса поглядає на права. Голограма... є в ній щось непевне. Вона підривається з дивана й дістає свої водійські права, кладе їх поруч. Голограми однакові? Підносить документи до світла. Ні, вони не точнісінько такі самі, ні. На чоловіковому документі голограма якась... більш зблякла чи що.

Джен гуглить на телефоні «підроблені водійські права».

У статті сказано: «Найкращий спосіб виявити підробку — подивитися на голограму. Її неможливо відтворити точно». До статті додаються дві фотографії: справжні та фальшиві водійські права.

Фальшива голограма має точно такий вигляд, як на правах Келлі.

Вона не дасть цьому ради. Скільки ж можна викривати й викривати речі, які вона воліла б забути? Джен вимикає лампу й просто сидить у темряві у вітальні, на зручному старому дивані, з підробленим посвідченням особи свого чоловіка в руках.

День мінус п'ять тисяч
чотириста двадцять шостий, 07:00

Джен прокидається в іншому ліжку. Вона знає це, як і те, що зараз близько сьомої ранку; як знає, що хтось обговорював її перед тим, як вона зайшла в кімнату, або що машина перед нею зараз рушить. Мікроемоції, так це називається? Здатність людини помічати маленькі зміни. Ти не можеш пояснити — просто знаєш. Вона підозрює, що Тодд назвав би це парадоксом знання заднім числом.

Інакше освітлення — це перше, що впадає в око. В еркері немає жалюзі. Натомість кімната залита приглушеним сірим світлом, що пробивається крізь фіранки.

Мабуть, зима. Батарея поруч увімкнена; чути запах розігрітого металу, штучне тепло змішується із прохолодним повітрям над ліжком.

І матрац інакший. Старий і грудкуватий, із тих часів, коли грошей в них було менше. Кумедно, як люди швидко звикають до наявності грошей. Це на позір так просто. Забуваєш, як це — жити без них, спати на паршивих матрацах і заощаджувати для замовлення їжі додому.

Вона сама. Лежить у сірому світлі, кліпає очима й глибоко дихає, боячись роззирнутися навколо.

Простягає руку вздовж тіла, під ковдру. Ага. Стегнові кістки випирають. Вона *значно* молодша.

Так. Вона набирається рішучості й устає з ліжка. Килим. Вона миттю його впізнає й одразу зорієнтовується в часі. Це її улюблений дім — крихітний будиночок, розташований окремо від інших у долині. Від цього пробирає холодом — залишитися наодинці з чоловіком із фальшивими документами.

Вона намагає мобільний телефон і тішиться, що він принаймні є. Зітхає й перевіряє дату. П'ятнадцять років тому. 2007 рік. Двадцять перше грудня. Джен, здається, зараз виблює. Це капець. Це повний і абсолютний капець. У неї трирічна дитина. Їй двадцять вісім років. Величезний стрибок назад, вона перелетіла з часу, де синові тринадцять, до часу, де йому *три*?

Джен раптом страшенно гнівається, що з нею таке сталося. Вона рвучко підходить до вікна, хоче смикнути за ручку, викричатися в сільське повітря, зробити щось, будь-що, і... ох... Ось він. Її улюблений, улюблений краєвид за вікном. Вони з Келлі досі в тому періоді кочового життя в будиночках без комунікацій, коли Тоддові ще не треба було ходити до школи. У тій маленькій хатці в долині, що нагадує відповідну фігурку з гри «Монополія», де вони ніколи нікого не бачили.

Може, в цьому причина? Може, це життя завдало йому шкоди? Надто ізольоване. Замість закричати крізь вікно вона притуляється чолом до скла. Як, у біса, вона мусить це з'ясувати? Немає жодних клятих підказок. Від її сердитого дихання скло затуманюється. Дайте мені знак, думає вона, вдивляючись у пару, а коли та розсіюється, визирає назовні. Прекрасний застиглий краєвид кольору сепії посеред незайманої зимової природи. Пагорби здаються старими

й непоказними. Справжня недоглянута, необроблена сільська місцевість, покрита довгою, вицвілою травою, що росте на піщаному ґрунті. Їй подобалося тут — і ось вона повернулася.

Вона накидає халат просто на картату піжаму, якої навіть не пам'ятає. Чути, що Тодд і Келлі — у вітальні, голосно базікають. Вона поки не готова вийти й побачити їх.

Тіло пам'ятає планування хатинки. Перш ніж зустрітися з родиною, Джен рушає направо, до ванної. Спершу треба подивитися на себе саму. Щоб знати, чого очікувати.

Вона дивиться на вузьку довгасту лампу над дзеркалом та інстинктивно сягає рукою, намагаючись потягнути її. Джен пам'ятає, що зрушити її не просто, вона туга й пізніше повністю зламається. Щоб засвітилося світло, лампу доводиться стусоннути.

У дзеркалі — Джен із фотографій. Джен із дня весілля. Джен часто оглядалася на цю Джен, тужливо думаючи, що й не знала, яка була класна на вигляд. Вона зазвичай фокусувалася на правильному носі й густому волоссі, та погляньте, яка сяйниста, чиста шкіра. Вилиці. Молодість. Це неможливо підробити. На спокійному обличчі немає жодної зморшки. Вона підносить руку до шкіри, яка на дотик немов тісто на хліб — пружна й сповнена колагену, — а не той гофрований папір, який чекає на неї в сорок.

Джен повертається до дверей. Чути голоси. Вона знає, що знайде їх у вітальні, у грудневій напівтемряві.

— Джен? — гукає знизу Келлі.

— Так, — відповідає вона вищим і делікатнішим, ніж у 2022 році, голосом.

— Він кличе тебе! — кричить Келлі стурбованим утомленим тоном, який вона добре пам'ятає.

Вони настільки загреблися в усі ці потреби виховання малої дитини. Джен зараз навряд чи пригадає, чому це було так складно, не перелічить конкретних деталей. Пам'ятає лишень, як було важко. Як боліли вночі в ліжку м'язи литок. Пам'ятає матеріальний знак того стану — забутий у тостері на тлі всього того хаосу, так і не з'їдений тост. Розвішування опівночі білизни, яка відгонить вогкістю, бо задовго пробула в машині. Химерні недбалі приспособи для полегшення життя: одного разу вони поставили телевізор у дитячий манеж, щоб Тодд припинив його перекидати... Божевільні (і вони це знали) речі, які вони все одно чинили. Просто щоб перебути.

— Я тут, — відгукується вона, вимикає світло у ванній і виходить у коридор.

Ось вони. Джен переводить погляд на Тодда — Тодда з її спогадів. Її трирічний син не має й метра зросту, обличчя Джен, очі Келлі, простягнуті до неї маленькі пухкенькі ручки.

— Тодд-чеберяшка, — каже вона; його прізвисько легко само зривається їй із язика, — ти прокинувся!

— Він не спить із п'ятої ранку, — каже Келлі, відкидаючи волосся з чола й піднімаючи до неї брови.

Вона вражена тим, наскільки поріділо його волосся, та й іншими речами теж. У нього лице хлопчика. Як не дивно, її чоловік у двадцять з гаком видається їй не таким привабливим, як у віці за сорок. Він ще й товстіший. Вони тоді їли багато фастфуду, не займалися спортом. Знайти час на себе було так важко, що вони воліли проводити ці вільні хвилини в блаженній тиші на дивані.

— Повертайся до ліжка, якщо хочеш, — пропонує вона та йде коридором до дверей.

З-під них просочується потічок морозяного повітря. Вона хоче належно роздивитися краєвид. Її руки — такі молоді й гладенькі — пам'ятають, як спритно одним рухом відімкнути ельський замок і натиснути ручку, тож вона відчиняє двері і — ах! — бачить свою долину.

— Сьогодні твоя черга валятися в ліжку, — автоматично відповідає за її спиною Келлі.

Так, правильно, вони фанатично дотримувалися черговості відпочинку.

— Добре, — каже вона, махнувши рукою, з усією зацікавленістю людини, яка тут лише на день, когось на кшталт няні, яка може повернути дитину батькам.

На вулиці зимно. На дверях прикріплено вінок, і вона неуважно погладжує його пальцями. Кам'яний ганок, на ньому стоять гумові чоботи. Пляшки з-під молока: тоді до них приходив старомодний молочник. А далі — долина. Два пагорби зустрічаються в одній точці. Припорошені інеем, наче цукровою пудрою. Надворі смачно пахне. Димом, соснами, морозом, ментолом, наче повітря вимили.

Задоволена, вона зачиняє двері й повертається до Тодда, який дріботить до неї. А коли добігає, то заривається обличчям у її плече, і це такий плавний рух, наче давно забутий танець. Її тіло пам'ятає його, її дитину, в усіх іпостасях. Трирічним, п'ятнадцятирічним, сімнадцятирічним і кримінальником. Вона любить усі ці його прояви.

— Повертайся до ліжка, — каже вона, дивлячись на Келлі.

Він тепло й стримано всміхається їй.

— У мене наче вистрелили з гармати, а я й прокинутися не встиг, — відказує він, позіхаючи й потягуючись.

Утім, нікуди не йде. Як і в усіх інших аспектах батьківства, він хотів підтримки, розуміння, а не перебирання на себе його обов'язків. Він падає на диван.

Вона повертається до сина. До тієї людини, яку сьогодні, у найкоротший день 2007 року, треба виправити так, щоб у 2022 році, коли годинник переводитимуть на годину назад, вона нікого не вбила.

Кімната завалена іграшками, про які вона й забула. Маленький жовтий візочок для морозива. Гараж *Fisher Price*, який дістався від її батьків. У кутку блискотить різдвяна ялинка. Старе штучне деревце, яке, можливо, досі валяється в підвалі їхнього будинку в Кросбі. Вітальня тьмяно освітлена самими лише гірляндами.

— А тепер... — каже Джен, відсунувшись від Тодда й розглядаючи його, вдягненого в крихітний комбінезончик.

Він мовчки відповідає їй таким притаманним йому щирим поглядом. Темно-сині очі, кирпатий ніс, рожеві щоки, абсолютно серйозний вираз обличчя. Вона підіймає з підлоги дерев'яний кубик, він дуже серйозно його забирає й кидає вниз.

— Нагромадимо тут цілу купу? — питає Джен.

Тодд дуже-дуже повільно витягує руку.

— Напружені переговори, просто як про звільнення заручників, — зауважує Келлі.

— Як там вони кажуть: малюки, які почали ходити, не граються, а ходять на роботу?

— Ха, щось таке.

— У дитинстві я була одержима кубиками.

— Оу? — Келлі відкидається на дивані, підклавши руку під ноги, й заплющує очі. — Думали, що ти, не знаю, захопишся картками для вивчення нових слів. Ну, ти знаєш. Будеш із тих, хто постійно вчиться.

— Насправді ні, — каже Джен. — Мені знадобилася купа часу, щоб навчитися читати.

— Не вірю. Ви, балакучі юристи... всі однакові, — підкреслено повільно тягне він.

Джен здивовано посміхається. Він був більш уїдли-вий, отакій. У 2022 році його сарказм лишився, але тут Келлі просто агресивно ображений. Вона геть за-була. Скільки він нарікав щодо роботи, придумував різні ідеї, а тоді відкидав їх. Здається, він хотів досягти успіху, але так і не наважився.

— І що ж тоді було на картках для вивчення слів? — питає вона.

— Всілякі правознавчі визначення, для початків-ців... Те, що треба знати найпізніше в два роки.

— Звісно, і що ж це за визначення: Келлі, вік... — вагається Джен, — двадцять вісім років?

— Добре знає англійську, значно гірше — матема-тику, — блискавично реагує Келлі. — Вже забула, скільки мені років?

— Ти ж мене знаєш.

Тодд раптово, на порожньому місці, починає сміяти-ся й аплодувати Келлі.

— Так-так, — промовляє він до тата.

— А яка в тебе була? — запитує чоловіка Джен і ду-має, як почувалася з ним у машині, коли їх зупинили,

намагаючись намацати ту його грань, якої, можливо, ніколи не бачила.

— У мене була — що?

— Улюблена іграшка.

— Не пам'ятаю, — вовтузиться на дивані Келлі, не розплющуючи очей.

— Ким ти хотів бути, коли виростеш?

Келлі здіймається на лікті й дивиться на неї із сардонічним виразом, який так і транслює емоційну закритість. І як Джен могла це пропустити?

— А що?

— Просто цікавлюся. Ніколи не запитувала. І ми так далеко від місць, де ти зростав... Розумієш, я, гадаю, ніколи не зустрічала нікого, хто б знав тебе раніше.

— Вони всі так далеко. Мама завжди хотіла, щоб я став менеджером, — змінює тему Келлі. — Смішно, так?

— Менеджером чого?

Джен складає купку кубиків перед Тоддом, який стиснув руки в передчутті, але насправді вона думає про те, як же Келлі вміє ухилятися.

— Буквально будь-чого. Саме цього вона й хотіла. Після того як наш тато здри... зник, — виправляється він, кинувши погляд на Тодда, — вона хотіла для нас лише стабільності. Для себе — нудної офісної роботи. Відпустку раз на рік. Іпотеку в маленькому містечку.

— А ти зробив усе навпаки, — каже Джен.

А сама думає собі: «наш тато». Наш тато. Чоловік на фотографії з очима Келлі. Вона знала, що схожість не була плодом її уяви.

Вона швидко кліпає очима від шоку. Це недбале «наш». Вимовлене так легко, як звична фраза. Джен справді єдина дитина, а Келлі, виявляється, ні.

— Ага, — уникає він її погляду.

— Ти сказав «наш тато»?

— Ні, мій.

— Ти сказав «наш».

— Не казав.

Джен зітхає. Якщо далі запитуватиме, він влаштує їй обструкцію. Мусить спробувати щось інше.

— Хотіла б я, щоб він знав твою маму, — лагідно каже вона чоловікові. — І мою.

— Ох, я так само.

— І скільки тобі було, коли вона померла? — запитує Джен.

Цікаво, чому це запитання видається таким небезпечним, непевним. Заради бога, цей дядько ж їй — бісів чоловік.

— Двадцять.

— А тата ти бачив востаннє, коли тобі було...

— Бозна. Три? П'ять?

— Це, мабуть, було так... бути єдиною дитиною, а тоді залишитися без батьків.

— Ага.

— Як гадаєш, я і Тодд — ми б їй сподобалися?

— Звісно. Слухай, я, певно, прийму твою пропозицію. Ліжко кличе.

Він нахиляється й чуттєво цілує її в губи (те єдине, що не змінилося з 2007 року до сьогодні), а тоді поволі йде до спальні, залишаючи Джен наодинці з Тоддом.

Щось змушує Джен лишити Тодда у вітальні з кубиками й піти вслід за Келлі тьмяним коридором, укритим коричневим килимом.

Вона доходить до спальні, одним вухом усе ще дослухаючись до Тодда, і зупиняється біля дверей.

Келлі немає в спальні. У кожному разі, не видно. Вона потроху прочиняє в напівтемряві двері й прослизає всередину. Нікого.

То де ж він тоді?

Вона перетинає кімнату. У ванній увімкнуто лампу над дзеркалом. Хіба вона її не вимкнула? Стоячи там і розмірковуючи, що робити, вона чує звук. Тихий і болісний, наче хтось намагається щось утримати в собі.

Він там, усередині. Джен підходить до дверей ванної й зазирає всередину. Чоловік, за яким вона заміжня двадцять років, сидить на кришці унітаза, опустивши голову на руки, і схлипує. Єдиний раз за все життя Джен бачить, як він плаче.

— Келлі? — звертається вона.

Він підстрибує й поспішно витирає очі кулаками. На тильній стороні долонь залишається волога. Він так схожий на Тодда, коли плаче. Тремтить нижня губа і все таке. Спостерігаючи, як чоловік намагається приховати почуття, Джен усім тілом відчуває важкість і сум.

— Через цю застуду в мене очі починають сльозитися, — каже Келлі.

Це смішна брехня. Джен цікаво, скільки ще такого він розповів. І чому.

Та погляньте на нього тепер, сумно думає вона. Той самий вигляд. Він так само подивиться на неї за

п'ятнадцять років, коли їхній син когось уб'є. Це вигляд людини з розбитим серцем.

— Що сталося?

— Ні, нічого, чесно, це клята застуда. Сподіваюся, до Різдва мине.

— Це через твою маму? — тихо питає вона.

— З Тоддом усе гаразд, він?..

— Він у вітальні, все добре.

Джен підходить через крихітну ванну до Келлі. Він так і сидить на кришці унітаза, та Джен стає поруч із ним, кладе йому руку на спину й притягує до себе. На її подив, він їй дозволяє, обіймає її за ноги, кладе голову на груди.

— Усе гаразд, — ніжно каже вона йому, як сказала б Тоддові. — Це нормально — засмучуватися.

— Та це просто...

— Твоя різдвяна застуда, знаю, — промовляє Джен.

І нехай живе в брехні, хоч про що. Нехай вірить у неї. Їй на думку спадають його слова у 2022 році про одну з пар, що розлучалася. *«Для декого понад усе — уникання болю».*

За кілька хвилин Келлі її відпускає. Дивиться, як вона йде до виходу, щоб перевірити, як там Тодд, і каже їй одне-єдине речення:

— Я просто сумую за нею. За мамою.

Схоже, це дається йому нелегко: він здригається всім тілом.

Джен швидко киває. Ось воно. Те, що її чоловік — з якоїсь причини — ніколи не міг їй показати.

— Я знаю, — відгукується вона. І справді знає, бо сама втратила матір. — Дякую, що поділився.

Келлі, з густою шевелюрою, усміхається їй крізь сльози. Його очі зараз особливо сині. І тут, у минулому, щось мелькає між ними. Щось суттєвіше, ніж було раніше. Щось, що Джен навіть не може назвати. Але це невловиме певним чином запалює в ній надію, що Келлі не той, ким здається. Будь ласка, нехай так і буде.

Джен повертається у вітальню до Тодда. Старомодна кімната із зеленим витертим килимом і темними дерев'яними меблями. У ній стоїть специфічний запах, затишний, домашній: коричний цукор, печиво, згаслі свічки. Джен припускає, що так чи інакше вчора ввечері її альтернативна версія щось пекла. Кумедно, наскільки все це здавалося важливим тоді. Піти подивитися на різдвяні вогні, випекти й зліпити пряничний будиночок. І — *вжух*. Усі ці події зникають в історії, спричинивши тільки стрес і не лишивши жодного сліду, як відбиток ноги на піску, що так само швидко змивається. Всеньке життя вона так переймалася, як усе *виглядає*. Підтримувала видимість. У нас все є, вирізаний гарбуз у вікні, щоб усі бачили, що ми його зробили. Та все ж — для чого це все було?

Тодд кілька хвилин грається з машинками, а тоді дивається в інший кінець кімнати.

— Ні, Тодде, тільки не це, — каже вона, коли він пірнає у сміттєве відро.

Він ігнорує її, витягає дві кульки з фольги — можливо, зіжмакані обгортки від *KitKat*. Джен розчарована, що лише за день поруч із ним так легко спалахує роздратування.

— Моє, — каже Тодд, скривджено дивлячись на неї маленькими оченятами. — Більше, — додає він і знову пірнає у відро.

Він ледь не перевертається догори дригом, головою у відрі, а ніжки майже відриваються від підлоги.

— Вибач, Тодде, ходи сюди, — каже вона. — Ходи до мамусі.

Тодд миттєво повертається на перший же звук, що злітає з її губ, як квітка за сонцем, і дивиться на маму. І раптом ось так, наче запалили світло, її осяває знанням. Джен знає, глибоко в душі.

Знає з того, як у його очах відбивається блакитне ранкове зимове світло.

Це не її провина.

Це не її провина.

Вона знає, що була йому достатньо хорошою матір'ю. Знає завдяки його очам. Вони світяться любов'ю. Світяться любов'ю до неї. Вона опускається на диван.

Вона старалася з усіх сил. І навіть коли щось не вдалося, її провина — такий самий доказ, як і будь-що інше: вона хотіла зробити все можливе для свого маленького хлопчика.

Парадокс знання заднім числом, про який цей самий хлопчик розкаже їй за десять років: вона вважала, нібито знала, що це станеться, і винуватила себе. Вважала, що він убив через погані стосунки з нею. Але ні. Це була ілюзія. І ось цей момент, коли Джен усвідомлює, що річ не в тім. Це взагалі не стосується Тоддового дитинства.

— Ходи сюди, Тодді, — каже вона.

І він негайно кидає кульки фольги зі смітника й біжить до неї, до мами.

Раян

Раян нарешті має зустрітися з ним — чоловіком, який керує всім процесом. Великою людиною. У нього в підпорядкуванні сотні рядових виконавців, подільників, численні обладнання. Крадіжки машин, наркотики, викрадена дитина — це лише крихітна частина всього масиву.

Раян не знає, чому будинки, які йому вказують, завжди порожні, досі не дізнався, куди зникла маленька Ів, але розбирається з цим усім. І дивиться: ось він, крокує зимними вулицями до складу в Беркенгеді, він проник на самісінькі вищі щаблі.

Езра проінструктував Енджелу та Раяна: вони мають зустрітися там з ним о восьмій вечора. Після зустрічі з босом отримуєш кращу роботу, важливіші завдання. І, що критично важливо, кращу секретну інформацію. Раян приходить накручений, уперше він майже не сподівається, що начальник його не перевірятиме. Лео каже, що не буде, що його б не запросили на зустріч із босом, якби не довіряли.

— Навіть якщо він почне натякати, — пояснив учора ввечері телефоном Лео, — демонструй таку запеклу образу, щоб його аж струснуло.

— Аякже ж, — сказав Раян.

Зазвичай він таких слів не вживає. Часом йому здається, що він перетворюється на людину, яку з себе вдає. Порочнішу, непостійнішу.

Раян з Енджелою ще кілька хвилин крокують мовчки, спостерігаючи, як завантажують і розвантажують машини, як сновигають туди-сюди люди. На підході до складу вони змінюють поведінку. Енджела перетворюється на Ніколу, Раян бачить, як це відбувається: хода стає самовдоволеною й розв'язною, міняються манери. Вона витирає рукою змерзлий ніс.

Раян не знає, як саме міняється його мова тіла, але знає, що це відбувається.

На складі немає жодної вивіски. Він зачинений — ідеальне місце для такого штибу справ. Раян сподівається, що там добра акустика: це потрібно команді, яка прослуховує, збираючи докази для висунення обвинувачень.

Згідно з отриманими вказівками, Раян двічі стукає в темно-зелені рольставні й очікує. Енджела тремтить. Вона не настільки зібрана й врівноважена, як видалося спершу. Раян думає, що вона збіса налякана, як і він. Звісно, йому спадало на думку, що це може бути пастка. Їх можуть накрити. Можуть покінчити з ними. Та Раянові певним чином усе одно. А коли починає перейматися — згадує про маленьку Ів, загублену й самотню, не в морі, але не в кращих умовах.

— Заходьте, — чути голос звідкілясь збоку.

Раян та Енджела обходять ріг будівлі й знаходять відчинені й підперті двері, крізь які в глибину складу проникає світло від охоронного освітлення.

Склад порожній, від підлоги до стелі тягнуться ряди й ряди нічим не заповнених полиць. Посеред величезного приміщення стоїть високий чоловік, молодший, ніж Раян очікував побачити. Він узагалі не рухається,

просто стовбичить, схрестивши руки, весь у чорному. В нього темне волосся й гостра борідка.

— Два мушкетери, — каже він і кидає собі під ноги недопалок, який за кілька секунд повністю дотліває. — Є робота для вас: треба забрати список порожніх будинків. Зараз вишлю вам адресу.

І майже одразу пікає одноразовий телефон Раяна: приходить повідомлення з одним рядком із — так! — відкритого номера. Це адреса на центральній вулиці Ліверпуля.

Ось воно. Цей головний бос збирається довірити їм, як отримуються дані про те, де красти машини.

— Чекайте подальших інструкцій, — каже він їм.

— Круто, дякую, приятелю, — відповідає Раян, змінюючи природну модуляцію голосу.

Чоловік закидає голову назад.

— Звідки ти?

— З Манчестера.

— А до того? — робить він нетерплячий жест рукою.

— Завжди жив у Манчестері, але дід був із Вельсу, — повідомляє Раян.

Це правда; вони вирішили, щоб він тримався цієї версії замість пробувати виробити новий акцент.

— А ти? — звертається бос до Енджели.

— Так само з цих місць, — каже вона ідеальним скаузом, хоча сама родом із Лі.

Офіцери, які працюють під прикриттям, нечасто з місцевих. Надто велика ймовірність, що хтось їх упізнає й розкриє легенду.

Чоловік перетинає склад і підходить до них, під його чорними черевиками хрускотять пісок і бруд на підлозі.

— Я Джозеф, — каже він, простягаючи руку Раяну, а потім Енджелі.

— Нікола, — представляється вона.

Джозеф піднімає руки.

— Стандартне попередження. Якщо ви мене надурите. Якщо настукаєте на мене. Якщо ви копи. Якщо ви проштрафитеся. Я відсиджу. А тоді я, чорт забирай, прийду і вб'ю вас. Ясно?

— Більш ніж, — погоджується Раян.

— Тоді по руках, — каже Джозеф.

— Келлі, — представляється Раян, потискаючи Джозефу руку. — Радий знайомству.

Келлі. Фальшиве ім'я, яке Раян мусив собі обрати.

— Якесь таке, на яке б ти обернувся, — порадив Лео. — Якесь знайоме. Це перший тест, яким злочинці перевіряють, чи ви не копи. Гукають вас на ім'я в барі й дивляться, чи ви обернетесь.

— Я завжди реагував на братове ім'я, — тихо промовив Раян.

У той момент він пригадав ніч, коли брат зав'яз надто глибоко, заборгував надто багато грошей, надто багато послуг. Ніч, коли брат поліз у петлю. Як потім сказав коронер, вони знайшли його надто пізно, приблизно за пів години. Він зробив це в підвалі. Він не хотів, щоб його знайшли.

День мінус шість тисяч
дев'ятсот дев'яносто восьмий, 08:00

Джен у таунхаусі з двома кімнатами на першому й другому поверсі. Вони з Келлі орендували його на рік. У них не виникло жодного емоційного зв'язку з цим місцем. Джен заледве його пам'ятає. Лише тепер, поглянувши на стелю у вогких розводах, вона взагалі пригадує, що жила тут.

Джен ще не вагітна, значить, і Тодд іще не народився. Тож залишається лише одна людина, навколо якої крутиться вся таємниця.

— Лопес? — гукає знизу Келлі.

Її накривають емоції. Вона й забула, що був період, коли чоловік її так називав. Джен стала Дженні, потім Дженні з кварталу (після виходу пісні *Jenny from the Block*), а тоді — Лопес.

— Келлі? — озивається вона.

— Ти встала!

— Так.

— Слухай, — каже він звичним тоном, стримано і владно. — Маю одну справу сьогодні.

— Яку?

— Конференцію на весь день.

У голові у Джен крутиться неоформлена думка. Який це маляр-декоратор в останню мить зривається на конференцію? Мабуть, той, якому вона довіряла.

— Звісно, — каже вона, та коли встає з ліжка, то відчуває, як пливе під ногами підлога, наче там сипучі піски.

— Ти поїдеш на цілий день?

— Так, — неуважно відповідає Келлі.

— Добре.

— У тебе такий вигляд, наче ти побачила привида.

У Келлі ті самі очі, та й по всьому. Він такий стрункий. Майже елегантний.

— Зі мною все гаразд, — слабо відказує Джен, підіймаючи на нього очі. — Не хвилюйся, їдь.

— Ти певна?

— Наскільки це можливо.

Джен без вагань вирушає стежити за Келлі. Вона переконана, що наближається момент, коли все розкриється.

Ось вона на задньому сидінні таксі. У такому далекому минулому таксі було викликати значно складніше. У неї є мобільний телефон, але це стара цеглина із цифрами з неоновую підсвіткою, що видають звук при натисканні. Дитячий вік телефонів. Хай там як, вона викликала таксі й поїхала за Келлі. Жінка в чорному таксі стежить за своїм чоловіком. Історія стара як світ, але є нюанс.

— Можемо зупинитися тут? — запитує водія Джен.

Келлі припаркувався з порушенням правил, просто в центрі Ліверпуля, на подвійній жовтій смузі. У Келлі машина 1984 року. Джен і не усвідомлювала, наскільки змінилися автомобілі. Квадратна й на позір завелика автівка. Джен не може відвести очей від машини; чи від чоловіка. Почувається як прибулиця.

Випростуючи довгі ноги з-під водійського сидіння, Келлі роззирається наліво й направо. Ця перевірка

схожа на звичку, такий собі тик. Сині очі на всі боки оглядають вулицю.

Вона залишається в чорному таксі, практично невидима для Келлі, сховавшись на задньому сидінні за замурзаним вікном.

— Незабаром треба рушати, — каже таксист.

— Лише п'ять, лише п'ять хвилин, будь ласка, мені тільки треба дещо побачити, — відповідає Джен.

Таксист не реагує, зате демонстративно дістає роман. Джон Грішем із загнутими сторінками. Мотор працює на холостому ходу. Ох, ті дні, коли люди, аби згаяти час, читали романи.

— Перепрошую, це не триватиме довго, — додає вона.

І думає, скільки всього могла б розповісти чоловікові за кермом про майбутнє. Брекзит. Пандемія. Ніхто б їй не повірив. Це абсолютно карколомно. Із ними в салоні таксі юрмляться цілих два десятиліття.

Келлі обходить машину ззаду й пильно оглядає горизонт, так, як часом робить це й донині. Вона ніколи над цим особливо не замислювалася, поки обставини не змусили спостерігати за чоловіком у такий спосіб. Його волосся зачесане спереду, ретельно вкрите гелем.

Повз проїжджає інший водій, сигналить їм і жестикулює, опускає вікно й кричить: «Та їдь же!»

Таксист перемикає передачу.

— Секундочку, будь ласка, прошу, — каже Джен.

Якщо вона вийде з машини тепер, Келлі її побачить — і все буде намарно.

Келлі однією рукою відчиняє багажник і витягає якийсь великий бордовий згорток матеріалу — може,

фіранки? Джен притуляється лобом до запилюженого вікна таксі й нишком спостерігає. Це портплед. Джен упізнає його крізь роки. Чоловік носив костюм дуже рідко. На похорони, на весілля. Він висів на вішаку в глибині шафи для одягу.

— Як скажете, люба, — озивається таксист, але Джен лише киває.

Келлі зникає в бічній вуличці, пересуваючись нібито невимушеним прогулянковим кроком, але Джен знає, що це вдаване. Вона його втратить.

— Мені треба йти, — каже вона.

Збирає свою сумку, гаманець, намагається не пустити Келлі з очей. Вона вже перераховує гроші для таксиста, взяті з кухонної шухлядки (інша шухлядка, інша кухня, інші купюри), коли їм сигналить чергова машина.

— Чекайте, — каже таксист.

— Я піду, мені треба йти! — майже кричить Джен.

— Ми блокуємо автобусну смугу. Просто почекайте...

— Мені треба йти! — лементує Джен.

Поки машини й далі сигналять, вона смикає ручку дверей, думаючи, що станеться, якщо просто втече, не заплативши. Це ж лише таксі. Навряд чи це злочин.

Вона запихає забагато купюр у срібну шухлядку, всипану справжнім цигарковим попелом (господи, так, люди тоді всюди курили!), й вискакує назовні.

Мчить у бічну вуличку. Келлі майже дійшов до її кінця. Вона одразу виокремлює його в натовпі, так само як Тодда, як власне ім'я в списку.

Він різко повертає наліво й заходить до пабу під назвою *The Sundance*. Портплед і досі перекинутий у нього

через руку, тож Джен, перестраховуючись, залишається назовні й чекає неподалік.

Вона стоїть біля *Woolworths*, червоно-білий логотип такий знайомий. За якихось п'ять років він збанкрутує. Це справді недалеко минуле, але так не відчувається. Усередині — герметичні пластикові перекриття, канцтовари. Вона могла б стояти тут вічно, просто заглядаючи у вікно, зачудовано згадуючи минулі часи, купівлю ігор та всіякого дріб'язку на Різдво, просто вдивляючись у зміни, що охопили світ за останні двадцять років, у все втрачене і здобуте. Вона притуляє долоні до вікна, як на самому початку всієї цієї історії, і чекає.

У відображенні бачить Келлі, який виходить із пабу. Тепер він у костюмі, а сумка висить на плечі. Заново намащене гелем волосся. Чорні лискучі туфлі.

Раптом наче нізвідки з'являється жінка, можливо з іншого пабу чи провулка. Джен бачить, як вона наближається до Келлі, поглядає нишком. Це Нікола.

— Як пройшло? — запитує її Келлі.

— Та нормально. Жорстко: вони хочуть знати всі методи.

— Ми не можемо цього розповісти, — регоче Келлі.

— Знаю. Я так і сказала. Судді це не дуже сподобалося. Слухай, хай щастить. І дзвони, так? Якщо... у майбутньому... ти колись захочеш повернутися.

І, більше нічого не сказавши, Нікола залишає Келлі на вулиці.

Джен пильно дивиться на нього, залишаючись непомітною в натовпі, й думає про повідомлення, які він надсилатиме Ніколі за двадцять років, просячи про допомогу. І про те, що вона чогось проситиме від нього навзамін.

Джен слідує за Келлі на відстані, вдячна, що це Ліверпуль, а не Кросбі. З подивом розглядає одяг (джинси кльош, топи в стилі бохо, голе тіло, виставлене на останнє літнє сонце у вересні), старі автівки та магазини; світ, на який наклали вінтажний фільтр. Келлі крокує цілеспрямовано, але, як їй здається, і тривожно. Голова високо піднята, як в оленя, якого переслідують, чи лева, який сам женеться, — важко розібрати.

Далі й далі брукованою вуличкою, повз бренди, що пережили й не пережили останні двадцять років, — *Debenhams, Blockbusters*. У яскраво освітлений торговий центр, де повно ювелірних, через нього — на іншу сторону вулиці. Наліво, направо. Вгору бічною вуличкою, заставленою промисловими контейнерами. Джен провалюється в часі ще глибше.

На широкій пішохідній смузі із сірої тротуарної плитки Келлі сповільнює крок. Навколо високі будівлі. Він усім тілом повертається до однієї з них, рушає вперед, відчиняє двері й зникає всередині.

Джен не треба дивитися на мапу або читати вивіску. Вона, юристка, добре знає цю будівлю. Як би могла не знати? Це Ліверпульський суд Корони.

Перед будівлею — старомодні вуличні ліхтарі з круглими й білими, як перли, лампами. З 2003 року практично нічого не змінилося. Велика квадратна недбала забудова, темно-коричнєве облицювання, тоновані вікна. На фронтоні — рельєф герба. Цього разу Джен тішиться, що система правосуддя ніколи не змінюється, скрипуча, давня й запилюжена.

Вона чекає на сонечку кілька хвилин, а тоді заходить услід за Келлі всередину будівлі суду крізь подвійні скляні двері.

Джен прямує просто до переліку справ, рада, що обізнана з юриспруденцією. Він на корковій дошці у фое: чотири аркуші метляються, прикріплені однією канцелярською кнопкою, яка, мабуть, використовується й досі.

Вона знає, що шукає. І знає, що знайде.

Дати збігаються. Вона не усвідомлювала цього, мандруючи в минуле. Архівні новини. Список обвинувачень проти нього.

Ось він. Їй практично не потрібно переглядати.

Корона проти Джозефа Джонса. Зал засідань № 1.

Отже, це життя, що триває у зворотному порядку. Відбувалися речі, про які Джен не мала уявлення, безпечно проминали її, як машини на дорозі.

Вона проходить до зали номер один і сідає в галереї для публіки. У приміщенні пахне несвіжим чаєм, старими книжками, пилом і поліролем. У залі повно народу; гучний судовий процес, про який вона того часу й не підозрювала. Та й чому мала б?

Келлі вона загубила. Уявлення не має, у якій ролі він бере участь. Здрагаючись, припускає, що як друг Джозефа Джонса; як спільник.

Лави в галереї для публіки розставлені як у церкві. «Усім встати», — каже судовий клерк. У нього окуляри для читання на кінчику носа, мантия замітає по підлозі, вкритій дешевим килимом. Джен бентежить ця помпезність і церемоніальність системи правосуддя, якій

вона присвятила життя. Заходить суддя — і вона зривається на ноги й рефлекторно схиляє голову.

Охоронець із кульчиком у вигляді тоненького кільця у вусі проводить на лаву підсудних обвинуваченого в наручниках.

Джозеф Джонс. Молодий, тридцятирічний Джозеф. Як дивно, думає Джен, розглядаючи помітні ельфійські вуха, гостру борідку, вужчі, майже хлоп'ячі плечі, — дивитися на нього й знати дату, коли (як виявляється) він помре. Він міг би бути чиїмось сином. Міг би бути Тоддом.

Суддя звертається до присутніх у залі.

— Раніше ми закінчили заслуховувати другого свідка обвинувачення, свідка А, а зараз викликаємо третього свідка, — спокійно каже він.

Судове засідання вже йде. Джен обдумує інформацію. Тож термінова «конференція» Келлі — це, мабуть, виклик свідків. У суді ніколи не відомо, коли викличуть наступного свідка, поки не закінчать із попереднім.

— Дякую, Ваша честь, — каже баристерка.

Жінка в окулярах у стилі вісімдесятих із товстими скельцями. Її перука ледве закриває їхні дужки. Джен уже й не пам'ятала, що опинилася в минулому, поки не побачила ці окуляри від Національної служби охорони здоров'я. Вони майже такі самі, як тепер носять діти; як кумедно працює мода!

— Учора ми заслухали співробітницю HSBC Грейс Елінкорт, яка підтвердила, що Джозеф Джонс регулярно клав великі суми грошей на банківський рахунок компанії та знімав звідти великі суми, — багатозначно дивиться на присяжних вона. — Також раніше ми почули від свідка А, що він регулярно давав розпо-

рядження своїм рядовим підлеглим красти автівки. І щоб підкріпити один доказ іншим, держава зараз викликає для давання свідчень наступного свідка, для чого ми мусимо знову попросити журі присяжних та глядачів у галереї для публіки тимчасово покинути зал.

У Джен шумить у голові. Коли публіку й присяжних виводять із залу, це вказує лише на кілька моментів: питання доказів; причини, пов'язані з правом і процедурою; аргументи щодо допуску.

І анонімних свідків.

Усі, крім правників, виходять. Джен тиняється, спостерігаючи за людьми, які, ймовірно, мають таке ж право перебувати в залі суду, як і вона, які п'ють каву з автомата, базикають. Як завжди в судах. Єдина різниця — менше мобільних телефонів.

Вона виходить назовні, стоїть на східцях будівлі суду, хоче засвідчити світ на цьому аматорському «знімку» 2003 року. Розглядає машини, нові на вигляд, але водночас старі, із номерами реєстрації за 1995—1997 роки. Поруч стоїть і курить замислений адвокат. Та сама будівля. Те саме небо, те саме сонце. Вона познайомилася з Келлі лише минулого березня; їхнім стосункам ледве пів року.

Вона повільно розвертається на місці. Ви б і не подумали. Ви б і не подумали. Світ не знає, наскільки сильно він змінюється.

— Присяжних просять повернутися до залу засідань номер один, — каже з фое судовий пристав.

Джен, на мить затримавши погляд на міському краєвиді, рушає всередину. Зараз щось з'ясується. Щось, чого вона від початку не могла не знати.

У залі суду потрібна хвилинка, щоб очі звикли до тьмянішого освітлення після сліпучого вересневого сонця, але за мить вона бачить те, що й очікувала: трибуна для давання свідчень змінилася. Вона відгороджена чорною завісою.

— Свідок Б, — вимовляє баристерка виразним і чітким, як весняна природа, голосом, — є офіцером поліції під прикриттям. Його анонімність, — звертається вона до присяжних, — необхідна для захисту використовуваних ним і поліцією методів та робочих домовленостей і для забезпечення його безпеки. Тож тепер я звертаюся до свідка Б. Ви не маєте називати своє ім'я під запис. Як ви хочете принести присягу?

Особа за завісою мовчить. Баристерка чекає, а коли пульсуюча тиша в залі суду затягується, підходить до завіси. Джен затримує дихання. Звісно, ну звісно ж там не її чоловік.

За мить баристерка повертається й підходить до судді. Джен чує, як вони приглушено дискутують.

— Він хоче анонімізації голосу. У нього акцент. Ми подали офіційне прохання, — пояснює баристерка.

Джен не вловлює всього сказаного, чує лише уривки фраз. І розуміє суть тільки завдяки своєму фахові адвоката.

— Але, Ваша честь, в інтересах відкритого правосуддя... — каже інший баристер.

Вони й далі бурмотять, а Джен силкується розчутити їхні слова.

— У відкритому суді важливо, щоб усі чули вас справжнього, — за кілька хвилин оголошує суддя.

— Свідок Б, то яка присяга? — нагадує баристерка.

Чекайте... Цей свідок — з боку обвинувачення, не захисту. Тож...

Джен чує зітхання. Дуже-дуже характерне розлючене зітхання. А тоді єдине слово:

— Світська.

Два склади. І ось воно. В цю мить, схоже, Джен на-
решті знає: свідок Б — це Келлі.

Вона все зрозуміла неправильно. Келлі не співучас-
ник злочину. Він намагався його зупинити.

День мінус шість тисяч
дев'ятсот дев'яносто восьмий, 11:00

— Я працював із ним, — каже голос Келлі, — кілька місяців протягом минулого року.

Він приховав свій вельський акцент, згладив його, наче обстругав дерево. Джен майже певна, що тільки вона здатна його впізнати. Почути ті словесні сигнали, які зчитуєш, лише проживши двадцять років у шлюбі.

— І в чому полягала ваша роль?

Питання тривають, хоча Джен і досі намагається подумки все осмислити. Факт, який вона дізналася, раз по раз стугонить у її голові, як ударні хвилі після землетрусу. Він — офіцер поліції. Він був офіцером поліції?

Вона переводить погляд угору, до крихітних віконць під стелею залу засідань.

Він ніколи їй не казав. Він ніколи їй не казав, ніколи їй не казав, ніколи їй не казав. Її життя — брехня.

Думки юрмляться в голові, як натовп репортерів із запитаннями. Як він міг приховувати це від неї? *Келлі?* Її безтурботний надійний чоловік, Келлі? Це навіть нічого не пояснює. Чому вони стикаються з наслідками цієї брехні двадцять років по тому? Чому до цього залучений Тодд?

Він ніколи їй не розповідав. Він ніколи їй не розповідав.

Джен опускає голову на руки.

Але якщо так, чи ця правда приємніша за іншу? Може, але яка різниця, за що ти приречений — за зроблене чи незроблене?

— Мені було доручено проникнути в організовану злочинну банду, очолювану підсудним, — безпристрасно оповідає Келлі.

Господи, це божевілля. Божевілля.

— І коли вас туди відправили?

Келлі прочищає горло.

— Коли було викрадено немовля.

— Ваша честь, — одразу втручається, зриваючись на ноги, баристер від захисту, старший чоловік, — прошу дотримуватися пунктів обвинувачення.

— Коли два рядові виконавці викрали немовля, виконуючи завдання в рамках організованого підсудним ланцюга постачання, — жовчно пояснює Келлі.

— Ваша честь... — знову каже баристер.

— Свідок Б, з усією повагою просимо вас дотримуватися фактів за суттю справи. Цей процес не розглядає викрадення дітей.

— Ми так і не знайшли тих злочинців, — веде далі Келлі. — Але підсудний знає, хто вони.

— Ваша честь...

— Свідок Б, — промовляє суддя, вочевидь роздратований.

— Гаразд, — каже Келлі.

Джен знає, що він стискає зуби, аж під вилицями проступають ямки. Він робить паузу, і вона також знає, що зараз він проведе рукою по волоссю. Навіть цей Келлі, якого вона не бачила двадцять років. Навіть цей Келлі, якого на цей момент вона любить лише шість

місяців. Цей Келлі, який брехав із першого ж дня. Маляр-декоратор із шістнадцяти років. Батьки якого померли. Який ніколи не вчився в коледжі й покинув школу в шістнадцять. Хоч щось із цього — правда? Як він може бути поліціантом? *Чому він їй не розповів?*

Вона б зрозуміла. Немає нічого злочинного в тому, щоб бути офіцером поліції під прикриттям.

Вона незграбно совається на лаві. Хотілося б долучитися до перехресного допиту разом із баристерами.

— Мені було доручено з'ясувати особу підсудного, — розповідає Келлі. — І я зробив це, пробившись на найвищі щаблі в банді. З огляду на необхідність збереження анонімності я не можу ще детальніше пояснити, в чому полягала моя роль.

— Які саме завдання ви виконували для підсудного?

— З огляду на необхідність збереження анонімності я не можу ще детальніше пояснити, в чому полягала моя роль.

— Свідком яких безпосередніх дій підсудного ви були?

— З огляду на необхідність...

Баристерка, вочевидь роздратована, зітхає. Вона знімає окуляри, театральню протирає їх краєчком мантиї, тоді надягає знову. Джен не до кінця зрозуміло, на чию користь піде все сказане.

— Я можу розповісти вам, чого не зробив, — каже Келлі тоном, який, як уже відомо Джен, сповіщає про марність зусиль.

— Так? — відгукується баристерка.

— Я так і не знайшов людей, яким Джозеф давав доручення скоювати злочини. Доручення, що призвели до викрадення маленької Ів.

— Ясно.

Баристер від захисту зривається з місця. Суддя відмахується від них, кидаючи погляд на чорну завісу, за якою самі проблеми.

— Присяжні, вийдіть, — каже він.

Усі повертаються до фое, а за десять хвилин пристав повідомляє, що засідання перенесено на завтра. Джен аж відкриває рота.

— Що? — питає вона.

— Слухання відновиться завтра, — каже їй пристав, розпускаючи всіх.

Джен стоїть у фое, а навколо, наче зграї риб, сновигають люди.

У неї немає завтра, у відчаї думає вона. Воно не настане.

Келлі аж біліє, коли бачить Джен біля своєї машини.

У нього западають щоки й бліднуть губи, очі бігають. Потім він усміхається їй. Намагається промацати ситуацію. Джен дивиться на нього — чоловіка, шлюб із яким заснований на брехні. Костюм пом'явся, піджак перекинутий через руку. Він виглядає хворим, блідим і молодим, майже дитиною, дуже схожим на Тодда.

— Я бачила твої свідчення, — з ходу каже вона. — Я була в галереї для публіки.

Їй одразу хочеться плакати, хочеться, щоб її заспокоїв цей чоловік, якого вона любила пів життя. Чоловік, до якого вона завжди повернулася б.

— Я... — Він оглядає вулицю, піднімає очі до сонця, тоді жестом запрошує сісти в машину.

— Отак? — відказує вона йому.

У паузі, під час якої він міркує, яку правду повідати, а яку приховати, Джен намагається подумки запустити події з напрямком у майбутнє, не в минуле, але не може думати, поглинута лавиною несумірних і незіставних фактів. Може, отут усе й закінчиться, гадає вона. Можна було б порвати з Келлі. Але стільки запитань залишаються без відповіді. Вона якимось чином знає (може, завдяки Енді), що ще не час.

Вони сідають в авто. Надворі вогко, сидіння в машині гріють їм стегна. Він заводить мотор і швидко виїздить за Ліверпуль, так і не промовивши ані слова.

— Келлі? — каже Джен, обурена, що мусить його спонукати. — Тобто...

Вона намагається тримати в пам'яті, що їхнім стосункам лише пів року. Що він не знає майбутнього, вони його творять. Протягом двадцяти щасливих років і далі. Якось. Він не знає, з якими важливими речами зараз грається.

Келлі мовчить. Проїжджає перехрестя з однобічним рухом, поглядаючи на дзеркало заднього огляду.

— Ти поліціянт під прикриттям.

Він коротко підтверджує, нахиливши голову вниз.

— Ага.

— Ти є... був під прикриттям, коли ми познайомилися?

— Так.

— Тебе звати Келлі?

— Ні, — після короткої паузи каже він і ковтає, борлак ходить туди-сюди.

— Як це... Як ти міг?

В голові у Джен — суцільне кружляння в порожнечі, у темряві. Вона не може зліпити до купи речення.

— Ти мені збрехав... — промовляє повільно.

— Це секретна інформація.

У Джен так багато запитань, що вона не знає, з якого розпочати. Вона намагається узгодити речі, які суперечать одна одній.

Келлі, здається, зараз розплачеться. Почервонілі очі, погляд за обрій. Вона його знає. Знає, коли він нещасний.

— Моє справжнє ім'я — Раян, — тихо вимовляє він. — Келлі звали... одну людину, яку я знав.

Усе потроху стає на свої місця.

— Як... — починає Джен, намагаючись сформулювати коректно. — Як ти збираєшся... просто жити під ім'ям Келлі?

Він тривожно совається.

— Я... я не знаю.

— Уб'єш Раяна? Інсценуєш його смерть?

Він здивовано повертається до неї.

— Ні, навіщо? Я не знаю... Я не знав, що з цим далі робити.

Джен відводить погляд від нього й дивиться у вікно. Типовий Келлі, який ухиляється. Ігнорує проблему. А тоді — коли вона несподівано постає — намагається врятувати ситуацію. Тепер вона краще розуміє, в чім річ із покинутим будинком, «Сандаловим деревом». Джина вважала, що Раян Гайлз мертвий, бо майно відійшло Короні; те саме з'ясував Ракеш. Але не було жодних інших записів про смерть Раяна Гайлза. Тепер це видається очевидним. Фальшиве свідоцтво про смерть, куплене з єдиною метою — надати до Земельного кадастру, щоб майно точно не перейшло йому, не дало

змоги відстежити його, розкрити прикриття. Але він не зробив більше нічого, не зареєстрував смерть ніяк інакше, щоб не наразитися на перевірки, вимогу додаткових документів чи речей, яких він не міг надати, — тіла, наприклад. Він наклеїв пластир на величезну рану.

Його мати, мабуть, померла лише недавно. Будинок лише щойно почав занепадати. Джен підозрює, що, коли Келлі плакав у ванній (коли Тоддові було три роки), його мама, певно, ще жила, і він сумував за нею.

Він дивиться на неї й каже:

— Я пішов із поліції. Минулого року. Я залишив собі особистість Келлі, бо...

— Чому? — запитує вона.

— Бо зустрів тебе.

— Але ж ти міг... міг же розповісти мені? Або просто обрати нове ім'я?

— Джозеф Джонс вірить, що я злочинець на ім'я Келлі, — каже він так тихо, що їй ледве вдається розчути. — Якби я щось змінив чи комусь сказав — до нього дійшов би поголос, що я ніколи не був Келлі. Це був би найочевидніший доказ того, що я працював під прикриттям. Тож я... я залишився.

— Залишився злочинцем?

— Він так вважає, але ні. Я нічого такого не роблю. Я просто не хотів, щоб до нього дійшла інформація. Якби я змінив ім'я на Раян — чи якесь інше — хтось би йому напевно передав. І це було б так явно. Тож я вирішив, що краще сховатися на видноті. Так буде краще, коли його засудять, — сумно пояснює він.

Та Джен знає, що все не так. Будь-яке ув'язнення закінчується, і тоді буде запізно. Раян справді став Келлі.

— Що б зробила поліція, якби дізналася?

— Імовірно, заарештувала б мене. За шахрайство і введення в оману. Мабуть, подала б до суду й на мене. Сказала б, що видавав себе за офіцера поліції, висунула б звинувачення за посадовий злочин у державній установі.

Джен кидає в жар і паніку. Усе значно, значно серйозніше, ніж вона думала. Вона заплющує очі. Його заарештують не лише за шахрайство, а й за ті злочини, які він скоїть у 2022 році, щоб зберегти своє прикриття. Імунітет його від цього не захистить. Його вважатимуть злочинцем.

— Коли ми поїхали в мандри. Ти не хотів вертатися до Кросбі. Хотів залишитися в котеджі в загубленій глушині. Це через нього?

— Так. Він знав... він знав, що його заклали двоє його служак. Жінка й чоловік.

Нікола.

— Чому ти мені ніколи не розповідав? — запитує вона.

Келлі відводить погляд.

— Це конфіденційно, — тихо каже він.

— Але... маю на увазі...

Вона не може сказати того, що хоче: хіба конфіденційність діє між коханцями? Чому він вважав за допустиме тримати це в секреті від неї роками? Бо ж він іще цього з нею не прожив.

— Ти взагалі колись збирався мені розповісти? — каже вона.

— Звісно збирався, — відповідає Келлі.

Але це брехня. Джен це вже прожила.

Останній шматочок пазла нарешті стає на своє місце, все вишиковується в правильному порядку, від початку до кінця, як і має бути. Джен подумки оглядає картину.

— Можна спитати... — каже вона, обмірковуючи останні слова Келлі про Джозефа.

— Так?

— Якщо Джозеф, звільнившись, з'ясує, що коп, який його посадив, — ти, що він зробить, як гадаєш?

— Він не з'ясує. Завіса... Мій голос замаскували. Нас було так багато — тих, хто на нього працював. Масштаби всього цього...

— Але раптом... якимось... він дізнається. Що тоді?

Келлі на мить замовкає, а тоді каже:

— Він прийде й уб'є мене.

День мінус шість тисяч
дев'ятсот дев'яносто восьмий, 23:00

Уже пізно. Джен у ванній. Їй кортить якнайшвидше піти спати й прокинутися деінде, завтра.

Її аж розпирас від пекучої бентеги й хвилювання.

Під прикриттям. Під прикриттям. Це осоружне й гігантське словосполучення стугонить у грудях Джен, як серцебиття. То ось у чому причина. Жодної роботи, де роботодавець сплачує за тебе податок. Жодних соціальних мереж. Жодних вечірок.

Келлі двадцять років живе під вигаданою личиною.

Але чому він ніколи не розповідав їй про це?

Здається, вона нарешті систематизувала всі складові у правильному порядку. Хотілося б запитати в Енді, але він ще й навчання не закінчив. Навіть він їй зараз не допоможе.

Джен дивиться крізь вікно з матовим склом, обдумує все, що довідалася.

Келлі пішов працювати під прикриттям. Завдяки його свідченням Джозефа посадили до в'язниці. Двадцять років по тому Джозеф звільняється, приходить шукати Келлі (до юридичної фірми), намагається відновити своє злочинне угруповання зі старими учасниками. Якби Келлі відмовився коритися Джозефу, той запідозрив би, що Келлі й був тим офіцером під прикриттям. Якби підкорився, став би злочинцем, справжнім. Келлі

не міг виграти. І оскільки Джозеф відсидів двадцять років за злочини, які скоїв разом зі своїми численними підлеглими, то мав чим на них натиснути в разі непокори — міг їх здати. І лише над Келлі він мав іще більшу владу, навіть не здогадуючись, яку значну: якби він доніс на Келлі за його минулі злочини, поліція почала б розслідування і з'ясувала, що Келлі досі живе під вигаданим ім'ям. Незаконно. Або, ще гірше, що він тепер здійснює правопорушення без санкції поліції на те.

Тож Келлі передали пакунок із вкраденими ключами від машини. Був присутній Тодд, коли вони зустрілися знову; як і Клію. І молоді люди закохалися. Келлі попросив Тодда не розповідати Джен про Джозефа, а також пізніше сказав порвати з Клію. Мабуть, того вечора в саду він мусив в усьому зізнатися, розповісти Тоддові, хто він насправді. Як сказав тоді Тодд, це найбільше паскудство, що з ним узагалі траплялося. Мабуть, батько показав синові старий жетон, плакат. Джен може лише уявляти зараз, як відбувалася та розмова в Тоддовій кімнаті. Син сховав згорток із документами, від неї.

Келлі знову почав працювати на Джозефа, але якоїсь миті подумав, що Джозеф, можливо, знає: він і є той поліціант, який відправив ватажка банди за ґрати. Тож Келлі у відчаї звернувся по допомогу до Ніколи. Вона, як виявилось, не злочинниця, а людина, яка тоді теж була під прикриттям. Офіцерка поліції. Мабуть, Келлі почувався як між молотом і ковадлом. Коли боїшся за своє життя, зізнатися в усьому поліції — певно, найменше зло.

В обмін на своє мовчання Нікола попросила Келлі про послугу. Мабуть, Келлі мав повідомити поліцію про

поточні злочини Джозефа. Може, вона організувала для Келлі захист, тому Джен і бачила, як поруч намотує кола поліційна машина. Певно, тому тієї ночі вони прибули так швидко, ще до приїзду швидкої. Вони чекали моменту, коли треба буде втрутитися, та нагодилися надто-надто пізно.

За два дні до злочину Тодда Ніколі завдали шкоди — вочевидь *Джозеф*. Розділ 18, умисне завдання тілесних ушкоджень, як підслухала Джен у поліційному відділку. Мабуть. З нею розібрався Джозеф. Вийшовши з в'язниці, він мав відстежувати всі свої контакти, шукаючи ознак того, що люди не ті, за кого себе видають. Її було легше вирахувати як поліціантку, бо вона ніколи звідти не звільнялася. Ось чому тоді у *Wagamama's* Нікола мала інакший вигляд: вона не була у своїй таємній ролі.

А розкриття Ніколи приводить Джозефа до Келлі.

Тож Джозеф з'ясовує правду й приходить по Келлі — посеред ночі наприкінці жовтня.

Поліція з'явилася майже одразу після вбивства. Імовірно, вона вже знала, що щось насувається.

І тоді поліція зрадила Келлі — заарештувала Тодда. Хоча Келлі й просив Ніколу допомогти. Не дивно, що він так розлютився у відділку.

А що ж із Тоддом? Тепер, коли Джен усе знає, це, здається, так просто. Він хотів захистити батька. Тож, почувши про Ніколу, купив ножа. Дорогою додому впізнав Джозефа, побачив, що той озброєний, і запанікував. А тоді вчинив те єдине, що міг, — захистив батька, за всяку ціну.

Раян

Вельбек-стріт, 718.

Саме цю адресу Енджелі та Раяну дав Джозеф. Вони готові йти. Енджела пантруватиме ззовні, а Раян зайде всередину. А після того решта групи заарештує Джозефа, бо ж тепер Енджела та Раян можуть його опізнати. Він довірився Енджелі та Раяну, тож як наслідок вони мають достатньо для висунення звинувачень. Повідомлення на телефон, свідчення Раяна та Енджели... Цього вистачить, щоб довести, що він керує злочинним угрупованням, щоб посадити його на десятиліття.

Єдина нерозв'язана проблема — зникла дитина. Її так і не знайшли.

Поки вони йдуть на адресу, приходить інше повідомлення. «Заходьте за адресою з минулого повідомлення й скажіть, що ви прийшли запропонувати послуги маляра-декоратора. Коли зайдете до кабінету власника, повідомте, що ви від мене. Дж. Дж.».

Раян повертається до Енджели.

— Ось воно, — каже він. — Отак він дістає адреси порожніх будинків. У цьому офісі. Ми його піймали. Дідько, ми його піймали.

— Я знаю, — бурмотить Енджела, — знаю.

Раян із Енджелою крокують дощовими березневими вулицями, Раян думає про свого брата, а ще про Старого Сенді. Про те, як певною мірою *таки змінив світ*. Хоч трошечки. У свій скромний спосіб.

Раян намагається не піддатися мимовільній емоції, якій навіть назви не добере. Вони прибувають на місце. Нікола відходить від нього, точно за роллю, а Раян рушає до будівлі. Вочевидь юридична фірма. Схоже, заможна.

На рецепції сидить жінка. Гарненька. Хвиля темного волосся, великі очі.

— Вам потрібні фарбування, декор? — запитує він, весь час широко і з надією усміхаючись.

— Що, отак знічев'я зробити ремонт? — прохолодно сміється вона.

Від цього сміху в нього все перевертається всередині. Він такого не сподівався. Він думав, вона буде в курсі. Зрозуміє код.

— Ну... так? — питає він.

— Звісно, ми просто зараз візьмемо та й винесемо всі меблі, щоб звільнити стіни, ага? І розв'язуватимемо правничі питання, поки ви фарбуватимете?

— Окей, якщо ви за, то я в грі, — невимушено каже він.

— Нам нічого не треба, дякую, — відповідає вона. — Але якщо закортить незапланованого косметичного ремонту — знаємо, до кого звернутися.

Вона переводить погляд у комп'ютер і перестає зважати на нього.

— Можу я хоча б переговорити з власником? — запитує він.

— А звідки ви знаєте, що я не власниця?

— А ви таки власниця?

— ...Ні.

Вони на мить зустрічаються поглядами, а тоді вибухають сміхом.

— Що ж, приємно познайомитися, невластнице, — каже він.

— Навзаєм, декораторе знічев'я.

Вона всміхається до нього, як до знайомого, і кричить, обернувшись через плече:

— Тату, тут хтось до тебе прийшов.

А коли Раян проходить до кабінету її батька, каже йому:

— Я Джен.

— Келлі.

День мінус сім тисяч
сто п'ятдесят сьомий, 11:00

Джен розплющує очі. Будь ласка, нехай це буде 2022 рік. Але вона знає, що так не буде.

Худі стегна. Старий телефон. Дуже-дуже старе ліжко, господи, з отих низьких, із дерев'яними боковинами. Вона з силою видихає. Нічого не скінчилося.

Сідає й протирає очі. Так. Її квартира, її перша квартира. Та, яку вона купила, коли почала працювати. Перший внесок становив три тисячі фунтів; смішна сума як для 2022 року.

У квартирі одна спальня. Джен устає й виходить про-топтаною на покоцаному коричневому килимі стежечкою до коридору, а тоді заглядає до вітальні. Завдяки всіляким елементам інтер'єру — дешевій квітчастій фіранці, що відділяє вітальню від кухні, фіолетовим подушкам, які прикривають плями від вогкості на широких підвіконнях, — тут панує такий собі стиль бохо. Вона зачудовано розглядає це приміщення зараз, бо забула його ледь не зовсім.

Крізь брудне вікно проникає ранкове світло.

Вона перевіряє телефон, але той не показує дати. Вмикає телевізор, спершу новини, потім сервіс телетексту *SeeFax*. О боже, оце так вони раніше з'ясовували поточну дату? Нині 26 березня 2003 року, одинадцята ранку.

На шість місяців раніше від попередньої дати, наступний день після знайомства з Келлі. День їхнього першого побачення.

Джен заглядає в телефон, хоча ледве пам'ятає, як ним користуватися. З його допомогою можна відсилати повідомлення, дзвонити й грати у «змійку». Вона переходить до розділу «СМС». Ось останнє повідомлення від Келлі, якого в списку контактів позначено як «Гарячий маляр-декоратор». Від чоловіка, за якого (хоч тоді вона того не знала) вийде заміж. «У кафе “Тасо” о 5:30 вечора? Після роботи? Цьом». Текст, написаний старомодними великими літерами, висвітлюється на неоновому-зеленому, як у калькуляторі, екрані.

Її відповідь, мабуть, в окремому підменю, повідомлення не подаються як діалог. Старовина.

Вона переходить до «Надісланих». «Звісно», — написала вона Келлі; приклад повсякденної мови. Вона не пам'ятає, щоб сильно захоплювалася цим, але, напевно, ще захопиться.

Уже пізно. Вона тоді полюбляла розгульно пити й досхочу спати. У неї похмілля. Не пам'ятає, що робила ввечері після знайомства з Келлі, але припускає, що без алкоголю не обійшлося. Вона проводить пальцем по кухонній стільниці «під мармур» і розглядає свої володіння: підручники з права, та не бракує й романчиків у паперових обкладинках із зображеними на них жінками в туфлях на високих підборах. Свічки в банках і горлечках винних пляшок. На підлозі валяються дві пари костюмних брюк, знятих разом із трусами й шкарпетками.

Вона довго приймає душ, здивовано вивчаючи бруд між кахлями. Кумедно, як ми звикаємо до всякого.

Вона певна, що, мешкаючи тут свого часу, помічала це хіба мимохідь. Просто мирилася з пліснявою на підвіконнях, постійним галасом на вулиці, з тим, що доводилося рахувати кожную копійку.

Джен виходить із душі в рушнику й прямує до настільного комп'ютера. Поки вона стояла в гарячій ароматній парі, дещо спало їй на думку, і треба це перевірити.

Вона натискає на пружну кнопочку спереду машини, і поки чекає, коли та ввімкнеться, краплі води з її носа скраплюють на килим під ногами.

Вона дивиться, як прокидається монітор, і думає. Під час стажування на фірмі в неї була найкраща подруга, Елісон. Цікаво, чи не через те кілька тижнів тому це чуже ім'я злетіло з її язика так легко. Елісон працювала в сусідній корпоративній фірмі. Вони щодня зустрічалися за обідом, брали ланч у *Pret*. Елісон лаяла юриспруденцію. Пізніше вона перекваліфікувалася на секретарку, а Джен залишилася, де й була, вела розлучення, і вони втратили контакт — так часом буває, коли дружба тримається тільки на спільному інтересі до якоїсь справи.

Так дивно бути тут знову! Знати, що просто зараз можна набрати номер Елісон і надолужити все необговорене. Наскільки ж сегментоване наше життя! Воно так легко розпадається на дружби, адреси, життєві стадії, які здаються нескінченними, але ніколи, ніколи не тривають вічно. Носіння костюмів. Тягання за собою сумки з дитячими речами. Закоханість.

Вона кліпає очима на *Windows XP*, що завантажується перед нею. О боже, це схоже на старезне кіно про хакерів. *Explorer* так одразу й не відшукаєш. Інтернет

із комутованим доступом, доводиться окремо з'єднуватися. Нарешті вона виходить у пошукову систему Ask Jeeves і друкує запит: «Зникла дитина, Ліверпуль».

Ось воно. Ів Грін. Була на задньому сидінні викраденої пару місяців тому машини. Тому її приятелька — приватний детектив — і не змогла знайти дівчинку: вона зникла двадцять років тому. Келлі допомагав ловити банду, яка викрала дитину, але безпосередніх винуватців так і не виявили. Келлі зберіг плакат. Мабуть, показав його Тодду, коли розповідав свою історію. Ось чому одноразовий телефон, плакат і жетон зрештою опинилися в кімнаті Тодда. І Келлі обговорював з Ніколою те, що дівчинку так і не знайшли.

У Джен усе стискається всередині. Зникла дитина, загублена на двадцять років.

Вона визирає у вікно, дивиться на Ліверпуль, укритий серпанком під низьким зимовим ранковим сонцем, намагається все досягнути. Її батько живий. Її найкраща подруга — Елісон. У майбутньому вона вийде заміж за Келлі, чоловіка, із яким у неї сьогодні перше побачення, і народить від нього дитину, яку вони назвуть Тоддом.

Вона думає про немовля, Тодда, Келлі, кримінальну банду, до якої входять поганці й копи під прикриттям (часом в одній особі). А ще більше про те, як це все спинити.

Пазл іще не склався до кінця. Ясно, що деталей ще бракує. Вона досі тут, у далекому минулому, у неї досі є справи, для того щоб вирішити й зрозуміти.

Прагнучи мінімального полегшення, Джен підходить до дзеркала й скидає рушника, не здатна опиратися

бажанню поглянути на своє двадцятичотирирічне тіло. Дідько, думає вона, за двадцять років — це запізно. Вона була досконала! Але, як і всі, не знала цього, поки не стало запізно.

Келлі приїздить до кафе о п'ятій сорок — таке світське запізнення. Тепер, знаючи його двадцять років, Джен може сказати, що він нервується. Він вдягнений у все джинсове, світле й темне, невимушено крутий, як завжди, і чубчик зачесаний вгору. Але погляд у нього полохливий, як в оленя, і перш ніж підійти, він витирає долоні об штани.

Вона встає привітатися. Така струнка й легенька, наче щойно випірнула з-під води. Вона менше зачіпається об речі навколо. Її просто... менше. І вона така гнучка, така безмежно енергійна; похмілля розвіялося за хвилину під дією кави й сонячних променів.

Келлі нахиляється поцілувати її в щоку. Він пахне живицею. Ох, цей запах, цей запах. Вона й забула. Старий лосьйон після гоління, дезодорант, засіб для прання — щось таке. Вона забула цей аромат, та раптом опиняється тут, у 2003 році, в кафе, з ним, із чоловіком, у якого закохається.

Вона дивиться на нього, зустрічається молодим поглядом із його очима й несподівано відчуває, що мусять стримувати сльози. *«Ми це зробимо, — хочеться їй сказати. — Одного разу. В одному всесвіті ми проживемо аж до 2022 року, і досі займаючись сексом і ходячи на побачення. У нас буде чудовий, милий синочок-заучка Тодд».*

Але спершу ти мені збрешеш.

Келлі ніяк із нею не вітається. Цілком у його стилі. Тепер вона розуміє цю потребу в обачності. Бо він брехун. Але він розглядає її тіло, і попри все в неї мло-їть у животі.

— Кави?

— Звісно.

Вона перебирає пакетики з цукром на столі. Рожеві Sweet Low. У меню — кава, чай, м'ятний чай та апельсиновий сік із газованкою. Жодних тобі мак'ято, як у 2022 році. Фасадне вікно освітлене гірляндою, хоч зараз і кінець березня. Все інше — доволі повсякденне й приземлене. Ламіновані столи *Formica*, лінолеум на підлозі. Запах смаженої їжі й цигарок, дзвякання каси. Заплативши карткою, люди підписують чеки. У 2003-му немає особливого стилю 2022-го. Немає нічого, крім гірлянди, яка висить просто тому, що симпатична. Ніяких картин на стінах чи підвісних рослин. Лише столи, по-рожні стіни й вони.

Він стоїть у черзі, перемістивши вагу тіла на одне стегно, стрункий, із незбагненим виразом обличчя, просто загадка.

— Перепрошую, — каже він, приносячи дві старомодні чашки з кавою на блюдцях.

Її майбутній чоловік сідає навпроти неї і ось так зухвало чіпає колінами її коліна, наче випадково, але ніг не прибирає. Удруге це справляє на неї такий самий вплив, як і першого разу, хоча вона вже й знає в деталях, як воно — цілуватися з ним, любити його, спати з ним, зачинати з ним дитину. Келлі завжди вдавалося її збудити.

— Тож, — каже він, і слово його заряджене, наче зброя, — хто така Джен?

Він торкається її теплим коліном, бере елегантними руками той самий пакетик цукру, який вона щойно тримала в руках. Він завжди це з нею робить. Поруч із ним вона втрачає здатність ясно мислити.

Джен утуплюється в стіл. Він поліціант під прикриттям. Його звати не Келлі. Чому він ніколи, жодного разу за всі двадцять років не розповів їй про це? Ось чого вона не може второпати. Відповідь має критися десь тут, за цими гірляндами, та поки не знаходиться. Цікаво, якби вона її знайшла — часова петля розірвалася б? А якщо не знайде — чого коштуватиме припинити цю подорож?

— Нема чого особливо розповідати, — відповідає вона.

Тепер вона вдивляється за вікно, у світ 2003 року. І міркує про кричущу правду, яку намагається ігнорувати: якби Джен і Келлі не покохали одне одного, Тодд і не з'явився б на світ.

— А хто такий Келлі? — запитує натомість.

І раптом нізвідки зринає думка про те, як він купив для неї гарбуза — просто тому, що вона захотіла. Як зробив для неї підлогу з візерунком під шахівницю. Як він у майбутньому не дуже переймається всім навколо. І це надихає і трохи лякає водночас. Він хвилює її. Їм було добре разом. Їм є добре разом. Але в основі всього цього — брехня. Край урвища, що сиплеться під ногами.

Дивлячись на неї, він усміхається всім обличчям, покусуює верхню губу.

— Келлі доволі нудний хлопець на побаченні з доволі гарячою жінкою.

— Лише доволі гарячою.

— Намагаюся зберігати самовладання.

— Тобі не вдається.

Він здійсмає руки й сміється.

— Правда. Все своє самовладання лишив у юридичній фірмі.

— Тож ремонт — це була лише хитрість.

На його обличчя набігає хмарка.

— Ні... але більше мене ремонт у фірмі твого тата не обходить.

— Тоді як ти в усе це вписався?

— Та знаєш, я просто ніколи не хотів соціального статусу, — каже він.

Джен пригадує таке саме речення і як воно вплинуло на неї, ту, яка статусу домагалася. Тоді це здалося їй зворушливим. Тепер це її засмучує, бентежить. Вона не розуміє, де закінчується Раян і починається Келлі. Чи ті риси, в які вона закохалася, справді його.

— Якою сферою права ти займаєшся?

— Я стажерка, тож усіма. Просто ішачу.

Келлі коротко киває.

— Робиш ксерокопії?

— Ксерокопії. Заварювання чаю. Заповнення форм.

Він сьорбає каву, не зводячи з неї очей.

— Тобі подобається?

— Мені подобаються люди. Хочу їм допомагати.

У цей момент його очі спалахують.

— Я теж, — м'яко каже він. Здається, щось між ними змінилося. — Мені це подобається, — додає він.

— Маєш якийсь стосунок до управління цим усім чи...?

— Практично жодного.

Джен пригадує, як їй лестили всі ці запитання, його здатність сидіти й слухати, зазвичай не притаманна молодим чоловікам, але сьогодні в неї виникають інші почуття.

Келлі схищує ноги в щиколотках, тож його коліна більше не торкаються її. Попри все, їй тепер холодно в ноги.

— Це добре, — тихо промовляє він.

Джен поглядає на нього. Між ними літають іскри, наче жаринки з багаття, які помітні тільки їм.

— Мені ніколи не хотілося визначної роботи, великого будинку, всього такого.

Вона опускає погляд на стіл і всміхається. Все це таке типове для Келлі — слова, настанови, упевненість, різкість; вона відчуває, як це збиває з ніг. Зрештою, більшу частину свого шлюбу вони прожили скромно, але щасливо.

— Розкажи мені про свою найцікавішу справу, — каже він.

Це вона також пам'ятає. Вона поділилася з ним по секрету деталями якогось із розлучень. Він довго слухав, справді зацікавлений. Так їй тоді вдалося.

— О ні, не буду тебе цим знуджувати.

— Гаразд. Скажи мені, де б ти хотіла бути за десять років.

Вона дивиться на нього, як загіпнотизована. «З тобою, — отак просто думає вона. — Зі старим тобою».

Та чи не був він завжди — господи, про що вона? — чи не був він завжди добрим чоловіком для неї? Вірним, відкритим, сексуальним, веселим, уважним. Був.

Вона знову відчуває його коліно. Він пересуває ноги й знов притуляється. У Джен одразу ж стає гаряче

в животі, наче сірник запалили найлегшим дотиком до коробки.

Надворі дедалі темнішає, дощ посилюється, у кафе стає задушливіше, а вони говорять і говорять — про все. Про ЗМІ. Коротко — про дитинство Келлі («єдина дитина, обоє батьків померли, лише я й мої пензлі»), про місце проживання Джен. Вони обговорюють улюблених тварин (йому до вподоби видри) і те, чи вірять у шлюб.

Вони розмовляють про політику й релігію, собак і котів, про те, що він ранковий жайворонок, а вона нічна сова.

— Усе найкраще стається вночі, — каже вона.

— Найкраще — це чашка кави о шостій ранку. Не прийму жодних аргументів проти.

— Шоста година — це середина ночі.

— Тоді просто не спи. Разом зі мною.

Вони все ближче одне до одного, наскільки дозволяє стіл. Вона розповідає йому, що хоче товстого kota на прізвисько Генріх VIII. Келлі уявлення не має, що так і буде, сміється, аж стрясає стіл:

— А наступника його як назвемо? Генріх IX?

Вони обговорюють улюблені місця для проведення вихідних. Він каже, що Корнволл, бо терпіти не може польотів. Погоджуються, що як останню страву перед смертю хотіли б китайського фастфуду.

— Ну гаразд, — каже він приблизно о десятій. — Гадаю, мене просто жорстко виховували. Хочу дати своїм дітям щось краще.

— Дітям, так?

Ось воно. Це та грань Келлі, яка — Джен знає — є справжньою.

— Ну, тобто... — відповідає він. — Не знаю... Просто щось про плекання наступного покоління, еге ж? Навчити їх того, чого батьки не навчили нас...

— Що ж, я рада, що ми пропустили світську баланину.

— Мені до вподоби серйозні розмови.

— А вчора ти прийшов про всяк випадок? По роботу? — запитує вона, прагнучи повністю осягнути їхню справжню історію.

Він зайшов переговорити з її батьком і вже за п'ять хвилин вийшов.

— Ні. Ти знаєш, — каже він, наче хоче чогось від неї, з вичікувальним виразом обличчя, — у нас із твоїм батьком є спільний знайомий. Джозеф Джонс. Може, ти з ним зустрічалася?

Неподалік наче вибухає бомба; принаймні так відчувається. Тато знав довбаного Джозефа Джонса? Джен здається, що світ на мить зупинився.

— Ні, не зустрічалася, — відповідає вона майже пошепки. — Усі питання розв'язує тато.

Вона наче проткнула повітряну кульку. У Келлі опадають плечі, можливо з полегшення. Він тягнеться й бере її за руку. Джен дозволяє. А в голові вирують думки. Її батько знає Джозефа Джонса? І що з того? Її батько — він хто? Якби вони були в мультику, над головою в неї купчилися б хмаринки із запитаннями.

Келлі перебирає пальцями по її зап'ястку.

— Підемо звідси? — запитує.

Вони виходять і стоять під безрезневим дощем. Вулиці вимиті, в калюжах відбиваються вогні центральної вулиці, тротуаром наче тече розплавлене золото. Він

притягує її до себе, просто перед кафе, кладе руку на талію, наближає свої губи до її.

Цього разу вона не цілує Келлі. Не запрошує до себе, де вони всю ніч проговорять у ліжку.

Натомість перепрошує. Він розчаровано супиться.

Він рушає вулицею, не обертаючись, змахує рукою, бо знає, що вона дивиться вслід.

Джен стоїть посеред вулиці, сама, як це вже було тисячу разів з моменту, коли почалася ця історія. Вона обхоплює себе руками й міркує, як урятувати сина, а ще про те, що ніхто не врятує її, ніхто не зможе, навіть її батько й особливо її чоловік.

Раян

Він загруз надто глибоко.

Раян стоїть у спальні Джен. Ранній ранок. Вона спить, волосся розметалося по подушці, як у русалоньки. Він проводить із нею вже другу ніч поспіль і ще не повертався до свого помешкання з того вечора позавчора, коли вони сиділи в кафе.

І навіть не хоче звідси йти.

У тому й проблема.

Сьогодні йому написав Джозеф, спитав, як справи. Від нього не приховується інформація про те, що Раян пішов додому до Джен. Раян прокручує це в голові, намагаючись вигадати, що робити. Як урятувати ситуацію. Зараз він зосереджений лише на цьому.

— А ти не жартував, коли назвав себе жайворонком, — мурмотить Джен, перевертаючись на бік. Вона гола, прикриває свої стиснуті до купи груди ковдрою.

— Вибачай, — хрипким голосом вимовляє він.

Він розслідує справу її батька. Він збирає дані про її батька. Вона вважає, що його звати Келлі. *З цього ніколи, ніколи не буде діла.* Вона розплющує очі й зустрічається з ним поглядом. Сідає в ліжку, спершись спиною, і всміхається йому, повільно й щасливо, наче не вірить, що він тут.

— Не йди, — каже вона через кімнату, отак зухвало. Вона гола, він одягнений.

— Я...

З цього ніколи, ніколи не буде діла.

— Залишся тут зі мною, — відгортає вона краєчок ковдри, запрошуючи його назад до ліжка.

Це має працювати.

— Мені треба йти...

— Келлі, — каже вона, і йому подобається, як звучить це ім'я. Старе й нове одразу. — Життя занадто довге, щоб працювати.

Життя занадто довге. Це так розумно. Він хапається руками за голову і стоїть, як божевільний. Він любить її. Дідько, він її любить.

Життя занадто довге, щоб працювати.

Вона має рацію.

Вона, дідько, таки має рацію. За хвилину він скидає одяг і опиняється з нею в ліжку.

— Досі не любиш ранки? — запитує він.

— Я люблю їх з тобою.

Раян узагалі не спить уже третю ніч поспіль. Він нарешті повернувся додому, у свою студію. Сьогодні майже опівночі відірвав своє тіло від її, вдавши перевтому, прийшов сюди й тепер сидить усю ніч на кухні за столом із пресованої деревної плити і п'є каву чашку за чашкою.

Він здатен думати лише про Джен. І про те, що робити у зв'язку з нею. «Бачу, спиш із ворогом?» — нещодавно написав йому Джозеф. Грубий, простацький текст вимив усе душевне, звів їхні стосунки до голого сексу. Раян довго витріщався на екран, перш ніж відповісти, намагаючись сформулювати подальші дії.

О 00:59 ночі він ухвалив рішення. Він забув, що годинник іде вперед. 01:00 перетворилося на 02:00 — і він вирішив.

Піти з поліції — або втратити її.

Зрештою, сидючи в своєму паскудному маленькому помешканні й тримаючи перед собою на столі фальшиве посвідчення особи, він подумав, що нема тут чого вирішувати.

Він чекає під ліхтарем на розі Кросс-стріт, переступаючи з ноги на ногу, переконуючи себе, що вибору немає. Взагалі. Він змерз, а руки тремтять від надміру адреналіну.

Раян закохався.

Раян більше не хоче змінювати світ. Раян хоче бути із Джен. Із Джен, чий батько — посередник організованого злочинного угруповання, чиї дії він розслідує.

Із Джен, яка вважає, що його звати Келлі, обоє його батьків померли, він покинув школу в шістнадцять років.

Із Джен, чиї очі сяють так, наче вона сміється крізь сльози.

Із Джен, яка сказала йому на першому побаченні, що видри, на її думку, огидні, що вона також хоче дітей, що вона завжди хотіла лише допомагати людям, чиє тіло так допасовується до його, наче так було завжди, наче вона його частка. Джен, яка каже, що забагато їсть, яка цілується так, наче її створено, щоб цілувати його.

Її клятий батько. Її батько передає Джозефу Джонсу списки порожніх будинків, і за цими адресами той ске-рує своїх бандитів красти машини. Він занотовує,

коли хтось із його клієнтів збирається у відпустку, заповнює цими даними електронну таблицю. Простий злочин, що народжується з інформації, яку щодня отримують юристи, ведучи справи своїх клієнтів.

А тепер... Раян запускає пальці у волосся, дивиться в небо. Хоче кричати, але не може.

З'являється чоловік. Подільник подільника подільника. Хотілося б сподіватися, що достатньо дистанційований від Джозефа. Але хтозна.

Незнайомець кремезний, невисокий, лисуватий.

— Сумку, — каже він.

Раян міг би повернутися на Кросс-стріт, але цього разу він тут із іншої причини. Він передає незнайомцеві сумку з грошима.

Чоловік перераховує гроші, шкіриться до нього вовчою посмішкою, витягує із задньої кишені джинсів і передає йому маленький пошарпаний конверт. Раян бере його та йде, охоплений панікою, ні разу не озирнувшись назад.

Раян дозволяє собі зайти до юридичної фірми в той час, коли, як він знає, Джен там нема. Кеннет на місці, у своєму кабінеті, здригаючись, піднімає на нього погляд, щойно він заходить.

— Маю щось вам сказати, і ви мусите вислухати.

Кеннет ковтає, один раз. Він схожий на Джен, вузькостий.

— Це не повинно вийти за межі кімнати, ніколи.

— Окей. — Кеннет тремтячою рукою відкладає контракт, який читав, і повністю зосереджується на Раяні.

Раян нахилиється через стіл для рукоштовнання. Його потиск міцний і сухий.

— Я з поліції. Джозефа з дня на день заарештують. Він належить до значно розгалуженішого організованого злочинного угруповання, ще й очолює його, як ви, я певен, знаєте.

— Ні... Я...

— Якщо попередите його, я вас закрию.

Раян ніколи так раніше не висловлювався, але тепер мусить. Він має зробити все, аби виплутатися зі скрути.

— Що ви хочете? — дивиться на нього Кеннет.

— Розкажіть, як ви в це ув'язалися.

— Келлі, я... я ніколи... це почалося так запросто.

— Як? — схрещує руки Раян.

— Я не міг оплатити рахунки, — тихо починає Кеннет. — Буквально не мав чим. Ми йшли на дно. Кілька років тому я захищав Джозефа в цивільному позові в рамках справи про шахрайство. Він зайшов виплатити мені гонорар і побачив прострочені рахунки. Сказав, що може допомогти. Ми розробили цю схему разом. Я мав узятися за складання для клієнтів претензій щодо відпусток. Вони мали надсилати мені деталі своїх запланованих відпусток, фото з курортів, а тоді, за два тижні після їх повернення, я подавав шахрайські позови: загублений багаж, скасовані рейси, отруєння їжею. Усе, що вдалося накопати. В межах цієї діяльності я переповідав йому, коли людей не буде вдома. Отримував десять відсотків від вартості машини.

— Ваші дії призвели до викрадення маленької дитини.

— Я не був... Я не знав, що вони поткнуться й до сусіднього будинку теж, — затинається Кеннет.

— Ви задоволено приймали доходи від злочинів.

— Щоб оплачувати рахунки.

— Джен знає?

— О господи, ні, — каже Кеннет, і Раян думає, що це правда.

— Вона ніколи не має взнати, — каже Раян. — Ніколи не має взнати про вас.

— Так, згоден, — рішучо підтверджує Кеннет.

— Або про мене. Я хочу... хочу бути з нею.

Кеннет здивовано кліпає очима, а Раян мовчки чекає. У нього козир у рукаві: «Якщо погодитеся, врятую вас від покарання».

— Гаразд, — шепоче Кеннет. — Гаразд. Як мені...

— Позбудьтеся своїх звітів. Спалить їх. Втопить. Та що завгодно.

— Я... Добре.

— Одне слово — і ви для мене мертві.

— Окей.

— Добре.

— Перш ніж будувати стосунки з моєю донькою, — каже Кеннет, вочевидь тримаючи власного туза в рукаві, — розкажіть мені про себе. Справжню історію. І поясніть, чому хочете бути з нею. Бо якщо не зробите цього — я з радістю в усьому зізнаюся й піду на дно заради цього. Заради неї.

— Це просто не для мене, — пояснює Раян у кабінеті Лео. Він бачив приміщення лише кілька разів, вони завжди працювали в комірчині. Виявляється,

кабінет Лео непристойно великий, вистачило б місця для двох.

— Знаєш, — веде далі він, — ця брехня, обман. Загалом поліція. Я ненавидів сидіти на викликах, і це теж ненавиджу.

На останніх словах голос йому ламається, бо це суцільна неправда. Це найбільша брехня з того моменту, як він назвав Джен своє фальшиве ім'я. Його ім'я та кар'єра, такі нові, вже здаються взаємопов'язаними. Він попросився з усім своїм справжнім «я». Цікаво, що сказав би Лео, дізнайся він правду. Але Раян не може так ризикувати. Вони не дозволять йому жити в особі Келлі. Це їхня особа, яку вони створили, щоб увести Раяна в кримінальні кола. Таких фальшивих осіб знищують одразу після досягнення цілей, для яких їх було створено. Зберегти фальшиву особу означало б наразити поліцію на позови, карні звинувачення, відплату з боку самих злочинців.

Вони б змусили його розкритися. Це ризик для нього і, чорт забирай, для Джен.

У нього немає вибору. Він має звільнитися з поліції. До того як вона дізнається. Вона стала важливішою за нього. Раян припускає, що це любов. Він завжди знав, що одного дня закохається по вуха; він із таких людей, еге ж? Лише не думав, що це станеться таким чином. І він має лишитися в образі Келлі.

Він дивиться на свого наставника й друга — і здригається від озвучуваної брехні.

— Мушу сказати, я дуже розчарований, — щиро зізнається Лео.

— Я знаю. Дякую, — відповідає Раян.

На мить він вагається, чи справді чинить правильно. Але: або поліція, або вона. Його рішення кристалізується, як затверділий клей. Нема про що дискутувати.

— Гаразд, що ж, ти знаєш...

Лео спиняється, Раян гадає, що той завершить фразу, та, певно, Лео передумує, бо просто дивиться на нього й каже:

— Добре. Прийнято. Набуває чинності негайно, так має бути, із допомогою з безробіття.

— Я знаю.

— Мені шкода, що нічого не вийшло, Раяне.

— Мені теж.

— Уже думав, куди підеш і що робитимеш?

Раян пильно роздивляється бездоганно охайний стіл Лео. Цього запитання достатньо, щоб викликати іронічну посмішку. Певно, йому доведеться працювати маляром-декоратором, як він про себе й казав.

— Ні, гадаю, щось придумаю.

— Ти ж усе одно даси свідчення? Твоя робота була... безцінною.

Раян кидає на Лео погляд і читає холод у його очах.

— Я знаю, — каже той, — знаю, що ми не знайшли Ів.

— Так, — відказує Раян.

Це йому болить. Може, якби він не зустрів Джен. Може, усе б склалося геть інакше. Може, він зміг би залишитися на довше. Але не йому обирати. Не тепер, коли він зустрів її. Він пропав, навіки. І добре, що так.

— Донька... в тій юридичній фірмі, — швидко промовляє він. — Я цілком певен, що вона не в курсі.

А її тато... чесно кажучи, він просто ідіот із маленького містечка.

— Так?

— Зосередьтесь на Джозефі. Я навіть не впевнений, що тато знав, задля чого передає ці адреси, — бреше Раян.

— Твої свідчення будуть корисні...

— Я це зроблю — якщо ви не переслідуватимете батька. Тільки Джозефа. А той просто ще один вбивця.

— Я поговорю з начальством, — повільно тягне Лео, схоже, розуміючи, що Раян торгується, хоча й незрозуміло за що.

— Гаразд.

Одну проблему розв'язано. Це йому може зійти з рук. Усе, що потрібно зараз, — стати кимось іншим.

— Та послухай, ми візьмемо очільника, розумієш? Він сяде років на двадцять.

— Ага. Добре, — сумно каже Раян, стоячи перед столом Лео. — Не схоже, що воно того варте. Дитину ж не знайшли.

— Розумію, — приязно відповідає Лео.

Певно, так відбувається постійно, особливо в роботі під прикриттям. Лео простягає руку — і Раян кладе у відкриту долоню свою легенду. Видані поліцією паспорт і водійські права на ім'я Келлі. Усе втрачено.

— Так. Ти знаєш, Рай, не думаю, що взявся б за це, якби знову мав можливість, — каже Лео, забираючи документи.

Раян зупиняється.

— Справді? — запитує він.

— Ага. Маю на увазі, так же не можна жити. Ну справді, яка різниця, прикидатися злочинцем чи бути ним?

Раян не відповідає на це риторичне запитання, лише дивиться на Лео, який за кілька секунд указує йому на двері й м'яко каже в спину:

— Прощай.

Раян завжди хотів змінити світ, але це більше не має значення. Може, це в ньому говорить гіркота й запеклість, та раптом він почувається перемеленим системою, до якої свого часу без зайвих розмислів долучився. І він присягається, що від цього моменту йому наплювати, хто там що про нього думає — суспільство, роботодавці, всі. Він не дозволить нікому пізнати себе. Він підпустить до себе тільки одну людину — її.

На прощання Раян заходить до своєї комірчини. Він лишив тут, у відділку, більшість своїх речей. Але забирає з собою лише талісмани, з якими несила розлучитися. Свій жетон і плакат із зображенням зниклої дитини. Вони надто цінні, щоб їх утратити.

Він збереже їх назавжди. Хай ким буде.

Виходячи, він думає про конвертик *Jiffy*, захований під пасажирським сидінням в авті. У ньому — фальшиве посвідчення особи, куплене вчора у злочинця. В нього не було іншого вибору — тільки перетворитися на Келлі. Будь-який інший крок викрив би його і став попередженням для інших. Джозеф знає, що йому сподобалася Джен. Немає іншого способу бути з нею, крім як стати кимось іншим. Шляху назад немає: він перебрав на себе личину Келлі, дрібного злочинця, і тепер мусить жити в цій ролі.

Бразергуд — таке прізвище він обрав, коли його призначили працювати під прикриттям у ролі злодія Келлі.

Бразергуд. На честь справжнього Келлі.

Він пригадує розповіді Лео про очільників організованих злочинних угруповань. Як вони залишаються непоміченими. Не подорожують, не платять податки.

Тож він не їздитиме за кордон, не проходитиме перевірки в аеропортах, не допускатиме, щоб його зупиняли на дорогах. Але він зможе жити. Любити. Одружитися.

Раян крізь сльози розповідає матері. Потім повідомляє парі спільників Джозефа, що зателефонує, коли повернеться в гру, а поки з огляду на арешт Джозефа заляже на дно. Після цього всього він робить татуювання. Коли голка лишає на шкірі незмивні шрами, рука чухається й пече. Тепер його зап'ясток спотворений, брендований поспішним рішенням, ухваленим посеред ночі з переходом стрілок годинника; утім, рішенням, про яке він напевно ніколи не пошкодує. На руці — час, коли він закохався в неї; коли став собою.

День мінус сім тисяч
сто п'ятдесят восьмий, 12:00

Це день знайомства Джен із Келлі. Вона завжди пам'ятала цю дату, коли симпатичний незнайомець зайшов до їхньої юридичної фірми. Але сьогодні вона сидить за столом, працює за величезним настільним комп'ютером 2003 року й чекає моменту, коли вперше зустрінеться з ним.

Її переповнюють оці березневі відчуття. Насолода сонцем і сміх разом із ним. Вона завжди так почуватиметься, хай би що трапилося. Хоч би ким він був. Хоч би з яких причин зрадив, приховував, брехав.

Їй ніколи не подобалося працювати на рецепції в татовій юридичній фірмі (люди завжди приймали її за секретарку, а не стажерку), але сьогодні їй до вподоби цей спостережний пункт. Великі вікна з вітринного скла. За ними по-березневому похмура центральна вулиця. Стара, широка, тиха рецепція, вся її.

— Джен, — звертається до неї батько, заходячи у фое.

Вона обертається поглянути на нього. Йому сорок п'ять. Міцний, великий, щасливий, здоровий. Це нестерпно. Його молодість і його зрада. Його зв'язок із Джозефом. Коли вона тоді, 2021 року, заходила до нього, їла з ним часниковий хліб — він же, мабуть, знав... мав знати, чим займався Келлі. Знав же?

— Ми маємо підготувати частину 8 до четвертої дня, — каже він.

— Так-так, — відповідає вона, уявлення не маючи, про що він.

Вдаючи, що друкує, клацаючи по клавішах дурнуватого величезного й застарілого комп'ютера, вона помічає рух зовні.

Це він. Це Келлі. Хоч він і намагається не привертати уваги своєю поведінкою, та вона вже знає його й не може не помітити. Він виділяється.

І він дивиться на неї. Намагаючись удати, що ні. Він у худі й тій самій джинсовій куртці, у якій прийде завтра на побачення. І це його волосся...

— Джен? — каже батько.

— Частина 8?

Але тут заходить Келлі. Він просовує голову у відчинені й підперті двері. З ним вривається березневий аромат. Вони ніколи не зачиняли дверей: не хотіли відлякувати клієнтів.

— Вітаю, — каже Келлі. Її чоловік, який поки не знає її імені. А вона поки не знає його мотивів. — Хотів поцікавитися, чи вам не потрібні фарбування й декор.

Вони вертаються з ланчу в пабі. Під однією парасолькою. Келлі кілька разів злегка торкнувся її плечем.

— Ми так спізнюємося, — сміється вона.

— Я погано впливаю на людей.

На рецепції тихо, тільки дзижчить комп'ютер, а з глибини будівлі долітає голос батька — той розмовляє телефоном.

— Чаю? — запитує вона в Келлі.

Він кліпає очима від несподіванки, та все одно киває.
— Звісно.

Вона зникає в крихітній кухоньці за рецепцією, та цього разу чекає й дивиться на нього. І тоді він робить це — те, про що вона тепер знає, але це все одно розбиває їй серце. Він починає повільно копирсатися на її столі. Вправний у цьому. Нахилив голову і ледь ворухить руками, акуратно перебирає пальцями предмети. Якщо не подивитися на руки, то й не помітиш.

Джен не перериває його, просто дивиться, заварюючи чай. О господи, він обережно висуває шухляду. Всі ці роки тому він займався саме цим. У неї калає серце.

Він витягає з шухляди аркуш паперу, проглядає, тоді кладе назад.

У мить, коли Джен уже здається, що вона задовго готує чай, на порозі кабінету постає батько. Він киває Келлі — і Джен зупиняється, не виходить до них, лише дослухається.

— Дякую за попередній список, — тихо каже Келлі її батькові. — Хотів уточнити щодо оцієї цифри: це вісім чи шість?

— О, — ідеально ввічливо, без тіні здивування відповідає її батько й марно обмацує свій костюм у пошуках окулярів. — Це шість.

— Окей, дякую, — відповідає Келлі, пильно вивчаючи аркуш.

Джен ковтає. Робота з претензіями щодо відпусток, якої її батько начебто не пам'ятав. Її батько, який допомагав організованій злочинності. Її чоловік, який розслідував цю діяльність.

Це її батько вчинив переступ. Її світ перевертається. Її батько. Злочинний адвокат.

А Келлі, власне, розслідував його діяльність. Усі ці запитання на їхньому першому побаченні. З його наполегливості й виникла їхня пара, так зародилося їхнє кохання.

От тільки все було не так.

— Про що там ішлося?

Щоб заспокоїтися й усе обдумати, Джен мусила занести деякі документи до іншої юридичної фірми. А тепер вона повернулася й готова поставити батькові запитання, поки може.

— Ні про що.

— Ні, що було на папірці, який ти розглядав? Що то були за адреси?

Батько уникає її погляду.

— Порожні будинки? — підказує вона.

— Це невеличкий побічний проєкт, — відводить очі батько.

Але він не ідіот. Він розуміє, до чого йде, і підходить до вікна опустити жалюзі, а тоді прослизає повз неї, щоб зачинити двері.

— І що це? Продаж інформації? Злочинцям? Не бреші, — каже Джен. — Не розповіси мені — я питаю в Келлі.

Батько відривається від огляду картотеки й дивиться на неї.

— Я... — починає він, а тоді врешті додає: — Я сумніваюся, що Келлі тобі щось пояснюватиме.

Джен сідає в крісло в кутку кабінету.

— Ми не мали змоги оплачувати оренду, — затинається батько. — Я подумав... це ж просто інформація. Як у випадку з людьми, які продають свої позови за хлистові травми в автокатастрофах.

— Але це не такі позови.

— Ні.

— Я вважала, що ти максимально принципово дотримуєшся правил.

— Так і було.

— Аж доки...

— Гроші, Джен, — з такою силою вимовляє він, що аж підскакує на стільці. — Це було погане рішення. Але коли починаєш працювати з такими людьми, то вже не вирвешся. Я щодня шкодую про це.

— Тож мусиш вирватися.

Батько кидає на неї швидкий погляд. Ця розмова завдає йому болю. Мабуть, найдивніше в подорожах у минуле — ті зміни, яким піддається сама людина. Келлі мандрує від порочної безрадівності 2022 року до легкості й наївності 2003-го. Її батько — від відкритості до придушення й витіснення почуттів.

— Пам'ятаєш, ти ще не почала тут працювати, а ми не могли подужати оренду? Ми організували розстрочку платежу. Ти ще готувала документ, коли навчалася в університеті.

Її перший контракт. Звісно, вона пам'ятає.

— Ага.

— Ну от, а після того прийшов один старий клієнт. І, Джен, він зробив мені пропозицію, від якої я не міг відмовитися. Передавання цих імен і адрес тримало нас на плаву роками. Цими грошима оплачено

твою юридичну магістратуру. Це плата за твоє стажування.

— Людей грабують.

— Як ти про це дізналася?

— Це не має значення.

Дивлячись на батька, вона думає, що вже ніколи не зможе позбутися цього знання, і їй майже здається, що краще б ніколи про це не довідуватися. Але дізнатися, що Келлі розкрив цей лихий секрет просто в серці її родини й жодного разу не прохопився й словом... це вияв доброти. Келлі тримав свою особистість, свою трансформацію в таємниці від неї.

Бо любив її. Бо одного дня 2003 року він прийшов до юридичної фірми, втратив голову від любові до неї й не захотів оглядатися назад.

День мінус сім тисяч двісті тридцятий, 08:00

Джен знову прокидається в квартирі. Кліпає очима, дивиться у вертикально-розсувне вікно з бордовими фіранками. Різко затуляє рукою очі.

Вона тут.

Перевертається на односпальному ліжку. Вона досі в минулому.

Він зробив це, бо любив її.

Він брехав їй двадцять років поспіль.

А що ще йому було робити?

Він не той, за кого себе видає.

Він покинув усе. Заради неї.

Він ніколи не казав їй, що її батько недоброчесний.

Чому вона тут? Вона виходить зі спальні до кухоньки, залитої світанковим січневим сонцем. Вона ще не зустріла Келлі. Його номера ще немає в її телефоні.

Він працює під прикриттям. Розслідує діяльність її батька. Ось чому він ніколи їй не розповідав.

Ось чому в майбутньому він застерігатиме її від занурення в цю справу.

Ось чому Джозеф прийде до юридичної фірми: знайти Келлі, відновити справу — і з'ясувати, хто з його давніх подільників міг бути не тим, за кого себе видавав. Ось чому в 2022 році Келлі скаже, що вона в небезпеці й має перестати розбиратися: Джозеф припускав, що вона була в курсі дій батька. Він достатньо сказав у в'язниці під час їхньої зустрічі.

Вона підходить до вертикально-розсувного вікна, з якого відкривається вигляд на забиту людьми вулицю: уже прибувають працівники в костюмах, які доїжджають на роботу з передмість. Її майбутній чоловік не тут, десь там, служить офіцером поліції, вони ще не зустрілися.

Вона відвертається від сонячного світла. Дванадцять січня.

Дата з новин, які вона бачила після душі.

Сьогодні день, коли зникне Ів.

Сьогодні вночі її викрадуть.

Джен сідає в автобус до поліції Мерсисайду в Беркенгеді.

Зовні відділок дуже нагадує такий самий у Кросбі. Будівля шістдесятих років. Крізь обертові двері вона заходить до яскраво освітленого фое. Воно більше, ніж у Кросбі, але таке ж зачовгане, ті самі прикручені один до одного стільці. Вона пригадує, як вони сиділи на таких сидіннях поруч у ту першу ніч, кілька тижнів тому, на багато років уперед у майбутньому. І Келлі аж трясло від люті.

Вона припускає, що зникнути неважко. Піти з поліції, поїхати в мандри у фургоні для кемпінгу з коханою жінкою. Оселитися поза Ліверпулем. Ніколи не подорожувати. Одружитися за фальшивим паспортом, який ніхто ніколи не перевірятиме. Мабуть, тисячі людей роблять те саме з причин, більш чи менш почесних, ніж у Келлі. Джен жодного разу не зіткнулася в Кросбі з кимось, із ким разом росла. Цікаво, чи бували в Келлі ситуації на межі провалу. Світ великий.

За стійкою рецепції у фое дівчина з тонкими, вищипаними бровами й підводкою, модною у 2003 році, щось друкує на громіздкому комп'ютері.

— Мені треба поговорити з офіцером поліції, — каже Джен. — Його звати Раян або Келлі.

— Навіщо?

— У мене є конфіденційна інформація. Про операцію злочинного угруповання, в якому він працює під прикриттям, — пояснює Джен.

На цих словах двері відчиняються від поштовху, і заходить чоловік. Він літній, може, років п'ятдесяти, із сивиною на скронях.

На його обличчі написано подив.

— Келлі? — перепитує він.

— Мені потрібно поговорити з Келлі. Я знаю, що він працює під прикриттям.

— Вам краще зайти, — каже він і простягає руку для рукоштовтання. — Я Лео.

Келлі сидить навпроти Джен у кімнаті для допитів, не знаючи, хто вона. Шаленство, але це правда. Для нього вони ніколи раніше не зустрічалися.

— Послухайте, — терпляче пояснює Джен. — Я не можу сказати, звідки знаю. Але будинок, який вони планують сьогодні пограбувати зі зламом... вони мають намір узяти дві машини.

Вона гречно повідомляє почуту в новинах адресу Ів Грін, а Лео й Келлі записують.

Така сама адреса, що відрізняється лише однією цифрою, була записана на одному з папірців її батька. Грінвуд-авеню, 125.

— Дякую, — каже Келлі з професійною інтонацією, затримуючи на ній погляд синіх очей. — Можете хоч трохи додати, звідки ця інформація?

Джен відповідає йому поглядом.

— Вибачте, не можу сказати, — скромно вимовляє вона.

— Звісно, добре. Що ж, — каже він, відмахуючись від неї, як від незнайомки, — ми обов'язково це перевіримо.

І застигла, стримана посмішка.

Вона дивиться на нього, міркуючи, що їх об'єднує — цього Раяна та її Келлі. Чи перший став другим, чи в глибині душі завжди ним був. Несподівано просто тут, у поліційному відділку, дивлячись на чоловіка, якого вона любить двадцять років, вона міркує, чи це справді важливо. Кого це обходить, як чи чому ми перетворюємося на тих, ким є? Незрозумілих, стриманих, кумедних. Та яких завгодно. Чи важить лише те, ким ми в моменті є?

— Ви розслідуєте це питання?

— Ага, звісно, — безтурботно каже він. — Життя задовге, щоб ігнорувати підказки.

Джен чекає на дорозі, де цього вечора все й має відбутися. Вона сидить у старій чортопхайці, міркуючи, як її батько до такого докотився — постачати інформацію кримінальникам, приховувати це від неї, дозволити їй одружитися з чоловіком під прикриттям...

Починається дощ, великі весняні краплі нерівномірно стукотять по даху машини. А ще вона міркує про слова, сказані батьком у вечір смерті. Що Келлі прямий.

Навіщо б він це казав, якби не вірив, що Келлі — хороша людина? Мабуть, він знав. Певно, Келлі сказав йому.

І тут їй спадає на думку, наче нізвідки. Вивіска, яку вона бачила в НВЦ і якій не надала належного значення. Сканування черевного відділу аорти. Можна відстежити захворювання, яке вбило її батька. Цікаво, чи ця технологія вже існує. Якщо так, можна було б зателефонувати батькові просто зараз, попросити його пройти сканування. Врятувати сьогодні більш ніж одне життя.

Вона схиляється чолом до вікна й затуляє обличчя долонею. Десь глибоко в душі вона знає, що це неправильний крок.

Вона пригадує, як він просив її розігріти часниковий хліб. Задоволений як ніколи. А також думає про свою маму, що померла задовго до батька. Може, настав його час відійти. Ти не можеш нікого врятувати. Просто не можеш.

Мабуть, вона перенеслася в день його смерті, щоб піти поговорити з ним і з'ясувати дещо про претензії щодо відпусток. Напевно, мета була така. Нічого більше, але Джен досі не полишає відчуття незавершеності.

Поліція оточила будинок на Грінвуд-авеню, 123, машинами без розпізнавальних знаків.

Близько одинадцятої тридцяти вони нарешті з'являються. Двоє підлітків, ще хлопці, заледве віку Тодда. Вони висідають із автівки, вдягнені в усе чорне, гнучкі, мов павуки. Джен спостерігає, як вони заходять усередину.

Вона знає, що станеться, та все одно охоплена благоговійним трепетом. Вона, сорокатрирічна Джен у своєму значно молодшому тілі, спостерігає, як відбу-

ваються події, про які вона знала, розгортається по-слідовність, яку вона второпала, хоч ніколи не вірила, що зможе, що здатна на таке.

Вона спостерігає, як вони вивуджують із поштової скриньки ключі. Знає, що справа рухається до фіналу. Знає, що сьогодні останній день, хай там як воно все скінчиться.

Як за годинником, із сусіднього зі 125-м будинку виходить натовплена жінка з дитинкою на руках. Вона всаджує заплакане дитя на сидіння в авто, а тоді зупиняється, обмацуючи кишені. Вагається, оглядає тиху вулицю. Не бачить ненадійно припарковану машину. Не бачить, що біля сусідніх дверей двоє хлопців у чорному, сховавшись у тінях від будинку, тихенько скоюють злочин.

І в цей момент — синє світло. Вибух такого синього світла, наче ввімкнули насиченість.

Поліціянти всюди, вони вискакують із машин, з-за куців та будинків і заарештовують підлітків.

Вона чує, як хтось зачитує їм застереження про права. Думає про Келлі, якого тут немає задля його ж безпеки. Він ще не зробив нічого такого, що вимагало б свідчень офіцера під прикриттям. Ще не став свідком Б і не приміряв решти ролей, що випали йому після того. Він ще не зустрів Джен, якою знає її.

Жінка з дитиною не покинула своєї під'їзної доріжки, вона побачила, як розгорталися події, тримаючи Ів на руках і уявлення не маючи, від якої кулі щойно ухилилася; не дай боже... Джен заплющує очі, схиляється головою до керма й хоче спати. Вона майже готова. Десь підспудно, дуже глибоко, вона знає. Це саме те знання, про яке говорив Енді. Один раз вона прожила

життя — і все це прогавила, але її мудра голова, її підсвідомість — вони знали.

Вона майже готова.

Близько першої ночі поліціянти повертаються до відділку Мерсисайду, де чекає Джен. А також Келлі. Як Джен і сподівалася.

Світить місяць, небо високе й чисте, і Джен тут лишається недовго. Вона це знає.

Келлі та Лео виходять із машини без розпізнавальних знаків. Лео одразу рушає до своєї автівки, а Келлі затримується. Він повільно крокує до відділку, видихаючи клубки пари в холодне зимове повітря, витягає мобільний телефон — імовірно, щоб викликати таксі додому.

Перш ніж він набере номер, Джен виходить зі своєї машини. Вони бачилися лише раз, сьогодні вдень, і в нього на обличчі написано непевність. Збентеження вкупі з радісним подивом; він просто як Тодд.

— Привіт. Ми зустрічалися раніше, — каже Джен, поспішаючи назустріч чоловікові, з яким проживе двадцять років.

— Вітаю, — відказує Келлі, сильніше суплячись. — У вас усе гаразд?

— Так, — ледь дихаючи, відповідає Джен. Вона вже так далеко зайшла, вона стріла, скерована в майбутнє. Схибить бодай на найменшу дрібку — і все упустить. — Я лишень хотіла дізнатися... Ті зломщики — про яких я передала інформацію — ви їх схопили?

— Схопили, — обережно промовляє він, кладе телефон назад до кишені, але відвертається від неї всім своїм струнким тілом.

Ця відстороненість зупиняє її відрух, тепер, у січневій мжичці, такій схожій на жовтневий туман. «Він не знає», — думає вона, дивлячись на нього. Цей чоловік, якого вона любила і з яким сміялася, від якого завагітніла, якому давала обітниці і з яким ділила ліжко. Він не знає. Він її не знає. Вона бачить настороженого Келлі — ось так він спілкується з незнайомцями. Тепер, у минулому, йому немає чого остерігатися, та він усе одно обережний. Він усе одно є собою. Вона мала рацію. Він усе одно є собою. Чоловік, якого вона любить.

— Дуже рада, що ви взяли їх.

Цікавість бере в ньому гору.

— А як ви дізналися?

— Я ніколи не розкриваю своїх джерел, — відповідає вона жартом із тих, які йому точно подобаються.

Його лице розпливається посмішкою.

— Ви запитали мене. Сказали, що хочете поговорити з Раяном або Келлі.

— Так. Я знаю.

— Ніхто не має знати зв'язку між цими двома іменами. Тобто... я ледве знав...

Джен знизує плечима, притиснувши руки до боків.

— Як я й сказала. Жодних джерел.

Вона промокає під холодною мжичкою.

— Ха, ну гаразд. Знаєте, ми втрутилися зарано. Гадаємо, головний їхній утік. Арешт його рядових бандитів послужив йому підказкою.

Джозеф. Джозеф утік. Джен кидає в дроз, і річ тут не в холоді. Хіба вона не мала остерігатися непередбачуваних наслідків? Та хіба вона не вчиняла правильно щоразу, коли могла? Вона не грала в лотерею. Вона

навіть не врятувала батька цього разу, хоча мала змогу. Вона дозволила всьому цьому статися. Вона щільніше загортається в пальто й підходить ближче до Келлі.

— Думаю, ви вчинили правильно, — сумно і м'яко каже вона, думаючи про маленьку Ів. Про те, як ми ніколи не помічаємо майже провалів, які просковзнули повз, обминули нас, стріл, що ледь зачепили шкіру.

Він досі не викликав таксі. Сяє до неї очима. І вона знає, знає, знає цей погляд.

Він піднімає брову. А тоді каже слова, що змінюють усе:

— Я знаю, що це довбане кліше, та все ж: я вас уже зустрічав? Раніше, ніж сьогодні вдень?

Джен не може стримати сміх.

— Ще ні, — каже вона, і кепкувати знову так легко, як завжди з її чоловіком.

На стоянці вона ловить його погляд. Він закохався в неї так сильно, що заради неї відмовився від власного життя. Свого імені. Своєї матері. Своєї особистості. Вона не думає, що він прикидався протягом усього їхнього шлюбу. Вона думає, що він намагався не прикидатися.

— До речі, я Раян. А ти?

— Я Джен.

Ось він, цей момент. Джен знає. Вона готова. Заплющує очі, наче засинає. І зникає. І все, що сталося, стирається, як вона й підозрювала.

День нульовий

01:59 на годиннику змінюється на 01:00. Джен Гайлз стоїть на сходовому майданчику.

Гарбуз на місці. Усе на місці. Вона досі відчуває на шкірі фантомний туман січної ночі, погляд свого чоловіка.

Зі спальні виходить чоловік.

— Усе гаразд? — запитує він.

— Розкажи мені про день нашої зустрічі, — каже вона, ховаючись у його теплих обіймах.

— Га? — сонно перепитує він.

— Розкажи мені, — наполягає вона, як людина, у якої все поставлено на кін.

— Емм... Ти прийшла у відділок...

Джен витріщається, не вірячи своїм вухам. Вона це зробила. Вона прожила всі ці двадцять років із ним, із Раяном.

— Я адвокатка? — запитує вона чоловіка.

— Та наче так... Мені треба спати. Я завтра на зміні.

Він поліціант. Джен із насолодою заплющує очі. Він буде щасливішим. Уже не такий нереалізований, без незадоволених потреб.

— Уже збіса пізно, — скаржиться він.

Але це досі він.

— Мій тато живий? — запитує Джен.

— Та що з тобою сталося?

— Будь ласка, просто скажи мені.

— ...Ні, — відповідає він.

І тоді Джен усе стає зрозуміло. Поріз на руці, порятунок її батька. Нічого з цього не збереглося. Енді мав рацію: усі події розгорталися від того дощового березневого дня майже двадцять років тому, стираючи всі інші зміни, що їх вона здійснювала дорогою. Ті зміни вона творила лише тому, що вони давали їй інформацію, щоб повернутися в потрібне місце, в потрібний час — і розв'язати справу.

— Агов? — гукає Тодд.

У серці Джен наче встає сонце, над їхніми життями розливається світанок. Це Тодд. Він удома. Удома, озивається зі сходів, не блукає сам вулицею з ножем у руці.

— Ти досі не спиш? — гукає Тодд. — Ти в цьому вікні як бісова примітивістська картина!

Келлі гучно сміється.

— Гей, Раяне... — каже Джен.

— Гмм? — відгукується він так, наче в тому нічого особливого, але для неї це підтвердження всього.

Джен витріщається на нього. Ті самі сині очі. Та сама струнка статура. На татуюванні одне слово — *Джен*.

Тож Джозефа не піймали, але й дитину теж не викрали. Джен замислюється про це лише на мить, вдивляючись у панорамне вікно. Що ж, щось виграєш, щось втрачаєш. Злочинці завжди торгуватимуть наркотиками, зброєю, інформацією. Завжди крастимуть і брехатимуть. Неможливо схопити всіх. Зрештою, хіба двадцять років у в'язниці навчили Джозефа чогось?

Вона дивиться на свого чоловіка й сина, які піднімаються сходами через одну сходинку. Хіба це не варто заплаченої ціни?

Якась думка ворушиться в глибині свідомості. Щось про те, як вона пояснить усе це, дивний період її біографії, коли проживала життя вдруге.

— Усе гаразд? — питає Тодд, перериваючи її думки.

— Де ти був? Гуляв із Кліо?

— Хто така Кліо? — запитує Тодд, втупившись у телефон.

Ну звісно. Джозеф ніколи не приходив шукати Келлі, тож Тодд так і не познайомився з Кліо. Джен пильно дивиться на сина. Вона відмовила йому в першому коханні. Таку ціну теж варто заплатити?

— Мені наснилося, що ти зустрів когось на ім'я Кліо, — каже вона, прагнучи впевнитися.

— Ів це не сподобається, еге ж? — відповідає Тодд.

— Ів? — різко перепитує Джен. — Хто це?

— Моя... — Тодд переводить погляд на Келлі, той знизує плечима, — дівчина?..

— Як її прізвище?

— Грін...

Дитина. Викрадена дитина, яку так і не викрали. Джен стоїть на краю урагану, відчуваючи, як легенький вітерець починає розвівати їй волосся.

— Можеш показати фото?

Тодд дивиться на неї, як на цілковиту дурепу, і гортає світлини в телефоні. Ось вона. Це Кліо. Це, холера, Кліо. Не дивно, що, побачивши фото дитини, вона відчувала щось знайоме. Приголомшена, Джен тягнеться й хапає телефон. Він легко їй це дозволяє, ніякої секретності, справді.

— Ого, — каже Джен, збільшуючи фото.

— Ніколи раніше не бачила жінки? — зауважує Тодд.

— Дай мені спокійно подивитися, — відказує Джен, осмислюючи.

Тож так. Маленьку Ів не викрали. Джен цьому завадила. Вона залишилася з мамою як Ів Ґрін. Джен не дала їм зустрітися за одних обставин, але погляньте: вони зустрілися за інших. Дівчинка закохалася в її сина 2022 року, так само як зробила це, будучи Клію, тією, яку викрали й поселили з родичкою Джозефа. Доля.

Джен дивиться вгору, на чоловіка й сина. Клію. Раян. Ів. Келлі. Їхні імена змінилися, та любов вижила, попри все.

Джен простягає руку, і Тодд обіймає її. Вони стоять біля панорамного вікна, утрюх. Джен дихає повільно.

За кілька хвилин вона спускається вниз, просто перевірити, кинути оком. Кладе руку на ручку дверей.

Наче тонкий туман, її охоплює дивне відчуття. Дежавю. Що це було? Вона трясє головою. Викрадені немовлята і... банди? Вона кліпає очима, і видіння зникає. Як дивно. У неї ніколи не буває дежавю.

І в такий звичайний вечір також.

День плюс перший

Джен прокидається. Зараз тридцяте жовтня, і з якоїсь непевної причини вона почувається так, наче перед нею все життя.

— Усе гаразд? — запитує її Тодд, коли вона з'являється на сходах, кутаючись у халат. — Ти в порядку?

— Та наче... — відповідає Джен.

У неї болить голова, та це й усе. Знизу доноситься запах їжі. Раян, певно, почав готувати сніданок.

— Ти вчора сказала дещо химерне. Подумала, що мою дівчину звати Клію.

— А хто така Клію? — питає Джен.

Епілог

ДЕНЬ МІНУС ПЕРШИЙ НЕПЕРЕДБАЧУВАНИЙ НАСЛІДОК

Перші кілька хвилин після пробудження Полін не пам'ятає.

Дежавю. *Коннор*. Його арешт. Список звинувачень. Крадіжка, насильство. Чимало. Вона виходить на сходи, готова вмикати комп'ютер і шукати соліситора. Але ось він, її хлопчик, там же на сходах. А потім вона бачить дату. Вчорашня.

ІСТЕРИЧНА СИЛА

Істерична сила — це вияв людиною надзвичайної сили, понад показники, що вважаються нормальними, який зазвичай відбувається в ситуаціях смертельної небезпеки; зокрема притаманний матерям. Існують несистематичні свідчення про жінок, що піднімали машини задля порятунку новонароджених немовлят, часом створюючи величезне силове поле енергії. Насправді зафіксовані й повідомлення про надприродні випадки, наприклад часові петлі, хоча досі жоден не був підтверджений доказами. Люди, які пережили подібне, часто повідомляють, що епізоди істеричної сили супроводжувалися відчуттям дежавю.

Подяки

Пам'ятаю той момент, коли в мене виникла ідея цього роману. Як свідчить листування з моєю подругою-письменницею Голлі, це сталося 27 листопада 2019 року.

Я, 18:32: *Хочу написати книжку в стилі серіалу «Мотрійка», тільки про вбивство ножем.*

Голлі Седдон, 18:37: *О боже, просто мрія.*

Голлі, 18:38: *І в чому буде суть? Когось раз за разом зарізуватимуть?*

Я, 18:38: *Так, думаю, так. І герой муситиме повертатися дедалі глибше в минуле аж до моменту, коли, мабуть, приєднається до банди, до тієї точки, коли все може початися або ж не початися. Господи, історія задом наперед.*

Голлі, 18:38: *О боже.*

Я, 18:38: *Я оце зараз винайшла щось нове?*

Ось так.

Незадовго до того я подивилася серіал «Мотрійка» (*Russian Doll*), тоді сіла переглядати новини й зачепилася за рубрику про злочини, скоєні холодною зброєю. Так це й відбувається з письменниками. Ідеї не приходять за столом, у правильний час, але завжди, неминуче з'являються, і, гадаю, оця — найкраща з усіх моїх задумок. Для мене було честю писати такий роман,

провести рік із Джен і Тоддом, полюбити їх, як, сподіваюся, полюбите їх і ви.

Звісно, написаний текст дуже далекий від початкового задуму, але суть залишилася: кримінальний роман, у якому треба зупинити розв'язку, розповісти історію задом наперед. Якщо спростити, сенс для мене такий: кожний злочин має відправну точку в минулому, захovanу глибоко в історії, хіба ні?

Я писала цю книжку з липня 2020 року до травня 2021 року, протягом двох локдаунів, один із яких тривав майже п'ять місяців. Ось чим я займалася всю пандемію. Міркувала, чи зможу створити визначний текст, а потім у похмурій реальності прорізався промінь світла. (Мій хлопець освідчився мені під час січневого локдауну, та в той день я все одно набрала заплановану кількість слів.)

Я присвятила цей роман своїм агенткам, Фелісіті Блант і Люсі Морріс. Будь-якій письменниці важко переоцінити той вплив, який дві чудові агентки можуть справити на її кар'єру. Вони радять, редагують, підтримують, продають і, що найголовніше, роблять мене кращою авторкою. Вони ніколи не висловлювали занепокоєння через цю ідею, не вважали її занадто амбітною, тож я довіку вдячна їм за це.

Також не буде перебільшенням стверджувати, що мої редакторки з *Penguin Michael Joseph* Максін Гічкок та Ребекка Гілсдон повністю змінили моє життя. Я наголошую на цьому в кожній подяці, бо це правда. Наразі в мене вийшло шість бестселерів — і все завдяки команді мрії з РМЖ: Максін, Ребецці, Еллі Г'юз, Шрії Варадхараджан, (геніальній) Джен Бреслін та всім із

відділу продажів, а також моїй суперовій літредакторці Сарі Дей. Мої книжки шість разів ставали бестселерами *Sunday Times*, одна обрана в список Книжкового клубу *Richard & Judy*, одна стала бестселером серед електронних книжок... продано майже пів мільйона примірників. Перелік досягнень, які забезпечили моїм книжкам ці люди, можна продовжувати.

Також висловлюю подяку своїй новій редакторці в США Ліссі Кеш та команді *William Morrow, Harper-Collins*. Не можу дочекатися старту!

Під час написання цього роману я консультувалася з кількома експертами. З Річардом Прайсом (у якого справді є футболка з героями Дж. Д. Селінджера) — з питань фізики та замкненої часоподібної кривої. З Нілом Грінафом — щодо поточних поліційних процедур. Слів немає, як цінно знати когось, хто допоможе розібратися з процедурою, а Ніл безкінечно великодушно приділяв час і відповідав на мої дивні запитання (усі припущені помилки — на моїй совісті, а дещо справді навмисне: так, підрозділ, що працює під прикриттям, звісно, ніколи не розміщується просто у відділку).

Дякую Полу Вейду за обговорення мультивсесвіту; Тайлеру Томасу — за те, що такий чудовий і схожий на Тодда.

А також, звісно, вдячна татові — за численні розмови, безцінні поради й незмінну роль мого першого читача.

Дякую і Джо Замо, що дозволила використати своє ім'я, а Чарльзу Іглзу та Кейсі — за те, що дали змогу запозичити свою сімейну історію.

Що старшою за тридцять я стаю, то більше розумію, що не досягла б так багато без моїх численних, таких різних найкращих друзів. Лая Луїс, Голлі Седдон, Бет

О'Лірі, Люсі Блекберн, Філ Роллс та Вейди, ви мої психологи, коміки, хранителі найважливіших секретів.

І нарешті, дякую також Девідові. Поки я пишу ці подяки, він збирається за двадцять годин стати моїм чоловіком (ох уже ці одруження з письменницями: хто ще писатиме подяки після обіду в неділю, коли на завтра призначено власне весілля?). Хоч би в якому всесвіті й на якій часовій шкалі ми опинилися, хоч би як тебе звали — я любитиму тебе до дня мінус сім тисяч двісті тридцятого (і далі в минуле).

Зміст

День нульовий, одразу після опівночі	7
День нульовий, одразу після 01:00	13
День мінус перший, 08:00	23
День мінус перший, 08:20	28
День мінус перший, 08:30	36
День мінус другий, 08:30	47
День мінус другий, 19:00	61
День мінус другий, 19:20	63
Раян.	73
День мінус третій, 08:00	84
День мінус четвертий, 09:00	101
День мінус восьмий, 08:00	120
День мінус восьмий, 19:30	133
Раян.	139
День мінус дев'ятий, 15:00	141
День мінус дванадцятий, 08:00	153
Раян.	162
День мінус тринадцятий, 19:00	168
День мінус тринадцятий, 20:40	179
Раян.	181
День мінус двадцять другий, 18:30	185
День мінус сорок сьомий, 08:30	193
Раян.	213
День мінус шістдесятий, 08:00	217
День мінус шістдесят п'ятий, 17:05	224

День мінус сто п'ятий, 08:55	227
День мінус сто сорок четвертий, 18:30	236
Раян.	250
День мінус п'ятсот тридцять перший, 08:40	257
День мінус сімсот вісімдесят третій, 08:00	278
День мінус тисяча дев'яносто п'ятий, 06:55	297
Раян.	309
День мінус тисяча шістсот сімдесят другий, 21:25	314
День мінус п'ять тисяч чотириста двадцять шостий, 07:00	322
Раян.	335
День мінус шість тисяч дев'ятсот дев'яносто восьмий, 08:00 ...	339
День мінус шість тисяч дев'ятсот дев'яносто восьмий, 11:00 ...	350
День мінус шість тисяч дев'ятсот дев'яносто восьмий, 23:00 ...	359
Раян.	362
День мінус сім тисяч сто п'ятдесят сьомий, 11:00	365
Раян.	377
День мінус сім тисяч сто п'ятдесят восьмий, 12:00	388
День мінус сім тисяч двісті тридцятий, 08:00	394
День нульовий	403
День плюс перший	407
Епілог	408
Подяки	409

Літературно-художнє видання

МАК-АЛЛІСТЕР Джилліан
Не в тому місці не в той час
Роман

Головний редактор *С. І. Мозгова*
Відповідальний за випуск *А. І. Мельнікова*
Художній редактор *Ю. О. Дзекунова*
Верстальник *О. В. Целуйко*

Підписано до друку 20.09.2023. Формат 84x108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «FranklinGothicBookITC». Ум. друк. арк. 21,84.
Наклад 5000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61001, м. Харків, вул. Б. Хмельницького, буд. 24
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано згідно з наданим оригінал-макетом
у друкарні «Фактор-Друк»
61030, Україна, м. Харків, вул. Саратовська, 51,
тел.: +38 (057) 717 53 55

FactorDruk
PRINTING HOUSE

Простір книжок, що зацікавлюють

Книжки видавництва КСД ви можете придбати

А
Л
Б
Е
С
Н
К
Н
И
Ж
К
О
В
И
Х

- На сайті КСД: bookclub.ua
- e-mail: support@bookclub.ua
- в мережі книгарень КСД:
див. адреси на сайті Клубу
або за QR-кодом

**Для гуртових
замовлень**
e-mail: trade@ksd.ua

**Анонси
видавництва КСД:**
див. на сайті Клубу або за QR-кодом

**Безкоштовна
гаряча лінія
з будь-яких питань:**
0 (800) 30-10-90

А
Н
О
Н
С
И
К
С
Д
В
И
Д
А
В
Н
И
Ц
Т
В
А

Запрошуємо до співпраці авторів, перекладачів
e-mail: publish@ksd.ua

Мак-Аллістер Дж.

М15 Не в тому місці не в той час : роман / Джилліан Мак-Аллістер ; пер. з англ. Н. Палій. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2023. — 416 с.

ISBN 978-617-15-0480-6 (PDF)

ISBN 978-0-241-52094-9 (англ.)

Ніч на Гелловін. Джен дивиться у вікно, очікуючи на повернення сина. Нарешті вона бачить Тодда і... те, як він убиває людину! Його заарештовують.

Знесилена Джен засинає, щоби прокинутися у... вчорашньому дні. Убивство ще не відбулося, і в жінки з'являється шанс запобігти йому. Для цього треба зрозуміти, хто і чому став жертвою її сина. Щоранку, коли Джен розплющує очі, вона повертається в минуле — за дні, тижні, роки до вбивства. У якомусь із цих днів заховано те, що зруйнує життя її дитини. Як далеко вона наважиться зайти у своїх пошуках?

УДК 821.111